

Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України»

Запорізька обласна організація
Всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України»

ПОСІБНИК

з питань застосування законодавства про вибори народних депутатів України

для членів дільничних виборчих комісій
на виборах народних депутатів України
28 жовтня 2012 року

ББК 67.400.7(4Укр):67.411я73

О-563

УДК 342.7(477):347.965(075.8)

Посібник з питань застосування законодавства про вибори народних депутатів України: для членів дільничних виборчих комісій на виборах народних депутатів України 28 жовтня 2012 р. / Авт. Кол.: Є. Радченко, А. Гусак, О. Бурмагін, В. Ковтунець, Д. Ковриженко, І. Бринош. — Одеса, 2012. — 352 с.

Видання цього посібника стало можливим завдяки фінансовій підтримці Посольства Великої Британії в Україні в рамках проекту «Професійні виборчі комісії — запорука чесних виборів», що реалізується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві із Запорізькою обласною організацією ВГО «Комітет виборців України». Погляди, висловлені в цій публікації, відображають позицію автора(-ів) і можуть не збігатися з офіційною позицією Уряду Великої Британії.

Автори та упорядники посібника: Є. Радченко, А. Гусак, О. Бурмагін, В. Ковтунець, Д. Ковриженко, І. Бринош, А. Бойко.

Посольство
Великої Британії
в Україні

Зміст

Розділ І. Збірка законодавства	5
Закони України	5
Закон України «Про вибори народних депутатів України» (витяги)	5
Закон України «Про державну службу» (витяги)	68
Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (витяги)	70
Кодекси України	71
Кодекс адміністративного судочинства України (витяги)	71
Кодекс України про адміністративні правопорушення (витяги)	83
Кримінальний Кодекс України (витяги)	87
Кодекс законів про працю України (витяги)	93
Постанови Центральної виборчої комісії	94
Постанова від 19 січня 2012 року № 5 Про Вимоги до приміщень дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування	94
Постанова від 26 січня 2012 року № 18 Про вимоги до приміщень окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, норми забезпечення виборчих комісій обладнанням, інвентарем, транспортними засобами і засобами зв'язку, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями, види послуг, які виборчі комісії можуть закуповувати за рахунок коштів Державного бюджету України	97
Постанова від 26 січня 2012 року № 19 Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України	102
Постанова від 22 березня 2012 року № 54 Про форми виборчих документів дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України	122
Постанова від 17 травня 2012 року № 85 Про Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України	189
Постанова від 7 червня 2012 року № 96 Про Роз'яснення щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення голосування з виборів народних депутатів України	203
Постанова від 19 липня 2012 року № 122 Про Порядок залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України	218
Постанова від 25 липня 2012 року № 124 Про форму, розмір, поліграфічне виконання інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатних виборчих округах, порядок їх виготовлення та передачі дільничним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України та кандидатам у народні депутати України	226
Постанова від 27 липня 2012 року № 126 Про Порядок перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для організації голосування з виборів народних депутатів України за місцем перебування виборців	229
Постанова від 31 липня 2012 року № 133 Про Порядок розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України	232

Постанова від 15 вересня 2010 року № 350 Про Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів	245
Постанова від 30 серпня 2012 року № 667 Про Роз'яснення щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року.....	260
ПОСТАНОВА від 13 вересня 2012 року № 892 Про Порядок здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року	266
Розділ 2. Правові рекомендації	275
Повноваження дільничних виборчих комісій	275
Матеріально-технічне забезпечення проведення виборів	281
Засідання дільничної виборчої комісії	285
Право бути присутнім на засіданні ДВК. Офіційні спостерігачі. Представники ЗМІ	290
Складання та уточнення списків виборців на звичайній виборчій дільниці	295
Складання та уточнення списків виборців на спеціальній виборчій дільниці	299
Виборчі бюлетені	301
Підготовка приміщення до дня голосування	304
Підготовка до проведення голосування	307
Проведення голосування на виборчій дільниці	310
Голосування виборців за місцем перебування	315
Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці	317
Визнання голосування на виборчій дільниці недійсним	324
Оскарження порушень виборчого законодавства	325
Юридична відповідальність за порушення виборчого законодавства	327
Розділ 3. Додатки	331
Календарний план роботи дільничної виборчої комісії	331
Зразки Постанов дільничної виборчої комісії	339
Постанова дільничної виборчої комісії про набуття повноважень	339
Постанова дільничної виборчої комісії про залишення скарги без розгляду	340
Постанова дільничної виборчої комісії про неправильності у списках виборців	342
Форма Акту про порушення	344
Акт про порушення Закону України «Про вибори народних депутатів України»	344
Форми документів, щодо притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності	345
Протокол про адміністративне правопорушення	345
Пояснення щодо складання адміністративного протоколу	346
Заява в порядку ст. 19 Закону України «Про прокуратуру»	347
Пояснення щодо написання Заяви до Прокуратури	348

Розділ І. Збірка законодавства

ЗАКОНИ УКРАЇНИ

Закон України Про вибори народних депутатів України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 10-11, ст.73)

Розділ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні засади виборів народних депутатів України

1. Народні депутати України (далі — депутати) обираються громадянами України на основі загально-го, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.
2. Кількісний склад Верховної Ради України становить 450 депутатів.
3. Вибори депутатів здійснюються за змішаною (пропорційно-мажоритарною) системою:
 - 1) 225 депутатів обираються за пропорційною системою у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (далі — загальнодержавний округ) за виборчими списками кандидатів у депутати (далі — виборчі списки) від політичних партій (далі — партії);
 - 2) 225 депутатів обираються за мажоритарною системою відносною більшості в одномандатних виборчих округах (далі — одномандатні округи).

Стаття 2. Загальне виборче право

1. Вибори депутатів є загальними. Право голосу на виборах депутатів мають громадяни України, яким на день голосування виповнилося вісімнадцять років. Громадяни України, які мають право голосу, є виборцями.
2. Підставою реалізації виборцем свого права голосу на виборах є його включення до списку виборців на виборчій дільниці.
3. Документом, який підтверджує особу та громадянство України виборця на виборах депутатів, є:
 - 1) паспорт громадянина України;
 - 2) тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України);
 - 3) картка (довідка) установи виконання покарань або слідчого ізолятора, що повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік народження, громадянство, фотокартку особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах);
 - 4) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
 - 5) дипломатичний паспорт;
 - 6) службовий паспорт;
 - 7) військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби).
4. Документи, зазначені у пунктах 1, 2, 7 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і можуть бути використані на звичайних та спеціальних виборчих дільницях.
5. Документ, зазначений у пункті 3 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і може бути використаний на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у відповідній установі виконання покарань або слідчому ізоляторі.
6. Документи, зазначені у пунктах 4-6 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і можуть бути використані на закордонних виборчих дільницях, а також на спеціальних виборчих дільницях, утворених на судах, що перебувають у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України. На закордонних виборчих дільницях, утворених у країнах, до яких

дозволений в'їзд громадян України за паспортом громадянина України, підставою для отримання бюлетеня може бути паспорт громадянина України.

7. Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі виборчих комісій як їх члени, а також у проведенні передвиборної агітації, здійсненні спостереження за проведенням виборів депутатів та інших заходах у порядку, визначеному цим та іншими законами України.

8. Будь-які прями чи непрями привілеї або обмеження виборчих прав громадян України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян України у виборчому процесі, крім обмежень, передбачених Конституцією України та цим Законом.

9. Не має права голосу громадянин, визнаний судом недієздатним.

Стаття 3. Рівне виборче право

1. Вибори депутатів є рівними: громадяни України беруть участь у виборах депутатів на рівних засадах.

2. Кожний виборець має в одномандатному та загальнодержавному округах по одному голосу. Виборець може використати право голосу тільки на одній виборчій дільниці, де він включений до списку виборців. Виборець реалізує своє право голосу під час виборів у порядку, встановленому цим Законом.

3. Усі кандидати у народні депутати України (далі — кандидати у депутати) мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі.

4. Усі партії — суб'єкти виборчого процесу мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі у порядку та в межах, встановлених цим Законом.

5. Рівність прав і можливостей кандидатів у депутати, партій — суб'єктів виборчого процесу брати участь у виборчому процесі забезпечується:

1) заборонаю привілеїв чи обмежень кандидатів у депутати за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

2) заборонаю втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у виборчий процес, за винятком випадків, передбачених цим Законом;

3) рівним та неупередженим ставленням органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб до кандидатів у депутати, партій — суб'єктів виборчого процесу;

4) заборонаю використання кандидатами у депутати, партіями — суб'єктами виборчого процесу під час фінансування передвиборної агітації інших коштів, крім коштів виборчих фондів;

5) рівним та неупередженим ставленням засобів масової інформації до кандидатів у депутати, партій — суб'єктів виборчого процесу.

Стаття 4. Пряме виборче право

1. Вибори депутатів є прямими. Громадяни України обирають депутатів безпосередньо шляхом голосування за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії, та за кандидатів у депутати в одномандатних округах.

Стаття 5. Добровільність участі у виборах

1. Участь громадян України у виборах депутатів є добровільною. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах.

Стаття 6. Вільні вибори

1. Вибори депутатів є вільними. Громадянам України забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.

2. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється.

3. Для забезпечення умов для вільного волевиявлення військовослужбовцям строкової служби в день голосування надається відпустка для участі в голосуванні не менш як на чотири години.

Стаття 7. Таємне голосування

1. Голосування на виборах депутатів є таємним: контроль за волевиявленням виборців забороняється.

2. Членам виборчих комісій, іншим особам забороняється вчиняти будь-які дії чи розголошувати відомості, які дають можливість встановити зміст волевиявлення конкретного виборця.

Стаття 8. Особисте голосування

1. Кожний виборець голосує на виборах особисто. Голосування за інших осіб чи передача виборцем права голосу будь-якій іншій особі забороняється.

Стаття 9. Право бути обраним

1. Депутатом може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років.

2. Проживання в Україні за цим Законом означає:

- 1) проживання на території в межах державного кордону України;
- 2) перебування на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України;
- 3) перебування громадян України у встановленому законодавством порядку у відрядженні за межами України в закордонних дипломатичних установах України, міжнародних організаціях та їх органах;
- 4) перебування на полярній станції України;
- 5) перебування у складі формування Збройних Сил України, дислокованого за межами України.

3. Такими, що проживають в Україні, вважаються також особи, які проживають разом з особами, зазначеними у пункті 3 частини другої цієї статті, як члени їх сімей.

4. Не може бути висунутий кандидатом й обраний депутатом громадянин, який має судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена і не знята у встановленому законом порядку.

Стаття 11. Виборчий процес

1. Виборчий процес — це здійснення суб'єктами, визначеними статтею 12 цього Закону, виборчих процедур, передбачених цим Законом.

2. Виборчий процес здійснюється на засадах:

- 1) дотримання принципів виборчого права, зазначених у статтях 2-10 цього Закону;
- 2) законності та заборони незаконного втручання будь-кого у цей процес;
- 3) політичного плюралізму та багатопартійності;
- 4) публічності і відкритості;
- 5) свободи передвиборної агітації, рівного доступу всіх кандидатів у депутати і партій — суб'єктів виборчого процесу до засобів масової інформації незалежно від їх форми власності, крім засобів масової інформації, засновниками (власниками) яких є партії, кандидати у депутати в одномандатному окрузі;
- 6) неупередженості органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, судів, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових і службових осіб до партій — суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати.

3. Органи виконавчої влади, у тому числі спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, а також суди, виборчі комі-

сії, правоохоронні органи (прокуратура, міліція) організують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб забезпечити прийом і розгляд документів щодо підготовки та проведення виборів депутатів, позовних заяв, скарг та звернень виборчих комісій у строки та спосіб, установлені цим Законом.

4. Початок виборчого процесу чергових виборів оголошує Центральна виборча комісія в строки, встановлені цим Законом.

5. Виборчий процес включає такі етапи:

- 1) висування кандидатів у депутати;
- 2) утворення виборчих комісій (крім Центральної виборчої комісії);
- 3) реєстрація кандидатів у депутати;
- 4) проведення передвиборної агітації;
- 5) утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі;
- 6) складання списків виборців, їх перевірка та уточнення;
- 7) голосування;
- 8) підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування;
- 9) встановлення результатів виборів депутатів та їх офіційне оприлюднення;
- 10) припинення повноважень окружних та дільничних виборчих комісій.

6. У випадках, передбачених цим Законом, виборчий процес включає також такі етапи:

- 1) повторне голосування;
- 2) підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків повторного голосування.

7. Виборчий процес завершується через п'ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

8. Повноваження окружних та дільничних виборчих комісій у випадках, передбачених цим Законом, можуть частково тривати поза строками виборчого процесу.

Стаття 12. Суб'єкти виборчого процесу

1. Суб'єктами виборчого процесу є:

- 1) виборець;
- 2) Центральна виборча комісія, а також інша виборча комісія, утворена відповідно до цього Закону;
- 3) партія, що висунула кандидата у депутати;
- 4) кандидат у депутати, зареєстрований у порядку, встановленому цим Законом;
- 5) офіційний спостерігач від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі, від громадської організації, який зареєстрований у порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 13. Публічність і відкритість виборчого процесу

1. Підготовка і проведення виборів депутатів здійснюються публічно і відкрито.

2. Публічність і відкритість виборчого процесу у діяльності виборчих комісій забезпечуються шляхом:

- 1) інформування громадян про свій склад, місцезнаходження та режим роботи; про утворення виборчих округів і виборчих дільниць; про місце і час голосування виборців; про основні права виборців, у тому числі про право оскарження неправомірних рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій та їх членів, органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових та службових осіб;

2) забезпечення можливості для ознайомлення суб'єктів виборчого процесу зі списками виборців, з виборчими списками партій, відомостями про кандидатів у депутати, порядком заповнення виборчих бюлетенів;

3) роз'яснення виборцям порядку голосування, а також порядку заповнення виборчих бюлетенів;

4) оприлюднення підсумків голосування і результатів виборів депутатів;

5) надання іншої інформації у випадках та в порядку, передбачених цим Законом.

3. Рішення виборчих комісій, а також рішення органів виконавчої влади, що стосуються реалізації виборцями права голосу на виборах, доводяться ними до відома громадян через друковані засоби масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднюються в інший спосіб. Рішення Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій, які стосуються виборчого процесу та становлять публічний інтерес, оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

4. Засоби масової інформації зобов'язані об'єктивно висвітлювати хід підготовки і проведення виборів. Представникам засобів масової інформації гарантується безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з виборами, а на засідання виборчих комісій та на виборчу дільницю у день голосування — на умовах, визначених частиною третьою статті 34 цього Закону. Виборчі комісії, органи виконавчої влади, посадові і службові особи цих органів зобов'язані в межах своїх повноважень надавати їм інформацію щодо підготовки і проведення виборів депутатів.

5. Закордонні дипломатичні установи України, при яких утворені закордонні виборчі дільниці, забезпечують опублікування в місцевих засобах масової інформації відомостей про час і місце голосування, про місцезнаходження відповідних виборчих дільниць, про порядок та строки звернення до дільничних виборчих комісій, зокрема з питань включення виборця до списку виборців на закордонній виборчій дільниці.

Стаття 14. Законодавство про вибори депутатів

1. Підготовка і проведення виборів депутатів регулюються Конституцією України, законами України «Про Центральну виборчу комісію», «Про Державний реєстр виборців», цим та іншими законами України, а також прийнятими відповідно до них іншими актами законодавства.

Розділ II ВИДИ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ, ПОРЯДОК І СТРОКИ ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ І ПРОВЕДЕННЯ

Стаття 16. Строки проведення виборів

1. Чергові вибори до Верховної Ради України відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради України.

2. Виборчий процес чергових виборів депутатів розпочинається за дев'яносто днів до дня голосування. Центральна виборча комісія оголошує про початок виборчого процесу не пізніше як за дев'яносто один день до дня голосування.

3. Позачергові вибори депутатів відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Указу Президента України про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України, виданого відповідно до Конституції України.

4. Виборчий процес позачергових виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування Указу Президента України, зазначеного у частині третій цієї статті.

5. Повторні вибори в одномандатному окрузі призначаються не пізніше як через тридцять днів від дня визнання виборів такими, що не відбулися, або прийняття Центральною виборчою комісією рішення про

визнання обраної особи такою, що не набула депутатського мандата. Повторні вибори відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Центральною виборчою комісією рішення про їх призначення. Виборчий процес повторних виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування рішення Центральної виборчої комісії про їх призначення.

6. Рішення про призначення проміжних виборів депутата в одномандатному окрузі приймається Центральною виборчою комісією не пізніше як у тридцятиденний строк з дня дострокового припинення повноважень депутата, обраного в цьому окрузі. Проміжні вибори відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Центральною виборчою комісією рішення про їх призначення. Виборчий процес проміжних виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування рішення Центральної виборчої комісії про їх призначення.

7. Протягом п'ятого року повноважень Верховної Ради України поточного скликання проміжні та повторні вибори не проводяться.

Стаття 17. Порядок обчислення строків

1. Строки, визначені у цьому Законі, обчислюються в календарних днях; в окремих випадках строки обчислюються в годинах або хвилинах.

2. Першим днем строку, який відповідно до цього Закону має початися у зв'язку з настанням певної події, є день, наступний після дня настання вказаної події.

3. Останнім днем строку, який відповідно до цього Закону має закінчитися у зв'язку з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події.

Розділ III ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 19. Виборчі дільниці

1. Підготовка організації і проведення голосування та підрахунок голосів виборців здійснюється на виборчих дільницях, що утворюються Центральною виборчою комісією або окружною виборчою комісією відповідно до цього Закону та існують на постійній чи тимчасовій основі.

2. Виборча дільниця може бути звичайною, спеціальною або закордонною. Звичайна та закордонна виборчі дільниці утворюються Центральною виборчою комісією і існують на постійній основі. Спеціальна виборча дільниця може існувати на постійній чи тимчасовій основі у випадках, передбачених цим Законом.

3. Виборчі дільниці утворюються з чисельністю від двадцяти до двох тисяч п'ятисот виборців.

Виборчі дільниці поділяються на:

- 1) малі — з чисельністю виборців до 500 осіб;
- 2) середні — з чисельністю виборців від 500 до 1500 осіб;
- 3) великі — з чисельністю виборців понад 1500 осіб.

4. Якщо на відповідній території, у відповідному закладі чи установі налічується менше двадцяти виборців, за рішенням Центральної виборчої комісії на відповідній території, у відповідному закладі чи установі виборча дільниця може бути утворена з меншою від граничного значення чисельності виборців, встановленого абзацом першим частини третьої цієї статті. Закордонні виборчі дільниці можуть утворюватися з чисельністю більшою, ніж дві тисячі п'ятсот виборців.

5. Виборча дільниця є спільною для виборів у загальнодержавному та одномандатних округах.

6. Кожна виборча дільниця має порядковий номер, адресу приміщення для голосування та місцезнаходження (адресу приміщення) дільничної виборчої комісії. Приміщення для голосування та приміщення дільничної виборчої комісії можуть мати однакову адресу.

7. Вимоги до приміщення дільничної виборчої комісії та приміщення для голосування встановлюються Центральною виборчою комісією з урахуванням вимог статті 83 цього Закону.

Стаття 20. Звичайні виборчі дільниці

1. Звичайна виборча дільниця призначена для організації та проведення голосування виборців за місцем їх проживання.

2. Звичайна виборча дільниця має територію з визначеними межами та порядковий номер, які визначаються Центральною виборчою комісією.

Стаття 21. Спеціальні виборчі дільниці

1. Спеціальні виборчі дільниці утворюються у стаціонарних лікувальних закладах, в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, на суднах, які перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України та в інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування.

Не допускається утворення однієї виборчої дільниці для двох і більше закладів чи установ.

Центральна виборча комісія може утворювати на постійній основі спеціальні виборчі дільниці у стаціонарних лікувальних закладах, на полярних станціях України, в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах.

2. Спеціальні виборчі дільниці утворюються таким чином, щоб виборці могли проголосувати, не порушуючи режиму перебування в закладі (установі).

3. Метою забезпечення режиму перебування виборців у відповідному закладі (установі) допускається утворення в одному закладі (установі) більш ніж однієї спеціальної виборчої дільниці.

3. Спеціальні виборчі дільниці, що існують на тимчасовій основі, утворюються окружними виборчими комісіями не пізніше як за сорок п'ять днів до дня голосування.

4. Спеціальна виборча дільниця визначається закладом, установою, судном, полярною станцією України, де вона утворена. Спеціальна виборча дільниця має порядковий номер, адресу (місцезнаходження) закладу, установи, полярної станції України, визначені Центральною виборчою комісією чи окружною виборчою комісією, або характеризується назвою та портом приписки судна.

5. Спеціальні виборчі дільниці, що існують на тимчасовій основі, утворюються окружною виборчою комісією на підставі подань районних, районних у містах державних адміністрацій чи виконавчих комітетів міських рад міст обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення, форма яких затверджується Центральною виборчою комісією. Зазначені подання повинні надійти до відповідної окружної виборчої комісії не пізніше як за сорок вісім днів до дня голосування.

6. У поданні щодо утворення спеціальної виборчої дільниці у відповідному закладі чи установі зазначаються:

- 1) назва закладу чи установи;
- 2) юридична адреса закладу чи установи;
- 3) орієнтовна кількість виборців, що перебуватимуть у закладі чи установі на день голосування;
- 4) наявність відповідного приміщення для голосування та його адреса (у разі якщо адреса приміщення для голосування відмінна від юридичної адреси закладу чи установи);
- 5) зобов'язання керівництва закладу чи установи щодо забезпечення відкритого доступу до приміщення для голосування членів відповідної виборчої комісії та осіб, які за цим Законом мають право бути присутніми при голосуванні та підрахунку голосів.

7. У поданні щодо утворення спеціальної виборчої дільниці на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, зазначаються:

- 1) назва судна;
- 2) порт приписки судна;
- 3) орієнтовна кількість виборців на судні;
- 4) останній перед днем голосування день виходу судна у плавання з порту приписки;
- 5) орієнтовний найближчий до дня голосування день заходу судна у порт України.

8. У винятковому випадку утворення нового стаціонарного лікувального закладу, установи виконання покарань, слідчого ізолятора чи іншого закладу (установи) з тимчасовим перебуванням виборців з обмеженими можливостями пересування, непередбаченого виходу у плавання судна під Державним Прапором України спеціальна виборча дільниця може утворюватися Центральною виборчою комісією не пізніше як за десять днів до дня голосування за поданням відповідної окружної виборчої комісії.

Зазначене подання вноситься окружною виборчою комісією не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня голосування на підставі відповідного звернення районної державної адміністрації, виконавчого комітету міської ради міста обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення. У зверненні зазначаються відомості, передбачені відповідно частинами шостою, сьомою цієї статті.

Розділ IV ВИБОРЧІ КОМІСІЇ

Стаття 24. Система виборчих комісій

1. Систему виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення виборів депутатів, становлять:

- 1) Центральна виборча комісія;
- 2) окружні виборчі комісії;
- 3) дільничні виборчі комісії.

2. Повноваження виборчих комісій щодо підготовки та проведення виборів депутатів здійснюються:

- 1) Центральної виборчої комісії — на всій території України та закордонних виборчих дільницях;
- 2) окружної виборчої комісії — у межах одномандатного округу;
- 3) дільничної виборчої комісії — у межах виборчої дільниці.

Стаття 25. Статус виборчих комісій

1. Виборчі комісії є спеціальними колегіальними органами, уповноваженими організувати підготовку та проведення виборів депутатів і забезпечувати додержання та однакове застосування законодавства України про вибори депутатів.

2. Статус Центральної виборчої комісії визначається Конституцією України, Законом України «Про Центральну виборчу комісію», цим та іншими законами України. Центральна виборча комісія очолює систему виборчих комісій, які організовують підготовку і проведення виборів депутатів, і є комісією вищого рівня щодо всіх окружних та дільничних виборчих комісій, передбачених цим Законом.

3. Центральна виборча комісія не є правонаступником окружних виборчих комісій.

4. Статус окружних та дільничних виборчих комісій визначається цим Законом.

5. Округна виборча комісія є юридичною особою, має печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією. Округна виборча комісія є комісією вищого рівня щодо всіх дільничних виборчих комісій в межах відповідного одномандатного округу.

6. Дільнична виборча комісія не є юридичною особою. Дільнична виборча комісія має власну печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією.

Стаття 26. Вимоги до членів округної чи дільничної виборчої комісії

1. До складу округної виборчої комісії чи дільничної виборчої комісії звичайної або спеціальної виборчої дільниці можуть входити виборці, які проживають у межах території України.

2. Виборець може входити до складу лише однієї виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України, а також виборів Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, комісії всеукраїнського або місцевого референдуму, якщо зазначені вибори чи референдум проводяться одночасно з виборами народних депутатів України.

3. До складу округної чи дільничної виборчої комісії не можуть входити кандидати у депутати, представники партій у Центральній виборчій комісії, уповноважені особи партій, довірені особи кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, офіційні спостерігачі, посадові та службові особи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, працівники судів та правоохоронних органів, а також громадяни, які утримуються в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах або мають судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

4. До складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному лікувальному закладі або в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, не можуть входити працівники відповідного закладу або установи.

5. У разі якщо одночасно з виборами депутатів проводяться інші вибори, до складу округної чи дільничної виборчої комісії не можуть входити кандидати, які балотуються на цих виборах, їх уповноважені чи довірені особи, уповноважені особи та представники інших суб'єктів відповідного виборчого процесу, офіційні спостерігачі.

6. Центральна виборча комісія одночасно з формуванням складу округної виборчої комісії призначає голову, заступника голови, секретаря такої виборчої комісії.

7. На посаду голови, заступника голови та секретаря округної виборчої комісії можуть бути призначені особи, які пройшли у встановленому Центральною виборчою комісією порядку навчання для роботи на керівних посадах у складі округної виборчої комісії.

{Абзац перший частини сьомої статті 26 набуває чинності з 1 січня 2013 року — див. п.1 розділу XV цього Закону}

Секретар округної чи дільничної виборчої комісії повинен володіти державною мовою в обсязі, необхідному для ведення діловодства.

Стаття 28. Порядок утворення дільничної виборчої комісії звичайної чи спеціальної виборчої дільниці

1. Дільнична виборча комісія утворюється відповідною округною виборчою комісією не пізніше як за тридцять один день до дня голосування у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії.

2. Дільнична виборча комісія утворюється у складі:

1) для малих дільниць — 10-18 осіб;

2) для середніх дільниць — 14-20 осіб;

3) для великих діляниць — 18-24 особи.

3. На виборчих діляницях, де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб, ділянична виборча комісія може утворюватися у складі голови, секретаря та двох — чотирьох членів комісії.

4. Право подання кандидатур до складу діляничних виборчих комісій мають суб'єкти подання, зазначені у частині другій статті 27 цього Закону, та кандидати у депутати у відповідному одномандатному окрузі.

Від імені партії подання вносить уповноважена на підставі довіреності особа від партії. Подання від кандидата у депутати вносить безпосередньо кандидат у депутати або його довірена особа.

5. До складу діляничної виборчої комісії звичайної чи спеціальної виборчої діляниці, за винятком випадків, передбачених частиною дванадцятою цієї статті, обов'язково включаються (за наявності відповідного подання) по одному представнику суб'єкта подання, зазначеного у пункті 1 частини другої статті 27 цього Закону. Не більше ніж по одному представнику від суб'єктів подання, зазначених у пункті 2 частини другої статті 27 цього Закону, та кандидатів у депутати у відповідному одномандатному окрузі включаються до складу діляничної виборчої комісії шляхом жеребкування, що проводиться окружною виборчою комісією не пізніше як на третій день після закінчення строку внесення подань, зазначених у частині шостій цієї статті, в порядку, визначеному Центральною виборчою комісією. Кандидатури, внесені до складу діляничної виборчої комісії, можуть бути відхилені лише з підстав їх невідповідності вимогам, встановленим статтею 26 цього Закону, або застосування механізму жеребкування, передбаченого цією частиною, а також внесення подання з порушенням вимог частин шостої, сьомої, дев'ятої цієї статті.

6. Суб'єкт подання кандидатур до складу діляничних виборчих комісій не пізніше як за тридцять дев'ять днів до дня голосування подає до відповідної окружної виборчої комісії на паперових носіях та в електронному вигляді за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, список осіб від цього суб'єкта подання, не більше однієї кандидатури до однієї виборчої комісії, для включення їх до складу відповідних діляничних виборчих комісій. У поданні зазначаються особи, запропоновані відповідним суб'єктом подання на посаду голови, заступника голови та секретаря виборчої комісії. Подання від партії підписується керівником партії (або особою, яка виконує його повноваження) та скріплюється печаткою цієї партії. Подання від кандидата у депутати вносяться за підписом відповідного кандидата у депутати.

7. У поданні кандидатур до складу діляничних виборчих комісій зазначаються відомості, передбачені частиною п'ятою статті 27 цього Закону. До подання додаються заяви осіб, запропонованих до складу діляничної виборчої комісії, про згоду на участь у роботі виборчої комісії від відповідного суб'єкта подання, а у разі пропонування цієї кандидатури на посаду голови, заступника голови або секретаря виборчої комісії — про згоду виконувати відповідні посадові обов'язки.

8. У разі якщо у встановлений частиною шостою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу діляничної виборчої комісії або якщо кількість запропонованих до складу діляничної виборчої комісії осіб становить менше ніж мінімальна кількість, встановлена частинами другою та третьою цієї статті, окружна виборча комісія зобов'язана у строк, визначений частиною першою цієї статті, утворити діляничну виборчу комісію за поданням голови окружної виборчої комісії у складі, не більшому ніж середня кількість осіб від кількостей, встановлених частинами другою або третьою цієї статті, з обов'язковим урахуванням поданих кандидатур від суб'єктів подання, передбачених частиною четвертою цієї статті. Пропозиції стосовно таких кандидатур голові окружної виборчої комісії можуть подавати члени окружної виборчої комісії.

9. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей окружна виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після отримання вказаного повідомлення. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

10. Кожний суб'єкт подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій має право на пропорційну частку кожної категорії керівних посад у дільничних виборчих комісіях окремо малих, середніх, великих виборчих дільниць у межах виборчого округу, яка залежить від кількості кандидатур від відповідних суб'єктів подання, включених до складу дільничних виборчих комісій. Частка керівних посад для кожного суб'єкта подання у кожній категорії виборчих дільниць у межах виборчого округу визначається відповідно до кількості кандидатур, включених від цього суб'єкта подання до складу виборчих комісій кожної категорії виборчих дільниць, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу виборчих комісій відповідної категорії виборчих дільниць. Особа, включена до складу дільничної виборчої комісії за поданням голови окружної виборчої комісії, не може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії, крім випадків, коли до складу відповідної виборчої комісії не надійшли або надійшли у недостатній кількості подання щодо призначення відповідних осіб на посаду голови, заступника голови та секретаря комісії. Розподіл керівних посад між суб'єктами подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій у межах часток, визначених відповідно до цієї частини, визначається окружною виборчою комісією у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

11. Голова, заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії повинні бути представниками різних партій, кандидатів у депутати — суб'єктів подання, передбачених частиною четвертою цієї статті.

12. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці, утвореної на судні, яке в день голосування перебуває у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, утворюється окружною виборчою комісією за місцем приписки судна, полярної станції України за поданням відповідно капітана судна, керівника полярної станції України, яке може надсилатися технічними засобами зв'язку у строк, передбачений частиною шостою цієї статті.

13. У разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону дільнична виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією одночасно з утворенням виборчої дільниці за поданням окружної виборчої комісії.

14. Про підготовку подання до Центральної виборчої комісії щодо утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку окружна виборча комісія повідомляє всіх суб'єктів подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій та пропонує у строки, визначені окружною виборчою комісією, однак не пізніш як протягом п'яти днів після звернення з повідомленням, внести подання стосовно кандидатур до складу дільничної виборчої комісії у порядку, визначеному цією статтею.

15. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії публікується у регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після дня його прийняття або, у разі неможливості, оприлюднюється в інший спосіб у цей же строк. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної у винятковому випадку, а також рішення про зміни у складі дільничної виборчої комісії публікується чи оприлюднюється у порядку та у строки, встановлені цією частиною, однак не пізніше останнього дня перед днем голосування.

Стаття 31. Повноваження окружної виборчої комісії

1. Повноваження окружної виборчої комісії починаються з моменту складення присяги не менш як двома третинами її мінімального складу, визначеного частиною першою статті 27 цього Закону, на її першому засіданні, яке проводиться не пізніш як на третій день після дня прийняття рішення про її утворення.

2. Окружна виборча комісія:

1) забезпечує підготовку та проведення виборів депутатів в одномандатному окрузі та в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу;

2) здійснює в межах відповідного одномандатного округу контроль за додержанням і однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів виборцями, дільничними виборчими комісіями та їх членами, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцево-

го самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, кандидатами у депутати, партіями, їх представниками та уповноваженими особами, довіреними особами кандидатів у депутати в одномандатних округах, офіційними спостерігачами, громадськими організаціями;

3) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання членів цих комісій з питань організації виборчого процесу;

4) реєструє довірених осіб кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією;

5) утворює дільничні виборчі комісії відповідно до цього Закону, крім випадку, передбаченого у частині тринадцятій статті 28 цього Закону;

6) скликає у разі необхідності за власною ініціативою засідання дільничної виборчої комісії;

7) вирішує питання використання коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів, у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

8) контролює дотримання органами, уповноваженими на це законом, законодавства щодо складання списків виборців по виборчих дільницях на території одномандатного округу, контролює надання їх для загального ознайомлення;

9) контролює діяльність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань забезпечення приміщеннями для голосування, транспортом, засобами зв'язку, обладнанням, у межах своєї компетенції розглядає і вирішує інші питання матеріально-технічного забезпечення виборів депутатів на території одномандатного округу;

10) передає дільничним виборчим комісіям виборчі бюлетені, бланки іншої документації відповідно до цього Закону, забезпечує контроль за обліком виборчих бюлетенів у межах одномандатного округу;

11) забезпечує виготовлення інформаційних плакатів, плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів, печаток дільничних виборчих комісій та передає їх дільничним виборчим комісіям, а також забезпечує виготовлення іншої виборчої документації;

12) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання голів, заступників голів, секретарів дільничних виборчих комісій;

13) заслуховує інформацію дільничних виборчих комісій, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань підготовки і проведення виборів;

14) реєструє офіційних спостерігачів від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі, від громадської організації;

15) розглядає заяви і скарги на рішення, дії або бездіяльність дільничних виборчих комісій і приймає рішення з цих питань;

16) встановлює підсумки голосування в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, складає протоколи про підсумки голосування, передає протоколи та іншу виборчу документацію, передбачену цим Законом, Центральній виборчій комісії;

17) визнає голосування на виборчій дільниці недійсним у випадках, передбачених цим Законом;

18) забезпечує передачу на зберігання до відповідної архівної установи виборчої та іншої документації в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

19) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

3. Повноваження окружної виборчої комісії припиняються через п'ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів у порядку, встановленому цим Законом.

4. Статус окружної виборчої комісії як юридичної особи припиняється в порядку та у строки, визначені статтею 38 цього Закону.

Стаття 32. Повноваження дільничної виборчої комісії

1. Повноваження дільничної виборчої комісії починаються з моменту складення присяги не менш як двома третинами її мінімального складу, визначеного частинами другою та третьою статті 28 цього Закону, на засіданні комісії, що проводиться не пізніш як на третій день після дня прийняття рішення про її утворення.

2. Дільнична виборча комісія:

1) здійснює контроль за неухильним додержанням та однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів під час голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці;

2) отримує список виборців від органу ведення Державного реєстру виборців або Міністерства закордонних справ України, складає список виборців у випадках, передбачених цим Законом, надає його для загального ознайомлення, а також вносить до нього зміни у випадках, передбачених цим Законом;

3) забезпечує можливість ознайомлення виборців з виборчими списками кандидатів у депутати від партій, відомостями про кандидатів у депутати в одномандатних округах, а також з рішеннями, прийнятими Центральною виборчою комісією, відповідною окружною виборчою комісією, власними рішеннями та повідомленнями;

4) в порядку та в строки, встановлені частиною другою статті 40 цього Закону, вручає або надсилає кожному виборцю іменне запрошення із зазначенням дати проведення голосування, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

5) забезпечує облік отриманих комісією виборчих бюлетенів;

6) забезпечує підготовку приміщення для голосування та виборчих скриньок;

7) за рішенням Центральної виборчої комісії вносить зміни до виборчих бюлетенів у порядку та у строки, передбачені цим Законом;

8) організовує на виборчій дільниці голосування;

9) проводить підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, складає протоколи про підрахунок голосів на виборчій дільниці та передає їх та іншу виборчу документацію відповідній окружній виборчій комісії у порядку, встановленому цим Законом;

10) визнає недійсним голосування на виборчій дільниці за наявності обставин, передбачених статтею 92 цього Закону;

11) розглядає заяви і скарги з питань підготовки та організації голосування на виборчій дільниці та в межах своїх повноважень приймає щодо них рішення;

12) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

3. Повноваження дільничної виборчої комісії припиняються через п'ять днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

4. Дільнична виборча комісія припиняє свою діяльність одночасно з припиненням її повноважень.

Стаття 33. Організація роботи окружних та дільничних виборчих комісій

1. Виборча комісія є колегіальним органом. Основною формою роботи виборчої комісії є засідання, яке скликається головою комісії, в разі його відсутності — заступником голови, а в разі відсутності голови та його заступника — секретарем комісії.

2. У разі необхідності засідання виборчої комісії може бути скликане рішенням виборчої комісії вищого рівня.

3. На письмову вимогу третини складу виборчої комісії голова виборчої комісії або його заступник зобов'язаний скликати засідання комісії не пізніше наступного дня після отримання такої вимоги.

4. Перше засідання виборчої комісії скликається її головою не пізніше як на третій день після дня її утворення, а наступні — за необхідністю. У разі утворення виборчої комісії одночасно з утворенням виборчої дільниці відповідно до частини тринадцятої статті 28 цього Закону перше засідання комісії скликається не пізніше наступного дня після дня її утворення.

5. Засідання виборчої комісії є повноважним за умови присутності більше половини членів комісії від складу цієї комісії.

6. Засідання виборчої комісії скликається з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

7. Членам виборчої комісії надаються проекти рішень комісії та необхідні документи, як правило, не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання комісії, однак не пізніше як до початку засідання.

8. Засідання виборчої комісії веде голова комісії або його заступник; у разі невиконання ними цієї функції або у разі їх відсутності, у тому числі у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів на виборчій дільниці, встановленні підсумків голосування в межах території одномандатного округу комісія на кожному такому засіданні визначає із свого складу головуючого на засіданні з числа членів комісії.

9. Виборча комісія на вимогу трьох членів комісії, а також за рішенням виборчої комісії вищого рівня або суду зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, не пізніше як у триденний строк від дня заявлення вимоги або прийняття зазначеного рішення, але не пізніше дня голосування, а у день голосування, крім дільничної виборчої комісії, — невідкладно. Дільнична виборча комісія зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, на вимогу зазначених членів комісії у день голосування або за рішенням виборчої комісії вищого рівня чи суду, прийнятого в день голосування, невідкладно після закінчення голосування.

10. Рішення виборчої комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу комісії, крім випадків, передбачених цим Законом.

11. Рішення комісії набирає чинності з моменту його прийняття, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

12. На засіданні окружної або дільничної виборчої комісії у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів, встановленні підсумків голосування в межах виборчого округу, у разі присутності менше ніж двох третин членів комісії від складу комісії рішення комісії приймається не менше ніж двома третинами голосів від числа членів комісії, присутніх на засіданні комісії.

13. Член виборчої комісії, який бере участь у її засіданні і не згоден з рішенням, прийнятим комісією, має право протягом двох днів після засідання, на якому було прийнято рішення, у письмовій формі висловити окрему думку, яка додається до протоколу відповідного засідання виборчої комісії і є його невід'ємною частиною.

14. Рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для виконання усіма суб'єктами виборчого процесу, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, об'єднаннями громадян.

15. Рішення виборчої комісії, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване виборчою комісією вищого рівня або визнане протиправним та скасоване судом. У такому випадку виборча комісія вищого рівня має право прийняти рішення по суті питання.

16. Заяви, скарги та інші документи, що надійшли до виборчої комісії, приймаються та реєструються в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

17. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом, виборча комісія може залучати, на підставі цивільно-правових угод, відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників.

18. Ніхто не має права втручатися у діяльність виборчих комісій, крім як у випадках, передбачених законом.

Стаття 34. Право присутності на засіданні виборчої комісії

1. Зареєстровані відповідно до вимог цього Закону представники партій у Центральній виборчій комісії беруть участь у засіданні Центральної виборчої комісії з правом дорадчого голосу.

2. На засіданні Центральної виборчої комісії мають також право бути присутніми без дозволу чи запрошення:

1) кандидати у депутати, їх довірені особи та уповноважені особи партій (разом не більше двох осіб від однієї партії, не більше однієї особи від одного кандидата);

2) офіційні спостерігачі від громадських організацій, які отримали дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів (разом не більше двох осіб від однієї громадської організації);

3) офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій;

4) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

3. На засіданнях окружної чи дільничної виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування, на виборчій дільниці в день голосування у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії лише такі особи:

1) члени виборчих комісій вищого рівня;

2) кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата);

3) офіційні спостерігачі від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі або від громадської організації (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації);

4) офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій;

5) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

4. Інші особи, крім зазначених у частині третій цієї статті та частині першій статті 82 цього Закону, можуть бути присутніми на засіданні виборчої комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії, про що приймається рішення на засіданні виборчої комісії. Перебування осіб, не передбачених частиною третьою цієї статті, на виборчій дільниці під час проведення голосування, а також на засіданні виборчої комісії при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування забороняється.

5. Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права бути присутніми на засіданні осіб, зазначених у частині другій, пунктах 2-5 частини третьої та частині четвертій цієї статті, якщо вони протиправно перешкоджають його проведенню. Таке рішення приймається не менше ніж двома третинами голосів від складу комісії присутніх на засіданні комісії.

6. Працівники правоохоронних органів можуть здійснювати охорону правопорядку в день голосування та при підрахунку голосів лише поза межами приміщення для голосування. У випадку виникнення фактів порушень правопорядку голова, заступник голови чи секретар комісії може їх викликати виключно для вчинення дій з відновлення правопорядку і на час, необхідний для таких дій.

Стаття 35. Документування діяльності окружних та дільничних виборчих комісій

1. Документування діяльності окружних та дільничних виборчих комісій здійснюється у порядку, встановленому цією статтею та порядком ведення діловодства виборчих комісій, який затверджується Центральною виборчою комісією.

2. На засіданні виборчої комісії ведеться протокол засідання, який веде секретар комісії. За відсутності секретаря комісії чи у разі невиконання ним своїх повноважень на засіданні комісія обирає зі свого складу секретаря засідання, який виконує обов'язки секретаря комісії на відповідному засіданні та при оформленні документів засідання. Протокол засідання комісії підписується головою на засіданні та секретарем комісії (чи секретарем засідання). Протокол засідання комісії надається для ознайомлення членам комісії на їх вимогу не пізніше наступного засідання комісії, при цьому член комісії має право його підписати. Протокол засідання комісії може бути наданий для ознайомлення суб'єкту виборчого процесу на його вимогу не пізніше наступного засідання комісії.

3. Рішення виборчої комісії з розглянутого питання оформляється у формі постанови, яка повинна містити:

- 1) найменування комісії;
- 2) найменування постанови;
- 3) час, дату та місце прийняття і порядковий номер постанови;
- 4) мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії, посиланнями на відповідні положення нормативно-правових актів або постанову виборчої комісії вищого рівня чи рішення суду, якими керувалася комісія при прийнятті постанови;
- 5) резолютивну частину.

4. Постанова підписується головою виборчої комісії (головуючим на засіданні) і секретарем виборчої комісії (секретарем засідання). Зміст та наскрізний номер постанови повинні бути відображені у протоколі відповідного засідання виборчої комісії.

5. Постанова, прийнята окружною чи дільничною виборчою комісією, вивіщується на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення не пізніше ранку наступного дня після дня її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування, у день голосування та під час підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування, — не пізніш як через чотири години після завершення засідання виборчої комісії. Постанова, прийнята окружною виборчою комісією, надсилається до Центральної виборчої комісії для оприлюднення на її офіційному веб-сайті. Копія постанови, прийнята окружною чи дільничною виборчою комісією, засвідчена головою виборчої комісії чи його заступником і секретарем виборчої комісії та скріплена печаткою виборчої комісії, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу, не пізніше ніж через чотири години після її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування та в день голосування — невідкладно. Стенд офіційних матеріалів комісії обладнується в приміщенні комісії у місці, вільно доступному для відвідувачів.

6. З питань поточної діяльності комісія може приймати протокольні рішення, зміст яких заноситься до протоколу виборчої комісії та не оформлюється окремим документом.

7. Виборча комісія складає акти та протоколи. Акт комісії засвідчує певний факт або певну подію, виявлені і визнані комісією. Протокол комісії встановлює підсумки певних дій, виконаних комісією.

8. Акти і протоколи виборчої комісії складаються у випадках, передбачених цим Законом, за формами, затвердженими Центральною виборчою комісією, та у кількості примірників, встановлених цим Законом. Акт або протокол комісії підписується всіма присутніми на засіданні членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії. Перший примірник акта чи протоколу мають право підписати присутні на засіданні кандидати у депутати, представники партій у Центральній виборчій комісії чи уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

Стаття 36. Статус члена виборчої комісії

1. Статус члена Центральної виборчої комісії визначається Законом України «Про Центральну виборчу комісію».

2. Статус члена окружної чи члена дільничної виборчої комісії, а також порядок набуття цього статусу визначається цим Законом.

3. Член окружної, дільничної виборчої комісії на першому засіданні виборчої комісії, в якому він бере участь, в обов'язковому порядку ознайомлюється зі змістом частин сьомої — дванадцятої цієї статті, після чого складає таку присягу члена комісії:

«Я, (прізвище, ім'я та по батькові), беручи на себе повноваження члена виборчої комісії та усвідомлюючи свою високу відповідальність перед Українським народом, присягаю додержуватися Конституції України та виборчих законів України, чесно і сумлінно виконувати свої обов'язки, виходячи з принципів верховенства права, законності, об'єктивності та неупередженості, забезпечувати реалізацію і захист виборчих прав громадян України».

4. Особа, яка склала присягу, ставить свій підпис під текстом присяги. Цей документ є невід'ємною частиною документації відповідної комісії. Члену комісії після складення ним присяги видається посвідчення за підписом голови комісії вищого рівня за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією.

5. Відмова скласти присягу означає відмову особи бути членом комісії.

6. За рішенням виборчої комісії, яке затверджується виборчою комісією вищого рівня, голова, заступник голови, секретар або інші члени окружної чи дільничної виборчої комісії (загальною кількістю не більше трьох осіб) протягом усього періоду повноважень виборчої комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у виборчій комісії відповідно до статті 47 цього Закону на платній основі на підставі цивільно-правового договору між ними і виборчою комісією. Зазначені особи на цей період звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи із збереженням загального та спеціального стажу.

7. Член виборчої комісії має право:

- 1) брати участь у підготовці питань, що вносяться на розгляд виборчої комісії;
- 2) виступати на засіданнях виборчої комісії, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень комісії;
- 3) за дорученням відповідної виборчої комісії перевіряти діяльність виборчих комісій нижчого рівня;
- 4) безперешкодно знайомитися з документами виборчої комісії, членом якої він є, та виборчих комісій нижчого рівня на відповідній території;
- 5) на відшкодування шкоди, заподіяної його життю, здоров'ю чи майну у зв'язку з виконанням обов'язків члена виборчої комісії, у тому числі витрат на відрядження, пов'язаних з виконанням обов'язків члена комісії, у порядку і розмірі, що встановлені Кабінетом Міністрів України.

8. Член комісії не може бути звільнений з роботи, переведений на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням його обов'язків у виборчій комісії.

9. Член виборчої комісії зобов'язаний:

- 1) додержуватися Конституції України, цього та інших законів України та актів законодавства з питань підготовки і проведення виборів;
- 2) брати участь у засіданнях виборчої комісії;
- 3) виконувати рішення виборчої комісії та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії.

10. Член виборчої комісії має також інші права та обов'язки відповідно до цього та інших законів України.

11. На час безпосереднього виконання обов'язків члена виборчої комісії (участь у засіданнях комісії, інших заходах на виконання цього Закону чи рішень комісії) на кожного члена виборчої комісії поширюються гарантії і компенсації, передбачені законодавством для працівників на час виконання ними державних або громадських обов'язків у робочий час. Члени виборчої комісії звільняються від виконання службових обов'язків за місцем постійної роботи на час, необхідний для здійснення обов'язків члена ко-

місії, на підставі письмового повідомлення голови, заступника голови чи секретаря відповідної виборчої комісії про скликання засідання комісії або рішення виборчої комісії про залучення члена комісії до участі в інших заходах, передбачених цим Законом. Такі повідомлення або рішення повинні містити зазначення дати, часу та запланованої тривалості засідання виборчої комісії чи іншого заходу.

12. Члену виборчої комісії протягом часу своїх повноважень забороняється агітувати за чи проти партій, кандидатів у депутати та публічно оцінювати діяльність партій — суб'єктів виборчого процесу та кандидатів у депутати.

Стаття 37. Дострокове припинення повноважень складу виборчої комісії або члена виборчої комісії

1. Повноваження усього складу окружної, дільничної виборчої комісії можуть бути достроково припинені виборчою комісією, яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі систематичного порушення чи одноразового грубого порушення комісією Конституції України, цього та інших законів України.

2. Дострокове припинення повноважень усього складу виборчої комісії не є ліквідацією цієї комісії.

3. Повноваження члена окружної, дільничної виборчої комісії припиняються достроково виборчою комісією, яка її утворила, у зв'язку з:

- 1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;
- 2) внесенням подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії;
- 3) припиненням його громадянства України;
- 4) вибуттям на період включно до дня голосування за межі України або країни, на території якої утворена закордонна виборча дільниця, що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;
- 5) реєстрацією його кандидатом у народні депутати України або кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 6) реєстрацією його представником партії у Центральній виборчій комісії, офіційним спостерігачем, уповноваженою особою партії, довіреною особою кандидата у народні депутати України або довіреною особою кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради чи кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, представником, уповноваженою особою місцевої організації партії, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 7) входженням його до складу іншої виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України або депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 8) відмовою скласти присягу члена комісії;
- 9) порушенням присяги члена комісії, що виявилось як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, засвідченим не менш як двома рішеннями з цього приводу виборчої комісії, до складу якої він входить;
- 10) одноразовим грубим порушенням законодавства України про вибори, встановленим рішенням суду або рішенням виборчої комісії вищого рівня;
- 11) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян;
- 12) виявленням обставин наявності судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо така судимість не знята або не погашена;

13) визнанням його недієздатним;

14) його смертю.

4. При виникненні обставин, передбачених у пунктах 3, 5-8, 11-14 частини третьої цієї статті, повноваження члена виборчої комісії припиняються з моменту їх виникнення або виявлення, а обставин, передбачених у пунктах 1, 2, 4, 9, 10 частини третьої цієї статті, — з моменту прийняття рішення про дострокове припинення його повноважень виборчою комісією, яка її утворила.

Особа, яка подала заяву про складення повноважень, продовжує виконувати обов'язки голови, заступника голови, секретаря, члена виборчої комісії до моменту прийняття рішення про дострокове припинення її повноважень комісією, яка утворила відповідну комісію.

5. Виборча комісія, яка достроково припинила повноваження усього складу виборчої комісії, окремого члена виборчої комісії, не пізніше наступного дня повідомляє про це суб'єктів, за поданням яких до складу комісії було включено осіб, повноваження яких достроково припинено.

6. У разі дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніш як на третій день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, затверджує новий склад виборчої комісії у порядку, встановленому цим Законом.

7. У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії, що призвело до зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених відповідно частиною першою статті 27 або частинами другою, третьою статті 28 цього Закону, або у зв'язку із заміною члена виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніш як на третій день з дня припинення його повноважень, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, включає із числа кандидатур, внесених суб'єктами подання, зазначеними у пункті 2 частини другої статті 27 або частиною четвертою статті 28 цього Закону, у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, до її складу іншу особу замість члена комісії, повноваження якого припинено, із тим, щоб кількісний склад такої виборчої комісії відповідав її мінімальній кількості, а у випадку внесення подання про заміну члена виборчої комісії одночасно з достроковим припиненням його повноважень включає до складу відповідної виборчої комісії кандидатуру, внесену на заміну тим самим суб'єктом подання.

8. У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії в останній день перед днем голосування таке рішення приймається одночасно з рішенням про включення до складу відповідної виборчої комісії іншої особи від того ж суб'єкта подання.

9. У разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії систематично не виконує покладені на нього обов'язки, відповідна окружна або дільнична виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим поданням про його заміну, якщо за це проголосувало не менше двох третин членів складу комісії; у разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії відмовляється від виконання своїх повноважень, така особа може особисто подати власноручно написану заяву про складання повноважень до виборчої комісії, що утворила відповідну виборчу комісію. Зазначене подання чи заява підлягає обов'язковому розгляду у строки, зазначені у частині сьомій цієї статті. Рішення про заміну голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії не тягне за собою припинення повноважень цих осіб як членів відповідної виборчої комісії. Таке рішення приймається з урахуванням вимог частини десятої статті 27 та частини одинадцятої статті 28 цього Закону.

10. Призначення нового голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії проводиться в порядку, встановленому цим Законом.

Розділ V

СПИСКИ ВИБОРЦІВ

Стаття 39. Порядок складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць

1. Органи ведення Державного реєстру виборців складають попередні списки виборців для звичайних виборчих дільниць відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців». Складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць здійснюється у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

2. До попереднього списку виборців для звичайної виборчої дільниці включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років та які відносяться за виборчою адресою до цієї виборчої дільниці відповідно до відомостей Державного реєстру виборців. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

3. У попередньому списку виборців зазначаються прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) виборця, дата народження, виборча адреса виборця відповідно до відомостей Державного реєстру виборців. Виборці включаються до попереднього списку так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч. Список має наскрізні нумерацію виборців та нумерацію аркушів.

Форму попереднього списку виборців встановлює Центральна виборча комісія з урахуванням вимог цього Закону.

4. При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до попереднього списку виборців у графі «Примітки» навпроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дату його видачі та найменування органу ведення Державного реєстру виборців, який його видав.

У попередньому списку виборців навпроти прізвищ виборців, постійно не здатних пересуватися самостійно, робиться відповідна відмітка у графі «Примітки».

5. Не пізніше як за двадцять днів до дня голосування орган ведення Державного реєстру виборців у приміщенні, в якому він розташований, передає один примірник попереднього списку виборців на паперовому носії відповідній дільничній виборчій комісії.

Від імені дільничної виборчої комісії попередній список виборців отримують не менше трьох членів цієї комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості — заступник голови або секретар комісії.

Про передачу попереднього списку виборців складається акт за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, в двох примірниках. Один примірник акта зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший — в дільничній виборчій комісії.

6. Другий примірник попереднього списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців.

Стаття 40. Порядок ознайомлення виборців із попереднім списком виборців на звичайній виборчій дільниці та усунення неправильностей у списку виборців

1. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

2. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці надсилає або доставляє в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення, яким повідомляє про включення його до попереднього списку виборців відповідної виборчої дільниці, адресу дільничної виборчої комісії, її номер телефону і розпорядок роботи, а також про час і місце голосування. Виборцям, стосовно яких у списку виборців є відмітка про

постійну нездатність пересуватися самостійно, одночасно повідомляється, що їм буде надана можливість проголосувати за місцем перебування. Таке письмове повідомлення надсилається або доставляється не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня голосування.

Форма іменного запрошення затверджується Центральною виборчою комісією.

3. Виборець має право ознайомитися із попереднім списком виборців у приміщенні дільничної виборчої комісії та перевірити правильність внесених до нього відомостей.

Виборець може звернутися до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців із заявою про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

4. Виборець особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців щодо обставин, передбачених частиною третьою цієї статті. У разі якщо виборець за станом здоров'я не може особисто подати заяву, дільнична виборча комісія за зверненням такого виборця зобов'язана забезпечити прийняття заяви у такого виборця в інший спосіб.

До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують зазначені в ній відомості.

5. Заява, зазначена у частині третій цієї статті, може бути подана не пізніше як за п'ять днів до дня голосування і розглядається виборчою комісією протягом одного дня. Заява, подана після зазначеного строку, не розглядається.

6. За результатом розгляду заяви дільнична виборча комісія приймає рішення про передачу такої заяви до органу ведення Державного реєстру виборців. Рішення виборчої комісії невідкладно разом із заявою виборця та доданими до неї документами (копіями документів) направляється до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців і не пізніше наступного дня після дня його прийняття видається особі, яка подала заяву.

7. Орган ведення Державного реєстру виборців забезпечує розгляд заяв виборців у порядку, встановленому Законом України «Про Державний реєстр виборців».

8. Орган ведення Державного реєстру виборців вносить відповідні зміни до персональних даних у Державному реєстрі виборців у порядку, визначеному Законом України «Про Державний реєстр виборців».

9. Про результати розгляду заяв виборців орган ведення Державного реєстру виборців невідкладно повідомляє відповідну дільничну виборчу комісію.

10. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути подано до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України. Суд при розгляді даного адміністративного позову звертається до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців із запитом щодо уточнення відомостей про виборця.

11. Рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців не пізніше як за п'ять днів до дня голосування подається виборцем до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців або до відповідної дільничної виборчої комісії для негайного направлення до такого органу, а пізніше цього строку — до дільничної виборчої комісії.

Стаття 41. Порядок уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці

1. Керівники органів, закладів, установ, зазначених у статті 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців», не пізніше як за десять днів до дня голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців відомості, передбачені статтею 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців», за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

2. Відомості, передбачені частиною першою цієї статті, подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізні нумерацію записів та нумерацію аркушів. Досто-

вірність відомостей засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи і скріплюється печаткою.

3. Члени окружних та дільничних виборчих комісій не пізніше як за п'ять днів до дня голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці або за своєю виборчою адресою заяву про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до частини третьої статті 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців». Члени окружних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, найбільш наближеній до місця знаходження відповідної окружної виборчої комісії. Члени дільничних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, де вони включені до складу виборчої комісії.

4. Орган ведення Державного реєстру виборців на підставі відомостей, поданих відповідно до частини першої цієї статті, рішень відповідних виборчих комісій щодо утворення дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць (у частині включення членів дільничних виборчих комісій до списків виборців на відповідній спеціальній виборчій дільниці), за наслідками розгляду заяв виборців, повідомлень дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, на підставі заяв членів окружних та дільничних виборчих комісій, поданих відповідно до частини третьої цієї статті, а також рішень судів, отриманих не пізніше як за п'ять днів до дня голосування, виготовляє уточнений список виборців.

5. Уточнені списки виборців виготовляються відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців» у двох примірниках відповідно до вимог частин третьої, четвертої статті 39 цього Закону та містять графу для підписів виборців за отримання виборчих бюлетенів.

6. Один примірник уточненого списку виборців на паперовому носії передається відповідній дільничній виборчій комісії в порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 39 цього Закону, не пізніше як за два дні до дня голосування.

Другий примірник уточненого списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців.

Стаття 42. Внесення змін та уточнень до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці

1. Зміни до уточненого списку виборців вносить голова або заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії на підставі рішення суду та повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

2. У день голосування зміни до уточненого списку виборців вносяться виключно на підставі рішення суду.

3. При включенні виборця до списку виборців на виборчій дільниці у порядку внесення змін до уточненого списку виборців відомості про нього, передбачені формою списку виборців, вносяться у кінці списку виборців. При цьому у графі «Примітки» зазначаються дата і номер рішення суду або дата повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

4. Виключення зі списку виборців осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюється шляхом викреслення, що засвідчується записом «Виключено» та підписами голови і секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітки». При цьому в зазначеній графі поруч із прізвищем виборця зазначаються дата і номер рішення суду або повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

5. У разі виявлення кратного включення виборця до уточнених списків виборців у зв'язку з надходженням повідомлення дільничної виборчої комісії про включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці орган ведення Державного реєстру виборців, який отримав таке повідомлення, невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію, яка зобов'язана виключити такого виборця зі списку виборців на цій дільниці.

6. При внесенні змін до списку виборців на звичайній виборчій дільниці дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

7. Голова, заступник голови або секретар дільничної виборчої комісії в день голосування виправляють неточності та технічні описки в уточненому списку виборців — неправильне написання прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), дати народження, номера будинку, квартири місця проживання — в разі, якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку виборців включено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування. Таке виправлення засвідчується підписом голови або заступника голови чи секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітки».

Стаття 43. Порядок складання та уточнення списків виборців на спеціальних виборчих дільницях

1. На спеціальних виборчих дільницях (крім дільниць у стаціонарних лікувальних закладах) списки виборців складаються не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня голосування відповідними дільничними виборчими комісіями за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів, установ, полярної станції України, капітанами суден, де утворені такі виборчі дільниці.

2. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, списки виборців складаються не пізніше як за сім днів до дня голосування відповідними дільничними виборчими комісіями за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів. Виборці, які повинні покинути лікувальний заклад до дня голосування, до таких відомостей та до списку виборців на такій дільниці не включаються.

3. Для спеціальних виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах органами ведення Державного реєстру виборців складаються попередні та уточнені списки виборців, які передаються в порядку та в строки, встановлені статтями 39 та 41 цього Закону.

4. Відомості, зазначені у частинах першій та другій цієї статті, подаються в одному примірнику за підписом керівника відповідного закладу, установи, полярної станції України, капітана судна і засвідчуються відповідною печаткою. Керівник відповідного закладу, установи, полярної станції України, капітан судна, забезпечує подання та достовірність зазначених відомостей дільничній виборчій комісії не пізніше як за шістьнадцять днів, а керівник стаціонарного лікувального закладу — не пізніше як за дев'ять днів до дня голосування.

Подання вноситься за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, та повинно містити стосовно кожного виборця відомості про:

- 1) прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності);
- 2) дату народження (число, місяць, рік);
- 3) адресу місця проживання;
- 4) за наявності підстав — відмітку у графі «Примітки» про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

5. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці наступного дня після складення списку виборців надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

6. Після складення списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про включених до нього виборців органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

Зміст списку виборців на виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, передається за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

7. У разі, якщо виборець прибув до стаціонарного лікувального закладу пізніше як за десять днів до дня голосування, однак раніше ніж за три дні до дня голосування, відповідна дільнична виборча комісія

уточнює список виборців, включаючи виборця до списку виборців на підставі відомостей, поданих невідкладно керівником відповідного закладу, підпис якого засвідчується печаткою відповідного закладу.

8. Виборець, який прибув до лікувального закладу в тому ж населеному пункті, де він проживає, пізніше ніж за три дні до дня голосування може звернутися до виборчої комісії звичайної виборчої дільниці, де він включений до списку виборців, щодо можливості проголосувати за місцем свого перебування в порядку та у строки, передбачені статтею 86 цього Закону. У такому разі до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці він не включається.

9. У разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону список виборців складається дільничною виборчою комісією не пізніше як за сім днів до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, установи, капітаном судна. Зазначені відомості подаються не пізніше як за вісім днів до дня голосування в одному примірнику за підписом керівника закладу, установи, капітана судна і засвідчуються відповідною печаткою. Після складення списку виборців на такій виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про виборців, включених до цього списку, органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням. Виборча комісія дільниці, утвореної на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, передає зміст списку виборців за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

10. Виборець має право звернутися із заявою до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці або безпосередньо до суду щодо обставин, передбачених частиною третьою статті 40 цього Закону.

11. Виборець особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці.

12. Заява, зазначена у частині десятій цієї статті, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше як за три дні до дня голосування. Така заява розглядається виборчою комісією невідкладно. За підсумком розгляду заяви дільнична виборча комісія зобов'язана прийняти рішення про внесення зміни до списку виборців або мотивоване рішення про відмову у задоволенні заяви. Копія рішення видається виборцю у день його прийняття. Заява, подана до виборчої комісії після зазначених строків, залишається без розгляду.

13. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути поданий до суду у порядку і строки, встановлені Кодексом адміністративного судочинства України.

14. При внесенні змін до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

15. У разі отримання таких відомостей пізніше як за п'ять днів до дня голосування та виявлення кратного включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці, орган ведення Державного реєстру виборців невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію.

16. Члени дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці включаються до списку виборців на цій виборчій дільниці на підставі рішення відповідної виборчої комісії щодо утворення дільничної виборчої комісії цієї спеціальної виборчої дільниці.

Розділ VI

ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 47. Оплата праці членів виборчої комісії та осіб, які залучаються до роботи у комісії

1. Виконання повноважень члена виборчої комісії на платній основі оплачується в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії, за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів.

2. Оплата праці члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчою від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Оплата праці члена виборчої комісії, який є пенсіонером або особою, яка тимчасово не працює, не може бути нижчою від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на момент її нарахування.

3. Членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної виборчої комісії на підготовку і проведення виборів депутатів, може бути нарахована і виплачена одноразова грошова винагорода в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

4. Оплата праці членів виборчих комісій (у тому числі пенсіонерів та осіб, які тимчасово не працюють) у день голосування і в дні встановлення підсумків голосування здійснюється в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії.

5. Оплата праці осіб, зазначених у частині третій статті 30 та частині сімнадцятій статті 33 цього Закону, здійснюється в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів. Розмір оплати праці таких осіб не може бути нижчим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на момент її нарахування.

6. Праця, пов'язана з організацією підготовки і проведення виборів, осіб, визнаних в установленому законом порядку безробітними, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги по безробіттю та інших видів допомоги.

7. Оплата праці членів виборчої комісії, а також осіб, які залучаються до роботи у комісії, у тому числі в день голосування, дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

Стаття 51. Матеріально-технічне забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень: надавати необхідні приміщення відповідно до норм, встановлених цим Законом або відповідними рішеннями Центральної виборчої комісії, прийнятими на виконання вимог цього та інших законів, сприяти в облаштуванні цих приміщень; забезпечувати їх охорону, а також охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації; надавати згідно із встановленими Центральною виборчою комісією нормами та переліком транспортні засоби і засоби зв'язку (з оплатою послуг щодо їх встановлення та підключення), обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення діяльності виборчих комісій. Порядок оплати або відшкодування зазначених послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Закупівля товарів, оплата робіт, послуг для підготовки і проведення виборів здійснюються Центральною виборчою комісією, окружними виборчими комісіями за рахунок коштів Державного бюджету України без застосування тендерних (конкурсних) процедур, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Розділ X

ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАРТІЙ, КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ, ОФІЦІЙНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ

Стаття 75. Гарантії діяльності у виборчому процесі партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі

1. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, має право делегувати одного представника до Центральної виборчої комісії (далі — представник партії у Центральній виборчій комісії) з правом дорадчого голосу, який уповноважений представляти інтереси партії в Центральній виборчій комісії під час виборчого процесу. Кандидатура представника затверджується центральним керівним органом партії.

2. Представником партії у Центральній виборчій комісії може бути виборець. Не може бути представником партії:

- 1) член виборчої комісії;
- 2) посадова особа органу виконавчої влади або суду, правоохоронних органів, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування;
- 3) військовослужбовець;
- 4) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

3. Заява про реєстрацію представника партії у Центральній виборчій комісії, підписана керівником партії та скріплена печаткою партії, та копія рішення центрального керівного органу партії про затвердження кандидатури представника партії у Центральній виборчій комісії подаються до Центральної виборчої комісії одночасно із заявою про реєстрацію кандидатів у депутати від партії. У заяві про реєстрацію представника партії у Центральній виборчій комісії зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові представника партії, його громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), місце проживання та адреса житла, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси партії в Центральній виборчій комісії.

4. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частині третій цієї статті, реєструє представника партії у Центральній виборчій комісії з правом дорадчого голосу та видає йому посвідчення. Форма такого посвідчення встановлюється Центральною виборчою комісією.

5. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, може мати не більше п'яти уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі та не більше двох уповноважених осіб у кожному одномандатному окрузі (далі — уповноважена особа партії). Уповноважена особа партії представляє відповідну партію і не є самостійним суб'єктом виборчого процесу. Уповноважена особа партії повинна відповідати вимогам, зазначеним у частині другій цієї статті. Список уповноважених осіб партії з обов'язковим зазначенням відповідного виборчого округу затверджується центральним керівним органом партії.

6. Заява про реєстрацію уповноважених осіб партії, в електронному вигляді та на паперових носіях підписана керівником партії та скріплена печаткою партії, та копія рішення центрального керівного органу партії про затвердження списку уповноважених осіб партії подаються до Центральної виборчої комісії у будь-який час після реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії. У заяві про реєстрацію уповноважених осіб партії зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові кожної уповноваженої особи, відповідний виборчий округ, громадянство уповноваженої особи партії, день, місяць і рік народження, місце роботи, посада (заняття), місце проживання та адреса житла, номер телефону. До заяви додаються письмові згоди цих осіб представляти інтереси партії у загальнодержавному та відповідному одномандатному окрузі та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксе-

рокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України).

7. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частині шостій цієї статті, реєструє уповноважених осіб партії та видає представникові партії у Центральній виборчій комісії їх посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією).

8. Представник партії у Центральній виборчій комісії, уповноважена особа партії з дня їх реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення їх повноважень або закінчення виборчого процесу мають право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

9. Представник партії у Центральній виборчій комісії, уповноважена особа партії мають право у будь-який час до дня голосування звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

10. Керівний орган партії, який приймав рішення про затвердження представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії, у будь-який час до дня голосування може прийняти рішення про відкликання представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії та про затвердження іншої кандидатури замість відкликаної. Відповідна заява разом з копією рішення та іншими документами подається до Центральної виборчої комісії у порядку, визначеному частинами третьою і шостою цієї статті.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частин дев'ятої або десятої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, але не пізніше дня голосування, а в день голосування — невідкладно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії та про реєстрацію іншої особи представником партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженою особою партії. Копія рішення невідкладно видається представнику партії у Центральній виборчій комісії або надсилається на адресу керівного органу партії.

12. Посвідчення представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії, повноваження яких припинено до закінчення виборчого процесу, невідкладно повертається до Центральної виборчої комісії.

13. Представник партії у Центральній виборчій комісії має право:

1) бути присутнім на всіх засіданнях Центральної виборчої комісії під час обговорення питань, пов'язаних із виборами депутатів, та брати участь у їх обговоренні з правом дорадчого голосу: отримувати до початку засідання порядок денний та матеріали до питань порядку денного, брати участь в обговоренні, вносити пропозиції щодо рішення Центральної виборчої комісії;

2) знайомитися із змістом протоколів засідань Центральної виборчої комісії та її рішеннями, отримувати копії цих рішень; у разі своєї відсутності на засіданні знайомитися з документами, на підставі яких приймалися рішення на такому засіданні;

3) знайомитися з протоколами, телефонограмами, факсограмами та іншими офіційними повідомленнями, що надходять до Центральної виборчої комісії від окружних виборчих комісій, у тому числі про підсумки голосування у загальнодержавному та одномандатних округах, отримувати їх копії;

4) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для представника партії у Центральній виборчій комісії.

14. Уповноважена особа партії:

1) сприяє партії в її участі у виборчому процесі, в тому числі у проведенні передвиборної агітації;

2) представляє інтереси партії у відносинах з виборчими комісіями (крім Центральної виборчої комісії), органами виконавчої влади, судами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, виборцями, іншими суб'єктами виборчого процесу на території відповідного виборчого округу;

3) може брати участь з правом дорадчого голосу в засіданнях виборчих комісій (крім Центральної виборчої комісії) на території відповідного виборчого округу;

4) має право бути присутньою на виборчій дільниці під час голосування та на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців з урахуванням обмежень, встановлених частиною третьою статті 34 цього Закону;

5) має права офіційного спостерігача від партії, передбачені частиною дев'ятою статті 78 цього Закону;

6) має інші права, передбачені цим Законом для уповноваженої особи партії.

15. На уповноважену особу партії поширюються обмеження, встановлені частиною десятою статті 78 цього Закону.

Стаття 76. Гарантії діяльності у виборчому процесі кандидатів у депутати

1. Кандидату у депутати, крім кандидата у депутати, який є Президентом України або народним депутатом України, не може бути відмовлено у звільненні на період передвиборної агітації від виконання виробничих або службових обов'язків за місцем роботи з наданням неоплачуваної відпустки.

2. Кандидат у депутати під час виборчого процесу не може бути звільнений з роботи з ініціативи власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу, командира військової частини (формування). Кандидат у депутати без його згоди не може бути переведений на іншу роботу, направлений у відрядження, а також призваний на військову або альтернативну (невійськову) службу, навчальні (перевірні) та спеціальні збори військовозобов'язаних.

3. Кандидат у депутати в одномандатному окрузі має право визначити із числа виборців своїх довірених осіб (не більше трьох осіб).

4. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі реєструються Центральною виборчою комісією за поданням кандидата в депутати. У поданні зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові довіреної особи, її громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, посада (заняття), адреса місця проживання, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси кандидата у депутати та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксерокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб недавно прийнятих до громадянства України). Центральна виборча комісія протягом трьох днів після дня надходження цього подання реєструє довірених осіб кандидата в депутати і видає їм посвідчення за встановленою нею формою.

5. Не допускається реєстрація довіреними особами кандидатів у депутати осіб, зазначених у другому реченні частини другої статті 75 цього Закону.

6. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі сприяють кандидату в депутати у проведенні виборчого процесу; представляють інтереси кандидата в депутати у відносинах з виборчими комісіями, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, об'єднаннями громадян, виборцями, виконують інші повноваження, визначені цим Законом.

7. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі набувають повноважень з дня їх реєстрації Центральною виборчою комісією. Повноваження цих осіб припиняються в день скасування рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі чи встановлення результатів виборів та їх офіційного оприлюднення.

8. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі мають право на звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків з дня їх реєстрації на період виборчого процесу без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації чи уповноваженим ним органом.

9. Кандидат у депутати в одномандатному окрузі має право в будь-який час до дня голосування звернутися із заявою до Центральної виборчої комісії про припинення повноважень його довіреної особи і подати документи для реєстрації іншої особи в порядку, встановленому цим Законом.

10. Довірена особа кандидата у депутати в одномандатному окрузі має право в будь-який час звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частин дев'ятої чи десятої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, а поданої напередодні і в день голосування — негайно, Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації довіреної особи кандидата в депутати в одномандатному окрузі, копія якого невідкладно видається або надсилається кандидату в депутати.

12. Посвідчення довіреної особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі, повноваження якої припинено до закінчення виборчого процесу, негайно повертається до Центральної виборчої комісії.

13. Кандидат у депутати, його довірена особа мають права уповноваженої особи партії, передбачені пунктами 1, 4, 5 частини чотирнадцятої статті 75 цього Закону.

Стаття 77. Офіційні спостерігачі

1. У виборчому процесі можуть брати участь офіційні спостерігачі від партій, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі та громадських організацій, які зареєстровані у порядку, встановленому цим Законом (далі — офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації).

2. Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій можуть вести спостереження за ходом виборчого процесу.

3. Повноваження офіційних спостерігачів починаються з дня їх реєстрації відповідною виборчою комісією у порядку, передбаченому цим Законом, і припиняються після встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

4. Виборча комісія, яка зареєструвала офіційного спостерігача, може достроково припинити його повноваження у разі порушення ним цього Закону. Про дострокове припинення повноважень офіційного спостерігача приймається мотивоване рішення.

Стаття 78. Офіційні спостерігачі від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій

1. Офіційним спостерігачем від партії, кандидата у депутати чи громадської організації може бути виборець. Не може бути офіційним спостерігачем: член виборчої комісії; посадова особа органів виконавчої влади або суду, правоохоронних органів, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування; військовослужбовець; особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

2. Громадська організація, до статутної діяльності якої належать питання виборчого процесу та спостереження за ним, зареєстрована у встановленому законом порядку, не пізніш як за шістьдесят днів до дня голосування може звернутися до Центральної виборчої комісії з клопотанням про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів. До клопотання, підписаного керівником громадської організації та засвідченого печаткою організації, додаються копія статуту громадської організації, засвідчена в нотаріальному порядку, а також копія свідоцтва про державну реєстрацію громадської організації, засвідчена в нотаріальному порядку.

3. Центральна виборча комісія не пізніш як на десятий день з дня отримання клопотання приймає рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу, про що повідомляє громадську організацію наступного дня після дня прийняття відповідного рішення. Підставою для відмови може бути лише порушення громадською організацією вимог, встановлених частинами першою та другою цієї статті. Копія рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу видається представнику громадської організації не пізніш як наступного дня після дня прийняття такого рішення. Громадська організація має право оскаржити до суду рішення про відмову в наданні їй дозволу мати офіційних спостерігачів.

4. Центральна виборча комісія не пізніше як за сорок п'ять днів до дня голосування офіційно публікує у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» перелік громадських організацій, яким надано дозвіл мати офіційних спостерігачів на виборах депутатів.

5. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації реєструється окружною виборчою комісією за поданням уповноваженої особи партії у відповідному одномандатному або загальнодержавному окрузі, кандидата у депутати у цьому одномандатному окрузі або керівника відповідної громадської організації.

6. У поданні про реєстрацію офіційних спостерігачів зазначаються їх прізвища, імена, по батькові, громадянство, дата народження, місце проживання та адреса житла, місце роботи, посада (заняття), номери контактних телефонів. До подання додаються заяви про згоду цих осіб бути офіційними спостерігачами від відповідної партії, кандидата у депутати чи громадської організації та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксерокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб недавно прийнятих до громадянства України). До подання від громадської організації подається також копія рішення Центральної виборчої комісії про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів.

7. Подання про реєстрацію офіційного спостерігача за підписом уповноваженої особи партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі, керівника відповідної громадської організації вноситься до відповідної окружної виборчої комісії не пізніше як за п'ять днів до дня голосування.

Підставою для відмови у реєстрації офіційного спостерігача може бути лише порушення положень частин першої — третьої, п'ятої, шостої цієї статті.

8. Окружна виборча комісія здійснює реєстрацію офіційних спостерігачів у відповідному одномандатному окрузі та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, не пізніше наступного дня після внесення подання.

9. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації має право:

1) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам виборчої комісії фізично;

2) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування;

4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних виборчих комісій, з урахуванням положень, встановлених частиною третьою статті 34 цього Закону, у тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та встановленні підсумків голосування;

5) звертатися до відповідної виборчої комісії чи до суду щодо усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;

6) складати акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла, та подавати його до відповідної виборчої комісії чи до суду;

7) вживати необхідних заходів в межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці;

8) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом;

9) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для офіційних спостерігачів.

10. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації не має права:

- 1) безпідставно втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;
- 2) заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;
- 3) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування.

11. У разі порушення офіційним спостерігачем від партії, кандидата у депутати, громадської організації вимог частини десятої цієї статті виборча комісія робить йому попередження. У випадку повторного або грубого порушення вимог частини десятої цієї статті виборча комісія може позбавити його права бути присутнім на своєму засіданні у порядку, встановленому частиною п'ятою статті 34 цього Закону. Таке рішення може бути оскаржене офіційним спостерігачем до суду.

12. Уповноважена особа партії, кандидат у депутати в одномандатному окрузі або керівник громадської організації має право відкликати офіційного спостерігача, звернувшись з письмовою заявою до відповідної окружної виборчої комісії про припинення його повноважень, і подати документи для реєстрації офіційним спостерігачем іншої особи в порядку, встановленому цією статтею.

13. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації має право у будь-який час звернутися до окружної виборчої комісії із заявою про скасування своїх повноважень. На підставі такої заяви окружна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації офіційного спостерігача, копія якого надається або направляється відповідно уповноваженій особі партії або кандидату у депутати в одномандатному окрузі чи керівнику відповідної громадської організації.

Стаття 79. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій

1. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій реєструються Центральною виборчою комісією. Пропозиції щодо реєстрації офіційних спостерігачів подаються іноземними державами, міжнародними організаціями безпосередньо або через Міністерство закордонних справ України до Центральної виборчої комісії не пізніше як за сім днів до дня голосування. Порядок реєстрації офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій визначається Центральною виборчою комісією.

2. Рішення про реєстрацію або про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій приймається Центральною виборчою комісією не пізніше як за п'ять днів до дня голосування.

3. Громадяни України не можуть бути зареєстровані офіційними спостерігачами від іноземних держав чи міжнародних організацій. Громадяни України або іноземці чи особи без громадянства, які володіють українською мовою, можуть супроводжувати зареєстрованих офіційних спостерігачів від іноземних держав і міжнародних організацій на території виборчих дільниць та під час засідань виборчих комісій виключно для виконання функцій перекладача (не більше однієї особи з кожним офіційним спостерігачем).

4. Центральна виборча комісія видає офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій посвідчення за встановленою нею формою.

5. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють свої повноваження на території України, а також на закордонних виборчих дільницях.

6. Офіційний спостерігач від іноземної держави, міжнародної організації має право:

- 1) бути присутнім на зустрічах кандидатів у депутати, уповноважених осіб партій з виборцями, на передвиборних зборах, мітингах, засіданнях виборчих комісій;
- 2) знайомитися з матеріалами передвиборної агітації;
- 3) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати за діями членів комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам комісії фізично;

4) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

5) після проведення виборів публічно висловлювати свої пропозиції щодо організації проведення виборів депутатів та вдосконалення законодавства України з урахуванням міжнародного досвіду, проводити прес-конференції з додержанням вимог законодавства України;

6) утворювати разом з іншими спостерігачами від іноземних держав, міжнародних організацій тимчасові групи офіційних спостерігачів для координації своєї діяльності в межах повноважень, передбачених цим Законом, з інформуванням про це протягом одного дня Центральної виборчої комісії.

7. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють спостереження самостійно і незалежно.

8. Міністерство закордонних справ України, інші органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування та виборчі комісії сприяють офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій у здійсненні ними повноважень.

9. Фінансове і матеріальне забезпечення діяльності офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюється за рахунок коштів держав чи організацій, які направили цих спостерігачів в Україну, або за їх власні кошти.

10. Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій не мають права втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження; заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень або іншим чином порушувати таємницю голосування та використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній зі спостереженням за ходом виборчого процесу. Це обмеження поширюється і на осіб, які відповідно до частини третьої цієї статті супроводжують офіційних спостерігачів, під час безпосередньої роботи з офіційним спостерігачем від іноземної держави, міжнародної організації.

Розділ XI ГОЛОСУВАННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 80. Виборчий бюлетень

1. Голосування виборців на виборах депутатів здійснюється за допомогою виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України (далі — виборчий бюлетень).

2. Форма, колір і текст виборчих бюлетенів для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах затверджуються Центральною виборчою комісією не пізніше як за п'ятдесят три дні до дня голосування.

Виборчі бюлетені для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах мають бути різного кольору.

Ступені захисту виборчого бюлетеня встановлюються Центральною виборчою комісією.

3. Виборчий бюлетень повинен містити назву та дату проведення виборів депутатів, позначення (загальнодержавний чи одномандатний) виборчого округу, номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, а також позначені місця для печатки дільничної виборчої комісії.

Текст виборчого бюлетеня викладається державною мовою і повинен бути розміщений на одному аркуші та лише з одного боку.

4. У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі назви партій розміщуються у порядку їх номерів, визначених жеребкуванням, яке проводить Центральна виборча комісія за участю представників партій у Центральній виборчій комісії після закінчення реєстрації кандидатів у депутати від партій перед затвердженням форми і тексту виборчого бюлетеня. У виборчому бюлетені зазначаються визначений жеребкуванням номер кожної партії, повна назва відповідної партії, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) перших п'яти кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії. Між номером кожної партії та назвою цієї партії розміщується порожній квадрат.

У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі зазначаються в алфавітному порядку прізвища, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) зареєстрованих у цьому окрузі кандидатів у депутати з відомостями про рік народження, освіту, посаду (заняття), місце роботи, місце проживання, партійність, а також суб'єкт висування кожного кандидата. Ліворуч від прізвища кожного кандидата розташовується порожній квадрат.

5. Виборчий бюлетень містить роз'яснення щодо порядку його заповнення виборцем під час голосування.

6. Виборчий бюлетень має контрольний талон, відокремлений лінією відриву. Контрольний талон повинен містити назву та дату виборів, позначення (загальнодержавний чи одномандатний) виборчого округу та номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, а також позначення місця для номера, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці, підпису виборця, який отримує виборчий бюлетень, прізвища, ініціалів та підпису члена дільничної виборчої комісії, який видаватиме виборчий бюлетень.

7. Виборчий бюлетень є документом суворої звітності. Центральна виборча комісія, окружні та дільничні виборчі комісії забезпечують суворий облік отриманих та виданих виборчих бюлетенів відповідно до вимог цього Закону. Документація, що забезпечує облік виборчих бюлетенів, передається підприємствами-виготовлювачами, окружними та дільничними виборчими комісіями до Центральної виборчої комісії. Центральна виборча комісія після офіційного оприлюднення результатів виборів забезпечує передавання облікової інформації на збереження до відповідних архівних установ.

8. Виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі для кожної виборчої дільниці виготовляються у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість виборців, які включені до списку виборців на виборчих дільницях кожного одномандатного округу, з можливим відхиленням зазначеної кількості з урахуванням кратності розміщення виборчих бюлетенів в межах поліграфічного листа при їх виготовленні.

Стаття 81. Порядок виготовлення виборчих бюлетенів

1. Центральна виборча комісія на підставі договору, укладеного між нею і державними поліграфічними підприємствами, забезпечує виготовлення у централізованому порядку не пізніш як за сім днів до дня голосування виборчих бюлетенів.

2. Підприємства-виготовлювачі виборчих бюлетенів забезпечують суворе дотримання замовленої кількості виготовлених бюлетенів, їх облік та передачу замовнику в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

3. Технічні відходи, поліграфічний брак, а також друкарські форми знищуються в порядку та у строки, визначені угодою на виготовлення виборчих бюлетенів.

4. Контроль за виготовленням виборчих бюлетенів на підприємствах-виготовлювачах, дотриманням вимог щодо знищення друкарських форм, технічних відходів, поліграфічного браку здійснюється контрольною комісією, яка утворюється Центральною виборчою комісією за поданнями партій, депутатської фракції яких зареєстровані в Апараті Верховної Ради України поточного скликання на початок виборчого процесу, не пізніш як у день затвердження форми виборчого бюлетеня.

5. Виборчі бюлетені отримуються Центральною виборчою комісією в упаковці підприємства-виготовлювача на підставі акта прийому-передачі за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Зведена інформація на підставі актів прийому-передачі про кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених для кожного виборчого округу, оприлюднюється не пізніше як за один день до дня голосування на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

6. На спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, виборчі бюлетені виготовляються з дозволу Центральної виборчої комісії безпосередньо дільничною виборчою комісією у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість виборців на виборчій дільниці. Такий дозвіл може бути наданий не пізніше як за три дні до дня голосування на підставі подання відповідної окружної виборчої комісії, в якому зазначено номер виборчої дільниці, утвореної на відповідному судні чи на полярній станції України, назву судна чи полярної станції України, а також час, коли відповідне судно покинуло останній порт на території України.

Відомості про кількість виготовлених виборчих бюлетенів вносяться до протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та враховуються відповідною окружною виборчою комісією при складанні протоколів про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

7. У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про скасування реєстрації усіх кандидатів у депутати від партії у загальнодержавному окрузі у період виготовлення виборчих бюлетенів або після виготовлення виборчих бюлетенів, однак за той проміжок часу, у який неможливо здійснити передрукування виборчих бюлетенів, Центральна виборча комісія приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня для голосування у загальнодержавному окрузі. Рішення Центральної виборчої комісії негайно передається відповідним окружним виборчим комісіям для внесення відповідних змін дільничними виборчими комісіями.

У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про скасування реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати в одномандатному окрузі або рішення про вибуття кандидата у депутати з балотування у період виготовлення виборчих бюлетенів або після виготовлення виборчих бюлетенів, однак за той проміжок часу, у який неможливо здійснити передрукування виборчих бюлетенів, Центральна виборча комісія приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня відповідного виборчого округу. Рішення Центральної виборчої комісії негайно передається відповідній окружній виборчій комісії. Окружна виборча комісія негайно передає це рішення дільничним виборчим комісіям для внесення відповідних змін.

Такі зміни до виборчих бюлетенів вносяться членами дільничних виборчих комісій з використанням штампа «Вибув» на засіданні дільничної виборчої комісії.

Вносити зміни до виборчого бюлетеня для голосування у загальнодержавному окрузі без рішення Центральної виборчої комісії забороняється.

Вносити зміни до виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі без рішення Центральної виборчої комісії забороняється.

Про зміни, внесені до виборчого бюлетеня, повідомляється кожному виборцю під час видачі виборчого бюлетеня.

8. Форма штампа, зазначеного у частині сьомій цієї статті, затверджується Центральною виборчою комісією не пізніше як за двадцять шість днів до дня голосування. Окружні виборчі комісії не пізніше як за сім днів до дня голосування забезпечують виготовлення таких штампів. Штampi зберігаються в окружній виборчій комісії.

Штамп «Вибув» передається окружною виборчою комісією всім дільничним виборчим комісіям одночасно з передачею відповідного рішення Центральної виборчої комісії. Дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць штамп «Вибув» передається одночасно з виборчими бюлетенями.

9. У разі якщо до виборчих бюлетенів внесено зміни без рішення Центральної виборчої комісії чи внесені зміни, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії, дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає про це у двох примірниках акт за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. В акті повинно бути зазначено кількість отриманих виборчих бюлетенів, кількість зіпсованих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та/або в одномандатному окрузі та прізвища осіб, з вини яких це сталося. Один примірник цього акта невідкладно передається до окружної виборчої комісії, другий примірник зберігається у комісії. Відомості зазначеного акта враховуються дільничною виборчою комісією при складанні протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Зіпсовані виборчі бюлетені погашаються та упаковуються окремо в різні пакети в порядку, передбаченому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах зазначається: «Зіпсовані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі», «Зіпсовані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі». Запаковані зіпсовані виборчі бюлетені зберігаються у дільничній виборчій комісії до дня голосування і передаються до окружної виборчої комісії разом з іншою виборчою документацією у порядку, передбаченому статтею 93 цього Закону.

При підрахунку голосів виборців зіпсовані бюлетені враховуються як невикористані.

10. Особи, винні у протиправному псуванні виборчих бюлетенів, відшкодовують завдану шкоду в порядку, встановленому законом.

Стаття 82. Порядок передачі виборчих бюлетенів виборчим комісіям

1. Окружна виборча комісія не раніш як за сім днів до дня голосування приймає виборчі бюлетені в упаковці підприємства-виготовлювача від представника Центральної виборчої комісії, уповноваженого здійснити таку передачу бюлетенів рішенням Центральної виборчої комісії, на своєму засіданні.

Окружна виборча комісія складає у трьох примірниках протокол про прийняття виборчих бюлетенів. Зазначений протокол складається у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону, а також підписується уповноваженим представником Центральної виборчої комісії, який здійснює передачу виборчих бюлетенів. Перший примірник протоколу передається до Центральної виборчої комісії, другий — зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

2. Окружна виборча комісія забезпечує збереження й охорону виборчих бюлетенів, отриманих від Центральної виборчої комісії. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні окружної виборчої комісії в сейфі (металевій шафі або окремій кімнаті), який (яка) опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні членів комісії та печатки комісії. Сейф (металева шафа або окрема кімната) постійно (до передачі виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

3. Окружна виборча комісія не раніш як за три дні до дня голосування, але не пізніш як за 24 години до дня голосування на своєму засіданні передає виборчі бюлетені дільничним виборчим комісіям відповідного округу. Виборчі бюлетені приймають не менш як три члени кожної дільничної виборчої комісії.

4. Про передачу окружною виборчою комісією виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям округу складається протокол в порядку і за формою, встановленими частиною восьмою статті 35 цього Закону окремо по виборчих бюлетенях для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі. У протоколі зазначаються:

- 1) позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний) та номер одномандатного округу;
- 2) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, отриманих окружною виборчою комісією;
- 3) номер кожної виборчої дільниці, членам комісії якої передаються виборчі бюлетені;
- 4) кількість виборців на виборчій дільниці згідно із списком виборців на день складення протоколу;

5) кількість переданих на виборчу дільницю виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі;

6) прізвища та підписи членів дільничної виборчої комісії, які прийняли виборчі бюлетені;

7) кількість виборчих бюлетенів, що залишилися в окружній виборчій комісії.

5. Протокол про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів складається у трьох примірниках. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу. Перший примірник протоколу надсилається до Центральної виборчої комісії, другий — зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується у приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення. Копія протоколу, засвідчена на кожній сторінці головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплена печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу надається членам окружної виборчої комісії.

6. Витяг із протоколу за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, із зазначенням відомостей, що стосуються відповідної виборчої дільниці, надається разом із виборчими бюлетенями представникам кожної дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, за підписами голови і секретаря окружної виборчої комісії та трьох членів відповідної дільничної виборчої комісії, засвідчений печаткою окружної виборчої комісії.

7. Дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць виборчі бюлетені передаються Центральною виборчою комісією не раніш як за три дні до дня голосування через Міністерство закордонних справ України у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією; за необхідності, як виняток, виборчі бюлетені можуть передаватися за шість днів до дня голосування. Про передачу виборчих бюлетенів виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць Центральна виборча комісія складає протокол, зазначений у частині п'ятій цієї статті. Протокол складається у двох примірниках, один з яких залишається у Центральній виборчій комісії, а другий разом з витягами з протоколу для кожної закордонної виборчої дільниці передається до Міністерства закордонних справ України, відомості зазначеного протоколу не пізніше наступного дня оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

8. Кандидат у депутати, його довірена особа, уповноважена особа партії, офіційний спостерігач, який був присутнім при передачі виборчих бюлетенів, мають право на своє прохання невідкладно отримати копії зазначених у частинах першій і п'ятій цієї статті протоколів, засвідчені на кожній сторінці головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу для партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі. Копії протоколу, зазначеного у частині сьомій цієї статті, надаються представникам партій у Центральній виборчій комісії.

9. Члени дільничної виборчої комісії звичайних та спеціальних виборчих дільниць (крім дільниць на судах, що перебувають на цей час у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України) транспортують отримані ними виборчі бюлетені до приміщення дільничної виборчої комісії у супроводі працівника органів внутрішніх справ України, на якого покладається обов'язок охорони.

10. Приймання виборчих бюлетенів дільничною виборчою комісією відбувається на засіданні дільничної виборчої комісії невідкладно після прибуття членів виборчої комісії, які отримали бюлетені. Секретар комісії проставляє у визначених місцях кожного виборчого бюлетеня печатку дільничної виборчої комісії. Інший визначений рішенням комісії член дільничної виборчої комісії перераховує отримані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та відповідному одномандатному окрузі окремо, перевіряючи відповідність позначення виборчого округу, номера одномандатного округу та номера виборчої дільниці, зазначених на виборчих бюлетенях.

11. При підрахунку виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії рахує виборчі бюлетені окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу вголос. Інші члени комісії спостерігають за підрахунком. При підрахунку виборчих бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів.

12. У разі виявлення невідповідності підрахованої кількості виборчих бюлетенів по загальнодержавному округу та (або) одномандатному округу відповідній кількості, зазначеній у витягу з протоколу окружної виборчої комісії про передання виборчих бюлетенів, дільнична виборча комісія складає у двох примірниках акт (акти) про розходження із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини розходження. Цей акт (акти) складається за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. Один примірник акта (актів) передається до окружної виборчої комісії, а другий зберігається у дільничній виборчій комісії. За наявності зазначених розходжень кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, вважається кількість, встановлена на засіданні дільничної виборчої комісії та зафіксована в акті про розходження і в протоколі засідання комісії.

13. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні дільничної виборчої комісії в сейфі (металевій шафі), який опечатується на тому ж засіданні комісії стрічкою з проставлянням на ній підписів усіх присутніх на засіданні виборчої комісії та печатки виборчої комісії і постійно (до початку підготовчого засідання комісії, передбаченого частиною третьою статті 84 цього Закону) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

14. У разі виявлення пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), або невідповідності підписів чи печатки на ній голова дільничної виборчої комісії негайно повідомляє про це органи внутрішніх справ України та окружну виборчу комісію. Після цього голова комісії невідкладно відкриває сейф (металеву шафу) та виймає наявні у ньому виборчі бюлетені. Члени дільничної виборчої комісії перевіряють виборчі бюлетені, зокрема щодо відповідності номерів округу та виборчої дільниці, наявності відбитка печатки цієї дільничної виборчої комісії, після чого перераховують виборчі бюлетені окремо по загальнодержавному та одномандатному виборчих округах. Дільнична виборча комісія складає акт (акти) про виявлені ознаки відкриття сейфа (металевої шафи) та (у разі виявлення) про невідповідність кількості виборчих бюлетенів. Зазначений акт (акти) складається за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. Кількість виявлених у сейфі (металевій шафі) виборчих бюлетенів фіксується також у протоколі засідання виборчої комісії. У такому випадку встановлена кількість вважається кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

Стаття 83. Приміщення для голосування

1. Голосування проводиться в спеціально відведених та облаштованих приміщеннях, в яких обладнуються кабінети для таємного голосування та визначаються місця видачі виборчих бюлетенів і встановлення виборчих скриньок. На одній виборчій дільниці облаштовується одне приміщення для голосування. Контроль за облаштуванням приміщення для голосування покладається на дільничну виборчу комісію.

2. Виконавчі органи сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органи (посадові особи), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, забезпечують звичайні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування відповідно до вимог цього Закону та нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією, надають технічну допомогу в облаштуванні.

Керівники закладів, установ, полярної станції України, капітани суден, де утворені спеціальні виборчі дільниці, забезпечують спеціальні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування та з урахуванням нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією.

Керівники закордонних дипломатичних установ України, військових частин (формувань), дислокованих за межами України, де утворені закордонні виборчі дільниці, забезпечують закордонні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування та нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією.

3. Приміщення для голосування для малої виборчої дільниці повинно мати площу, не меншу 50 кв. м, середньої — не меншу 75 кв. м, великої — не меншу 90 кв. м.

У разі відсутності в межах звичайної або спеціальної чи закордонної виборчої дільниці приміщення з відповідною площею приміщення для голосування на відповідній виборчій дільниці може мати меншу площу за нормативами, встановленими Центральною виборчою комісією.

4. Розміщення обладнання у приміщенні для голосування планується таким чином, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід з кабін для таємного голосування, виборчі скриньки знаходилися у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які відповідно до цього Закону мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

5. Приміщення для голосування на спеціальній виборчій дільниці повинно мати відкритий доступ для членів виборчої комісії, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів та представників засобів масової інформації. Керівники закладів, установ зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ членів виборчих комісій, виборців, включених до списку виборців цієї виборчої дільниці, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів та представників засобів масової інформації до приміщення для голосування.

6. Кожна виборча дільниця забезпечується необхідною кількістю виборчих скриньок — стаціонарних (великих) та переносних (малих). Для голосування використовуються виборчі скриньки, виготовлені з прозорого матеріалу за розмірами, встановленими Центральною виборчою комісією. Кожній виборчій скриньці присвоюється власний номер, який проставляється на цій скриньці. Мала виборча дільниця повинна мати не менше двох стаціонарних виборчих скриньок, середня — не менше чотирьох стаціонарних виборчих скриньок, велика — не менше шести стаціонарних виборчих скриньок. Кожна виборча дільниця повинна мати не менше двох переносних виборчих скриньок. Стаціонарні виборчі скриньки встановлюються у приміщенні для голосування так, щоб виборці при підході до них мали можливість проходити через кабінати (кімнати) для таємного голосування. Порядок виготовлення, обліку, використання та зберігання виборчих скриньок визначається Центральною виборчою комісією.

7. У приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним дільнична виборча комісія в обов'язковому порядку розміщує виготовлені окружною виборчою комісією за рахунок коштів Державного бюджету України плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів, за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, а також виборчі списки від кожної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, списки кандидатів у депутати, зареєстрованих у відповідному одномандатному окрузі, та інформаційні плакати, передбачені частинами першою та другою статті 69 цього Закону, які розміщуються в порядку розташування партій, кандидатів у депутати у виборчих бюлетенях для голосування відповідно у загальнодержавному та одномандатному округах.

Стаття 84. Підготовка до голосування

1. Про час і місце голосування дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці сповіщає виборців, включених до списку виборців на цій дільниці, іменними запрошеннями, надісланими або доставленими відповідно до частини другої статті 40 цього Закону.

2. Дільнична виборча комісія в останній день перед днем голосування на своєму засіданні розподіляє обов'язки членів дільничної виборчої комісії на день голосування (за винятком голови та секретаря комісії) щодо:

- 1) встановлення особи виборця та його наявності у списку виборців;
- 2) видачі виборцю виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі;
- 3) контролю за проходженням виборців у кабінати для таємного голосування;
- 4) контролю за виборчими скриньками;
- 5) організації голосування виборців за місцем перебування;
- 6) контролю входу та виходу із приміщення для голосування.

3. Дільнична виборча комісія у день голосування не раніш як за 45 хвилин до початку голосування проводить підготовче засідання. На початку засідання усі присутні оглядають стрічку, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються виборчі бюлетені.

4. Голова дільничної виборчої комісії надає для огляду членам дільничної виборчої комісії, присутнім кандидатам у депутати, їх довіреним особам, уповноваженим особам партій, офіційним спостерігачам, представникам засобів масової інформації почергово всі наявні на виборчій дільниці виборчі скриньки, оголошуючи номер кожної скриньки. Після огляду кожної виборчої скриньки вона пломбується або, у разі неможливості, опечатується печаткою дільничної виборчої комісії, після чого до неї опускається контрольний лист, у якому зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, номер виборчої скриньки, час вкидання контрольного листа до виборчої скриньки, підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та, за бажанням, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів. Підписи скріплюються печаткою виборчої комісії. Після вкидання контрольного листа до виборчої скриньки голова виборчої комісії надає для огляду наступну виборчу скриньку і проводить з нею ту саму процедуру. Після пломбування або опечатування останньої виборчої скриньки і вкидання до неї контрольного листа та встановлення стаціонарних (великих) виборчих скриньок на відведені для них місця приміщення для голосування вважається готовим до проведення голосування. Переносні (малі) виборчі скриньки розміщуються у приміщенні для голосування отворами для виборчих бюлетенів униз у полі зору членів виборчої комісії та інших осіб, присутніх у приміщенні для голосування під час голосування відповідно до вимог цього Закону.

5. Якщо при огляді стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються виборчі бюлетені, виявлено її пошкодження або невідповідність підписів чи печатки на ній підписам і печатці, зазначеним у частині тринадцятій статті 82 цього Закону, дільнична виборча комісія виконує дії у порядку, передбаченому частиною чотирнадцятою статті 82 цього Закону.

6. Голова дільничної виборчої комісії відкриває сейф (металеву шафу) з виборчими бюлетенями і на підставі витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів дільничній виборчій комісії або акта (актів), зазначеного у частині дванадцятій статті 82 цього Закону, оголошує кількість виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією окремо по загальнодержавному та одномандатному округу. Ця кількість вноситься секретарем виборчої комісії до відповідного протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, а також фіксується у протоколі засідання комісії.

7. Голова дільничної виборчої комісії передає необхідну кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному окрузі членам дільничної виборчої комісії, які будуть видавати виборчі бюлетені виборцям у приміщенні для голосування та організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців. Кількість отриманих членами виборчої комісії виборчих бюлетенів для організації голосування виборців за місцем перебування окремо по загальнодержавному та одномандатному округу повинна дорівнювати кількості виборців, включених до витягу із списку виборців. Передання виборчих бюлетенів фіксується відомістю за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Зазначені члени комісії засвідчують отримання виборчих бюлетенів, проставляючи підпис у відомості, та забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх видачі виборцям. Жодного виборчого бюлетеня у сейфі не може залишатися.

8. Голова дільничної виборчої комісії передає членам дільничної виборчої комісії, уповноваженим працювати зі списком виборців у день голосування, аркуші списку виборців. Відповідні члени комісії забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх використання.

9. Перед початком голосування дільнична виборча комісія (крім дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць) інформує окружну виборчу комісію про:

- 1) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування;
- 2) кількість виборців у витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування.

10. Округна виборча комісія передає зазначені відомості по відповідному одномандатному округу до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему не пізніше 10 години дня голосування. Центральна виборча комісія невідкладно після отримання зазначених відомостей оприлюднює їх на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 85. Організація і порядок голосування

1. Голосування проводиться в день голосування з 8 години до 20 години без перерви. На закордонних виборчих дільницях голосування проводиться за місцевим часом країни, де утворені ці дільниці.

2. Організація проведення голосування та підтримання у приміщенні для голосування належного порядку, забезпечення таємності волевиявлення виборців під час голосування покладаються на дільничну виборчу комісію. У разі вчинення правопорушень, за які законом встановлена відповідальність, голова або заступник голови дільничної виборчої комісії мають право запросити у приміщення для голосування працівника органів внутрішніх справ, який повинен вжити до порушника передбачених законом заходів та залишити приміщення для голосування. Перебування працівників органів внутрішніх справ у приміщенні для голосування в інших випадках забороняється.

3. При проведенні голосування на виборчій дільниці два члени дільничної виборчої комісії надають виборцю можливість проголосувати: один член дільничної виборчої комісії за умови пред'явлення виборцем одного з документів, зазначених відповідно у частинах четвертій, п'ятій чи шостій статті 2 цього Закону, та наявності виборця у списку виборців на відповідній виборчій дільниці надає виборцю список для підпису; другий член дільничної виборчої комісії у позначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці. Виборець розписується за отримання виборчих бюлетенів у списку виборців та на визначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Після цього член виборчої комісії відокремлює від виборчих бюлетенів контрольні талони та видає виборцю по одному виборчому бюлетеню для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Контрольні талони виборчих бюлетенів зберігаються у члена комісії, який видав виборчі бюлетені. При цьому робити на виборчих бюлетенях будь-які інші позначки забороняється.

4. Виборець може перебувати у приміщенні для голосування лише протягом часу, необхідного для голосування.

5. Виборчі бюлетені заповнюються виборцем особисто в кабіні для таємного голосування. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність у кабіні для таємного голосування інших осіб. Виборець, який внаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, його довіреної особи, уповноваженої особи партії, офіційного спостерігача.

6. Для забезпечення голосування виборців з вадами зору Центральна виборча комісія виготовляє трафарети для виборчих бюлетенів рельєфно-крапковим шрифтом (за методом Брайля) з розрахунку по два трафарети на звичайну виборчу дільницю. Для спеціальних виборчих дільниць такі трафарети можуть виготовлятися за поданням округної виборчої комісії.

7. Виборець не має права передавати свої виборчі бюлетені іншим особам. Отримання виборчих бюлетенів від інших осіб (крім уповноваженого члена виборчої комісії, який видає виборчі бюлетені), заохочення або змушування виборців до передачі виборчого бюлетеня іншим особам шляхом підкупу, погроз або іншим способом забороняється.

8. У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті проти назви партії, за кандидатів у депутати від якої він голосує. Виборець може голосувати за кандидатів у депутати лише від однієї партії.

У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти прізвища кандидата у депутати, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата у депутати.

9. Виборець особисто опускає заповнені виборчі бюлетені до виборчої скриньки. Виборець, який через фізичні вади не може самостійно опустити виборчий бюлетень до виборчої скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це у своїй присутності іншій особі, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, його довіреної особи, уповноваженої особи партії, офіційного спостерігача.

10. У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування вона опечатується головою і не менш як трьома членами виборчої комісії, які є представниками різних партій, кандидатів у депутати, у спосіб, що унеможливує подальше опускання чи виймання виборчих бюлетенів. Ця виборча скринька зберігається в приміщенні для голосування в полі зору членів виборчої комісії та інших осіб, які мають право бути присутніми на виборчій дільниці під час голосування відповідно до вимог цього Закону, і не використовується до закінчення голосування.

11. У разі якщо виборець, заповнюючи виборчий бюлетень, припустився помилки, він має право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена виборчої комісії, який видав йому виборчий бюлетень, з проханням видати йому інший виборчий бюлетень для голосування у загальнодержавному або одномандатному окрузі. Член виборчої комісії видає виборцю інший виборчий бюлетень у порядку, встановленому частиною третьою цієї статті, тільки в обмін на невірний заповнений виборчий бюлетень, про що уповноважений член дільничної виборчої комісії робить відповідну позначку в списку виборців навпроти прізвища виборця, яку засвідчує своїм підписом. Невірний заповнений виборчий бюлетень негайно погашається членом комісії, котрий його видав, як невикористаний, про що складається акт. Цей акт підписується двома членами дільничної виборчої комісії, що оформляли видачу виборчого бюлетеня, та виборцем, який невірний заповнив виборчий бюлетень, і долучається до списку виборців. Погашений виборчий бюлетень зберігається до підрахунку голосів у члена комісії, який видав виборчий бюлетень. При підрахунку голосів цей бюлетень враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями. Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірний заповненого не допускається.

12. За 5 хвилин до 20 години голова дільничної виборчої комісії оголошує про закінчення голосування та зачинення виборчої дільниці о 20 годині. Виборці, які на 20 годину прийшли до дільниці для голосування, мають право проголосувати. Для забезпечення реалізації цього права виборців один із членів комісії о 20 годині за дорученням голови дільничної виборчої комісії підходить до входу у приміщення для голосування та запрошує всіх виборців, які ще не проголосували, зайти у приміщення для голосування та зачиняє двері. Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється і в ньому залишаються тільки члени виборчої комісії та особи, які згідно з цим Законом мають право бути присутніми на засіданні виборчої комісії.

13. Невідкладно після закінчення голосування дільнична виборча комісія передає до окружної виборчої комісії попередні відомості про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування.

14. На виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, дільнична виборча комісія може оголосити голосування закінченим раніше часу, визначеного частиною першою цієї статті, якщо в голосуванні взяли участь усі виборці, включені до списку виборців на цій виборчій дільниці. Повідомлення, передбачене частиною тринадцятою цієї статті, надсилається до відповідної окружної виборчої комісії технічними засобами зв'язку. Підрахунок голосів на такій дільниці проводиться у порядку, встановленому цим Законом, відразу після оголошення про закінчення голосування та передачі повідомлення, передбаченого частиною тринадцятою цієї статті.

15. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці невідкладно після закінчення голосування надсилає технічними засобами зв'язку до Центральної виборчої комісії відомості, передбачені частиною тринадцятою цієї статті.

16. Окружна виборча комісія після отримання відомостей, передбачених частиною тринадцятою цієї статті, з відповідних виборчих дільниць передає ці попередні відомості до Центральної виборчої комісії.

17. Центральна виборча комісія після отримання попередніх відомостей щодо всіх виборчих дільниць оприлюднює зазначені відомості на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 86. Порядок організації голосування виборців за місцем перебування

1. Виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися самостійно, дільнична виборча комісія надає можливість голосувати за місцем перебування цього виборця.

2. Для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування дільнична виборча комісія в останній день перед днем голосування на своєму засіданні виготовляє витяг із списку виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Такий витяг невідкладно після його складання надається для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

3. До витягу із списку виборців включаються:

1) без рішення комісії — виборець, постійно не здатний самостійно пересуватися, щодо якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо такий виборець до 12 години останньої суботи перед днем голосування письмово або особисто не повідомив відповідну дільничну виборчу комісію про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

2) за рішенням дільничної виборчої комісії — виборець, який тимчасово не здатний самостійно пересуватися, на підставі його заяви та довідки медичної установи про стан його здоров'я.

4. При включенні виборця до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування у списку виборців на виборчій дільниці у графі «підпис виборця» секретар дільничної виборчої комісії робить запис «голосує за місцем перебування».

5. Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно, поштою або через інших осіб подає власноручно написану заяву з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування із зазначенням місця перебування виборця. Така заява разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я виборця повинна бути подана до дільничної виборчої комісії не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування.

6. Заява, передбачена частиною п'ятою цієї статті, є зобов'язанням виборця забезпечити умови для дотримання вимог щодо порядку голосування, передбачених цим Законом.

7. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, голосування за місцем перебування виборця проводиться на підставі власноручно написаної заяви виборця з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму.

8. Заява виборця про бажання голосувати за місцем його перебування реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові та адреса місця проживання (місця перебування) виборця.

9. Голосування виборців за місцем їх перебування організовують не менш як три члени дільничної виборчої комісії, визначені рішенням виборчої комісії, зазначеним у частині другій статті 84 цього Закону. Такі члени виборчої комісії повинні бути представниками різних партій, кандидатів у депутати.

10. Голосування виборців за місцем перебування організується з таким розрахунком, щоб члени дільничної виборчої комісії, які організують таке голосування, повернулися у приміщення для голосування не пізніше як за годину до закінчення голосування.

11. Голова дільничної виборчої комісії оголошує про те, що члени дільничної виборчої комісії відбувають для організації голосування виборців за місцем перебування. Голова дільничної виборчої комісії видає визначеним членам виборчої комісії витяг із списку виборців, складений відповідно до частини другої цієї статті, та опломбовану або опечатану переносну виборчу скриньку, в яку при цьому опускає контрольний лист. У контрольному листі зазначаються номер виборчої скриньки, час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування виборців за місцем перебування, кількість отриманих ними виборчих бюлетенів окремо по загальнодержавному та одномандатному округу, прізвища членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії, та, за бажанням, кандидатами у депутати, їх довіреними особами, уповноваженими особами партій, офіційними спостерігачами.

12. Під час проведення голосування виборців за місцем перебування мають право бути присутні кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

13. Виборець чи члени його сім'ї не можуть відмовити у присутності при проведенні голосування членів комісії, які проводять голосування, а також офіційних спостерігачів, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, які мають право бути присутніми при проведенні голосування. У разі відмови допустити зазначених осіб у приміщення, де перебуває виборець, йому відмовляється у проведенні голосування за місцем його перебування.

14. При організації голосування виборця за місцем перебування член дільничної виборчої комісії на підставі витягу із списку виборців за умови надання виборцем одного з документів, зазначених у частині четвертій статті 2 цього Закону, видає виборцю виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному та відповідному одномандатному округах. При цьому член дільничної виборчої комісії у позначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер виборця у списку виборців. Виборець розписується у контрольних талонах виборчих бюлетенів та у витягу із списку виборців, заповнює виборчі бюлетені у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 85 цього Закону, та опускає виборчі бюлетені до виборчої скриньки.

15. Члени дільничної виборчої комісії мають право перевіряти факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

16. У разі якщо виборець, включений до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування, прибув у приміщення для голосування після того, як члени дільничної виборчої комісії вийшли для організації голосування за місцем перебування, такому виборцю не можуть бути видані виборчі бюлетені для голосування до повернення членів комісії, які організують голосування за місцем перебування, та з'ясування питання, чи не проголосував цей виборець за місцем перебування.

17. Після проведення голосування виборців за місцем перебування член дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчі бюлетені, у списку виборців навпроти прізвища виборця робить позначку «голосував за місцем перебування», зазначає своє прізвище і розписується.

18. Витяг із списку виборців, за яким організувалося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, довідки медичних установ, копії відповідних рішень дільничної виборчої комісії.

19. Положення цієї статті не поширюються на закордонні виборчі дільниці.

Стаття 87. Підсумкове засідання дільничної виборчої комісії

1. Підсумкове засідання дільничної виборчої комісії розпочинається після закінчення голосування виборців на виборчій дільниці та передачі повідомлення, зазначеного у частині тринадцятій статті 85 цього

Закону, і проводиться у тому ж приміщенні, де відбувалося голосування. Підсумкове засідання проводиться без перерви і закінчується після складення та підписання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

2. Якщо одночасно з виборами народних депутатів України проводяться інші вибори чи референдум, підрахунок голосів на цих виборах чи референдумі проводиться після закінчення складання протоколів про підрахунок голосів виборців з виборів народних депутатів України у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі на виборчій дільниці та їх підписання у встановленому порядку на цьому ж засіданні дільничної виборчої комісії. Пакети з протоколами та з іншою виборчою документацією, що стосується виборів народних депутатів України, до закінчення засідання дільничної виборчої комісії зберігаються у приміщенні, де відбувається засідання, у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які присутні на засіданні комісії. Пакети з виборчою документацією транспортуються в порядку, встановленому статтею 93 цього Закону, до окружної виборчої комісії відразу після підписання відповідних протоколів з усіх інших виборів чи референдуму.

3. На час проведення підсумкового засідання дільнична виборча комісія доручає ведення протоколу засідання виборчої комісії відповідно заступнику голови дільничної виборчої комісії або іншому члену дільничної виборчої комісії. Секретар дільничної виборчої комісії на цьому засіданні вносить відомості до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

4. У разі якщо під час проведення голосування до дільничної виборчої комісії надходили заяви, скарги стосовно порушень, що мали місце під час проведення голосування на виборчій дільниці, дільнична виборча комісія розглядає їх на початку засідання до початку підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці.

5. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється відкрито і прозоро виключно членами дільничної виборчої комісії. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці проводиться у послідовності викладених положень статей 88-90 цього Закону.

6. Дільнична виборча комісія запаковує опрацьовані виборчі документи у паперові пакети. Пакет з виборчими документами заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний) та номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка дільничної виборчої комісії.

Стаття 88. Опрацювання списків виборців

1. Кожен член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу із списком виборців, підраховує та вносить на кожен отриманий ним аркуш списку виборців такі відомості по кожному аркушу окремо:

- 1) кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування;
- 2) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців у списку виборців);
- 3) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою «голосував за місцем перебування»).

2. Після внесення відомостей, передбачених частиною першою цієї статті, член дільничної виборчої комісії підписує кожен аркуш списку виборців, підсумовує відповідні дані з усіх отриманих ним аркушів списку виборців і передає їх та сумарні відомості по цих аркушах голові виборчої комісії. Зазначені сумарні відомості фіксуються у відомості, зазначеній у частині сьомій статті 84 цього Закону. Голова та секретар дільничної виборчої комісії підсумовують зазначені відомості, оголошують їх та вносять на останню сторінку списку виборців.

3. Список виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секре-

тарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

4. Дільнична виборча комісія на підставі списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем (секретарем засідання) виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі.

5. Дільнична виборча комісія на підставі порівняння списку виборців та витягу із списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці, які були включені до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем (секретарем засідання) виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі.

6. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі у приміщенні для голосування, за підписами виборців у списку виборців. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі у приміщенні для голосування.

7. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі за місцем перебування, за підписами у витягу із списку виборців та відмітками «голосував за місцем перебування» у списку виборців. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі за місцем перебування.

8. Список виборців, доданий до нього витяг із списку виборців, виготовлений згідно з частиною другою статті 86 цього Закону, заяви виборців разом з довідками медичних установ, копіями рішень дільничної виборчої комісії, на підставі яких склався витяг із списку виборців, запаковуються в один пакет у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Список виборців».

9. Передбачені формою уточненого списку виборців відомості про виборців, включених чи виключених з нього, а також про виборців, стосовно яких до уточненого списку виборців були внесені зміни, передаються дільничною виборчою комісією до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців не пізніше як на третій день з дня оприлюднення результатів виборів.

Стаття 89. Опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів та контрольних талонів

1. Членам дільничної виборчої комісії, крім голови комісії, заступника голови чи іншого члена дільничної виборчої комісії, який веде протокол засідання комісії, та секретаря дільничної виборчої комісії, який вносить відомості до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, з моменту початку їх роботи з виборчими бюлетенями при підрахунку голосів забороняється користуватися ручками чи будь-якими іншими пишучими засобами.

2. Члени дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі відповідно до частини сьомої статті 84 цього Закону, почергово публічно перераховують невикористані виборчі бюлетені окремо для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, які залишилися у них.

3. Сума кількості виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, виданих зазначеним членом комісії виборцям (за кількістю підписів виборців на відповідних аркушах списку виборців, зазначеною у пункті 2 частини першої статті 88 цього Закону), та кількості виборчих бюлетенів, які залишилися невикористаними у члена дільничної виборчої комісії, повинна дорівнювати кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом комісії відповідно до відомості видачі виборчих бюлетенів, зазначеної у частині сьомій статті 84 цього Закону по загальнодержавному округу та одномандатному округу. У разі відповідності цих кількостей член дільничної виборчої комісії передає усі підраховані невикористані виборчі бюлетені голові дільничної виборчої комісії (головуючому на засіданні). Голова виборчої комісії (головуючий на засіданні) зазначає кількість невикористаних виборчих бюлетенів по загальнодержавному округу та одномандатному округу, які повернуті членом комісії, у відомості видачі виборчих бюлетенів.

4. У разі невідповідності кількостей, зазначених у частині третій цієї статті, дільнична виборча комісія складає в порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону, акт із зазначенням ймовірної причини такої невідповідності.

5. Голова дільничної виборчої комісії (головуючий на засіданні) підсумовує кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі та оголошує їх окремо. Оголошена кількість невикористаних виборчих бюлетенів по загальнодержавному та одномандатному округу заноситься секретарем дільничної виборчої комісії (секретарем засідання) до відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

6. За необхідності або на вимогу членів комісії невикористані виборчі бюлетені можуть бути повторно перераховані, але до моменту занесення даних про кількість таких бюлетенів до відповідних протоколів. Підрахунок виборчих бюлетенів проводиться у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону.

7. Невикористані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута виборчого бюлетеня. Погашені невикористані виборчі бюлетені по загальнодержавному округу та одномандатному округу разом з виборчими бюлетенями, зазначеними у частині одинадцятій статті 85 цього Закону, запаковуються окремо у різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Невикористані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі» або «Невикористані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі».

8. Члени дільничної виборчої комісії, які видавали виборчі бюлетені виборцям, по чергово публічно перераховують наявні у них контрольні талони виданих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Член дільничної виборчої комісії передає підраховані контрольні талони виданих виборчих бюлетенів голові дільничної виборчої комісії. Голова дільничної виборчої комісії (головуючий на засіданні) зазначає встановлену кожним членом виборчої комісії кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі у відомості видачі виборчих бюлетенів.

9. Голова комісії (головуючий на засіданні) підсумовує загальну кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів окремо для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі та оголошує їх окремо.

10. Дільнична виборча комісія перевіряє, чи дорівнює загальна кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів окремо для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, зазначена у частині дев'ятій цієї статті, сумі кількостей, зазначених у частинах шостій та сьомій статті 88 цього Закону.

11. За необхідності або на вимогу членів дільничної виборчої комісії контрольні талони виданих виборчих бюлетенів можуть бути повторно перераховані. Підрахунок контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів проводиться у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону.

12. У разі збігу кількостей, зазначених у частині десятій цієї статті, голова дільничної виборчої комісії оголошує її як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі на виборчій дільниці. Секретар дільничної виборчої комісії заносить цю кількість до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

13. У разі невідповідності кількостей, зазначених у частині десятій цієї статті, дільнична виборча комісія складає про це акт у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону. Після цього виборча комісія приймає рішення щодо встановлення кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

14. Контрольні талони виданих виборчих бюлетенів запаковуються окремо у різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі» та «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі».

15. Дільнична виборча комісія перевіряє, чи дорівнює кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією, відповідно сумі кількостей невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає про це акт у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону, із зазначенням встановленої її рішенням причини такої розбіжності.

Стаття 90. Порядок відкриття скриньок та підрахунку виборчих бюлетенів

1. Після закінчення виконання дій, передбачених статтею 89 цього Закону, дільнична виборча комісія перевіряє цілісність пломб або печаток на виборчих скриньках.

2. У разі виявлення на виборчих скриньках пошкоджень пломб або печаток чи інших пошкоджень, які порушують цілісність виборчої скриньки, дільнична виборча комісія складає про це акт за формою та в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону, із зазначенням характеру виявлених пошкоджень.

3. Виборчі скриньки відкриваються дільничною виборчою комісією по чергово. Першими відкриваються переносні виборчі скриньки, що використовувалися при голосуванні виборців за місцем перебування, а останніми відкриваються, у разі їх наявності, виборчі скриньки з пошкодженими печатками або пломбами, а також іншими пошкодженнями, виявленими під час голосування.

4. При відкритті непошкодженої виборчої скриньки її вміст висипається на стіл, за яким розміщуються члени дільничної виборчої комісії. При цьому перевіряється наявність у виборчій скриньці контрольного листа (у переносній виборчій скриньці — контрольних листів).

5. Виборчі бюлетені з пошкодженої виборчої скриньки виймаються по одному без їх перемішування. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці, окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу. При цьому перевіряється наявність у цій виборчій скриньці контрольного листа, який повинен бути винятий останнім.

6. Виборчі бюлетені для голосування по загальнодержавному округу та одномандатному округу відокремлюються одні від одних. Виборча комісія підраховує загальну кількість виборчих бюлетенів окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу у порядку, встановленому частиною одинадцятю статті 82 цього Закону.

7. Усі виявлені у виборчих скриньках предмети, що не є виборчими бюлетенями встановленої форми, складаються окремо і не підраховуються. До предметів відносять і контрольні листи. У разі виникнення сумнівів, чи є предмет виборчим бюлетенем, дільнична виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути предмет. На час його

огляду підрахунок виборчих бюлетенів припиняється. Предмети, що не є виборчими бюлетенями, запаковуються в один пакет у порядку, зазначеному у частині шостій статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Предмети».

8. Якщо при відкритті переносної виборчої скриньки у ній виявиться більше виборчих бюлетенів по загальнодержавному округу та одномандатному округу, ніж зазначено в контрольному листі у цій виборчій скриньці, дільнична виборча комісія складає акт про таку невідповідність за формою та в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці.

9. При складанні акта, зазначеного у частині восьмій цієї статті, комісія перевіряє, чи виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному округу та одномандатному округу, виявлені у переносній скриньці, мають позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний), номер одномандатного округу та відповідної виборчої дільниці, відбиток печатки відповідної дільничної виборчої комісії. Виборчі бюлетені з неналежними ознаками не підлягають врахуванню при встановленні під час підрахунку голосів загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Якщо після їх відокремлення від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, невідповідність, зазначена у частині восьмій цієї статті, усунута, виборчі бюлетені з належними ознаками підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці. Якщо виборчих бюлетенів з неналежними ознаками не виявлено або їх відокремлення від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, не усуває невідповідність, зазначену у частині восьмій цієї статті, усі виборчі бюлетені з переносної виборчої скриньки не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

10. У разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа (у переносній виборчій скриньці — контрольних листів) дільнична виборча комісія складає за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону, акт про відсутність у виборчій скриньці контрольного листа (контрольних листів), в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці. Зазначені виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців по загальнодержавному округу в межах одномандатного округу та по одномандатному округу.

11. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах восьмій і десятій цієї статті, дільнична виборча комісія приймає шляхом голосування рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання комісії.

12. Кількість виборчих бюлетенів у виборчих скриньках, за винятком предметів та виборчих бюлетенів, які не підлягають врахуванню, оголошується головою дільничної виборчої комісії і заноситься секретарем дільничної виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі як кількість виборців, які взяли участь у голосуванні.

13. Виявлені у виборчих скриньках виборчі бюлетені, на яких зазначені позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний), номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці не відповідають номерам відповідної виборчої дільниці, відповідного виборчого округу, а також виборчі бюлетені, на яких відсутній відтиск печатки цієї дільничної виборчої комісії або наявний відтиск печатки іншої виборчої комісії чи будь-якої іншої печатки, вважаються такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

14. Виборчі бюлетені, що відповідно до частин дев'ятої, десятої, одинадцятої та тринадцятої цієї статті не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, підраховуються, заносяться до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі і запаковуються окремо у різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по загальнодержавному окрузі» та «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по одномандатному окрузі».

15. Виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків назву партії, напис «Недійсні у загальнодержавному окрузі». Після цього розкладаються виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків прізвище кандидата у депутати, зазначеного у виборчому бюлетені для голосування у відповідному одномандатному окрузі, напис «Недійсні в одномандатному окрузі».

При розкладанні виборчих бюлетенів визначений дільничною виборчою комісією член дільничної виборчої комісії показує кожний виборчий бюлетень усім членам виборчої комісії, виголошуючи результат волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів у членів виборчої комісії щодо змісту виборчого бюлетеня виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

16. Недійсним вважається виборчий бюлетень:

- 1) до якого не внесено зміни, зазначені у частині сьомій статті 81 цього Закону, або до якого внесено зміни без рішення Центральної виборчої комісії чи внесені зміни, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії;
- 2) якщо зроблено більш як одну позначку навпроти назв партій або прізвищ кандидатів;
- 3) якщо не поставлено жодної позначки;
- 4) якщо не відокремлено контрольний талон виборчого бюлетеня;
- 5) якщо неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення виборця.

17. У разі виникнення сумнівів у членів виборчої комісії щодо дійсності виборчого бюлетеня питання вирішується дільничною виборчою комісією шляхом голосування. Перед голосуванням кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня та голосування підрахунок інших виборчих бюлетенів припиняється. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання дільничної виборчої комісії.

18. Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону. Кількість недійсних виборчих бюлетенів з виборів депутатів у загальнодержавному та одномандатному округах окремо оголошується головою дільничної виборчої комісії і заноситься секретарем виборчої комісії до відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Недійсні виборчі бюлетені запаковуються окремо в різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Недійсні виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі», «Недійсні виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі».

19. Дільнична виборча комісія у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону, окремо підраховує кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії у загальнодержавному окрузі, та кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі. Під час підрахунку голосів кожен член комісії має пра-

во перевірити або перерахувати відповідні виборчі бюлетені. Результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі оголошуються і заносяться відповідно до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

20. Дільнична виборча комісія зобов'язана при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці перевірити окремо по загальнодержавному округу та по одномандатному округу, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії, чи відповідно за кандидатів у депутати одномандатного округу. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія може повторно перерахувати виборчі бюлетені. При підтвердженні зазначеної невідповідності дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої її рішенням причини такого розходження за формою та в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону.

21. Виборчі бюлетені з голосами виборців, поданими за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії у загальнодержавному окрузі, та за кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, запаковуються окремо у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах зазначаються назва відповідної партії, прізвище кандидата в депутати.

22. Центральна виборча комісія приймає роз'яснення щодо порядку підрахунку голосів виборців на виборчих дільницях.

Стаття 91. Протоколи дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці

1. Дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі за формами, встановленими Центральною виборчою комісією не пізніше як за двадцять два дні до дня голосування.

Центральна виборча комісія забезпечує виготовлення бланків протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці для кожної виборчої дільниці для виборів у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі у кількості 200 примірників відповідно в порядку та у строки, визначені статтею 81 цього Закону для виготовлення виборчих бюлетенів. Бланки протоколів дільничних виборчих комісій нумеруються підприємством-виготовлювачем. Бланки протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі передаються виборчим комісіям разом із виборчими бюлетенями в порядку та у строки, визначені статтею 82 цього Закону.

2. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу прописом та цифрами заносяться:

- 1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією або виготовлених нею з дозволу Центральної виборчої комісії;
- 2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених дільничною виборчою комісією;
- 3) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці (на момент закінчення голосування);
- 4) кількість виборців, внесених на виборчій дільниці до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування;
- 5) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі у приміщенні для голосування;

6) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі за місцем перебування;

7) сумарна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі на виборчій дільниці;

8) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, що не підлягають врахуванню;

9) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у приміщенні для голосування;

10) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні за місцем перебування;

11) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі;

12) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, визнаних недійсними;

13) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії.

3. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі, поданих за кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, прописом та цифрами заносяться:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією або виготовлених нею з дозволу Центральної виборчої комісії;

2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених дільничною виборчою комісією;

3) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці (на момент закінчення голосування);

4) кількість виборців, внесених на виборчій дільниці до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування;

5) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі у приміщенні для голосування;

6) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі за місцем перебування;

7) сумарна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі на виборчій дільниці;

8) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, що не підлягають врахуванню;

9) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у приміщенні для голосування;

10) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні за місцем перебування;

11) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;

12) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними;

13) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата одномандатного округу.

4. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі складаються дільничною виборчою комісією у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії відповідно. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

5. У протоколах про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами дільничної виборчої комісії. Кожен примірник протоколу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами дільничної виборчої комісії, які присутні на

засіданні виборчої комісії. Член дільничної виборчої комісії, присутній на засіданні дільничної виборчої комісії, зобов'язаний підписати протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. У разі своєї незгоди із результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу чи одномандатному окрузі. У разі відсутності підпису члена дільничної виборчої комісії у протоколі підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці навпроти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Цей протокол підписується членами дільничної виборчої комісії та засвідчується печаткою дільничної виборчої комісії лише після його остаточного заповнення.

6. Перший і другий примірники протоколів підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу чи одномандатному окрузі мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців.

7. Забороняється заповнення протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі олівцем, а також внесення до них без відповідного рішення дільничної виборчої комісії будь-яких виправлень.

8. Якщо після підписання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, але до відправлення цих протоколів разом із виборчою документацією до окружної виборчої комісії, дільнична виборча комісія виявила в одному з них або в обох неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до встановлених результатів голосування виборців на виборчій дільниці шляхом складення нового (нових) протоколу (протоколів) про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) в одномандатному окрузі з усуненням неточностей, на якому (яких) робиться помітка «Уточнений». При цьому перерахунок виборчих бюлетенів не проводиться. Протокол з поміткою «Уточнений» складається у кількості примірників, зазначеній у частині четвертій цієї статті, та підписується у порядку, встановленому частинами п'ятою та шостою цієї статті. Про складення протоколу з поміткою «Уточнений» зазначається у протоколі засідання дільничної виборчої комісії.

9. Перший і другий примірники протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, а за наявності — і відповідні примірники кожного протоколу з поміткою «Уточнений» запаковуються до пакетів зі спеціальною системою захисту у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робляться відповідно написи «Протокол загальнодержавного округу», «Протокол одномандатного округу». Треті примірники протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі (протоколу з поміткою «Уточнений») зберігаються у секретаря дільничної виборчої комісії, четверті примірники зазначених протоколів — невідкладно вивішуються для загального ознайомлення в приміщенні дільничної виборчої комісії, а решта по одному примірнику протоколу надаються членам дільничної виборчої комісії.

10. Кандидатам у депутати, їх довіреним особам, уповноваженим особам партій, офіційним спостерігачам від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, на їх прохання невідкладно видаються копії протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «Уточнений», засвідчені на кожній сторінці головою і секретарем дільничної виборчої комісії та скріплені печаткою виборчої комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах

одномандатного округу для кожної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі для кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі та не більш як по одній копії кожного протоколу для кожної громадської організації.

11. Про видачу копій протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складається акт за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. В акті зазначаються перелік осіб, які одержали копії відповідного протоколу, дата та час одержання цих копій і проставляються підписи цих осіб. Акт підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії і скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії. Акт запаковується у пакет разом з першим і другим примірниками відповідно протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

12. Пакети з протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, виборчими бюлетенями, контрольними талонами і предметами, списками виборців, а також, за наявності, окремими думками членів виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими виборчою комісією, невідкладно після закінчення засідання виборчої комісії доставляються до окружної виборчої комісії.

Стаття 92. Визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці недійсним

1. Дільнична виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним у разі встановлення нею порушень вимог цього Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців, лише за таких обставин:

1) виявлення фактів незаконного голосування (опускання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою, крім випадків, передбачених частиною дев'ятою статті 85 цього Закону; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку виборців на цій виборчій дільниці або включені до нього безпідставно; голосування виборцем більше ніж один раз) у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці;

2) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливує встановлення змісту виборчих бюлетенів, якщо кількість цих бюлетенів перевищує двадцять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці;

3) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному або одномандатному окрузі у кількості, що перевищує більш як на десять відсотків кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці.

2. У разі виявлення обставин, зазначених у частині першій цієї статті, у кожному випадку дільнична виборча комісія складає акт за формою та у порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. Такий акт (акти) є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування недійсним: на виборчій дільниці — у випадках, передбачених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті; по загальнодержавному або по одномандатному виборчому округу — у випадку, передбаченому пунктом 3 частини першої цієї статті.

3. У разі прийняття дільничною виборчою комісією рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним усі бюлетені, виявлені у виборчих скриньках на цій виборчій дільниці, вважаються такими, що не підлягають врахуванню. У цьому випадку на місці відомостей, зазначених у пунктах 8-13 частини другої або у пунктах 8-13 частини третьої статті 91 цього Закону ставиться прочерк. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складається дільничною виборчою комісією у порядку, встановленому статтею 91 цього Закону.

4. У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним виборчі бюлетені запаковуються у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Виборчі бюлетені».

5. Рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним та акт (акти), на підставі якого (яких) прийнято це рішення, додаються до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, запаковуються та транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 93. Порядок транспортування і передачі виборчих документів до окружної виборчої комісії

1. Транспортування виборчих документів, зазначених у частині дванадцятій статті 91 цього Закону, здійснюється членами дільничної виборчої комісії звичайної або спеціальної виборчої дільниці (крім спеціальних виборчих дільниць, утворених на судах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) — представниками чотирьох різних партій, кандидатів у депутати, а саме: головою та заступником голови дільничної виборчої комісії та двома членами цієї виборчої комісії — представниками двох інших партій, кандидатів у депутати, які набрали найбільшу кількість голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Їх обов'язково супроводжує працівник органів внутрішніх справ України, який повинен забезпечити охорону при транспортуванні. За своїм бажанням інші члени дільничної виборчої комісії, кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі можуть супроводжувати транспортування документів. Супроводження транспортування виборчих документів іншими особами забороняється.

2. Під час транспортування виборчих документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою виборчою документацією.

3. Якщо одночасно з виборами народних депутатів України проводяться інші вибори чи референдум, виборча документація з цих виборів чи референдуму транспортується до відповідної окружної чи територіальної виборчої комісії членами дільничної виборчої комісії, які не беруть участі у транспортуванні виборчої документації з виборів народних депутатів України відповідно до частини першої цієї статті.

4. Секретар дільничної виборчої комісії, інші члени комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до окружної виборчої комісії, залишаються у приміщенні дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі окружною виборчою комісією. Під час транспортування виборчої документації печатка дільничної виборчої комісії зберігається у сейфі (металевій шафі) у приміщенні дільничної виборчої комісії.

5. Протоколи про підрахунок голосів виборців на звичайній або спеціальній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі (крім спеціальних виборчих дільниць, утворених на судах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) та інші виборчі документи дільничної виборчої комісії передаються відповідній окружній виборчій комісії на її засіданні у порядку, встановленому статтею 94 цього Закону.

6. Зміст протоколу про підрахунок голосів виборців на закордонній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі після його підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії (через Міністерство закордонних справ України) з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників цього протоколу.

Зміст протоколу про підрахунок голосів виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, після його підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається

дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

До протоколів додаються інші виборчі документи, зазначені у частині дванадцятій статті 91 цього Закону.

Стаття 94. Порядок прийняття та розгляду документів дільничних виборчих комісій окружною виборчою комісією

1. З моменту закінчення голосування окружна виборча комісія розпочинає засідання, яке продовжується безперервно до встановлення підсумків голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. На цей час члени окружної виборчої комісії не можуть залучатися до виконання інших функцій, крім участі в засіданні виборчої комісії.

2. Окружна виборча комісія опрацьовує відомості, зазначені у частині тринадцятій статті 85 цього Закону, та передає такі відомості до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему не пізніше 24 години дня голосування. Центральна виборча комісія невідкладно оприлюднює зазначені відомості на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

3. Засідання окружної виборчої комісії, зазначене у частині першій цієї статті, оформляється протоколом безперервного засідання, який підписується головою або головуючим на засіданні, а також секретарем виборчої комісії або членом виборчої комісії, який виконував на зазначеному засіданні обов'язки секретаря. До протоколу приєднуються (за наявності) окремі думки членів виборчої комісії, які брали участь у засіданні і не згодні з прийнятим окружною виборчою комісією рішенням.

4. На засіданні окружної виборчої комісії, зазначеному в частині першій цієї статті, голова окружної виборчої комісії приймає запечатані пакети з протоколами дільничних виборчих комісій, розпечатує їх та оголошує зміст протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на відповідних виборчих дільницях у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, а також приймає запечатані пакети з іншими виборчими документами, передбаченими частиною дванадцятою статті 91 цього Закону. Час прийняття окружною виборчою комісією протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, перелік прийнятих виборчих документів і занесені до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці відомості фіксуються у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

5. При прийнятті документів дільничної виборчої комісії окружна виборча комісія перевіряє комплектність документів та цілісність упаковки усіх пакетів з виборчими документами. При цьому кожний член комісії має право оглянути кожний пакет з документами. У разі повної комплектності виборчих документів та цілісності упаковки усіх пакетів відкриваються по чергово пакети з протоколами про підрахунок голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі та оголошуються відомості, зазначені у них. За результатами розгляду документів дільничної виборчої комісії та скарг про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці, а також під час транспортування виборчих документів до окружної виборчої комісії, що надійшли до окружної виборчої комісії на момент прийняття документів дільничної виборчої комісії, окружна виборча комісія окремо по виборах у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі приймає одне з рішень:

1) прийняти виборчі документи від дільничної виборчої комісії та врахувати відомості протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі при встановленні підсумків голосування в межах виборчого округу;

2) відмовити у прийнятті виборчих документів по загальнодержавному округу в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі від дільничної виборчої комісії та зобов'язати дільничну

виборчу комісію виправити виявлені недоліки шляхом складання протоколу (протоколів) з поміткою «Уточнений»;

3) провести повторний підрахунок голосів на виборчій дільниці в порядку, встановленому цим Законом по виборах у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) в одномандатному окрузі.

6. Рішення, передбачене частиною п'ятою цієї статті, приймається шляхом голосування усіх членів окружної виборчої комісії більшістю від загального складу комісії і фіксується у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

7. Протоколи дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі почергово, в порядку відкриття пакетів з відповідними протоколами, розглядаються окружною виборчою комісією після оголошення відомостей, зазначених у відповідному протоколі. У разі виявлення у протоколі дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі виправлень, помилок, неточностей, які можливо усунути без повторного підрахунку голосів, окружна виборча комісія своїм рішенням може зобов'язати дільничну виборчу комісію внести зміни до встановлених результатів голосування виборців на виборчій дільниці шляхом складання протоколу (протоколів) про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі з поміткою «Уточнений» відповідно до пункту 2 частини п'ятої цієї статті, про що зазначається у протоколі засідання окружної виборчої комісії. Протягом часу розгляду цього питання дільничною виборчою комісією подані до окружної виборчої комісії примірники протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі та додані до них документи зберігаються в окружній виборчій комісії.

8. Дільнична виборча комісія зобов'язана у строк, визначений окружною виборчою комісією, розглянути питання про внесення змін до відповідного протоколу без перерахунку виборчих бюлетенів. Протокол (протоколи) з поміткою «Уточнений» транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, встановленому статтею 93 цього Закону. Час прийняття окружною виборчою комісією протоколу (протоколів) дільничної виборчої комісії з поміткою «Уточнений» і занесені до цього протоколу (цих протоколів) відомості фіксуються у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

9. За наявності заяв або скарг, підтверджених відповідно оформленими актами, складеними кандидатами у депутати, їх довіреними особами, уповноваженими особами партій, офіційними спостерігачами, виборцями, про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та (або) підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі, що ставлять під сумнів результати підрахунку голосів виборців на цій виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі, а також за наявності акта або письмової заяви чи скарги осіб, зазначених у частині першій статті 93 цього Закону, про порушення вимог цього Закону під час транспортування до окружної виборчої комісії протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інших документів окружна виборча комісія може прийняти рішення про проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі.

10. У разі неможливості усунення без перерахунку виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та (або) одномандатному окрузі неточностей у протоколі (протоколах) дільничної виборчої комісії у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі, а також у разі наявних ознак розпечатування пакетів із запакованими документами дільничної виборчої комісії по загальнодержавному окрузі та (або) одномандатному окрузі окружна виборча комісія зобов'язана прийняти рішення про повторний підрахунок голосів виборців на цій

виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі.

11. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, запечатані пакети з іншими виборчими документами дільничної виборчої комісії до проведення відповідного повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці окружною виборчою комісією зберігаються у приміщенні, де відбувається засідання окружної виборчої комісії.

12. Повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється окружною виборчою комісією з обов'язковою участю членів дільничної виборчої комісії, які передають виборчу документацію, після розгляду і прийняття протоколів та інших документів від усіх дільничних виборчих комісій. У повторному підрахунку окружною виборчою комісією голосів виборців на виборчій дільниці мають право бути присутніми усі члени цієї дільничної виборчої комісії; при цьому можуть бути присутніми кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

13. Окружна виборча комісія за результатами повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці складає протокол про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

14. Протоколи про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі складаються окружною виборчою комісією у кількості примірників на чотири більшої, ніж кількість осіб, що входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу. Усі примірники протоколу підписуються присутніми членами окружної виборчої комісії та членами дільничної виборчої комісії, які брали участь у повторному підрахунку голосів виборців на відповідній виборчій дільниці, та засвідчуються печаткою окружної виборчої комісії. Окружна виборча комісія оголошує відомості, зазначені у відповідному протоколі. Перший та другий примірники кожного протоколу мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні при повторному підрахунку голосів виборців.

15. Окружна виборча комісія може прийняти рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним лише у разі:

1) виявлення при повторному підрахунку голосів виборців на відповідній виборчій дільниці обставин, зазначених у частині першій статті 92 цього Закону;

2) виявлення фактів, підтверджених судовим рішенням, навмисного створення перешкод у здійсненні повноважень членами виборчих комісій в день, що передує дню голосування, у день голосування чи при підрахунку голосів, навмисного неправомірного усунення з приміщення для голосування чи приміщення, де відбувається підрахунок голосів, осіб, зазначених у частині третій статті 34 цього Закону, а так само неправомірного недопущення зазначених осіб у приміщення для голосування чи приміщення, де проводиться підрахунок голосів.

16. У разі визнання голосування на виборчій дільниці недійсним при повторному підрахунку голосів усі виборчі бюлетені, що використовувалися для голосування на відповідній виборчій дільниці, вважаються такими, що не підлягають врахуванню. У цьому випадку протоколи окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на цій виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складаються у порядку, встановленому частинами тринадцятою та чотирнадцятою цієї статті, та повинні містити лише відомості, зазначені у пунктах 1-7, 11 частин другої та/або третьої статті 91 цього Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк.

17. Перші примірники протоколів окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі разом з відповідними протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, рішення окружної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним додаються до протоколів окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі відповідного виборчого округу. Другі примірники протоколів окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі зберігаються у секретаря окружної виборчої комісії, треті — передаються відповідній дільничній виборчій комісії, четверті — невідкладно вивішуються для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії.

Розділ XIII

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРОЦЕСУ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 108. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів депутатів

1. Кандидат у депутати, зареєстрований у встановленому Законом порядку, партія — суб'єкт виборчого процесу, в особі її керівника, представника партії у Центральній виборчій комісії, уповноваженої особи партії чи іншої особи, уповноваженої рішенням центрального керівного органу партії, довірена особа кандидата у депутати, офіційний спостерігач, виборча комісія, утворена відповідно до цього Закону, виборець, чії особисті виборчі права або охоронювані законом інтереси щодо участі у виборчому процесі, у тому числі на участь у роботі виборчої комісії чи на здійснення спостереження, порушено рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження, може звернутися до виборчої комісії зі скаргою, що стосується виборчого процесу, з урахуванням особливостей, визначених цією статтею та статтями 109-113 цього Закону.

2. Суб'єкти звернення зі скаргою, зазначені в частині першій цієї статті, можуть з урахуванням вимог цього Закону оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого процесу, таких суб'єктів оскарження:

- 1) виборчої комісії, члена виборчої комісії;
- 2) політичної партії — суб'єкта виборчого процесу;
- 3) кандидата у депутати;

4) уповноважених осіб партій, довірених осіб кандидатів у депутати, офіційних спостерігачів від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій — лише щодо скарг, передбачених частиною шостою статті 111 цього Закону.

3. Керівник партії, уповноважена особа чи представник партії у Центральній виборчій комісії, довірена особа кандидата у депутати діють як представник відповідної партії або кандидата у депутати без додаткового уповноваження. Документом, що підтверджує повноваження уповноваженої особи партії, представника партії у Центральній виборчій комісії, довіреної особи кандидата у депутати, є відповідне посвідчення, видане в порядку, встановленому цим Законом.

4. Виборець може оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів оскарження, зазначених у частині другій цієї статті, якщо ці дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі його особисто.

5. Рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії, її члена може бути оскаржено до окружної виборчої комісії, яка утворила відповідну дільничну виборчу комісію.

6. Рішення, дії чи бездіяльність окружної виборчої комісії, її члена може бути оскаржено до суду. Скарга щодо бездіяльності окружної виборчої комісії також може бути подана до Центральної виборчої комісії.

7. Рішення чи дії політичної партії — суб'єкта виборчого процесу, її посадової особи чи повноважного представника, що стосуються виборчого процесу, крім тих рішень чи дій, які відповідно до закону, статуту (положення) належать до їх внутрішньої організаційної діяльності або їх виключної компетенції, можуть бути оскаржені:

1) до Центральної виборчої комісії — стосовно рішення чи дії політичної партії, яка висунула кандидатів у депутати в загальнодержавному виборчому окрузі;

2) до відповідної окружної виборчої комісії — стосовно рішення чи дії політичної партії, яка висунула кандидатів у депутати в одномандатному окрузі.

8. Скарга на дії чи бездіяльність кандидата у депутати може бути до Центральної виборчої комісії.

9. Рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, членів цих комісій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, кандидатів, їхніх довірених осіб, партій, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, офіційних спостерігачів, що порушують законодавство про вибори, можуть бути оскаржені до суду в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

10. Суд, до якого подано адміністративний позов щодо призначення, підготовки і проведення виборів депутатів, невідкладно повідомляє Центральну виборчу комісію, відповідну окружну та (чи) дільничну виборчу комісію про його надходження та про ухвалене судом рішення.

11. Якщо судом прийнято до провадження адміністративний позов із того ж питання та з тих же підстав, що подано скаргу до виборчої комісії, виборча комісія після отримання повідомлення суду про прийняття до провадження адміністративного позову повертає таку скаргу суб'єкту звернення без розгляду не пізніше наступного дня з дня отримання повідомлення суду із зазначенням підстав її повернення.

Стаття 109. Строки оскарження

1. Скарга до виборчої комісії може бути подана суб'єктом звернення зі скаргою протягом п'яти днів після прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності суб'єктом оскарження, за винятком випадків, зазначених у частинах другій і третій цієї статті.

2. Скарга щодо порушення, яке мало місце до дня голосування, може бути подана у строк, встановлений частиною першою цієї статті, але не пізніше 22 години дня, що передує дню голосування.

3. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше закінчення голосування. Скарга щодо рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, членів цих комісій, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, може бути подана до окружної виборчої комісії у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.

4. Днем вчинення бездіяльності вважається останній день строку, в який мала бути, однак не була вчинена дія, передбачена законом.

5. Днем подання скарги вважається день фактичного отримання скарги виборчою комісією.

6. Строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків не пізніше наступного дня після дня її повернення виборчою комісією без розгляду відповідно до частини другої статті 111 цього Закону.

7. Зміна або уточнення суб'єктом звернення зі скаргою вимог під час розгляду скарги, викликані виявленням обставин, не відомих раніше суб'єкту звернення зі скаргою, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків.

Стаття 110. Форма та зміст скарги

1. Скарга до виборчої комісії подається у письмовій формі. Скарга повинна містити:

- 1) назву виборчої комісії, до якої вона подається;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта звернення зі скаргою, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;
- 3) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;
- 4) суть порушеного питання;
- 5) виклад обставин і зазначення доказів, якими суб'єкт звернення обґрунтовує свої вимоги;
- 6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від виборчої комісії;
- 7) перелік документів і матеріалів, що додаються;
- 8) зазначення заінтересованих осіб, яких суб'єкт звернення зі скаргою вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;
- 9) підпис суб'єкта звернення зі скаргою чи особи, яка його представляє відповідно до статті 108 цього Закону, із зазначенням дати підписання.

2. Скарга від імені виборчої комісії подається за рішенням виборчої комісії, яке додається до скарги, підписується головою на засіданні виборчої комісії, на якому приймалося рішення про звернення із скаргою, та засвідчується печаткою виборчої комісії.

3. До скарги додаються її копії, докази, зазначені у скарзі, та копії усіх документів, що приєднуються до неї, у кількості, яка дорівнює кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб, зазначених у скарзі.

Стаття 111. Порядок і строки розгляду скарги

1. Порядок та строки розгляду скарг виборчими комісіями встановлюються Центральною виборчою комісією, з урахуванням вимог цієї статті та статей 108-110 цього Закону.

2. Скарга, оформлена без дотримання вимог статті 110 цього Закону, повертається відповідно Головою Центральної виборчої комісії або іншим членом Центральної виборчої комісії за дорученням Голови Центральної виборчої комісії чи головою або заступником голови окружної або дільничної виборчої комісії суб'єкту звернення зі скаргою без розгляду не пізніш як на наступний день після дня надходження скарги, а скарга, подана напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, — невідкладно. При поверненні скарги без розгляду зазначається вичерпний перелік недоліків, які перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення із скаргою, оформленою відповідно до вимог статті 110 цього Закону, у передбачені цим Законом строки.

3. При повторному поданні скарги з невиправленими недоліками або з допущенням нових недоліків виборча комісія приймає рішення про залишення її без розгляду по суті.

4. Скарга, оформлена з дотриманням вимог статті 110 цього Закону, розглядається відповідною виборчою комісією на своєму засіданні не пізніш як на другий день з дня її отримання, за винятком випадків, передбачених частинами п'ятою — сьомою цієї статті.

5. Скарга щодо порушень, які мали місце до дня голосування, розглядається виборчою комісією у строк, передбачений частиною четвертою цієї статті, але не пізніше 24 години дня, що передує дню голосування.

6. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування суб'єктами оскарження, зазначеними у пункті 4 частини другої статті 108 цього Закону, подана до дільничної виборчої комісії, розглядається нею відразу після закінчення голосування.

7. Скарга щодо порушення, яке мало місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, подана до виборчої комісії вищого рівня, розглядається відповідною виборчою комісією у дводенний строк з дня її подання.

8. Якщо виборча комісія при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні правоохоронні органи за зверненням виборчої комісії перевіряють ці обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у триденний строк з дня отримання звернення виборчої комісії, а якщо таке звернення отримано ними менше ніж за три дні до дня голосування, у день голосування чи в наступний за ним день, — невідкладно. Про наслідки перевірки та вжиті заходи відповідні органи невідкладно повідомляють виборчу комісію, яка до них звернулася.

9. Розгляд скарги виборчою комісією здійснюється з обов'язковим своєчасним повідомленням суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб рекомендованою телеграмою, факсимільним повідомленням, засобами електронної пошти про час і місце розгляду скарги. Допускається повідомлення суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та заінтересованих осіб про час і місце розгляду скарги по телефону з фіксуванням такої дії службовою особою виборчої комісії окремою письмовою довідкою, яка долучається до справи (протоколу). Неприбуття на засідання виборчої комісії осіб, які були належним чином повідомлені про нього, не перешкоджає розгляду скарги.

10. Копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам заздалегідь, а у разі неможливості — не пізніше початку розгляду скарги. Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, які беруться до розгляду виборчою комісією.

11. Виборча комісія приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті, якщо вона подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою, до неналежного суб'єкта розгляду скарги або з порушенням строків оскарження, встановлених статтею 109 цього Закону.

12. Центральна виборча комісія, приймаючи рішення про залишення скарги без розгляду по суті, може з власної ініціативи взяти до розгляду факти, викладені у скарзі.

Стаття 112. Докази

1. Доказами, на підставі яких виборча комісія встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження чи заінтересованих осіб, та інші обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги, можуть бути:

1) письмові документи і матеріали (в тому числі електронні), які містять відомості про обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги;

2) письмові пояснення суб'єктів виборчого процесу, посадових і службових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ, організацій, відповідних правоохоронних органів, отримані на вимогу виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги, в тому числі членів виборчої комісії, на виконання повноважень виборчої комісії;

3) речові докази;

4) висновки експертів, надані письмово на запит виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги, суб'єкта звернення зі скаргою або суб'єкта оскарження.

2. Докази виборчій комісії надають суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження, заінтересовані особи. Виборча комісія — суб'єкт розгляду скарги може звернутися із запитом щодо витребування

додаткових доказів за власною ініціативою або на прохання суб'єкта звернення, суб'єкта оскарження, заінтересованих осіб.

3. Якщо суб'єкт звернення, суб'єкт оскарження чи заінтересована особа не надасть докази для підтвердження обставин, на які він посилається, виборча комісія вирішує справу на основі наявних доказів.

4. Виборча комісія бере до розгляду лише ті докази, які мають значення для розгляду скарги. Про відхилення доказів, які не мають значення для розгляду скарги або не мають доказової сили, зазначається у рішенні виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги.

5. Обставини (факти), для доведення яких законом встановлені певні засоби доказування, не можуть доводитися іншими засобами доказування.

6. Письмові докази подаються в оригіналі або в засвідченій у встановленому порядку копії. Якщо подано копію письмового доказу, виборча комісія має право вимагати подання оригіналу або самостійно витребує оригінал письмового доказу. Після розгляду скарги виборча комісія на вимогу власника документа повертає оригінал документа, а в справі скарги залишається засвідчена у встановленому порядку його копія.

7. Виборча комісія оцінює належність, достовірність кожного доказу, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, керуючись законом. Ніякі докази не мають наперед встановленої сили, за винятком обставин, фактів, встановлених судовим рішенням, що набрало законної сили.

Стаття 113. Рішення за результатом розгляду скарги

1. Рішення виборчої комісії за результатами розгляду скарги повинно бути справедливим, законним і обґрунтованим.

2. Під час розгляду скарги на рішення суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

- 1) чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення суб'єктом оскарження;
- 2) чи було оскаржуване рішення прийнято суб'єктом оскарження на законних підставах;
- 3) чи було оскаржуване рішення прийнято в межах повноважень та відповідно до визначеної законом процедури;

4) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин та чи віднесено законом розгляд цієї скарги до повноважень виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги;

5) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення, чи відмовити в їх задоволенні;

6) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;

7) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що впливають із факту скасування рішення, вчинити.

3. Під час розгляду скарги на дії (бездіяльність) суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

1) чи мала місце оскаржувана дія (бездіяльність) суб'єкта оскарження;

2) чи оскаржувана дія (бездіяльність) здійснювалась (вчинялась) суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин та чи віднесено законом розгляд цієї скарги до повноважень виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги;

4) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення, чи відмовити в їх задоволенні;

5) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;

6) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що впливають із факту визнання оскаржених дій чи бездіяльності протиправними, вчинити.

4. При розгляді скарги по суті виборча комісія може задовольнити скаргу повністю або частково чи відмовити в її задоволенні.

5. У разі задоволення скарги виборча комісія може прийняти рішення, яким:

1) визнати рішення суб'єкта оскарження чи окремих його положень, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства про вибори депутатів, порушують виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

2) скасувати рішення;

3) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів;

4) зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;

5) поновити іншим способом порушені виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

6) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів, дії, які випливають із факту скасування рішення, визнання оскаржених дій або бездіяльності протиправними.

6. Виборча комісія, встановивши, що рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта оскарження не відповідають законодавству про вибори депутатів, задовольняє скаргу. При задоволенні скарги виборча комісія може задовольнити усі або частину вимог суб'єкта звернення зі скаргою.

7. У разі визнання судом рішення відповідної виборчої комісії протиправним, у тому числі з питання визнання голосування на виборчій дільниці недійсним, встановлення підсумків голосування, встановлення результатів виборів депутатів, рішення з цього питання приймає виборча комісія, рішення якої було визнане протиправним, або виборча комісія вищого рівня на підставі рішення суду. При цьому, якщо рішення не було визнане недійсним з формальних підстав, виборча комісія не може прийняти рішення, яке по суті повторює рішення, визнане судом протиправним.

8. Виборча комісія вищого рівня на підставі скарги, рішення суду або з власної ініціативи може скасувати рішення виборчої комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання або зобов'язати виборчу комісію нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

9. Виборча комісія відмовляє в задоволенні скарги, якщо встановить, що рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження вчинені відповідно до закону, в межах повноважень, передбачених законом, і не порушують виборчі права суб'єкта звернення зі скаргою.

10. Копія рішення виборчої комісії видається чи надсилається суб'єкту звернення зі скаргою, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, відповідній виборчій комісії, іншому суб'єкту, про якого йдеться у рішенні, не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день — невідкладно. Рішення Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій про розгляд скарг не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день — невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії. Копія рішення окружної виборчої комісії повинна бути надіслана відповідною окружною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії невідкладно після прийняття цього рішення.

Стаття 114. Відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів

1. Особи, винні в порушенні законодавства про вибори депутатів, притягаються до кримінальної, адміністративної або іншої відповідальності в порядку, встановленому законом.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну службу (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 26, ст.273)

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) державна служба — професійна діяльність державних службовців з підготовки пропозицій щодо формування державної політики, забезпечення її реалізації та надання адміністративних послуг;

2) державний службовець — громадянин України, який займає посаду державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті, одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету, крім випадків, визначених законом, та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з реалізацією завдань та виконанням функцій державного органу або органу влади Автономної Республіки Крим щодо:

- підготовки пропозицій стосовно формування державної політики у відповідній сфері;
- розроблення, експертизи та/або редагування проектів нормативно-правових актів;
- надання адміністративних послуг;
- здійснення державного нагляду (контролю);
- управління державним майном або майном, що належить Автономній Республіці Крим, державними корпоративними правами;
- управління персоналом державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим або їх апарату;
- реалізації інших повноважень відповідного органу;

5) посада державної служби — визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим або їх апарату з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах повноважень, визначених пунктом 2 цієї частини;

6) посадові обов'язки — перелік функцій і повноважень, закріплених за посадою державної служби, які зобов'язаний виконувати державний службовець та які встановлені його посадовою інструкцією;

Стаття 12. Виконання державним службовцем доручень

1. Державні службовці під час виконання посадових обов'язків діють у межах повноважень, визначених законодавством, та відповідно до посадових інструкцій.

2. Доручення керівників, надані в межах їх повноважень, є обов'язковими до виконання підлеглими державними службовцями.

3. У разі виникнення сумніву щодо законності наданого керівником доручення державний службовець має право вимагати письмового підтвердження цього доручення, після отримання якого зобов'язаний його виконати. У такому разі державний службовець звільняється від відповідальності, якщо доручення буде визнане незаконним у встановленому порядку, крім випадків виконання явно злочинного наказу.

Керівник у разі отримання вимоги державного службовця про надання письмового підтвердження доручення зобов'язаний письмово підтвердити або скасувати відповідне доручення.

Стаття 13. Вимоги до політичної неупередженості державного службовця

1. Державний службовець повинен неупереджено виконувати свої службові обов'язки незалежно від партійної належності та особистих політичних переконань.

2. Державний службовець не має права організовувати страйки та брати в них участь.

3. Державний службовець під час виконання службових обов'язків не має права вчиняти дії, що демонструють його політичні погляди або свідчать про особливе ставлення до певних політичних партій.

Стаття 14. Захист права доступу до державної служби та прав державного службовця

1. У разі порушення наданих цим Законом прав або виникнення перешкод у їх реалізації право подати керівнику державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті відповідну письмову скаргу (заяву) мають:

- 1) особи, які претендують на зайняття посад державної служби та бажають взяти участь у конкурсі на зайняття вакантних посад державної служби;
- 2) кандидати на посади державної служби, які взяли участь у конкурсі на зайняття вакантних посад державної служби;
- 3) державні службовці;
- 4) особи, звільнені з посад державної служби.

2. Обґрунтована відповідь керівника державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті за скаргою (заявою) надається заявнику в письмовій формі протягом десяти календарних днів з дня реєстрації скарги (заяви).

3. Рішення керівника державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті за скаргою (заявою) особи, зазначеної в частині першій цієї статті, може бути оскаржено протягом десяти календарних днів з дня отримання відповіді на таку скаргу (заяву) до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань державної служби.

У разі такого оскарження спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної служби проводить у встановленому законодавством порядку службове розслідування з метою встановлення факту порушення прав особи, наданих цим Законом, або відсутності такого факту і вжиття відповідних заходів у межах повноважень.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про службу в органах місцевого самоврядування (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 33, ст. 175)

Стаття 2. Посадова особа місцевого самоврядування

Посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Дія цього Закону не поширюється на технічних працівників та обслуговуючий персонал органів місцевого самоврядування.

Стаття 8. Основні обов'язки посадових осіб місцевого самоврядування

Основними обов'язками посадових осіб місцевого самоврядування є:

- додержання Конституції і законів України, інших нормативно-правових актів, актів органів місцевого самоврядування;
- забезпечення відповідно до їх повноважень ефективної діяльності органів місцевого самоврядування;
- додержання прав та свобод людини і громадянина;
- збереження державної таємниці, інформації про громадян, що стала їм відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також іншої інформації, яка згідно із законом не підлягає розголошенню;
- постійне вдосконалення організації своєї роботи, підвищення професійної кваліфікації;
- сумлінне ставлення до виконання службових обов'язків, ініціативність і творчість у роботі;
- шанобливе ставлення до громадян та їх звернень до органів місцевого самоврядування, турбота про високий рівень культури, спілкування і поведінки, авторитет органів та посадових осіб місцевого самоврядування;
- недопущення дій чи бездіяльності, які можуть зашкодити інтересам місцевого самоврядування та держави.

КОДЕКСИ УКРАЇНИ

КОДЕКС АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Стаття 17. Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ

(Назва статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010)

1. Юрисдикція адміністративних судів поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку з здійсненням суб'єктом владних повноважень владних управлінських функцій, а також у зв'язку з публічним формуванням суб'єкта владних повноважень шляхом виборів або референдуму.

{ Частина перша статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1901-VI (1901-17) від 16.02.2010; в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

2. Юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, зокрема:

1) спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності;

2) спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;

3) спори між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень;

4) спори, що виникають з приводу укладання, виконання, припинення, скасування чи визнання нечинними адміністративних договорів;

5) спори за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, встановлених Конституцією (254к/96-ВР) та законами України;

6) спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму.

{ Частина статті 17 в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

3. Юрисдикція адміністративних судів не поширюється на публічно-правові справи:

1) що віднесені до юрисдикції Конституційного Суду України;

2) що належить вирішувати в порядку кримінального судочинства;

{ Офіційне тлумачення положення пункту 2 частини третьої статті 17 див. в Рішенні Конституційного Суду N 19-рп/2011 (v019p710-11) від 14.12.2011 }

3) про накладення адміністративних стягнень;

4) щодо відносин, які відповідно до закону, статуту (положення) об'єднання громадян віднесені до його внутрішньої діяльності або виключної компетенції.

{ Частина третя статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

Стаття 18. Предметна підсудність адміністративних справ

1. Місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні:

1) адміністративні справи, у яких однією зі сторін є орган чи посадова особа місцевого самоврядування, посадова чи службова особа органу місцевого самоврядування, крім тих, які підсудні окружним адміністративним судам;

2) усі адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності;

{ Пункт 3 частини першої статті 18 виключено на підставі Закону N 1691-VI (1691-17) від 18.02.2010 — зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 19-рп/2010 (v019p710-10) від 09.09.2010 }

4) усі адміністративні справи щодо спорів фізичних осіб з суб'єктами владних повноважень з приводу обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацевдатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг;

{ Частина першу статті 18 доповнено пунктом 4 згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 — зміни щодо передачі до юрисдикції адміністративних судів та вилучення із цивільної юрисдикції спорів з приводу призначення, обчислення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацевдатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та інших соціальних виплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг, речового майна, пайків або грошової компенсації замість них вводяться в дію одночасно з набранням чинності Законом України від 2 грудня 2010 року N 2748-VI (2748-17) «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо передачі справ, пов'язаних із соціальними виплатами» з урахуванням положень, зазначених в абзацах 3-8 пункту 1 Закону N 2748-VI (2748-17) від 02.12.2010 }

5) адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби щодо виконання ними рішень судів у справах, передбачених пунктами 1-4 частини першої цієї статті.

{Частина першу статті 18 доповнено пунктом 4 згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011}

2. Окружним адміністративним судам підсудні адміністративні справи, у яких однією зі сторін є орган державної влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, обласна рада, Київська або Севастопольська міська рада, їх посадова чи службова особа, крім випадків, передбачених цим Кодексом, та крім справ з приводу їхніх рішень, дій чи бездіяльності у справах про адміністративні проступки та справ, які підсудні місцевим загальним судам як адміністративним судам.

{ Частина друга статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами N 808-VI (808-17) від 25.12.2008, N 2181-VI (2181-17) від 13.05.2010, N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 — зміни щодо передачі до юрисдикції адміністративних судів та вилучення із цивільної юрисдикції спорів з приводу призначення, обчислення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацевдатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та інших соціальних виплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг, речового майна, пайків або грошової компенсації замість них вводяться в дію одночасно з набранням чинності Законом України від 2 грудня 2010 року N 2748-VI (2748-17) «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо передачі справ, пов'язаних із соціальними виплатами» з урахуванням положень, зазначених в абзацах 3-8 пункту 1 Закону N 2748-VI (2748-17) від 02.12.2010 }

3. Справи щодо оскарження дій або бездіяльності посадових чи службових осіб місцевих органів виконавчої влади розглядаються і вирішуються місцевим загальним судом як адміністративним судом або окружним адміністративним судом за вибором позивача.

4. Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції підсудні справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

{ Частина четверта статті 18 в редакції Законів N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009, N 2181-VI (2181-17) від 13.05.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 — зміни щодо передачі до юрисдикції адміністративних судів та вилучення із цивільної юрисдикції спорів з приводу призначення, обчислення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацевдатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуван-

ням та інших соціальних виплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг, речового майна, пайків або грошової компенсації замість них вводяться в дію одночасно з набранням чинності Законом України від 2 грудня 2010 року N 2748-VI (2748-17) «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо передачі справ, пов'язаних із соціальними виплатами» з урахуванням положень, зазначених в абзацах 3-8 пункту 1 Закону N 2748-VI (2748-17) від 02.12.2010 }

5. У разі невизначеності цим Кодексом предметної підсудності адміністративної справи така справа розглядається місцевим адміністративним судом за вибором позивача.

Стаття 19. Територіальна підсудність адміністративних справ

1. Адміністративні справи вирішуються адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

{ Частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

2. Адміністративні справи з приводу оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань), вирішуються за вибором позивача адміністративним судом за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) цієї особи-позивача, або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених цим Кодексом. Якщо така особа не має місця проживання (перебування, знаходження) в Україні, тоді справу вирішує адміністративний суд за місцезнаходженням відповідача.

{ Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2181-VI (2181-17) від 13.05.2010; в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

3. Адміністративні справи з приводу оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, Національного банку України чи іншого суб'єкта владних повноважень, повноваження якого поширюються на всю територію України, крім випадків, передбачених цим Кодексом, адміністративні справи з приводу оскарження рішень Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель, адміністративні справи, відповідачем у яких є закордонне дипломатичне чи консульське представництво України, його посадова чи службова особа, а також адміністративні справи про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії, про заборону (примусовий розпуск, ліквідацію) політичної партії вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ.

{ Частина третя статті 19 в редакції Закону N 2181-VI (2181-17) від 13.05.2010; із змінами, внесеними згідно з Законом N 3156-VI (3156-17) від 17.03.2011 }

4. У разі невизначеності цим Кодексом територіальної підсудності адміністративної справи така справа розглядається місцевим адміністративним судом за вибором позивача.

Стаття 69. Поняття доказів

1. Доказами в адміністративному судочинстві є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які беруть участь у справі, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються судом на підставі пояснень сторін, третіх осіб та їхніх представників, показань свідків, письмових і речових доказів, висновків експертів.

2. Докази суду надають особи, які беруть участь у справі. Суд може запропонувати надати додаткові докази або витребувати додаткові докази за клопотанням осіб, які беруть участь у справі, або з власної ініціативи.

Стаття 71. Обов'язок доказування

1. Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 72 цього Кодексу.

2. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

3. Якщо особа, яка бере участь у справі, не може самотійно надати докази, то вона повинна зазначити причини, через які ці докази не можуть бути надані, та повідомити, де вони знаходяться чи можуть знаходитися. Суд сприяє в реалізації цього обов'язку і витребує необхідні докази. Про витребування доказів або про відмову у витребуванні доказів суд постановляє ухвалу. Ухвала суду про відмову у витребуванні доказів окремо не оскаржується.

Заперечення проти неї може бути включене до апеляційної чи касаційної скарги на рішення суду, прийняте за наслідками розгляду справи.

{ Частина третя статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

4. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі. У разі невиконання цього обов'язку суд витребує названі документи та матеріали.

5. Суд може збирати докази з власної ініціативи.

6. Якщо особа, яка бере участь у справі, без поважних причин не надасть докази на пропозицію суду для підтвердження обставин, на які вона посилається, суд вирішує справу на основі наявних доказів.

Стаття 105. Форма і зміст адміністративного позову

1. Адміністративний позов подається до адміністративного суду у формі письмової позовної заяви особисто позивачем або його представником. Позовна заява може бути надіслана до адміністративного суду поштою.

2. Письмова позовна заява може бути складена шляхом заповнення бланка позовної заяви, наданого судом.

{ Статтю 105 доповнено новою частиною згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

3. На прохання позивача службовцем апарату адміністративного суду може бути надана допомога в оформленні позовної заяви.

4. Адміністративний позов може містити вимоги про:

1) скасування або визнання нечинним рішення відповідача — суб'єкта владних повноважень повністю чи окремих його положень;

2) зобов'язання відповідача — суб'єкта владних повноважень прийняти рішення або вчинити певні дії;

3) зобов'язання відповідача — суб'єкта владних повноважень утриматися від вчинення певних дій;

4) стягнення з відповідача — суб'єкта владних повноважень коштів на відшкодування шкоди, завданої його незаконним рішенням, дією або бездіяльністю;

5) виконання зупиненої чи невчиненої дії;

6) встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень;

7) примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розмішені, з мотивів суспільної необхідності. { Частиною статті 105 доповнено пунктом 7 згідно із Законом N 1559-VI (1559-17) від 17.11.2009 }

{ Частиною п'яту статті 105 виключено на підставі Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

5. Адміністративний позов суб'єкта владних повноважень може містити інші вимоги у випадках, встановлених законом.

{ У статтю 105 включено частину п'яту згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

Стаття 106. Вимоги до позовної заяви

1. У позовній заяві зазначаються:

1) найменування адміністративного суду, до якого подається позовна заява;

2) ім'я (найменування) позивача, поштова адреса, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

3) ім'я (найменування) відповідача, посада і місце служби посадової чи службової особи, поштова адреса, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі відомі;

4) зміст позовних вимог згідно з частинами четвертою і п'ятою статті 105 цього Кодексу і виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги, а в разі подання позову до декількох відповідачів, — зміст позовних вимог щодо кожного з відповідачів;

{ Пункт 4 частини першої статті 106 в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

5) у разі необхідності — клопотання про звільнення від сплати судового збору; про звільнення від оплати правової допомоги і забезпечення надання правової допомоги, якщо відповідний орган відмовив особі у забезпеченні правової допомоги; про призначення судової експертизи; про витребування доказів; про виклик свідків тощо;

{ Пункт 5 частини першої статті 106 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010, N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

6) перелік документів та інших матеріалів, що додаються.

2. На підтвердження обставин, якими обґрунтовуються позовні вимоги, позивач надає докази, а в разі неможливості — зазначає докази, які не може самостійно надати, із зазначенням причин неможливості подання таких доказів.

{ Частина друга статті 106 в редакції Закону N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

3. До позовної заяви додаються її копії та копії всіх документів, що приєднуються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб, крім випадків подання адміністративного позову суб'єктом владних повноважень. Суб'єкт владних повноважень при поданні адміністративного позову зобов'язаний додати до позовної заяви доказ надіслання рекомендованим листом з повідомленням про вручення відповідачу і третім особам копії позовної заяви та доданих до неї документів. До позовної заяви додається також документ про сплату судового збору, крім випадків, коли його не належить сплачувати.

{ Частина третя статті 106 в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

4. Позовна заява підписується позивачем або його представником із зазначенням дати її підписання.

5. Якщо позовна заява подається представником, то у ній зазначаються ім'я представника, його поштова адреса, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є. Одночасно з позовною заявою подається довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження представника.

Стаття 117. Забезпечення адміністративного позову

1. Суд за клопотанням позивача або з власної ініціативи може постановити ухвалу про вжиття заходів забезпечення адміністративного позову, якщо існує очевидна небезпека заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам позивача до ухвалення рішення в адміністративній справі, або захист цих прав,

свобод та інтересів стане неможливим без вжиття таких заходів, або для їх відновлення необхідно буде докласти значних зусиль та витрат, а також якщо очевидними є ознаки протиправності рішення, дії чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень.

2. Ухвалу про вжиття заходів забезпечення адміністративного позову постановляє суд першої інстанції, а якщо розпочато апеляційне провадження, то таку ухвалу може постановити суд апеляційної інстанції.

3. Подання адміністративного позову, а також відкриття провадження в адміністративній справі не зупиняють дію оскаржуваного рішення суб'єкта владних повноважень, але суд у порядку забезпечення адміністративного позову може відповідною ухвалою зупинити дію рішення суб'єкта владних повноважень чи його окремих положень, що оскаржуються. Ухвала негайно надсилається до суб'єкта владних повноважень, що прийняв рішення, та є обов'язковою для виконання.

4. Адміністративний позов, крім способу, встановленого частиною третьою цієї статті, може бути забезпечено заборонаю вчиняти певні дії.

5. Не допускається забезпечення позову шляхом:

1) зупинення актів Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції та встановлення для них заборони вчиняти певні дії;

{ Щодо визнання конституційними положень пункту 1 частини п'ятої статті 117 див. Рішення Конституційного Суду N 5-рп/2011 (v005p710-11) від 16.06.2011 }

2) зупинення рішень Національного банку України щодо призначення та здійснення тимчасової адміністрації або ліквідації банку, заборони проводити певні дії тимчасовому адміністратору, ліквідатору банку або Національному банку України при здійсненні тимчасової адміністрації або ліквідації банку, а також зупинення рішень уповноваженого центрального органу з питань цивільної авіації щодо призупинення дії або анулювання сертифікатів, схвалень, допусків.

{ Пункт 2 частини п'ятої статті 117 із змінами, внесеними згідно з Кодексом N 3393-VI (3393-17) від 19.05.2011 }

{ Частина п'ята статті 117 в редакції Закону N 2181-VI (2181-17) від 13.05.2010 }

6. Повноваження суду, встановлені цією статтею, не можуть бути застосовані судами щодо спорів, які стосуються призначення, підготовки і проведення виборів.

{ Статтю 117 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009 — зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 26-рп/2009 (v026p710-09) від 19.10.2009 }

Стаття 158. Види судових рішень

1. Судове рішення, яким суд вирішує спір по суті, викладається у формі постанови.

2. Судове рішення, яким суд зупиняє чи закриває провадження у справі, залишає позовну заяву без розгляду або приймає рішення щодо інших процесуальних дій, клопотань, викладається у формі ухвали.

Стаття 167. Проголошення судового рішення, видача або направлення судового рішення особам, які беруть участь у справі, та особам, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси чи обов'язки

1. Судове рішення проголошується прилюдно негайно після виходу суду з нарадчої кімнати. Головуючий у судовому засіданні роз'яснює зміст рішення, порядок і строк його оскарження.

2. На вимогу особи, яка бере участь у справі, а так само особи, яка не брала участі у справі, але щодо якої суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси чи обов'язки, суд у цей самий день видає копію постанови (або її вступної та резолютивної частин) чи ухвали суду. У разі проголошення в судовому

засіданні лише вступної та резолютивної частин постанови суд повідомляє час, коли особи, які беруть участь у справі, можуть одержати копію постанови в повному обсязі. Суд складає повний текст постанови у строк, передбачений частиною третьою статті 160 цього Кодексу.

3. Особам, які брали участь у справі, але не були присутні у судовому засіданні, копія судового рішення надсилається рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом трьох днів з дня його ухвалення чи складення у повному обсязі або у разі їх звернення вручаються під розписку безпосередньо в суді. Якщо копія рішення надіслана представникові, то вважається, що вона надіслана й особі, яку він представляє.

Судове рішення вважається врученим, у тому числі у разі повернення поштового відправлення, яке не вручено адресату з незалежних від суду причин, та у разі відсутності осіб, які беруть участь у справі, за адресою, повідомленою цими особами суду, або за адресою місцезнаходження (місця проживання), що зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, чи для фізичних осіб, які не мають статусу підприємців, за адресою їх місця проживання чи місця перебування, яка зареєстрована у встановленому законом порядку.

4. Якщо справа розглядається судом за місцезнаходженням суб'єкта владних повноважень і він не був присутній у судовому засіданні під час проголошення судового рішення, суд не надсилає копії такого рішення, а лише повідомляє суб'єкту владних повноважень у порядку, передбаченому частиною першою статті 38 цього Кодексу, про можливість отримання копії судового рішення безпосередньо в суді.

5. Особа, яка бере участь у справі, а також особа, яка не брала участі у справі, але щодо якої суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси чи обов'язки, може отримати в суді, де знаходиться адміністративна справа, копію рішення, що є в матеріалах цієї справи, ухваленого адміністративним судом будь-якої інстанції.

{ Статтю 167 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

{ Стаття 167 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1545-VI (1545-17) від 23.06.2009; в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

Стаття 172. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій

1. Право оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій мають суб'єкти відповідного виборчого процесу (крім виборчої комісії), а також ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму.

2. Виборець (громадянин, який має право голосу у відповідних виборах або референдумі) може оскаржити рішення, дію чи бездіяльність виборчої комісії, комісії з референдуму, членів цих комісій, якщо таке рішення, дія чи бездіяльність порушує виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі чи процесі референдуму його особисто.

3. Рішення, дії або бездіяльність Центральної виборчої комісії щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнськогореферендуму оскаржуються до Вищого адміністративного суду України. Усі інші рішення, дії або бездіяльність Центральної виборчої комісії, члена цієї комісії оскаржуються до Київського апеляційного адміністративного суду.

{ Частина третя статті 172 в редакції Закону N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1699-VI (1699-17) від 04.11.2009 }

4. Рішення, дії чи бездіяльність виборчої комісії Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських (в тому числі міст Києва та Севастополя), районних у містах виборчих комісій щодо підготовки та проведення місцевих виборів; територіальних (окружних) виборчих комісій щодо підготовки та проведення виборів Президента України, народних депутатів України; обласних комісій з референдуму і комісії Автономної Республіки Крим з всеукраїнського референдуму, а також членів зазначених комісій оскаржуються до окружного адміністративного суду за місцезнаходженням відповідної комісії.

{ Частина четверта статті 172 в редакції Закону N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009; із змінами внесеними згідно із Законами N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010, N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

5. Рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій, за винятком рішень, дій чи бездіяльності, що визначені частинами третьою — четвертою цієї статті, оскаржуються до місцевого загального суду як адміністративного суду за місцезнаходженням відповідної комісії.

6. Позовні заяви щодо рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, комісії з референдуму, членів цих комісій може бути подано до адміністративного суду у п'ятиденний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності.

7. Позовні заяви щодо рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, комісії з референдуму, членів цих комісій, що мали місце до дня голосування, може бути подано до адміністративного суду у строк, встановлений частиною шостою цієї статті, але не пізніше двадцять четвертої години дня, що передує дню голосування.

8. Позовні заяви щодо рішень, дій чи бездіяльності дільничної виборчої комісії, дільничної комісії з референдуму, членів цих комісій, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування на дільниці, може бути подано до адміністративного суду у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності.

9. Суд приймає позовну заяву щодо рішення, дії чи бездіяльності виборчої комісії, комісії з референдуму або члена відповідної комісії до розгляду незалежно від сплати судового збору. У разі несплати судового збору на момент вирішення справи суд одночасно вирішує питання про стягнення судового збору відповідно до правил розподілу судових витрат, встановлених цим Кодексом.

10. Суд невідкладно повідомляє відповідну виборчу комісію або комісію з референдуму та комісію вищого рівня про надходження позовної заяви та про ухвалене судом рішення.

11. Суд вирішує адміністративні справи, визначені цією статтею, у дводенний строк після надходження позовної заяви. Адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли до дня голосування, вирішуються судом у дводенний строк, але не пізніше ніж за дві години до початку голосування. Адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли у день голосування вирішуються судом до закінчення голосування. Адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли у день голосування, але після закінчення голосування, вирішуються судом у дводенний строк після надходження позовної заяви.

{ Частина одинадцята статті 172 в редакції Закону N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009 }

{ Частину одинадцятую статті 172 визнано конституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 26-рп/2009 (v026p710-09) від 19.10.2009 }

12. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені, не перешкоджає судовому розгляду.

Стаття 173. Особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців

1. Право звернутися з адміністративним позовом про уточнення списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, має кожен, хто має право голосу на відповідних виборах або референдумі.

2. Адміністративні справи щодо уточнення списку виборців розглядає місцевий загальний суд як адміністративний суд за місцезнаходженням відповідної комісії.

3. Позовна заява про уточнення списку виборців подається до адміністративного суду без сплати судового збору. Позовну заяву може бути подано не пізніше як за два дні до дня голосування. Суд при розгляді даного адміністративного позову звертається до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців із запитом щодо уточнення відомостей про виборця.

{ Частина третя статті 173 в редакції Закону N 3099-IV (3099-15) від 17.11.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4061-VI (4061-17) від 17.11.2011 }

4. Суд вирішує адміністративні справи щодо уточнення списку виборців у дводенний строк після надходження позовної заяви, але не пізніше ніж за два дні до дня голосування, а якщо позовна заява надійшла за два дні до дня голосування, — невідкладно. (Частина четверта статті 173 в редакції Закону N 3099-IV (3099-15) від 17.11.2005)

5. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає судовому розгляду.

6. Постанови адміністративного суду щодо внесення змін у списки виборців виконуються негайно.

Стаття 174. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, які порушують законодавство про вибори та референдум

1. Право оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, що порушують законодавство про вибори та референдум, мають виборча комісія, кандидат, партія (блок), місцева організація партії, які є суб'єктами відповідного виборчого процесу, комісія з референдуму, ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму.

{ Частина перша статті 174 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

2. Виборець (громадянин, який має право голосу у відповідних виборах або референдумі) може оскаржити рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, якщо такі рішення, дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі чи процесі референдуму його особисто.

3. Позовна заява щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб подається до окружного адміністративного суду за їх місцезнаходженням. Позовна заява щодо дій чи бездіяльності засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, що порушують законодавство про вибори та референдум, подається до місцевого загального суду як адміністративного суду за їхнім місцезнаходженням.

{ Частина третя статті 174 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

4. Позовну заяву може бути подано до адміністративного суду у строк, встановлений частинами шостою — сьомою статті 172 цього Кодексу.

5. Суд вирішує адміністративні справи, визначені цією статтею, у строк, встановлений частиною одинадцятою статті 172 цього Кодексу.

6. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає судовому розгляду.

Стаття 175. Особливості провадження у справах щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу

{ Назва статті 175 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

1. Право оскаржувати дії чи бездіяльність кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу, що порушують законодавство про вибори чи референдум, мають кандидат, партія (блок), місцева організація партії, які є суб'єктами відповідного виборчого процесу, ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму. { Частина перша статті 175 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

2. Виборець (громадянин, який має право голосу у відповідних виборах або референдумі) може оскаржити дії чи бездіяльність суб'єктів, визначених частиною першою цієї статті, якщо ці дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі чи процесі референдуму його особисто.

3. Позовна заява щодо оскарження дій чи бездіяльності кандидата на пост Президента України, ініціативних груп всеукраїнського референдуму, інших суб'єктів ініціювання всеукраїнського референдуму, що порушують законодавство про вибори чи референдум, подається до окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ. Позовна заява щодо оскарження дії чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського, селищного голови, їх довірених осіб подається до місцевого загального суду як адміністративного суду за місцем вчинення дії чи місцем, де ця дія повинна бути вчинена. Позовна заява з інших питань, передбачених цією статтею, подається до окружного адміністративного суду за місцем вчинення дії чи місцем, де ця дія повинна бути вчинена. { Частина третя статті 175 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

4. Позовну заяву може бути подано до адміністративного суду у строк, встановлений частинами шостою — сьомою статті 172 цього Кодексу.

5. Суд вирішує адміністративні справи, визначені цією статтею, у строк, встановлений частиною одинадцятою статті 172 цього Кодексу.

6. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає судовому розгляду.

Стаття 177. Особливості судових рішень за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, та їх оскарження

1. Суд, установивши порушення законодавства про вибори чи референдум, визначає у рішенні спосіб захисту порушених прав та інтересів, а також порядок усунення усіх наслідків цих порушень відповідно до закону або приймає інше передбачене законом рішення. У разі виявлення порушень, що можуть бути підставою для притягнення до відповідальності не за правилами цього Кодексу, суд постановляє окрему ухвалу з повідомленням про наявність таких порушень і надсилає її до органів чи осіб, уповноважених вжити у зв'язку з цим заходів, встановлених законом.

{ Частина перша статті 177 в редакції Закону N 3099-IV (3099-15) від 17.11.2005 }

2. Копії судового рішення невідкладно видаються особам, які брали участь у справі, або надсилаються їм, якщо вони не були присутні під час його проголошення.

3. Судові рішення за наслідками розгляду судами першої інстанції справ, визначених статтями 172-175 цього Кодексу, набирають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а у разі їх апеляційного оскарження — з моменту проголошення судового рішення суду апеляційної інстанції. Судові рішення Вищого адміністративного суду України набирають законної сили з моменту проголошення і не можуть бути оскаржені.

{ Частина третя статті 177 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

{ Частину четверту статті 177 виключено на підставі Закону N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

5. Судові рішення за наслідками розгляду справ, визначених статтями 172-175 цього Кодексу, можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у дводенний строк з дня їх проголошення, а судові рішення, ухвалені до дня голосування, — не пізніш як за чотири години до початку голосування. { Частина п'ята статті 177 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

6. Судама апеляційної інстанції є відповідні апеляційні адміністративні суди. Судом апеляційної інстанції у справах, розглянутих відповідно до частини третьої статті 172 цього Кодексу Київським апеляційним адміністративним судом, є Вищий адміністративний суд України.

{ Частина шоста статті 177 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009 }

7. Суд апеляційної інстанції розглядає справу у дводенний строк після закінчення строку апеляційного оскарження з повідомленням осіб, які беруть участь у справі. Апеляційна скарга стосовно судового рішення, що було ухвалене до дня голосування, розглядається не пізніше ніж за дві години до початку голосування.

8. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає апеляційному розгляду.

9. Суд апеляційної інстанції за наслідками апеляційного розгляду не може повертати справу на новий розгляд. Судове рішення суду апеляційної інстанції є остаточним.

10. При розгляді справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, та їх оскарженні частина четверта статті 20 цього Кодексу не застосовується.

{ Статтю 177 доповнено частиною десятою згідно із Законом N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009 }

Стаття 178. Особливості здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму

1. Особа, яка відповідно до закону про вибори зареєстрована як уповноважений представник або довірена особа кандидата, діє як представник відповідного кандидата у справах, пов'язаних з виборчим процесом, без додаткового уповноваження.

2. Особа, яка відповідно до закону про вибори чи референдум зареєстрована як уповноважена особа (представник) партії (блоку), місцевої організації партій, ініціативної групи референдуму, діє як представник відповідної партії (блоку), місцевої організації партій, ініціативної групи референдуму у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, без додаткового уповноваження. { Частина друга статті 178 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2487-VI (2487-17) від 10.07.2010 }

3. Документом, що підтверджує повноваження представників, визначених частинами першою і другою цієї статті, є відповідне посвідчення, видане в порядку, встановленому законом про вибори чи референдум.

Стаття 179. Особливості обчислення строків у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, та наслідки їх порушення

1. На обчислення строків, встановлених статтями 172-177 цього Кодексу, не поширюються правила частин другої — десятої статті 103 цього Кодексу.

2. Строки, встановлені статтями 172-177 цього Кодексу, обчислюються календарними днями і годинами.

3. Останнім днем строку, який має закінчитися з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події.

4. Днем бездіяльності є останній день встановленого законом строку, в який мало бути вчинено дію або прийнято рішення.

5. Днем подання позовної заяви, апеляційної скарги є день їх надходження до відповідного суду. Строки подання позовних заяв і апеляційних скарг, встановлені статтями 172-177 цього Кодексу, не може бути поновлено. Позовні заяви, апеляційні скарги, подані після закінчення цих строків, суд залишає без розгляду.

Стаття 254. Набрання судовим рішенням законної сили

1. Постанова або ухвала суду першої інстанції, якщо інше не встановлено цим Кодексом, набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, встановленого цим Кодексом, якщо таку скаргу не було подано.

{ Частина перша статті 254 в редакції Закону N 3422-VI (3422-17) від 19.05.2011 }

{ Частину другу статті 254 виключено на підставі Закону N 3422-VI (3422-17) від 19.05.2011 }

3. У разі подання апеляційної скарги судові рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті апеляційного провадження або набрання законної сили рішенням за наслідками апеляційного провадження.

{ Частина третя статті 254 в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

4. Якщо строк апеляційного оскарження буде поновлено, то вважається, що постанова чи ухвала суду не набрала законної сили.

5. Постанова або ухвала суду апеляційної чи касаційної інстанції за наслідками перегляду, постанова Верховного Суду України набирають законної сили з моменту проголошення, а якщо їх було прийнято за наслідками розгляду у письмовому провадженні, — через п'ять днів після направлення їх копій особам, які беруть участь у справі.

{ Частина п'ята статті 254 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

6. Ухвали суду, які не можуть бути оскаржені, набирають законної сили з моменту постановлення.

{ Частина шоста статті 254 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

Стаття 256. Постанови суду, які виконуються негайно

1. Негайно виконуються постанови суду про:

1) присудження виплати пенсій, інших періодичних платежів з Державного бюджету України або позабюджетних державних фондів — у межах суми стягнення за один місяць;

2) присудження виплати заробітної плати, іншого грошового утримання у відносинах публічної служби — у межах суми стягнення за один місяць;

3) поновлення на посаді у відносинах публічної служби;

4) припинення повноважень посадової особи у разі порушення нею вимог щодо несумісності;

5) уточнення списку виборців;

6) обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання;

7) усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання;

8) накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них;

{ Частину першу статті 256 доповнено пунктом 8 згідно із Законом N 3266-VI (3266-17) від 21.04.2011 }

9) примусове видворення іноземця чи особи без громадянства в частині затримання.

{ Частину першу статті 256 доповнено пунктом 9 згідно із Законом N 3796-VI (3796-17) від 22.09.2011 }

Негайно також виконуються постанови суду, прийняті в порядку скороченого провадження у адміністративних справах, передбачених пунктами 1, 3, 4 частини першої статті 183-2 цього Кодексу.

{ Частину першу статті 256 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

2. Суд, який прийняв постанову, за заявою осіб, які беруть участь у справі, або з власної ініціативи може ухвалою в порядку письмового провадження або зазначаючи про це в постанові звернути до негайного виконання постанову:

{ Абзац перший частини другої статті 256 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

1) у разі стягнення всієї суми боргу при присудженні платежів, визначених пунктами 1 і 2 частини першої цієї статті;

2) про тимчасову заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян; про примусовий розпуск (ліквідацію) об'єднання громадян;

{ Пункт 3 частини другої статті 256 виключено на підставі Закону N 3796-VI (3796-17) від 22.09.2011 }

4) прийняту у справах, визначених статтею 183-3 цього Кодексу.

{ Частина другу статті 256 доповнено пунктом 4 згідно із Законом N 4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 }

3. Суд розглядає заяву про звернення постанови до негайного виконання в триденний строк у судовому засіданні з повідомленням осіб, які беруть участь у справі. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені, не перешкоджає судовому розгляду.

4. Ухвала суду за результатами розгляду заяви про звернення постанови до негайного виконання набирає законної сили з моменту проголошення, однак її може бути оскаржено у загальному порядку.

{ Частина четверта статті 256 в редакції Закону N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Глава 15-А

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДНОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 212-7. Порухення порядку ведення Державного реєстру виборців, порядку подання відомостей про виборців до органів Державного реєстру виборців, виборчих комісій, порядку складання та подання списків виборців, списків громадян України, які мають право брати участь у референдумі, та використання таких списків

Порухення встановлених законом порядку ведення Державного реєстру виборців, порядку та строків подання відомостей про виборців до органу Державного реєстру виборців, виборчої комісії, порухення порядку складання та подання списку виборців, списку громадян України, які мають право брати участь у референдумі, посадовою особою, на яку законом покладено такий обов'язок, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порухення встановлених законом порядку та строків надання списку виборців, списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, відповідним виборчим комісіям, комісіям з референдуму, надання недостовірного списку виборців, списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, посадовою особою, на яку законом покладено такий обов'язок, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порухення вимог закону про виготовлення нового примірника списку виборців для повторного голосування з урахуванням уточнень, внесених до списку виборців у день голосування, -

тягне за собою накладення штрафу на членів виборчої комісії від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Стаття 212-7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 698-V від 22.02.2007}

Стаття 212-8. Порухення права громадянина на ознайомлення з відомостями Державного реєстру виборців, зі списком виборців, списком громадян, які мають право брати участь у референдумі

Порухення права громадянина на ознайомлення в установленому законом порядку з відомостями Державного реєстру виборців, зі списком виборців, списком громадян, які мають право брати участь у референдумі, а так само відмова у видачі громадянину копії мотивованого рішення про відхилення його скарги (звернення) про внесення змін до відомостей Державного реєстру виборців або запиту щодо відомостей Державного реєстру виборців, про внесення змін до списку виборців, списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, або порухення строків видачі копії такого рішення -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Стаття 212-8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 698-V від 22.02.2007}

Стаття 212-9. Порухення порядку ведення передвиборної агітації, агітації під час підготовки і проведення референдуму з використанням засобів масової інформації

Порухення передбаченого законом порядку ведення передвиборної агітації, агітації під час підготовки і проведення референдуму з використанням друкованих, електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації або надання переваги в інформаційних телерадіопередачах чи друкованих засобах масової інформації будь-якому кандидату, політичній партії (блоку), їх передвиборним програмам власниками, посадовими чи службовими особами, творчими працівниками засобів масової інформації -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порухення заборони протягом визначеного законом часу у будь-якій формі коментувати чи оцінювати зміст передвиборної агітаційної теле-, радіопрограми відповідного кандидата, політичної партії (блоку), давати будь-яку інформацію щодо цього кандидата, цієї політичної партії (блоку) власниками, посадовими чи службовими особами, творчими працівниками засобів масової інформації -

тягне за собою накладення штрафу від сорока до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Супроводження офіційних повідомлень у період виборчого процесу коментарями, що мають агітаційний характер, а також відео-, аудіозаписами, кінозйомками, фотоілюстраціями про дії посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування як кандидатів у депутати та на посади сільських, селищних, міських голів -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-10. Порухення обмежень щодо ведення передвиборної агітації, агітація в день проведення референдуму

Здійснення передвиборної агітації особою, участь якої у передвиборній агітації заборонена законом, проведення передвиборної агітації поза строками, встановленими законом чи в місцях, що заборонені законом, здійснення передвиборної агітації у формах і засобах, що суперечать Конституції або законам України, або інше порухення встановлених законом обмежень щодо ведення передвиборної агітації, крім випадків, передбачених статтями 212-9, 212-13 та 212-14 цього Кодексу, а так само агітація в день проведення референдуму -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від п'ятдесяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-11. Ненадання можливості оприлюднити відповідь щодо інформації, поширеної стосовно суб'єкта виборчого процесу

Ненадання відповідному суб'єкту виборчого процесу, щодо якого оприлюднено інформацію, яку він вважає недостовірною, на його вимогу (звернення) можливості у визначеному законом порядку оприлюднити відповідь щодо такої інформації -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-12. Порушення права на користування приміщеннями під час виборчої кампанії

Порушення встановленого законом права кандидатів, політичних партій (блоків) на використання на рівних умовах будинків (приміщень) для проведення передвиборного публічного заходу чи передвиборної агітації -

тягне за собою накладення штрафу від вісімдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-13. Виготовлення або розповсюдження друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять відомостей про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск

Виготовлення або замовлення виготовлення під час виборчого процесу друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять відомостей про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск, або у яких така інформація означена неправильно чи неповно, -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від десяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від п'ятдесяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Розповсюдження (рознесення, вивішування, роздавання) під час виборчого процесу друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять відомостей про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск, або у яких така інформація означена неправильно чи неповно, а так само організація такого розповсюдження -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-14. Порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях

Порушення встановленого законом порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях громадянином -

тягнуть за собою накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення встановленого законом порядку розміщення агітаційних матеріалів чи матеріалів політичної реклами підприємствами — розповсюджувачами реклами -

тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-15. Порушення порядку надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення виборчої кампанії

Порушення порядку надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення виборчої кампанії, якщо у зазначених діях відсутній склад злочину, -

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від сімдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-16. Замовлення або виготовлення виборчих бюлетенів понад встановлену кількість

Замовлення або виготовлення виборчих бюлетенів понад встановлену рішенням відповідної виборчої комісії кількість -

тягне за собою накладення штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-17. Ненадання копії виборчого протоколу

Ненадання у випадках та порядку, встановлених законом, головою відповідної виборчої комісії або особою, яка відповідно до закону виконує його обов'язки, копії виборчого протоколу -

тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-18. Невиконання рішення виборчої комісії, комісії з референдуму

Невиконання рішення виборчої комісії, комісії з референдуму, прийнятого в межах їх повноважень, -

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-19. Відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або його безпідставне звільнення з роботи

Відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків за основним місцем роботи на час виконання ним повноважень члена виборчої комісії -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Звільнення члена виборчої комісії з роботи або переведення його на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням його обов'язків у виборчій комісії, -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від шістдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212-20. Порушення порядку опублікування документів, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, референдуму

Порушення встановленого законом порядку опублікування документів та іншої інформації, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, референдуму виборчою комісією чи засобом масової інформації, -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 221. Районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді)

Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені ... 212-2 — 212-20 цього Кодексу,...

Стаття 255. Особи, які мають право скласти протокол про адміністративні правопорушення

У справах про адміністративні правопорушення, протоколи про правопорушення мають право скласти:

1) уповноважені на те посадові особи:

органів внутрішніх справ: 212-6, 212-7, 212-8, 212-10, 212-12, 212-13, 212-14, 212-20;

Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення: 212-9

2-2) голова, заступник голови, секретар, інші члени виборчої комісії, комісії з референдуму (статті 212-11, 212-15 — 212-20);

2-3) кандидати, уповноважені особи, офіційні спостерігачі (статті 212-16 — 212-18, 212-20)»;

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 157. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача

1. Перешкоджання вільному здійсненню громадянином свого виборчого права або права брати участь у референдумі, перешкоджання діяльності іншого суб'єкта виборчого процесу, ініціативної групи референдуму, комісії з референдуму, члена виборчої комісії, члена ініціативної групи референдуму, члена комісії з референдуму або офіційного спостерігача при виконанні ними своїх повноважень, поєднані з підкупом, обманом або примушуванням, а також ухилення члена виборчої комісії у роботі комісії без поважних причин —

караються штрафом від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

2. Ті самі діяння, поєднані із застосуванням насильства, знищенням чи пошкодженням майна, погрозою застосування насильства або знищення чи пошкодження майна, -

караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

3. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені за попередньою змовою групою осіб або членом виборчої комісії чи іншою службовою особою з використанням свого службового становища, -

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років.

4. Втручання службової особи з використанням службового становища у здійснення виборчою комісією чи комісією з референдуму їх повноважень, установлених законом, вчинене шляхом незаконної вимоги чи вказівки з метою вплинути на рішення виборчої комісії чи комісії з референдуму, -

карається штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років.

{ Стаття 157 в редакції Закону N 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006; із змінами, внесеними згідно із Законами N 270-VI (270-17) від 15.04.2008, N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009 }

Стаття 158. Фальсифікація виборчих документів, документів референдуму чи фальсифікація підсумків голосування, надання неправдивих відомостей до органів Державного реєстру виборців чи фальсифікація відомостей Державного реєстру виборців

1. Незаконне виготовлення або зберігання чи використання завідомо незаконно виготовлених виборчих бюлетенів, бланків відкріпних посвідчень, бюлетенів для голосування на референдумі -

караються штрафом від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

2. Підробка виборчих документів, документів референдуму, а так само використання завідомо підроблених виборчих документів, документів референдуму, вчинені членом виборчої комісії, комісії з референдуму, кандидатом, його уповноваженим представником, уповноваженою особою політичної партії (блоку), членом ініціативної групи референдуму, -

караються штрафом від трьохсот до шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від одного до чотирьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

3. Підробка виборчих документів, документів референдуму, а так само використання завідомо підроблених виборчих документів, документів референдуму, вчинені членом виборчої комісії, комісії з референдуму, кандидатом, його уповноваженим представником, уповноваженою особою політичної партії (блоку), членом ініціативної групи референдуму, що вплинуло на результати голосування виборців на виборчій дільниці або у межах виборчого округу, або призвело до неможливості визначити волевиявлення виборців на виборчій дільниці чи у відповідних виборах (референдумі) -

караються обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

4. Незаконна передача іншій особі виборчого бюлетеня виборцем -

карається обмеженням волі на строк від одного до трьох років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

5. Викрадення чи приховування виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, виборчого протоколу чи протоколу комісії з референдуму або скриньки з бюлетенями або незаконне знищення чи псування скриньки з бюлетенями -

караються штрафом від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років.

6. Викрадення чи приховування виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, виборчого протоколу чи протоколу комісії з референдуму або скриньки з бюлетенями або незаконне

знищення чи псування скриньки з бюлетенями, що вплинуло на результати голосування виборців на виборчій дільниці або у межах виборчого округу, або призвело до неможливості визначити волевиявлення виборців на виборчій дільниці чи у відповідних виборах (референдумі), -

караються штрафом від чотирьохсот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років.

7. Підписання виборчого протоколу чи протоколу комісії з референдуму до остаточного підрахунку голосів чи встановлення результатів голосування або включення неврахованих виборчих бюлетенів чи бюлетенів для голосування на референдумі до числа бюлетенів, використаних при голосуванні, або підміна дійсних виборчих бюлетенів з позначками виборців чи громадян, які мають право брати участь у референдумі, або незаконне внесення до протоколу змін після його заповнення, або викрадення чи приховування виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, виборчого протоколу чи протоколу комісії з референдуму або скриньки з бюлетенями, або незаконне знищення чи псування скриньки з бюлетенями, що призвело до неможливості визначити волевиявлення виборців чи встановити результати референдуму, вчинені членом виборчої комісії, комісії з референдуму -

караються штрафом від семисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років, або позбавленням волі на строк від трьох до шести років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років.

8. Умисне надання членом виборчої комісії чи комісії з референдуму громадянину можливості проголосувати за іншу особу чи проголосувати більше ніж один раз у ході голосування або надання виборчого бюлетеня чи бюлетеня для голосування на референдумі особі, яка не включена до списку виборців (громадян, які мають право брати участь у референдумі) на відповідній виборчій дільниці (дільниці з референдуму), або надання виборцю заповненого виборчого бюлетеня (бюлетеня для голосування на референдумі) -

караються обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до шести років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років.

9. Умисне надання неправдивих відомостей до органу Державного реєстру виборців —

карається штрафом від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

10. Дія, передбачена частиною дев'ятою цієї статті, вчинена службовою особою з використанням службового становища, а також розпорядження щодо внесення завідомо неправдивих відомостей до бази даних Державного реєстру виборців, видане службовою особою органу Державного реєстру виборців, —

караються штрафом від чотирьохсот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

11. Умисне внесення неправдивих відомостей до бази даних Державного реєстру виборців, несанкціоновані дії з інформацією, що міститься у базі даних Державного реєстру виборців, чи інше несанкціоноване втручання у роботу Державного реєстру виборців, вчинене службовою особою, яка має право доступу до цієї інформації, або іншою особою шляхом несанкціонованого доступу до бази даних Державного реєстру виборців, —

караються штрафом від шестисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років та з конфіскацією програмних та технічних засобів, за допомогою яких було вчинене несанкціоноване втручання, які є власністю винної особи.

12. Дії, передбачені частинами дев'ятою — одинадцятою цієї статті, що вплинули на результати голосування виборців на виборчій дільниці або у межах виборчого округу, або призвели до неможливості визначити волевиявлення виборців на виборчій дільниці чи у відповідних виборах, а також вчинені за попередньою змовою групою осіб, —

караються обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до шести років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від двох до трьох років та з конфіскацією програмних та технічних засобів, за допомогою яких було вчинене несанкціоноване втручання, які є власністю винної особи.

{ Стаття 158 із змінами, внесеними згідно із Законом N 744-IV (744-15) від 15.05.2003; в редакції Закону N 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом N 698-V (698-16) від 22.02.2007 }

Стаття 158-1. Голосування виборцем на виборчій дільниці більше ніж один раз

1. Голосування виборцем, який бере участь у виборах або референдумі на виборчій дільниці більше ніж один раз, —

карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене за змовою з членом виборчої комісії або комісії з референдуму, -

карається штрафом від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

{ Кодекс доповнено статтею 158-1 згідно із Законом N 1616-VI (1616-17) від 21.08.2009 }

Стаття 158-2. Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму

1. Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму поза встановленим законом строком зберігання у державних архівних установах та в Центральній виборчій комісії України після проведення виборів або референдуму, а так само пошкодження виборчої документації або документів референдуму —

карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років.

2. Ті самі діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб або членом виборчої комісії чи іншою службовою особою з використанням влади або службового становища, —

караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

{ Кодекс доповнено статтею згідно із Законом N 3169-IV (3169-15) від 01.12.2005 }

Стаття 159. Порушення таємниці голосування

1. Умисне порушення таємниці голосування під час проведення виборів або референдуму, що виявилося у розголошенні змісту волевиявлення громадянина, який взяв участь у виборах або референдумі, -

карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене членом виборчої комісії або комісії з референдуму чи іншою службовою особою з використанням свого службового становища, -

карається штрафом від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

{ Стаття 159 в редакції Закону N 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006 }

Стаття 159-1. Порушення порядку фінансування виборчої кампанії кандидата, політичної партії (блоку)

1. Надання фінансової (матеріальної) підтримки у великому розмірі для здійснення виборчої кампанії кандидату, політичній партії (блоку), з порушенням встановленого законом порядку, шляхом передачі грошових коштів або матеріальних цінностей на безоплатній основі чи за необґрунтовано заниженими розцінками, виготовлення або поширення агітаційних матеріалів, не оплачених з виборчого фонду чи оплачених з виборчого фонду за необґрунтовано заниженими розцінками, або оплати виготовлення чи поширення таких матеріалів -

карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Умисне використання у великому розмірі фінансової (матеріальної) підтримки у здійсненні виборчої кампанії кандидата, політичної партії (блоку) кандидатом, його уповноваженим представником, довіреною особою кандидата чи уповноваженою особою з порушенням встановленого законом порядку -

карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені за попередньою змовою групою осіб, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Примітка. Великим розміром у цій статті визнається розмір суми грошей, вартість майна чи вигод майнового характеру, що перевищує чотириста мінімальних розмірів заробітної плати.

{ Кодекс доповнено статтею 159-1 згідно із Законом N 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006 }

Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем

1. Зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, —

карається виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, —

карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені працівником правоохоронного органу, —

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

{ Офіційне тлумачення положення частини третьої статті 364, яким передбачено кримінальну відповідальність службової особи за зловживання владою або службовим становищем, а саме «дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені працівником правоохоронного органу», див. в Рішенні Конституційного Суду N 10-рп/2012 (v010p710-12) від 18.04.2012 }

Примітка. 1. Службовими особами у статтях 364, 365, 368, 368-2, 369 цього Кодексу є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Для цілей статей 364, 365, 368, 368-2, 369 цього Кодексу до державних та комунальних підприємств прирівнюються юридичні особи, у статутному фонді яких відповідно державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства.

2. Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів.

3. Істотною шкодою у статтях 364, 364-1, 365, 365-1, 365-2, 367, якщо вона полягає у завданні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

4. Тяжкими наслідками у статтях 364 — 367, якщо вони полягають у завданні матеріальних збитків, вважаються такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{ Стаття 364 із змінами, внесеними згідно із Законами N 270-VI (270-17) від 15.04.2008, N 1508-VI (1508-17) від 11.06.2009

- зміни по Закону N 1508-VI втратили чинність на підставі Закону N 2808-VI (2808-17) від 21.12.2010; в редакції Закону N 3207-VI (3207-17) від 07.04.2011 }

Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень

1. Перевищення влади або службових повноважень, тобто умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав чи повноважень, якщо вони завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб, —

карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи

займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Перевищення влади або службових повноважень, якщо воно супроводжувалося насильством або погрозою застосування насильства, застосуванням зброї чи спеціальних засобів або болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями, за відсутності ознак катування, —

карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, — караються позбавленням волі на строк від семи до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від семисот п'ятдесяти до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{ Стаття 365 із змінами, внесеними згідно із Законами N 270-VI (270-17) від 15.04.2008, N 1508-VI (1508-17) від 11.06.2009, N 2808-VI (2808-17) від 21.12.2010; в редакції Закону N 3207-VI (3207-17) від 07.04.2011 }

Стаття 366. Службове підроблення

1. Складання, видача службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів, внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення офіційних документів —

караються штрафом до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, —

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{ Стаття 366 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1508-VI (1508-17) від 11.06.2009 — зміни втратили чинність на підставі Закону N 2808-VI (2808-17) від 21.12.2010; в редакції Закону N 3207-VI (3207-17) від 07.04.2011 }

Кодекс законів про працю України

Стаття 119. Гарантії для працівників на час виконання державних або громадських обов'язків

На час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватись у робочий час, працівникам гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку.

Працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу» і «Про альтернативну (невійськову) службу», надаються гарантії та пільги відповідно до цих законів.

{Стаття 119 із змінами, внесеними згідно із Законами № 6/95-ВР від 19.01.95, № 263/95-ВР від 05.07.95, № 1014-V від 11.05.2007}

Постанови Центральної виборчої комісії

У К Р А Ї Н А ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

19 січня 2012 року № 5

Про Вимоги до приміщень дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування

З метою забезпечення належних умов роботи дільничних виборчих комісій відповідно до частин другої, шостої, сьомої статті 19, пункту 19 частини другої статті 30, частини першої статті 51, статті 83 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктами 4, 13 статті 17, пунктами 1, 17 статті 19 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Встановити Вимоги до приміщень дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування (додаються).
2. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським, районним, районним у містах Києві та Севастополі державним адміністраціям, виконавчим органам сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органам (посадовим особам), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, забезпечити звичайні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для дільничних виборчих комісій та приміщеннями для голосування, придатними для облаштування згідно з вимогами Закону України "Про вибори народних депутатів України" та цими Вимогами, а також надавати технічну допомогу в їх облаштуванні.
3. Керівникам закладів, установ, полярної станції України, капітанам суден, де утворені спеціальні виборчі дільниці, та керівникам закордонних дипломатичних установ України, військових частин (формувань), дислокованих за межами України, де утворені закордонні виборчі дільниці, забезпечити зазначені виборчі дільниці приміщеннями для дільничних виборчих комісій та приміщеннями для голосування згідно з вимогами Закону України "Про вибори народних депутатів України" та цими Вимогами.
4. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Центральної виборчої комісії:
 - від 20 січня 2006 року № 252 "Про нормативні вимоги до приміщень окружних і дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України та приміщень для голосування, перелік і норми забезпечення виборчих комісій транспортними засобами, засобами зв'язку, обладнанням, інвентарем, оргтехнікою та перелік видів послуг, робіт, що можуть надаватися виборчим комісіям за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України 26 березня 2006 року";

– від 2 листопада 2009 року № 246 "Про нормативні вимоги до приміщень окружних і дільничних виборчих комісій з виборів Президента України та приміщень для голосування, перелік та норми забезпечення окружних і дільничних виборчих комісій з виборів Президента України транспортними засобами, засобами зв'язку, обладнанням, інвентарем, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями, перелік видів послуг та робіт, що можуть надаватися окружним і дільничним виборчим комісіям за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів Президента України".

5. Цю постанову надіслати Міністерству закордонних справ України, Міністерству оборони України, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерству охорони здоров'я України, Державній пенітенціарній службі України, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським радам, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям для використання в роботі та доведення до відома відповідних місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органів (посадових осіб), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України після їх утворення.

Голова Центральної виборчої комісії В. ШАПОВАЛ

*Додаток
до постанови Центральної виборчої комісії
від 19 січня 2012 року № 5*

**ВИМОГИ
до приміщень дільничних виборчих комісій
та приміщень для голосування**

1. Звичайні та закордонні виборчі дільниці існують на постійній основі. Спеціальна виборча дільниця може існувати на постійній або тимчасовій основі.
2. Кожна виборча дільниця має, зокрема, адресу приміщення для голосування та місцезнаходження (адресу приміщення) дільничної виборчої комісії. Приміщення для голосування та приміщення дільничної виборчої комісії для забезпечення її роботи можуть мати однакову адресу.
3. Приміщення, що надаються дільничним виборчим комісіям для забезпечення їх роботи, повинні мати не менше 2 робочих кімнат. При цьому площа кімнати для проведення засідань комісії повинна бути не менше 50 кв. м, іншої кімнати – не менше 20 кв. м. Таке приміщення комісії повинно бути обладнано не менш як однією телефонною лінією.
4. Кожна виборча дільниця має лише одне приміщення для голосування.

Голосування проводиться в спеціально відведених та облаштованих приміщеннях, розташованих, як правило, на перших поверхах будівель. Площа таких приміщень повинна мати для:

малих діляниць – не менше 50 кв. м;
середніх – не менше 75 кв. м;
великих – не менше 90 кв. м.

5. У разі відсутності в межах звичайної або спеціальної чи закордонної виборчої ділянки приміщень відповідної площі, приміщення для забезпечення роботи діляничної виборчої комісії або приміщення для голосування на відповідній виборчій ділянці можуть надаватися, як виняток, меншого розміру, але не більше ніж на 50 відсотків.

6. Приміщення для голосування мають бути придатними для облаштування кабін для таємного голосування, встановлення виборчих скриньок з урахуванням встановлених нормативів, а розміщення обладнання в них повинно забезпечувати, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід із кабін для таємного голосування, виборчі скриньки знаходилися у полі зору членів діляничної виборчої комісії та осіб, які мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

7. Приміщення для голосування повинні відповідати потребам громадян з обмеженими фізичними можливостями, зокрема бути оснащені пандусом, мати безперешкодний вхід і вихід з нього.

8. Приміщення, якими забезпечується ділянична виборча комісія, і приміщення для голосування, як правило, повинні знаходитися в одній будівлі.

9. Приміщення для голосування на спеціальній виборчій ділянці повинно мати відкритий доступ для членів виборчої комісії та осіб, які мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

10. Приміщення діляничних виборчих комісій для забезпечення їх роботи та приміщення для голосування повинні відповідати вимогам щодо санітарних і технічних норм, встановлених законодавством України, а також забезпечені електропостачанням, засобами протипожежної безпеки.

Секретар Центральної виборчої комісії Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

26 січня 2012 року № 18

Про вимоги до приміщень окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, норми забезпечення виборчих комісій обладнанням, інвентарем, транспортними засобами і засобами зв'язку, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями, види послуг, які виборчі комісії можуть закуповувати за рахунок коштів Державного бюджету України

З метою забезпечення належних умов роботи окружних та дільничних виборчих комісій, відповідно до пункту 5 частини другої статті 30, частини першої статті 51 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктами 4, 13 статті 17, пунктами 1, 17 статті 19 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Встановити:

Вимоги до приміщень окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України (додаток 1);

Норми забезпечення виборчих комісій обладнанням, інвентарем, транспортними засобами і засобами зв'язку, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями (додаток 2);

Види послуг, які виборчі комісії можуть закуповувати за рахунок коштів Державного бюджету України (додаток 3).

2. Цю постанову надіслати Міністерству закордонних справ України, Міністерству оборони України, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерству охорони здоров'я України, Державній пенітенціарній службі України, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським радам, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям для використання в роботі та доведення до відома відповідних місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органів (посадових осіб), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України після їх утворення.

Голова Центральної виборчої комісії В. ШАПОВАЛ

*Додаток 2
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 18*

**НОРМИ
забезпечення виборчих комісій обладнанням, інвентарем,
транспортними засобами і засобами зв'язку, оргтехнікою,
іншими матеріальними цінностями**

1. Для забезпечення роботи виборчих комісій органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування надають обладнання, інвентар, транспортні засоби, засоби зв'язку, оргтехніку, інші матеріальні цінності:

1) окружній виборчій комісії:

Державний Прапор України;

легковий автомобіль;

столи (не менше 7);

стілці (не менше 50);

телефонні апарати (не менше 3);

факсовий апарат;

копіювальний апарат (монохромний, придатний для друкування 30 – 40 копій формату А4 за хвилину та до 200 тисяч аркушів на місяць);

комп'ютери з оптичним дисководом та можливістю запису (CD/DVD-RW) (не менше 2);

принтер;

інше обладнання, необхідне для функціонування автоматизованої інформаційної системи;

сейф або металеву шафу для зберігання виборчої документації;

аварійне освітлення (ліхтарі, лампи тощо);

медична аптечка;

засоби протипожежної безпеки;

стенд для розміщення офіційних матеріалів;

2) дільничній виборчій комісії:

Державний Прапор України;

легковий автомобіль;

столи (не менше 7);

стілці (для великої виборчої дільниці – не менше 40, середньої виборчої дільниці – не менше 33, малої виборчої дільниці – не менше 28);

телефонні апарати (не менше 2);

комп'ютер;

принтер;

сейф або металева шафа для зберігання виборчої документації, столи для видачі бюлетенів під час голосування в день виборів (із розрахунку 2 столи на 500 виборців);

аварійне освітлення (ліхтарі, лампи тощо);

медична аптечка;

засоби протипожежної безпеки;

стенд для розміщення офіційних матеріалів.

2. Для забезпечення роботи виборчих комісій за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, здійснюється придбання таких матеріальних цінностей:

1) окружній виборчій комісії:

вивіска;

печатка окружної виборчої комісії;

Закон України "Про вибори народних депутатів України" (у кількості, переданій Центральною виборчою комісією);

виборча документація (у кількості, переданій Центральною виборчою комісією);

канцелярське приладдя (відповідно до затверджених середніх норм видатків на проведення виборів народних депутатів України);

2) дільничній виборчій комісії:

вивіска;

печатка дільничної виборчої комісії;

штамп "ВИБУВ";

Закон України "Про вибори народних депутатів України" (у кількості, переданій Центральною виборчою комісією);

виборча документація (у кількості, переданій Центральною виборчою комісією);

канцелярське приладдя (відповідно до затверджених середніх норм видатків на проведення виборів народних депутатів України);

кабіни для таємного голосування (для виборчих дільниць із чисельністю виборців: до 500 осіб (малі) – не менше 2, від 500 до 1500 осіб (середні) – не менше 4, понад 1500 осіб (великі) – не менше 6);

виборчі скриньки для голосування (для виборчих дільниць із чисельністю виборців: до 500 осіб (малі) – не менше 2 великих (стаціонарних) та 2 малих (переносних); від 500 до 1500 осіб (середні) – не менше 4 великих (стаціонарних) та 2 малих (переносних); понад 1500 осіб (великі) – не менше 6 великих (стаціонарних) та 2 малих (переносних)).

Для забезпечення голосування громадян з обмеженими фізичними можливостями в приміщенні для голосування облаштовується одна кабіна для таємного голосування з шириною входу до неї 110 см, всередині якої встановлюється столик або поличка висотою не більше 75 см з простором знизу не менше 67 см для можливості розташування інвалідного візка.

3. Після закінчення виборчого процесу матеріальні цінності, які надавалися виборчим комісіям у використання органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підлягають поверненню відповідним органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування.

4. Матеріальні цінності, придбані за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, передаються на зберігання до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування відповідно до Порядку зберігання матеріальних цінностей, придбаних виборчими комісіями, комісіями з всеукраїнського референдуму за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів Президента України, народних депутатів України та всеукраїнського референдуму, встановленого постановою Центральної виборчої комісії від 20 жовтня 2009 року № 171 (зі змінами, внесеними постановою Комісії від 19 січня 2012 року № 4).

Секретар Центральної виборчої комісії Т. ЛУКАШ

*Додаток 3
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 18*

ВИДИ
послуг, які виборчі комісії можуть закуповувати за рахунок коштів Державного
бюджету України

1. Для забезпечення виконання окружними виборчими комісіями з виборів народних депутатів України визначених законодавством повноважень їм за рахунок коштів Державного бюджету України можуть закуповуватися такі послуги:

- 1) з транспортного обслуговування;
- 2) з фіксованого телефонного зв'язку (місцевого, міжміського, факсимільного, абонентної плати), крім встановлення та підключення телефонних ліній;
- 3) з оренди та утримання приміщень;
- 4) з передачі виборчої та іншої документації до місцевих державних архівних установ;
- 5) із залучення відповідних спеціалістів, технічних працівників.

2. Для забезпечення виконання дільничними виборчими комісіями з виборів народних депутатів України визначених законодавством повноважень їм за рахунок коштів Державного бюджету України можуть закуповуватися такі послуги:

- 1) з транспортного обслуговування;
- 2) з фіксованого телефонного зв'язку (місцевого, міжміського, факсимільного, абонентної плати), крім встановлення та підключення телефонних ліній;
- 3) з оренди та утримання приміщень.

Секретар Центральної виборчої комісії Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

26 січня 2012 року № 19

Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України

Відповідно до пункту 6 частини другої статті 30, частин третьої – шостої статті 39, частин п'ятої, шостої статті 41, частин першої, третьої статті 42, частин першої – четвертої статті 43, частин першої, дев'ятої статті 44, частин другої, вісімнадцятої статті 86, частин першої – третьої статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України", частин першої, п'ятої – восьмої статті 27, частин сьомої, восьмої статті 28 Закону України "Про Державний реєстр виборців", керуючись статтями 11 – 13, пунктом 4 статті 17, пунктами 1, 8 статті 19 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Встановити форми:

попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці (додаток 1);

уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці (додаток 2);

списку виборців на спеціальній виборчій дільниці (додаток 3);

подання з відомостями про виборців, на підставі яких складається список виборців на спеціальній виборчій дільниці (додаток 4);

попереднього списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (додаток 5);

уточненого списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (додаток 6);

подання з відомостями про виборців, на підставі яких складається список виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у слідчому ізоляторі (додаток 7);

попереднього списку виборців на закордонній виборчій дільниці (додаток 8);

уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці (додаток 9);

витягу із списку виборців на звичайній виборчій дільниці для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно (додаток 10);

витягу із списку виборців на спеціальній виборчій дільниці для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно (додаток 11);

акта про передачу дільничній виборчій комісії попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці (додаток 12);

акта про передачу дільничній виборчій комісії уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці (додаток 13);

акта про передачу дільничній виборчій комісії попереднього списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (додаток 14);

акта про передачу дільничній виборчій комісії уточненого списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (додаток 15).

2. Списки виборців на виборчих дільницях (додатки 1 – 3, 5, 6, 8, 9), витяги із списків виборців на звичайній та спеціальній виборчих дільницях для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно (додатки 10, 11), друкуються на аркушах формату А3 з обох боків.

3. Цю постанову надіслати Міністерству закордонних справ України, Міністерству охорони здоров'я України, Державній пенітенціарній службі України, а також регіональним органам адміністрування Державного реєстру виборців для доведення до відома відповідних органів ведення Державного реєстру виборців та окружним виборчим комісіям після їх утворення для доведення до відома відповідних дільничних виборчих комісій.

Голова Центральної виборчої комісії В. ШАПОВАЛ

Додаток 1
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

Примірник № _____

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

ПОПЕРЕДНІЙ СПИСОК ВИБОРЦІВ
на звичайній виборчій дільниці № _____

_____ (місцезнаходження дільничної виборчої комісії – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни проживання)	Примітки

МП

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

" ____ " _____ 20 ____ року

Аркуш № _____

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 2
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

Примірник № _____

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

УТОЧНЕНИЙ СПИСОК ВИБОРЦІВ
на звичайній виборчій дільниці № _____

_____ (місцезнаходження дільничної виборчої комісії – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни проживання)	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші)

_____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші)

_____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни проживання)	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

МП

" _____ 20 _____ року

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами) Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші) _____ (цифрами) Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші) _____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____
*Продовження списку виборців**

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар (секретар засідання) дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

МП

" _____ 20 _____ року

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами) Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші) _____ (цифрами) Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші) _____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за відміткою "голосував за місцем перебування") _____ (цифрами)

Голова дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

Примітка. Відповідно до частини третьої статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України", список виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

*Гідно з частинами першою, третьою статті 42 Закону України "Про вибори народних депутатів України", зміни до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці вносять голова або заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії. При влюченні виборця до списку виборців на виборчій дільниці у порядку внесення змін до уточненого списку виборців відомості про нього вносяться у кінці списку виборців.

Додаток 3
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

СПИСОК ВИБОРЦІВ
на спеціальній виборчій дільниці № _____

(місцезнаходження дільничної виборчої комісії (порт приписки судна, місцезнаходження полярної станції України) – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

Голова дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

МП

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші) _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "Голосував за місцем перебування" на аркуші) _____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем _____

Аркуш № _____

(ініціали, прізвище)

(підпис)

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар (секретар засідання) дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

МП

" ____ " ____ 20 ____ року

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші)

_____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші)

_____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців у списку виборців)

_____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування")

_____ (цифрами)

Голова дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

Примітка. Відповідно до частини третьої статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України" список виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

Додаток 4
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

_____ (назва закладу, установи, судна, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, полярної станції України)

ПОДАННЯ
з відомостями про виборців, на підставі яких складається список виборців
на спеціальній виборчій дільниці № _____

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання	Примітки

_____ (найменування посади керівника закладу, установи, полярної станції України, капітан судна)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

" _____ " _____ 20____ року

Аркуш № _____

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 5
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

Примірник № _____

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

ПОПЕРЕДНІЙ СПИСОК ВИБОРЦІВ
на спеціальній виборчій дільниці № _____, утвореній в

_____ (назва установи виконання покарань, слідчого ізолятора)

_____ (місцезнаходження дільничної виборчої комісії – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни перебування) або адреса місця проживання	Примітки

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Аркуш № _____

Додаток 6
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

Примірник № _____

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

УТОЧНЕНИЙ СПИСОК ВИБОРЦІВ
на спеціальній виборчій дільниці № _____, утвореній в

_____ (назва установи виконання покарань, слідчого ізолятора)

_____ (місцезнаходження дільничної виборчої комісії – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни перебування) або адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші)

_____ (цифрами)

_____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

Продовження списку виборців*

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни перебування) або адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар (секретар засідання) дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

МП

" _____ 20 _____ року

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців на аркуші) _____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем _____ (ініціали, прізвище)

Кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців у списку виборців) _____ (цифрами)

Голова дільничної виборчої комісії _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

Примітка. Відповідно до частини третьої статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України" список виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

Секретар

*Згідно з частиною чотирнадцятою статті 43 Закону України "Про вибори народних депутатів України" при внесенні змін до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

Додаток 7
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

_____ (найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

ПОДАНЯ

з відомостями про виборців, на підставі яких складається список виборців
на спеціальній виборчій дільниці № _____, утвореній у слідчому ізоляторі

№ з/п	Прізвище	Власне ім'я (усі власні імена)	По батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Автоматично в (республіканського в (Крим) значення, до населений пункт району або міста області	Адреса місця проживання							Примітки				
						категорія (село, селище, місто) та назва населеного пункту, в тому числі міста Київ та Севастополь	вулиця, проспект, провулок, квартал, куток тощо	вулиця, проспект, бульвар, площа, провулок, квартал, кутка тощо	назва вулиці, проспекту, бульвару, площі, провулку, кварталу, кутка тощо	№ будинку	№ корпусу (блок, секція тощо)	№ квартири (кімнати)					

_____ (повне найменування посади керівника слідчого ізолятора)

_____ (підпис)

МП

_____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

_____ (повне найменування посади керівника слідчого ізолятора)

_____ (підпис)

МП

_____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

" ____ " _____ 20 ____ року

Примітка. До подання додається його файл на електронному носії інформації

Додаток 10
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

ВИТЯГ ІЗ СПИСКУ ВИБОРЦІВ
на звичайній виборчій дільниці № _____

_____ (місцезнаходження дільничної виборчої комісії – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

ДЛЯ ГОЛОСУВАННЯ ЗА МІСЦЕМ ПЕРЕБУВАННЯ ВИБОРЦІВ, НЕ ЗДАТНИХ ПЕРЕСУВАТИСЯ САМОСТІЙНО

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни проживання) або місце перебування	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

Голова дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

МП

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші) _____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса (без зазначення поштового індексу і країни проживання) або місце перебування	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

Голова дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

МП

" ____ " ____ 20 ____ року

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші)

_____ (цифрами)

_____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування")

_____ (цифрами)

_____ (цифрами)

Голова дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № ____

Примітка. Згідно з частиною вісімнадцятою статті 86 Закону України "Про вибори народних депутатів України" вицяг із списку виборців, за яким організувалося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, довідки медичних установ, копії відповідних рішень дільничної виборчої комісії.

Додаток 11
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

ВИТЯГ ІЗ СПИСКУ ВИБОРЦІВ
на спеціальній виборчій дільниці № _____

_____ (місцезнаходження дільничної виборчої комісії – село, селище, місто із зазначенням відповідно району, області, Автономної Республіки Крим)

Для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

Голова дільничної виборчої комісії _____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії _____ (ініціали, прізвище)

МП

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування _____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші) _____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем _____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № _____

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

№ з/п	Прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання	Підпис виборця за отримання виборчих бюлетенів	Примітки

ної виборчої комісії

Секретар дільничної виборчої комісії

" ___ " 20 ___ року

Кількість виборців, внесених до аркуша, на момент закінчення голосування

МП

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування" на аркуші)

_____ (цифрами)

Член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу з аркушем

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування

_____ (цифрами)

Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою "голосував за місцем перебування")

_____ (цифрами)

Голова дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Секретар дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Аркуш № ___

Примітка. Згідно з частиною вісімнадцятою статті 86 Закону України "Про вибори народних депутатів України" витяг із списку виборців, за яким організовувалося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, довідки медичних установ, копії відповідних рішень дільничної виборчої комісії.

Додаток 12
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

АКТ
про передачу дільничній виборчій комісії попереднього списку виборців
на звичайній виборчій дільниці

" ____ " _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Відповідно до частини п'ятої статті 39 Закону України "Про вибори народних депутатів України" _____

(найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

передав, а дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці № _____ отримала на паперовому носії один примірник попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці № _____, до якого включено

_____ (кількість цифрами та прописом)

виборців, на _____ аркушах.

_____ (кількість цифрами та прописом)

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Від дільничної виборчої комісії:

Голова (заступник голови, секретар)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Члени дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Примітка. Акт складається у двох примірниках, один з яких зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший – в дільничній виборчій комісії.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 13
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

АКТ
про передачу дільничній виборчій комісії уточненого списку виборців на
звичайній виборчій дільниці

" ____ " _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Відповідно до частини шостої статті 41 Закону України "Про вибори народних депутатів України" _____

(найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

передав, а дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці № _____ отримала на паперовому носії один примірник уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці № _____, до якого включено

_____ (кількість цифрами та прописом)

виборців, на _____ аркушах.

(кількість цифрами та прописом)

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Від дільничної виборчої комісії:

Голова (заступник голови, секретар)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Члени дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Примітка. Акт складається у двох примірниках, один з яких зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший – в дільничній виборчій комісії.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 14
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

АКТ
про передачу дільничній виборчій комісії попереднього списку виборців
на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в

_____ (назва установи виконання покарань, слідчого ізолятора)

"__" _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Відповідно до частини п'ятої статті 39, частини третьої статті 43 Закону України "Про вибори народних депутатів України" _____ (найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

передав, а дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці № _____ отримала на паперовому носії один примірник попереднього списку виборців на спеціальній виборчій дільниці № _____, до якого включено

_____ (кількість цифрами та прописом)

виборців, на _____ аркушах.
(кількість цифрами та прописом)

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Від дільничної виборчої комісії:

Голова (заступник голови, секретар)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Члени дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

МП

Примітка. Акт складається у двох примірниках, один з яких зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший – в дільничній виборчій комісії.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 15
до постанови Центральної виборчої комісії
від 26 січня 2012 року № 19

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

АКТ
про передачу дільничній виборчій комісії уточненого списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в

_____ (назва установи виконання покарань, слідчого ізолятора)

"__" ____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Відповідно до частини шостої статті 41, частини третьої статті 43 Закону України "Про вибори народних депутатів України"

_____ (найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

передав, а дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці № _____ отримала на паперовому носії один примірник уточненого списку виборців на спеціальній виборчій дільниці № _____, до якого включено

_____ (кількість цифрами та прописом)

виборців, на _____ аркушах.

_____ (кількість цифрами та прописом)

_____ (найменування посади керівника органу ведення Державного реєстру виборців)

МП

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Від дільничної виборчої комісії:

Голова (заступник голови, секретар)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Члени дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

Примітка. Акт складається у двох примірниках, один з яких зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший – в дільничній виборчій комісії.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

22 березня 2012 року № 54

**Про форми виборчих документів дільничних виборчих комісій
з виборів народних депутатів України**

Відповідно до пунктів 2, 6 частини другої статті 30, частин сьомої, восьмої статті 35, частини дев'ятої статті 81, частини чотирнадцятої статті 82, частин четвертої, п'ятої, сьомої статті 84, частини одинадцятої статті 85, частини одинадцятої статті 86, частин третьої, четвертої, десятої, тринадцятої, п'ятнадцятої статті 89, частин другої, восьмої, десятої, двадцятої статті 90, частин першої, другої статті 92 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктом 5 статті 17, пунктом 8 статті 19 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Затвердити форми актів дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України:

про внесення до виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України змін без рішення Центральної виборчої комісії чи внесення змін, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії (додатки 1, 2);

про виявлені ознаки відкриття сейфа (металевої шафи) та (у разі виявлення) про невідповідність кількості виборчих бюлетенів, виявлених у цьому сейфі (металевій шафі), кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією (додатки 3, 4);

про погашення невірно заповненого виборцем виборчого бюлетеня як невикористаного (додатки 5, 6);

про невідповідність суми кількостей виборчих бюлетенів, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів (додатки 7, 8);

про невідповідність загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (додатки 9, 10);

про невідповідність суми кількості невикористаних виборчих бюлетенів і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією (додатки 11, 12);

про виявлення на виборчій скриньці пошкоджень пломб або печаток чи інших пошкоджень, що порушують її цілісність (додаток 13);

про невідповідність кількості виборчих бюлетенів, виявленої при відкритті переносної виборчої скриньки, кількості відповідних виборчих бюлетенів, зазначених в контрольному листі у цій скриньці (додатки 14, 15);

про відсутність у стаціонарній виборчій скриньці контрольного листа (додатки 16, 17);

про відсутність у переносній виборчій скриньці контрольного листа (контрольних листів) (додатки 18, 19);

про невідповідність кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України (додатки 20, 21);

про виявлення факту незаконного голосування (додаток 22);

про знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок) (додатки 23, 24);

про виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці (додатки 25, 26).

2. Встановити форми та зразки форм виборчих документів дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України:

контрольного листа для вкидання у стаціонарну та переносну виборчу скриньку (додаток 27);

відомості про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування (додатки 28, 29);

відомості про передачу членам дільничної виборчої комісії, які організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців, виборчих бюлетенів (додатки 30, 31);

заяви виборця про видачу йому іншого виборчого бюлетеня в обмін на невірньо заповнений (додатки 32, 33);

контрольного листа для вкидання у переносну виборчу скриньку (додаток 34).

3. Цю постанову надіслати окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України (після їх утворення) для доведення до відома дільничних виборчих комісій.

Голова Центральної виборчої комісії В. ШАПОВАЛ

Додаток 1
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

Примірник _____

А К Т

**про внесення до виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для
голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі змін
без рішення Центральної виборчої комісії чи внесення змін, що не відповідають
рішенню Центральної виборчої комісії**

"__" "__" 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини восьмої статті 35, частини дев'ятої статті 81 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що з вини

_____ (зазначаються прізвища, ініціали та посади

_____ у виборчій комісії осіб, з вини яких зіпсовано виборчі бюлетені)

до виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів України для
(чергових, позачергових)

голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, отриманих від окружної виборчої комісії одномандатного виборчого округу № _____ (від Центральної виборчої комісії*) у кількості

_____ (цифрами та прописом)

_____ , внесено зміни _____ (без рішення Центральної виборчої комісії

_____ , внаслідок чого або що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії від "__" "__" 20__ року № _____)

зіпсовано виборчі бюлетені*** у кількості

_____ (цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії
Заступник голови
дільничної виборчої комісії
Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

* У разі отримання виборчих бюлетенів дільничними виборчими комісіями закордонних виборчих дільниць.

***Зіпсовані виборчі бюлетені погашаються та запаковуються в окремий пакет із позначкою "Зіпсовані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі" в порядку, передбаченому частиною шостою статті 87 Закону України "Про вибори народних депутатів України", та зберігаються у дільничній виборчій комісії до дня голосування і передаються до окружної виборчої комісії разом з іншою виборчою документацією у порядку, визначеному статтею 93 цього Закону

Перший примірник цього акта мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка: Акт складається у двох примірниках, один з яких невідкладно передається до окружної виборчої комісії, другий – залишається в дільничній виборчій комісії та додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 2
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

Примірник _____

А К Т

про внесення до виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі змін без рішення Центральної виборчої комісії чи внесення змін, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини восьмої статті 35, частини дев'ятої статті 81 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що з вини

_____ (зазначаються прізвища, ініціали та посади

_____ у виборчій комісії осіб, з вини яких зіпсовано виборчі бюлетені)

до виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, отриманих від окружної виборчої комісії одномандатного виборчого округу № _____ (від Центральної виборчої комісії*) у кількості

_____ (цифрами та прописом)

_____ , внесено зміни _____ (без рішення Центральної виборчої комісії

_____ , внаслідок чого або що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії від " ____ " _____ 20__ року № _____)

зіпсовано виборчі бюлетені** у кількості _____ (цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії
Заступник голови
дільничної виборчої комісії
Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

* У разі отримання виборчих бюлетенів дільничними виборчими комісіями закордонних виборчих дільниць.

** Зіпсовані виборчі бюлетені погашаються та запаковуються в окремий пакет із позначкою "Зіпсовані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному виборчому окрузі" в порядку, передбаченому частиною шостою статті 87 Закону України "Про вибори народних депутатів України", та зберігаються у дільничній виборчій комісії до дня голосування і передаються до окружної виборчої комісії разом з іншою виборчою документацією у порядку, визначеному статтею 93 цього Закону.

Перший примірник цього акта мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка: Акт складається у двох примірниках, один з яких невідкладно передається до окружної виборчої комісії, другий – залишається в дільничній виборчій комісії та додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 3
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про виявлені ознаки відкриття сейфа (металевої шафи) та (у разі виявлення) про невідповідність кількості виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, виявлених у цьому сейфі (металевій шафі), кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) у зв'язку з виявленням на сейфі (металевій шафі) _____

(зазначається про виявлення пошкодження стрічки,

якою було опечатано сейф (металеву шафу), або невідповідність підписів чи печатки на ній)

перерахувала наявні в ньому (в ній) виборчі бюлетені* з _____ виборів
(чергових, позачергових)

народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі та встановила, що їх кількість становить

_____ (цифрами та прописом)

Дільнична виборча комісія _____ невідповідність (яка становить
(виявила або не виявила)

_____) ** між зазначеною вище
(цифрами та прописом)

кількістю виборчих бюлетенів, виявлених у цьому сейфі (металевій шафі) та кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією від _____ у кількості

(окружної виборчої комісії одномандатного виборчого округу № ____, Центральної виборчої комісії ***)

_____ ,
(цифрами та прописом)

про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини чотирнадцятої статті 82, частини п'ятої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

* Виявлена у сейфі (металевій шафі) та встановлена кількість виборчих бюлетенів вважається кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

** Слова у дужках зазначаються у разі, якщо кількість виявлених у сейфі (металевій шафі) виборчих бюлетенів не відповідає кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

*** У разі отримання виборчих бюлетенів дільничними виборчими комісіями закордонних виборчих дільниць.

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка: Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 4
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про виявлені ознаки відкриття сейфа (металевої шафи) та (у разі виявлення)
про невідповідність кількості виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів
України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, виявлених
у цьому сейфі (металевій шафі), кількості виборчих бюлетенів,
отриманих дільничною виборчою комісією

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) у зв'язку з виявленням на сейфі (металевій шафі) _____
(зазначається про виявлення пошкодження стрічки,

_____ перерахувала наявні якою було опечатано сейф (металева шафа), або невідповідність підписів чи печатки на ній)

в ньому (в ній) виборчі бюлетені* з _____ виборів народних
(чергових, позачергових, повторних, проміжних)

депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі та встановила, що їх кількість становить _____
(цифрами та прописом)

Дільнична виборча комісія _____ невідповідність (яка становить
(виявила або не виявила)

_____) ** між зазначеною вище
(цифрами та прописом)

кількістю виборчих бюлетенів, виявлених у цьому сейфі (металевій шафі), та кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією від _____ у кількості
(окружної виборчої комісії одномандатного виборчого округу № ____, Центральної виборчої комісії ***)

_____ ,
(цифрами та прописом)

про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини чотирнадцятої статті 82, частини п'ятої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

* Виявлена у сейфі (металевій шафі) та встановлена кількість виборчих бюлетенів вважається кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

** Слова у дужках зазначаються у разі, якщо кількість виявлених у сейфі (металевій шафі) виборчих бюлетенів не відповідає кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

*** У разі отримання виборчих бюлетенів дільничними виборчими комісіями закордонних виборчих дільниць.

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка: Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 5
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про погашення невірно заповненого виборцем виборчого бюлетеня з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі як невикористаного

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Членом дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № ____), яким видано виборцю виборчий бюлетень з _____ виборів
(чергових, позачергових)

народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, відповідно до частини восьмої статті 35, частини одинадцятої статті 85 Закону України "Про вибори народних депутатів України" складено цей акт про те, що виборцем

_____ ,
(прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності))

включеним до списку виборців на виборчій дільниці за порядковим № _____, невірно заповнений виборчий бюлетень, у зв'язку з чим він погашений як невикористаний*.

Члени дільничної виборчої комісії,
які оформляли видачу виборчого бюлетеня:

_____ (прізвище, ініціали) _____ (підпис)

Виборець, який невірно заповнив виборчий бюлетень:

_____ (прізвище, ініціали) _____ (підпис)

* Цей акт долучається до списку виборців (витягу із списку виборців). Погашений виборчий бюлетень зберігається до підрахунку голосів виборців у члена дільничної виборчої комісії, який видав виборчий бюлетень. При підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці цей бюлетень враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольным талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями. Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірно заповненого не допускається.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 6
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про погашення невірно заповненого виборцем виборчого бюлетеня з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі як невикористаного

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Членом дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № ____), яким видано виборцю виборчий бюлетень з _____
(чергових, позачергових, повторних, проміжних)

виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, відповідно до частини восьмої статті 35, частини одинадцятої статті 85 Закону України "Про вибори народних депутатів України" складено цей акт про те, що виборцем _____,
(прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності))

включеним до списку виборців на виборчій дільниці за порядковим № _____, невірно заповнений виборчий бюлетень, у зв'язку з чим він погашений як невикористаний*.

Члени дільничної виборчої комісії,
які оформляли видачу виборчого бюлетеня:

_____ (прізвище, ініціали) _____ (підпис)

Виборець, який невірно заповнив виборчий бюлетень:

_____ (прізвище, ініціали) _____ (підпис)

* Цей акт долучається до списку виборців (витягу із списку виборців). Погашений виборчий бюлетень зберігається до підрахунку голосів виборців у члена дільничної виборчої комісії, який видав виборчий бюлетень. При підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці цей бюлетень враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями. Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірно заповненого не допускається.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 7
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність суми кількостей виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів

"__" "__" 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) під час здійснення перевірки щодо відповідності суми кількостей виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів (чергових, позачергових)

України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів, встановлено:

кількість виборчих бюлетенів, виданих членом дільничної виборчої комісії _____ виборцям*, – _____ ;
(прізвище, ініціали) (цифрами)

кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, – _____ ;
(цифрами)

суму кількостей виборчих бюлетенів, виданих зазначеним членом дільничної виборчої комісії, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, – _____ ;
(цифрами та прописом)

кількість виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування, – _____ .
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність суми кількостей виборчих бюлетенів, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів, що становить _____ .
(цифрами та прописом)

про що відповідно до частини восьмої статті 35, частин третьої, четвертої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від "__" "__" 20__ року № _____ причиною такої невідповідності є _____ .
(вказується причина невідповідності)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

* Кількість виборчих бюлетенів, виданих членом комісії виборцям, визначається за кількістю підписів виборців на відповідних аркушах списку виборців (пункт 2 частини першої статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України").

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:
кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 8
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність суми кількостей виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів

"__" _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) під час здійснення перевірки щодо відповідності суми кількостей виборчих бюлетенів з _____ виборів

(чергових, позачергових, повторних, проміжних)

народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів, встановлено:

кількість виборчих бюлетенів, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям*, – _____ ;
(прізвище, ініціали) (цифрами)

кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, – _____ ;
(цифрами)

суму кількостей виборчих бюлетенів, виданих зазначеним членом дільничної виборчої комісії, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, – _____ ;
(цифрами та прописом)

кількість виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування, – _____ .
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність суми кількостей виборчих бюлетенів, виданих членом дільничної виборчої комісії виборцям, та виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у нього, кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом дільничної виборчої комісії згідно з відомістю про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів, що становить _____ ,
(цифрами та прописом)

про що відповідно до частини восьмої статті 35, частин третьої, четвертої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від "__" _____ 20__ року № _____ причиною такої невідповідності є _____
(зазначається причина невідповідності)

Голова
дільничної виборчої комісії
Заступник голови
дільничної виборчої комісії
Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)

* Кількість виборчих бюлетенів, виданих членом комісії виборцям, визначається за кількістю підписів виборців на відповідних аркушах списку виборців (пункт 2 частини першої статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України").

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 9
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ під час здійснення перевірки щодо відповідності загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів з _____ виборів народних

(чергових, позачергових)

депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, встановлено:

загальну кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів, –

_____ ;
(цифрами та прописом)

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, за підписами виборців у списку виборців, – _____ ;
(цифрами)

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, за підписами у витягу із списку виборців і відмітками "голосував за місцем перебування", – _____ ;
(цифрами)

суму кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, – _____ .
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, що становить _____
(цифрами та прописом)

_____, про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини тринадцятої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від " ____ " _____ 20__ року № _____ причиною такої розбіжності є _____
(вказується причина розбіжності)

Голова
дільничної виборчої комісії
Заступник голови
дільничної виборчої комісії
Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України" .

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 10
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ під час здійснення перевірки щодо відповідності загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів України для голосування (чергових, позачергових, повторних, проміжних)

в одномандатному виборчому окрузі сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, встановлено:

загальну кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів, –

_____ ;
(цифрами та прописом)

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, за підписами виборців у списку виборців, – _____ ;
(цифрами)

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, за підписами у витягу із списку виборців і відмітками "голосував за місцем перебування", – _____ ;
(цифрами)

суму кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, – _____ .
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність загальної кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів сумі кількостей виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування, та виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування, що становить _____
(цифрами та прописом)

_____, про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини тринадцятої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від " ____ " _____ 20__ року № ____ причиною такої розбіжності є _____
(зазначається причина розбіжності)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці одномандатному виборчому округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 11
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність кількості виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією, сумі кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені

" ____ " _____ 20__ року _____ (дата складання) _____ (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) під час здійснення перевірки щодо відповідності кількості виборчих бюлетенів з _____ виборів народних (чергових, позачергових)

депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією, сумі кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, встановлено:

кількість виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, –

_____ ;
(цифрами та прописом)

кількість невикористаних виборчих бюлетенів, – _____ ;
(цифрами)

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені, – _____ ;
(цифрами)

суму кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, _____ .
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, сумі кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, що становить _____, про що відповідно до частини (цифрами та прописом)

восьмої статті 35, частини п'ятнадцятої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від " ____ " _____ 20__ року № _____ причиною такої розбіжності є _____ (зазначається причина розбіжності)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 12
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність кількості виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією, сумі кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені

" ___ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) під час здійснення перевірки щодо відповідності кількості виборчих бюлетенів з _____
(чергових, позачергових, повторних, проміжних)

виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією, сумі кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, встановлено:

кількість виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, –

_____ ;
(цифрами та прописом)

кількість невикористаних виборчих бюлетенів, – _____ ;
(цифрами)

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені, – _____ ;
(цифрами)

сума кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, _____ .
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, сумі кількості невикористаних виборчих бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, що становить _____ , про що відповідно до частини
(цифрами та прописом)

восьмої статті 35, частини п'ятнадцятої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від " ___ " _____ 20__ року № _____ причиною такої розбіжності є _____
(зазначається причина розбіжності)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:
кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 13
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про виявлення на виборчій скриньці пошкоджень пломб
або печаток чи інших пошкоджень, що порушують її цілісність

"__" _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці №____) відповідно до частини восьмої статті 35, частини другої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про виявлення на _____ (стаціонарній, переносній)

виборчій скриньці №_____ пошкодження _____

_____ (зазначається характер виявленого пошкодження пломб або печаток чи інших пошкоджень)

що порушує (ють) її цілісність* .

Голова
дільничної виборчої комісії _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

* Виборча скринька з пошкодженнями пломб або печаток чи іншими пошкодженнями, що порушують її цілісність, під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці відкривається останньою. Виборчі бюлетені з такої скриньки виймаються та підраховуються у порядку, визначеному частиною п'ятою статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка. У разі проведення голосування з чергових або позачергових виборів народних депутатів України акт складається у двох примірниках, які додаються до протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та в одномандатному виборчому окрузі, запаковуються та транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 14
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про невідповідність кількості виборчих бюлетенів
з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному
багатомандатному виборчому окрузі, виявленої при відкритті переносної
виборчої скриньки, кількості відповідних виборчих бюлетенів,
зазначеній в контрольному листі у цій скриньці

"__" _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ відповідно до частини восьмої статті 35, частини восьмої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що при відкритті переносної виборчої скриньки № _____ виявила в ній

(кількість цифрами та прописом)

виборчих бюлетенів* з _____ виборів народних депутатів України
(чергових, позачергових)

для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, що на _____ виборчих бюлетенів більше, ніж зазначено
(цифрами та прописом)

в контрольному листі у цій скриньці щодо відповідних виборчих бюлетенів, а саме:

(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

* Відповідно до частини дев'ятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" при складанні цього акта дільнична виборча комісія перевіряє виявлені у переносній виборчій скриньці бюлетені щодо належності або неналежності їх ознак (позначення загальнодержавного багатомандатного чи одномандатного виборчого округу, номер відповідного одномандатного виборчого округу та виборчої дільниці, відбиток печатки дільничної виборчої комісії). Виборчі бюлетені з неналежними ознаками не підлягають врахуванню при встановленні під час підрахунку загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

Якщо після відокремлення виборчих бюлетенів з неналежними ознаками від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, невідповідність щодо їх кількостей (виявленою у переносній скриньці та зазначеною у контрольному листі у цій скриньці) усунута, виборчі бюлетені з належними ознаками підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці.

Якщо виборчих бюлетенів з неналежними ознаками не виявлено або їх відокремлення від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, не усуває зазначену невідповідність, всі виборчі бюлетені з переносної скриньки не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 15
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність кількості виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, виявленої при відкритті переносної виборчої скриньки, кількості відповідних виборчих бюлетенів, зазначеній в контрольному листі у цій скриньці

"__" _____ 20__ року _____ (дата складання) _____ (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ відповідно до частини восьмої статті 35, частини восьмої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що при відкритті переносної виборчої скриньки № _____ виявила в ній

_____ (кількість цифрами та прописом)

виборчих бюлетенів * з _____ виборів народних депутатів (чергових, позачергових, повторних, проміжних)

України для голосування в одномандатному виборчому окрузі, що на _____ виборчих бюлетенів більше, (цифра та прописом)

ніж зазначено в контрольному листі у цій скриньці щодо відповідних виборчих бюлетенів, а саме: _____ (цифра та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

* Відповідно до частини дев'ятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" при складанні цього акта дільнична виборча комісія перевіряє виявлені у переносній виборчій скриньці бюлетені щодо належності або неналежності їх ознак (позначення загальнодержавного багатомандатного чи одномандатного виборчого округу, номер відповідного одномандатного виборчого округу та виборчої дільниці, відбиток печатки дільничної виборчої комісії). Виборчі бюлетені з неналежними ознаками не підлягають врахуванню при встановленні під час підрахунку загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

Якщо після відокремлення виборчих бюлетенів з неналежними ознаками від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, невідповідність щодо їх кількостей (виявленою у переносній скриньці та зазначеною у контрольному листі у цій скриньці) усунута, виборчі бюлетені з належними ознаками підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці.

Якщо виборчих бюлетенів з неналежними ознаками не виявлено або їх відокремлення від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, не усуває зазначену невідповідність, всі виборчі бюлетені з переносної скриньки не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України" .

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 16
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про відсутність у стаціонарній виборчій скриньці контрольного листа

" _____ " _____ 20____ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини восьмої статті 35, частини десятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що при відкритті стаціонарної виборчої скриньки № _____ виявила у ній відсутність контрольного листа та підрахувала виборчі бюлетені*, що знаходилися у цій виборчій скриньці.

Дільнична виборча комісія встановила кількість підрахованих виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів України для голосування:
(чергових, позачергових)

у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі – _____
(цифри та прописом)

_____ ; в одномандатному виборчому окрузі – _____
(цифри та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

* Виборчі бюлетені з відповідних виборів не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та одномандатному виборчому окрузі.

У разі виникнення сумнівів у членів дільничної виборчої комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах восьмій і десятій статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України", дільнична виборча комісія приймає шляхом голосування рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходилися у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та одномандатному виборчому окрузі. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання цієї комісії (частина одинадцята статті 90 вказаного Закону).

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка. Акт складається у двох примірниках, які додаються до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та в одномандатному виборчому окрузі, запакуюються та транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 17
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про відсутність у стаціонарній виборчій скриньці контрольного листа

" ____ " _____ 20__ року _____ (місце складання)
(дата складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № ____) відповідно до частини восьмої статті 35, частини десятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що при відкритті стаціонарної виборчої скриньки № _____ виявила у ній відсутність контрольного листа та підрахувала виборчі бюлетені* з _____ виборів народних депутатів України
(повторних, проміжних)

що знаходилися у цій виборчій скриньці, та встановила їх кількість _____
(цифрами та прописом)

Голова дільничної виборчої комісії	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
Заступник голови дільничної виборчої комісії	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
Секретар дільничної виборчої комісії	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

* Ці виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців в одномандатному виборчому окрузі.

У разі виникнення сумнівів у членів дільничної виборчої комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах восьмій і десятій статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України", дільнична виборча комісія приймає шляхом голосування рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходилися у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців в одномандатному виборчому окрузі. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання цієї комісії (частина одинадцята статті 90 вказаного Закону).

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка: Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 18
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про відсутність у переносній виборчій скриньці контрольного листа
(контрольних листів)

" _____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ відповідно до частини восьмої статті 35, частини десятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що при відкритті переносної виборчої скриньки № _____ виявила у ній відсутність контрольного листа (контрольних листів) та підрахувала виборчі бюлетені*, що знаходилися у цій виборчій скриньці.

Дільнична виборча комісія встановила кількість підрахованих виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів України для голосування:
(чергових, позачергових)

у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі – _____
(цифрами та прописом)

_____ ; в одномандатному виборчому окрузі – _____
(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

* Виборчі бюлетені з відповідних виборів не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та одномандатному виборчому окрузі.

У разі виникнення сумнівів у членів дільничної виборчої комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах восьмій і десятій статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України", дільнична виборча комісія приймає шляхом голосування рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходилися у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та одномандатному виборчому окрузі. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання цієї комісії (частина одинадцята статті 90 вказаного Закону).

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт складається у двох примірниках, які додаються до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та одномандатному виборчому окрузі, заповнюються та транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 19
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про відсутність у переносній виборчій скриньці контрольного листа
(контрольних листів)

" _____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ відповідно до частини восьмої статті 35, частини десятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про те, що при відкритті переносної виборчої скриньки № _____ виявила у ній відсутність контрольного листа (контрольних листів), підрахувала виборчі бюлетені* з _____ виборів народних депутатів України, що знаходилися у цій виборчій скриньці, та встановила їх кількість _____.

(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

* Ці виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців в одномандатному виборчому окрузі.

У разі виникнення сумнівів у членів дільничної виборчої комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах восьмій і десятій статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України", дільнична виборча комісія приймає шляхом голосування рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходилися у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців в одномандатному виборчому окрузі. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання цієї комісії (частина одинадцята статті 90 вказаного Закону).

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 20
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку кожної партії

" _____ " _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) під час здійснення перевірки щодо відповідності кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів з _____ виборів
(чергових, позачергових)

народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку кожної партії, встановлено:

кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, – _____;

_____ (цифрами та прописом)

кількість недійсних виборчих бюлетенів, – _____;
(цифрами)

кількість виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку кожної партії, – _____;
(цифрами)

суму кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку кожної партії, – _____.
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку кожної партії, що становить _____, яку підтвердила при повторному
(цифрами та прописом)

перерахунку зазначених бюлетенів, та про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини двадцятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від " _____ " _____ 20__ року № _____ причиною такої розбіжності є _____
(зазначається причина розбіжності)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України" .

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 21
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 7 вересня 2012 р. № 814)

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про невідповідність кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України у відповідному одномандатному виборчому окрузі

"__" _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) під час здійснення перевірки щодо відповідності кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів з

_____ (чергових, позачергових, повторних, проміжних)

виборів народних депутатів України для голосування одномандатному виборчому окрузі та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, встановлено:

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 7 вересня 2012 р. № 814)

кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, — _____;

_____ (цифрами та прописом)

кількість недійсних виборчих бюлетенів, — _____;

_____ (цифрами)

кількість виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, — _____;

_____ (цифрами)

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 7 вересня 2012 р. № 814)

суму кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, — _____
(цифрами та прописом)

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 7 вересня 2012 р. № 814)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у народні депутати України, що становить _____, яку підтвердила при повторному _____
(цифрами та прописом)

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 7 вересня 2012 р. № 814)

перерахунку зазначених бюлетенів, та про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини двадцятої статті 90 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Згідно з рішенням дільничної виборчої комісії від "____" _____ 20__ року №____ причиною такої розбіжності є _____
(зазначається причина розбіжності)

Голова
дільничної виборчої комісії
Заступник голови
дільничної виборчої комісії
Секретар
дільничної виборчої комісії

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

**Секретар
Центральної виборчої комісії**

Т. ЛУКАШ

Додаток 22
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про виявлення факту незаконного голосування

"__" _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частин восьмої статті 35, пункту 1 частини першої, частини другої статті 92 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт про виявлення факту незаконного голосування на виборчій дільниці під час голосування з _____ виборів народних депутатів України, а саме:
(чергових, позачергових, повторних, проміжних)

_____ (зазначається зміст виявленого факту незаконного голосування – опускання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки

_____ за виборця іншою особою (крім випадку, передбаченого частиною дев'ятою статті 85 вказаного Закону), голосування особами,

_____ які не мають права голосу, голосування особами, які не включені до списку виборців на цій виборчій дільниці

_____ або включені до нього безпідставно, голосування виборцем більше одного разу)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітки:

1. У разі виявлення дільничною виборчою комісією фактів незаконного голосування у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетенів на виборчій дільниці, цей акт є підставою для визнання голосування на виборчій дільниці недійсним.

2. Якщо дільничною виборчою комісією прийнято рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним усі бюлетені, виявлені у виборчих скриньках на цій виборчій дільниці, вважаються такими, що не підлягають врахуванню, а цей акт складається у двох примірниках, які додаються до протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та (або) одномандатному виборчому окрузі, і разом із зазначеним рішенням запаковуються і транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 23
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок)

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини восьмої статті 35, пункту 2 частини першої, частини другої статті 92 Закону України "Про вибори народних депутатів України" встановила факт _____ виборчої скриньки № _____ (знищення або пошкодження)

(скриньок № _____), що унеможливило встановлення змісту членами дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для голосування з _____ виборів (чергових, позачергових)

народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі у кількості _____, (цифрами та прописом)

що становить _____ відсотків кількості виборців, (цифрами та прописом)

які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, _____, (цифрами та прописом)

та в одномандатному виборчому окрузі _____, (цифрами та прописом)

що становить _____ відсотків кількості (цифрами та прописом)

виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці _____

_____, про що склала цей акт.
(цифрами та прописом)

Дільнична виборча комісія встановила, що кількість виборчих бюлетенів*, які знаходилися у такій виборчій скриньці (скриньках) та з яких неможливо встановити зміст волевиявлення виборців, становить _____, (цифрами та прописом)

відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці.

Голова
дільничної виборчої комісії

(підпис) (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

(підпис) (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

(підпис) (прізвище, ініціали)

* Кількість виборчих бюлетенів, що знаходилися у такій виборчій скриньці (скриньках) та з яких неможливо встановити зміст волевиявлення виборців, враховується як середньоарифметичний показник від суми кількостей бюлетенів, виданих виборцям для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі та одномандатному виборчому окрузі, поділеної на два.

Якщо кількість таких виборчих бюлетенів перевищує двадцять відсотків кількості виборців на виборчій дільниці, які отримали виборчі бюлетені для голосування з відповідних виборів, цей акт є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним.

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт складається у двох примірниках, що додаються до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України" .

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

*Додаток 24
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54*

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т
про знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок)

" ____ " _____ 20__ року _____ (місце складання)
(дата складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № ____) відповідно до частин восьмої статті 35, пункту 2 частини першої, частини другої статті 92 Закону України "Про вибори народних депутатів України" виявила факт _____ (знищення або пошкодження)

виборчої скриньки № ____ (скриньок № _____), що унеможлиблює встановлення змісту виборчих бюлетенів з _____ виборів народних депутатів України (повторних, проміжних)

у кількості* _____, (цифрами та прописом)

що становить _____ відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці (_____ (цифрами та прописом)

_____), про що склала цей акт.

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

* Якщо кількість виборчих бюлетенів, що знаходилися у такій виборчій скриньці (скриньках), перевищує двадцять відсотків кількості виборців на виборчій дільниці, які отримали виборчі бюлетені для голосування, цей акт є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним.

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 25
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі у кількості, що перевищує кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці

" ____ " _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини восьмої статті 35, пункту 3 частини першої, частини другої статті 92 Закону України "Про вибори народних депутатів України" виявила у виборчих скриньках виборчі бюлетені* з _____ виборів народних депутатів України
(чергових, позачергових)

для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в кількості _____,
(цифрами та прописом)

що перевищує більш як на _____ відсотків
(цифрами та прописом)

кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці, _____, про що склала цей акт.
(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

* Якщо кількість виявлених у скриньках виборчих бюлетенів для голосування з відповідних виборів перевищує більш як на десять відсотків кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці, цей акт є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу недійсним.

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

_____	_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 26
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

А К Т

про виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі у кількості, що перевищує кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці

"__" _____ 20__ року _____ (місце складання)
(дата складання)

Дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини восьмої статті 35, пункту 3 частини першої, частини другої статті 92 Закону України "Про вибори народних депутатів України" виявила у виборчих скриньках виборчі бюлетені* з _____ виборів народних депутатів (чергових, позачергових, повторних, проміжних)

України для голосування в одномандатному виборчому окрузі в кількості _____, (цифрами та прописом)

що перевищує більш як на _____ відсотків (цифрами та прописом)

кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці, _____, (цифрами та прописом), про що склала цей акт.

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

* Якщо кількість виявлених у скриньках виборчих бюлетенів для голосування з відповідних виборів перевищує більш як на десять відсотків кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці, цей акт є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування в одномандатному виборчому окрузі недійсним.

Цей акт мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Примітка. Акт додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 27
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

КОНТРОЛЬНИЙ ЛИСТ
для вкидання у стаціонарну та переносну виборчу скриньку

Одномандатний виборчий округ № _____ (закордонна виборча дільниця № _____)

Виборча дільниця № _____

Виборча скринька № _____

Час вкидання контрольного листа у виборчу скриньку: _____ год. _____ хв.

" _____ " _____ 20__ року

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей контрольний лист мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

*Секретар
Центральної виборчої комісії*

Т. ЛУКАШ

Додаток 28
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВІДОМІСТЬ
про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів
з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному
багатомандатному виборчому окрузі для видачі їх виборцям у приміщенні
для голосування

" ____ " _____ 20__ року _____ (дата складання) _____ (місце складання)

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № _____) відповідно до частини сьомої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України" передав (ла) членам дільничної виборчої комісії* для видачі виборцям у приміщенні для голосування виборчі бюлетені з _____ виборів народних депутатів України для голосування (чергових, позачергових)

у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, а саме:

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	прописом		цифрами	прописом
1						
2						
3						
4						
5						

* Відомість про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування залишається у голови дільничної виборчої комісії до опрацювання виборчих бюлетенів під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних виборів.

Члени дільничної виборчої комісії, які отримуватимуть та видаватимуть виборчі бюлетені виборцям (за винятком голови та секретаря комісії), визначаються розподілом їх обов'язків на день голосування відповідно до частини другої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Згідно з частиною сьомою статті 84, частиною чотирнадцятою статті 86 зазначеного Закону члени дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, забезпечують їх збереження і дотримання порядку їх видачі виборцям.

** Кількість виборчих бюлетенів, які залишилися невикористаними у відповідного члена дільничної виборчої комісії, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 вказаного Закону.

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	прописом		цифрами	прописом
6						
7						
8						
9						

Загальна кількість виборчих бюлетенів, виданих членам дільничної виборчої комісії, – _____
(цифрами та прописом)

Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними,* – _____
(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

* Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Додаток 29
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВІДОМІСТЬ
про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів
з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі
для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування

" ___ " _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ (закордонної виборчої дільниці № ____) відповідно до частини сьомої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України" передав (ла) членам дільничної виборчої комісії* для видачі виборцям у приміщенні для голосування виборчі бюлетені з виборів народних депутатів України для голосування (чергових, позачергових, повторних, проміжних)

в одномандатному виборчому окрузі, а саме:

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	Прописом		цифрами	прописом
1						
2						
3						
4						

* Відомість про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування залишається у голови дільничної виборчої комісії до опрацювання виборчих бюлетенів під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних виборів.

Члени дільничної виборчої комісії, які отримуватимуть та видаватимуть виборчі бюлетені виборцям (за винятком голови та секретаря комісії), визначаються розподілом їх обов'язків на день голосування відповідно до частини другої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Згідно з частиною сьомою статті 84, частиною чотирнадцятою статті 86 зазначеного Закону члени дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, забезпечують їх збереження і дотримання порядку їх видачі виборцям.

** Кількість виборчих бюлетенів, які залишилися невикористаними у відповідного члена дільничної виборчої комісії, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 вказаного Закону.

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	Прописом		цифрами	прописом
5						
6						
7						
8						
9						

Загальна кількість виборчих бюлетенів, виданих членам дільничної виборчої комісії, – _____
(цифрами та прописом)

Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними,* – _____
(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

* Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Додаток 30
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВІДОМІСТЬ
про передачу членам дільничної виборчої комісії,
які організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців,
виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування
у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі

" ____ " _____ 20__ року _____
(дата складання) (місце складання)

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ відповідно до частини сьомої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України" передав (ла) членам дільничної виборчої комісії*, які організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців, виборчі бюлетені з _____
(чергових, позачергових)

виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, а саме:

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	прописом		цифрами	прописом
1						
2						
3						
4						

* Відомість про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування залишається у голови дільничної виборчої комісії до опрацювання виборчих бюлетенів під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних виборів.

Члени дільничної виборчої комісії, які отримуватимуть та видаватимуть виборчі бюлетені виборцям (за винятком голови та секретаря комісії), визначаються розподілом їх обов'язків на день голосування відповідно до частини другої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Згідно з частиною сьомою статті 84, частиною чотирнадцятою статті 86 вказаного Закону члени дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, забезпечують їх збереження і дотримання порядку їх видачі виборцям.

** Кількість виборчих бюлетенів, які залишилися невикористаними у відповідного члена дільничної виборчої комісії, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 зазначеного Закону.

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	прописом		цифрами	прописом
5						
6						
7						
8						
9						

Загальна кількість виборчих бюлетенів, виданих членам дільничної виборчої комісії*, – _____
(цифрами та прописом)

Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними**, – _____
(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

* Загальна кількість виборчих бюлетенів, виданих членам дільничної виборчої комісії, повинна дорівнювати кількості виборців, включених до витягу із списку виборців.

** Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Додаток 31
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВІДОМІСТЬ
про передачу членам дільничної виборчої комісії,
які організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців,
виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України
для голосування в одномандатному виборчому окрузі

"__" _____ 20__ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Голова (головуючий на засіданні) дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ відповідно до частини сьомої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України" передав (ла) членам дільничної виборчої комісії*, які організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців, виборчі бюлетені з _____ виборів народних депутатів України для голосування (чергових, позачергових, повторних, проміжних)

в одномандатному виборчому окрузі, а саме:

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	прописом		цифрами	прописом
1						
2						
3						
4						

* Відомість про передачу членам дільничної виборчої комісії виборчих бюлетенів для видачі їх виборцям у приміщенні для голосування залишається у голови дільничної виборчої комісії до опрацювання виборчих бюлетенів під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних виборів.

Члени дільничної виборчої комісії, які отримуватимуть та видаватимуть виборчі бюлетені виборцям (за винятком голови та секретаря комісії), визначаються розподілом їх обов'язків на день голосування відповідно до частини другої статті 84 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Згідно з частиною сьомою статті 84, частиною чотирнадцятою статті 86 вказаного Закону члени дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, забезпечують їх збереження і дотримання порядку їх видачі виборцям.

** Кількість виборчих бюлетенів, які залишилися невикористаними у відповідного члена дільничної виборчої комісії, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 зазначеного Закону.

№ з/п	Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії	Кількість отриманих виборчих бюлетенів		Підпис	Кількість невикористаних виборчих бюлетенів, які повернуті членом дільничної виборчої комісії**	
		цифрами	прописом		цифрами	прописом
5						
6						
7						
8						
9						

Загальна кількість виборчих бюлетенів, виданих членам дільничної виборчої комісії*, – _____
(цифрами та прописом)

Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними**, – _____
(цифрами та прописом)

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

* Загальна кількість виборчих бюлетенів, виданих членам дільничної виборчої комісії, повинна дорівнювати кількості виборців, включених до витягу із списку виборців.

** Загальна кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними, зазначається при опрацюванні невикористаних виборчих бюлетенів відповідно до частини третьої статті 89 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

Додаток 32
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

Дільнична виборча комісія
з виборів народних депутатів України
виборчої дільниці № _____
(закордонної виборчої дільниці № _____)

_____ (прізвище, власне ім'я (усі власні імена),

_____ по батькові (за наявності) виборця)

який (яка) проживає: _____

_____ (виборча адреса виборця)

ЗАЯВА*

У зв'язку з допущеною мною помилкою при заповненні виборчого бюлетеня з
_____ виборів народних депутатів України для голосування у
(чергових, позачергових)

загальнодержавному виборчому окрузі прошу відповідно до частини одинадцятої статті 85
Закону України "Про вибори народних депутатів України" видати мені інший виборчий
бюлетень в обмін на невірно заповнений.

"__" _____ 20__ року

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Примітка. Повторна видача виборчого бюлетеня з відповідних виборів замість
невірно заповненого не допускається.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

* Заява надається члену дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчий бюлетень.

Додаток 33
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54

Дільнична виборча комісія
з виборів народних депутатів України
виборчої дільниці № _____
(закордонної виборчої дільниці № _____)

_____ (прізвище, власне ім'я (усі власні імена),

_____ по батькові (за наявності) виборця)

який (яка) проживає: _____

_____ (виборча адреса виборця)

ЗАЯВА *

У зв'язку з допущеною мною помилкою при заповненні виборчого бюлетеня з _____ виборів народних депутатів України для голосування
(чергових, позачергових, повторних, проміжних)

в одномандатному виборчому окрузі прошу відповідно до частини одинадцятої статті 85 Закону України "Про вибори народних депутатів України" видати мені інший виборчий бюлетень в обмін на невірний заповнений.

" ____ " _____ 20 ____ року

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Примітка. Повторна видача виборчого бюлетеня з відповідних виборів замість невірний заповненого не допускається.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

* Заява надається члену дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчий бюлетень.

*Додаток 34
до постанови Центральної виборчої комісії
від 22 березня 2012 року № 54*

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

**КОНТРОЛЬНИЙ ЛИСТ
для вкидання у переносну виборчу скриньку**

Одномандатний виборчий округ № _____

Виборча дільниця № _____

Переносна виборча скринька № _____

Виборчі бюлетені, отримані членами дільничної виборчої комісії для організації голосування виборців за місцем перебування з виборів народних депутатів України:

у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі _____
_____ ;
(кількість цифрами та прописом)

в одномандатному виборчому окрузі _____
_____ ;
(кількість цифрами та прописом)

Члени дільничної виборчої комісії,
які отримали виборчі бюлетені для голосування:

_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
_____	_____
_____	_____

Час виходу членів дільничної виборчої комісії
для організації голосування виборців за місцем перебування:

_____ год. _____ хв. " _____ " _____ 20__ року

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

МП

Цей контрольний лист мають право підписати присутні на засіданні дільничної виборчої комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

17 травня 2012 року № 85

**Про Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів
з виборів народних депутатів України**

Відповідно до пунктів 2, 6, 12 частини другої статті 30, пункту 10 частини другої статті 31, пункту 5 частини другої статті 32, частин сьомої, восьмої статті 35, частин першої, другої, п'ятої статті 81, частин першої – шостої, восьмої – тринадцятої статті 82 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктом 4 статті 17, пунктами 8, 17 статті 19, частиною другою статті 27 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Затвердити Порядок передачі виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України виборчим комісіям (додаток 1).

2. Встановити форми:

акта прийому-передачі виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі від підприємства-виготовлювача Центральній виборчій комісії (додаток 2);

акта прийому-передачі виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі від підприємства-виготовлювача Центральній виборчій комісії (додаток 3);

реєстру прийому-передачі виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі для транспортування до місцезнаходження окружної виборчої комісії (додаток 4);

реєстру прийому-передачі виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі для транспортування до місцезнаходження окружної виборчої комісії (додаток 5);

протоколу про прийняття окружною виборчою комісією виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі від Центральної виборчої комісії (додаток 6);

протоколу про прийняття окружною виборчою комісією виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі від Центральної виборчої комісії (додаток 7);

протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (додаток 8);

протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі (додаток 9);

витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (додаток 10);

витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі (додаток 11);

акта про розходження підрахованої кількості виборчих бюлетенів з кількістю, зазначеною у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (додаток 12);

акта про розходження підрахованої кількості виборчих бюлетенів з кількістю, зазначеною у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі (додаток 13).

3. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Центральної виборчої комісії:

від 11 березня 2002 року № 470 "Про Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному загальнодержавному та одномандатних виборчих округах по виборах народних депутатів України";

від 18 березня 2002 року № 563 "Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 11 березня 2002 року № 470 "Про Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному загальнодержавному та одномандатних виборчих округах по виборах народних депутатів України".

4. Цю постанову надіслати Міністерству внутрішніх справ України, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям для доведення до відома відповідних районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських рад міст обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення, державним підприємствам, визначеним Центральною виборчою комісією для виготовлення виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України, Державному підприємству спеціального зв'язку, окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України після їх утворення та оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Заступник Голови Центральної виборчої комісії А.МАГЕРА

Додаток 1
до постанови Центральної виборчої комісії
від 17 травня 2012 року № 85

ПОРЯДОК
передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів
з виборів народних депутатів України

Цей Порядок визначає процедуру передачі виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України (далі відповідно – бюлетень, вибори депутатів) Центральної виборчої комісії, окружним та дільничним виборчим комісіям з виборів депутатів (далі відповідно – окружна виборча комісія, дільнична виборча комісія).

1. Передача бюлетенів Центральної виборчій комісії

1.1. Бюлетені для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі та (або) в одномандатному виборчому окрузі (далі відповідно – загальнодержавний та одномандатний округи), виготовлені у централізованому порядку на замовлення Центральної виборчої комісії, передаються державним поліграфічним підприємством (далі – підприємство-виготовлювач) Центральної виборчій комісії через її представника.

1.2. Бюлетені передаються за місцезнаходженням підприємства-виготовлювача.

Бюлетені для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах передаються Центральної виборчій комісії в упаковках підприємства-виготовлювача різного кольору для кожного виду бюлетенів з обов'язковим маркуванням кожної упаковки із позначенням виду бюлетенів, номерів одномандатного округу та виборчої дільниці, кількості бюлетенів (цифрами та прописом).

1.3. Передача бюлетенів Центральної виборчій комісії здійснюється за актами прийому-передачі бюлетенів, які складаються окремо щодо бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах (додатки 2, 3).

Зазначені акти складаються у двох примірниках, підписуються представниками підприємства-виготовлювача та Центральної виборчої комісії і скріплюються відповідними печатками.

Примірники актів прийому-передачі бюлетенів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

Перші примірники актів прийому-передачі бюлетенів передаються Центральної виборчій комісії, а другі – підприємству-виготовлювачу.

1.4. Транспортування бюлетенів до місцезнаходження окружних виборчих комісій здійснюється Державним підприємством спеціального зв'язку.

Передача бюлетенів Центральною виборчою комісією Державному підприємству спеціального зв'язку для транспортування здійснюється одночасно з прийняттям їх від підприємства-виготовлювача.

1.5. Передача бюлетенів Державному підприємству спеціального зв'язку для транспортування та приймання їх від представника цього підприємства уповноваженим представником Центральної виборчої комісії за місцезнаходженням окружної виборчої комісії здійснюється за реєстрами прийому-передачі бюлетенів, які складаються окремо

щодо бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах (додатки 4, 5).

Зазначені реєстри складаються у двох примірниках, підписуються:

– за місцезнаходженням підприємства-виготовлювача – представниками Центральної виборчої комісії та Державного підприємства спеціального зв'язку під час передачі бюлетенів Центральною виборчою комісією Державному підприємству спеціального зв'язку для транспортування до місцезнаходження відповідної окружної виборчої комісії;

– за місцезнаходженням відповідної окружної виборчої комісії – представником Державного підприємства спеціального зв'язку та уповноваженим представником Центральної виборчої комісії під час передачі бюлетенів Державним підприємством спеціального зв'язку Центральній виборчій комісії.

Підписи представників Центральної виборчої комісії та Державного підприємства спеціального зв'язку скріплюються відповідними печатками.

1.6. Примірники реєстрів прийому-передачі бюлетенів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

Перші примірники реєстрів передаються Центральній виборчій комісії, а другі – Державному підприємству спеціального зв'язку.

1.7. Державне підприємство спеціального зв'язку транспортує бюлетені до відповідної окружної виборчої комісії за графіком доставки бюлетенів, погодженим з членом Центральної виборчої комісії, визначеним постановою Центральної виборчої комісії від 3 березня 2010 року № 257 куратором відповідного регіону України.

Графіки доставки бюлетенів до окружних виборчих комісій доводяться до їх відома.

2. Передача бюлетенів окружним виборчим комісіям

2.1. Передача бюлетенів окружним виборчим комісіям здійснюється не раніш як за сім днів до дня голосування на засіданнях окружних виборчих комісій представниками Центральної виборчої комісії, уповноваженими на це її рішенням.

Засідання окружної виборчої комісії для прийняття бюлетенів призначається на час, визначений графіком доставки бюлетенів до окружних виборчих комісій.

Передача бюлетенів окружній виборчій комісії уповноваженим представником Центральної виборчої комісії здійснюється одночасно з їх прийняттям від представника Державного підприємства спеціального зв'язку.

2.2. Бюлетені передаються окружним виборчим комісіям в упаковці підприємства-виготовлювача, яку забороняється розпечатувати.

У разі порушення цілісності упаковки підприємства-виготовлювача бюлетені в ній не перераховуються. З метою недопущення подальшого порушення упаковки вона додатково запаковується окружною виборчою комісією у спосіб, що не закриває на ній маркування підприємства-виготовлювача з позначенням виду бюлетенів, номерів одномандатного округу та виборчої дільниці, кількості бюлетенів. На додатковій упаковці проставляються підписи уповноваженого представника Центральної виборчої комісії, усіх присутніх під час прийняття бюлетенів членів окружної виборчої комісії та печатка цієї комісії.

При прийнятті бюлетенів окружна виборча комісія перевіряє:

– цілісність упаковки підприємства-виготовлювача;

– наявність на упаковці маркування підприємства-виготовлювача із позначенням виду бюлетенів, номерів одномандатного округу та виборчої дільниці, кількості бюлетенів;

– відповідність номерів одномандатного округу та виборчої дільниці, зазначених на упаковці підприємства-виготовлювача.

2.3. Передача бюлетенів завершується складанням відповідних протоколів про прийняття окружною виборчою комісією від Центральної виборчої комісії бюлетенів для голосування у загальнодержавному (додаток 6) та одномандатному округах (додаток 7).

Протоколи про прийняття бюлетенів складаються у трьох примірниках, які нумеруються та мають однакову юридичну силу.

2.4. Протоколи про прийняття бюлетенів підписуються всіма присутніми на засіданні членами окружної виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою окружної виборчої комісії, та уповноваженим представником Центральної виборчої комісії, який здійснив передачу бюлетенів.

Перші примірники протоколів про прийняття бюлетенів мають право підписати присутні на засіданні кандидати у депутати, уповноважені особи політичних партій, кандидатів у депутати від яких зареєстровано у загальнодержавному окрузі (далі відповідно – уповноважені особи партій), офіційні спостерігачі.

Перші примірники протоколів про прийняття бюлетенів передаються уповноваженому представнику Центральної виборчої комісії, другі – залишаються в окружній виборчій комісії, треті – невідкладно вивішуються в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

У разі коли передача бюлетенів від Центральної виборчої комісії здійснюється працівником Державного підприємства спеціального зв'язку, уповноваженим рішенням Центральної виборчої комісії, реєстри прийому-передачі бюлетенів для транспортування та протоколи про прийняття бюлетенів підписуються ним як уповноваженим представником Центральної виборчої комісії.

2.5 Копії протоколів про прийняття бюлетенів, засвідчені на кожній сторінці підписами голови і секретаря окружної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, невідкладно надаються кандидату в депутати, довірній особі кандидата в депутати, уповноваженій особі партії, офіційному спостерігачу, які були присутні при передачі бюлетенів, на їх прохання з розрахунку не більш як по одній копії протоколів для партії, кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі.

2.6. Окружна виборча комісія забезпечує збереження та охорону отриманих від Центральної виборчої комісії бюлетенів.

Бюлетені зберігаються у приміщенні окружної виборчої комісії у сейфі (металевій шафі чи окремій кімнаті), який (яка) опечатується стрічкою з проставлянням на ній підписів усіх присутніх на засіданні членів комісії та печатки комісії.

Зберігання бюлетенів повинно бути впорядковано за зростанням нумерації виборчих дільниць, а також за видами бюлетенів.

Сейф (металева шафа або окрема кімната) до завершення передачі бюлетенів усім дільничним виборчим комісіям постійно охороняється працівником органів внутрішніх справ України.

3. Передача окружною виборчою комісією бюлетенів дільничним виборчим комісіям звичайних та спеціальних виборчих дільниць

3.1. Окружна виборча комісія не раніш як за три дні до дня голосування, але не пізніш як за 24 години до дня голосування на своєму засіданні за складеним нею графіком передає всі бюлетені для голосування у загальнодержавному та (або) одномандатному округах усім дільничним виборчим комісіям виборчих дільниць округу.

3.2. Від імені дільничної виборчої комісії бюлетені приймають не менш як три члени цієї комісії, визначені її рішенням.

3.3. Бюлетені передаються відповідним дільничним виборчим комісіям в упаковці підприємства-виготовлювача.

Під час прийому-передачі бюлетенів забороняється розпечатувати упаковку підприємства-виготовлювача.

У разі порушення цілісності упаковки підприємства-виготовлювача під час передачі бюлетенів окружною виборчою комісією дільничній виборчій комісії бюлетені в ній не перераховуються. З метою недопущення подальшого порушення упаковки вона додатково запаковується окружною виборчою комісією у спосіб, що не закриває маркування з позначенням виду бюлетенів, номерів одномандатного округу та виборчої дільниці, кількості бюлетенів. На такій упаковці проставляються підписи усіх присутніх під час передачі бюлетенів членів окружної виборчої комісії, печатка цієї комісії, а також підписи членів дільничної виборчої комісії, які приймають бюлетені.

3.4. Про передачу бюлетенів відповідним дільничним виборчим комісіям окружна виборча комісія складає у трьох примірниках протоколи окремо щодо бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах (додатки 8, 9).

У протоколах зазначаються прізвища, ініціали членів дільничних виборчих комісій, які прийняли виборчі бюлетені, та проставляються їх підписи.

Протоколи підписуються всіма присутніми на засіданні членами окружної виборчої комісії, їх підписи скріплюються печаткою цієї комісії.

Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

Перші примірники протоколів мають право підписати присутні на засіданні кандидати у депутати, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

Перші примірники протоколів надсилаються до Центральної виборчої комісії, другі – зберігаються в окружній виборчій комісії, треті – невідкладно вивішуються у приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

3.5. Копії протоколів, засвідчені на кожній сторінці підписами голови і секретаря окружної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколів надаються кожному члену окружної виборчої комісії, а також невідкладно надаються кандидату в депутати, його довірений особі, уповноваженій особі партії, офіційному спостерігачу, які були присутні при передачі бюлетенів, на їх прохання з розрахунку не більш як по одній копії протоколів для партії, кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі.

3.6. Разом з бюлетенями представникам кожної дільничної виборчої комісії, які отримали бюлетені, надаються витяги із протоколів окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям кожного виду бюлетенів (додатки 10, 11), підписані головою і секретарем окружної виборчої комісії, трьома членами дільничної виборчої комісії, які отримали бюлетені, та засвідчені печаткою окружної виборчої комісії.

3.7. Передача дільничній виборчій комісії бюлетенів для голосування в загальнодержавному та одномандатному округах здійснюється окремо, почергово щодо

кожного виду бюлетенів. Процес передачі кожного виду бюлетенів завершується підписанням та наданням представникам дільничної виборчої комісії відповідного витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу відповідних бюлетенів.

3.8. Бюлетені, отримані від окружних виборчих комісій, транспортуються до приміщень дільничних виборчих комісій звичайних та спеціальних виборчих дільниць членами дільничної виборчої комісії відповідних виборчих дільниць у супроводі працівника органів внутрішніх справ України, який забезпечує охорону бюлетенів.

4. Прийняття бюлетенів дільничною виборчою комісією звичайних та спеціальних виборчих дільниць

4.1. Прийняття бюлетенів дільничною виборчою комісією звичайних та спеціальних виборчих дільниць здійснюється на її засіданні невідкладно після прибуття членів комісії, які отримали бюлетені від окружної виборчої комісії.

4.2. Бюлетені для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах у разі проведення чергових або позачергових виборів приймаються окремо, по чергово щодо кожного виду бюлетенів. Перевірка та перерахунок бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі розпочинаються лише після внесення до протоколу засідання комісії кількості прийнятих нею бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі.

Під час проведення повторних або проміжних виборів депутатів дільнична виборча комісія приймає лише один вид бюлетенів – для голосування в одномандатному окрузі.

4.3. Рішенням комісії визначається член дільничної виборчої комісії (крім секретаря комісії), який рахуватиме бюлетені.

Секретар дільничної виборчої комісії перевіряє відповідність позначення виборчого округу, номера одномандатного округу та номера виборчої дільниці, зазначених на бюлетенях, та у разі їх відповідності проставляє у визначених місцях кожного бюлетеня печатку дільничної виборчої комісії.

Визначений рішенням дільничної виборчої комісії член комісії вголос рахує отримані бюлетені, перевіряючи при цьому відповідність позначення виборчого округу, номера одномандатного округу та номера виборчої дільниці, зазначених на бюлетенях, а також наявність відбитка печатки комісії.

Інші члени комісії спостерігають за підрахунком бюлетенів.

Поділ дільничної виборчої комісії на кілька груп для підрахунку кожною з них частини бюлетенів забороняється.

Встановлена в результаті підрахунку кількість отриманих дільничною виборчою комісією бюлетенів окремо щодо кожного виду фіксується в протоколі засідання комісії.

4.4. У разі виявлення невідповідності підрахованої кількості бюлетенів для голосування у загальнодержавному та (або) одномандатному округах кількості бюлетенів, зазначеній у витягу (витягах) із протоколу (протоколів) окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям бюлетенів, дільнична виборча комісія приймає рішення про встановлення причини такої невідповідності та складає про це акт (акти) у двох примірниках (додатки 12, 13).

Примірники акта (актів) нумеруються і мають однакову юридичну силу.

Перший примірник акта обов'язково додається до першого примірника відповідного протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, який після закінчення підсумкового засідання дільничної виборчої комісії одночасно з другим примірником вказаного протоколу запаковується та

транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, встановленому статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України". Другий примірник акта зберігається у дільничній виборчій комісії.

У разі виявлення розходження між підрахованою кількістю фактично отриманих дільничною виборчою комісією бюлетенів і кількістю бюлетенів, зазначених у витягу (витягах) із протоколу (протоколів) окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям бюлетенів, вважається, що дільнична виборча комісія отримала бюлетені у кількості, встановленій їх перерахуванням на її засіданні та зафіксованій в акті (актах) і протоколі засідання дільничної виборчої комісії.

4.5. Дільнична виборча комісія забезпечує збереження та охорону отриманих бюлетенів.

Бюлетені зберігаються у приміщенні дільничної виборчої комісії у сейфі (металевій шафі), що опечатується на засіданні комісії, на якому приймалися бюлетені, стрічкою з проставлянням на ній підписів усіх присутніх на цьому засіданні та печатки виборчої комісії.

Сейф (металева шафа), де зберігаються бюлетені постійно (до початку підготовчого засідання комісії у день голосування, на початку якого усі присутні оглядають стрічку, якою було опечатано сейф (металеву шафу), перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

*Секретар засідання
Центральної виборчої комісії*

Ю. ШВЕЦЬ

Додаток 10
до постанови Центральної виборчої комісії
від 17 травня 2012 року № 85

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ

окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі

" ____ " _____ 20__ року _____ (дата складення) (місце складення)

Відповідно до частин третьої – шостої статті 82 Закону України "Про вибори народних депутатів України" окружна виборча комісія з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № _____ (назва регіону України) на своєму засіданні передала

дільничній виборчій комісії виборчої дільниці № _____ із кількістю виборців згідно із списком виборців на день складення протоколу

_____ (цифрами та прописом)

_____ виборчі бюлетені з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі у кількості (відповідно до маркування на упаковці підприємства-виготовлювача) _____ (цифрами та прописом)

Виборчі бюлетені отримали члени дільничної виборчої комісії:

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Голова
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Примітка. Витяг із протоколу надається разом з виборчими бюлетенями представникам дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені.

Секретар засідання
Центральної виборчої комісії

Ю. ШВЕЦЬ

Додаток 11
до постанови Центральної виборчої комісії
від 17 травня 2012 року № 85

_____ (вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ

**окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям
виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України
для голосування в одномандатному виборчому окрузі**

" ____ " _____ 20 ____ року _____
(дата складення) (місце складення)

Відповідно до частин третьої – шостої статті 82 Закону України "Про вибори народних депутатів України" окружна виборча комісія з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № _____ (назва регіону України)

комісії виборчої дільниці № _____ із кількістю виборців згідно із списком виборців на день складення протоколу _____ (цифрами та прописом)

_____ виборчі бюлетені з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі у кількості (відповідно до маркування на упаковці підприємства-виготовлювача) _____ (цифрами та прописом)

Виборчі бюлетені отримали члени дільничної виборчої комісії:

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Голова
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Примітка. Витяг із протоколу надається разом з виборчими бюлетенями представникам дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені.

Секретар засідання
Центральної виборчої комісії

Ю. ШВЕЦЬ

Додаток 12
до постанови Центральної виборчої комісії
від 17 травня 2012 року № 85

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

Примірник _____

А К Т

про розходження підрахованої кількості виборчих бюлетенів з кількістю, зазначеною у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі

" ____ " _____ 20__ року
(дата складення)

_____ (місце складення)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ під час прийняття виборчих бюлетенів, переданих окружною виборчою комісією з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № _____, встановлено:

кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, виявлену під час їх підрахунку, _____;
(цифрами та прописом)

кількість виборчих бюлетенів, зазначену у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, _____.
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність підрахованої кількості виборчих бюлетенів кількості виборчих бюлетенів, зазначеній у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів, яка становить _____, про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини дванадцятої статті 82 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.
(кількість цифрами)

Рішенням дільничної виборчої комісії виборчої дільниці № _____ від " ____ " _____ 20__ року № ____ встановлено, що причиною такої невідповідності є _____.

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Перший примірник акта мають право підписати присутні на засіданні комісії: кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка. Акт складається у двох примірниках, один з яких додається до першого примірника протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України", а другий – зберігається в дільничній виборчій комісії.

За наявності розходжень кількістю бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, вважається кількість, встановлена на засіданні дільничної виборчої комісії та зафіксована в цьому акті.

**Секретар засідання
Центральної виборчої комісії**

Ю. ШВЕЦЬ

Додаток 13
до постанови Центральної виборчої комісії
від 17 травня 2012 року № 85

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

Примірник _____

А К Т

про розходження підрахованої кількості виборчих бюлетенів з кількістю, зазначеною у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України для голосування в одномандатному виборчому окрузі

" ____ " _____ 20 ____ року
(дата складення)

_____ (місце складення)

Дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № _____ під час прийняття виборчих бюлетенів, переданих окружною виборчою комісією з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № _____, встановлено:

кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, виявлену під час їх підрахунку, _____
(цифрами та прописом)

кількість виборчих бюлетенів, зазначену у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, _____
(цифрами та прописом)

Таким чином, дільнична виборча комісія виявила невідповідність підрахованої кількості виборчих бюлетенів кількості виборчих бюлетенів, зазначеній у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів, яка становить _____, про що відповідно до частини восьмої статті 35, частини дванадцятої статті 82 Закону України "Про вибори народних депутатів України" склала цей акт.

Рішенням дільничної виборчої комісії виборчої дільниці № _____ від " ____ " _____ 20 ____ року № ____ встановлено, що причиною такої невідповідності є _____

Голова
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Заступник голови
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени дільничної виборчої комісії:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

МП

Перший примірник акта мають право підписати присутні на засіданні комісії:

кандидати у народні депутати України:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

уповноважені особи політичних партій:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

офіційні спостерігачі:

(підпис)	(прізвище, ініціали)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Примітка. Акт складається у двох примірниках, один з яких додається до першого примірника протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, запаковується та транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, визначеному статтею 93 Закону України "Про вибори народних депутатів України", а другий – зберігається в дільничній виборчій комісії.

За наявності розходжень кількістю бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, вважається кількість, встановлена на засіданні дільничної виборчої комісії та зафіксована в цьому акті.

**Секретар засідання
Центральної виборчої комісії**

Ю. ШВЕЦЬ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

7 червня 2012 року № 96

Про Роз'яснення щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення голосування з виборів народних депутатів України

З метою забезпечення однакового застосування законодавства України про вибори на всій території України, відповідно до пунктів 1, 2 частини другої статті 30, пункту 2 частини другої статті 32, статей 39 – 44, частин третьої, дев'ятої статті 88, статей 103, 104, 106, 107 Закону України "Про вибори народних депутатів України", пункту 2 частини першої статті 2, статті 22, пунктів 1, 2 частини першої статті 26, частин першої, третьої – восьмої статті 27, статті 28 Закону України "Про Державний реєстр виборців", керуючись статтями 11 – 13, пунктом 1 частини другої статті 16, пунктами 4, 5 статті 17 та пунктом 1 статті 19, частиною другою статті 27 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Затвердити:

Роз'яснення щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення голосування з виборів народних депутатів України (додаток 1);
зразок повідомлення про зміни, внесені до уточненого списку виборців на звичайній виборчій ділянці (додаток 2);
зразок повідомлення про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій ділянці (додаток 3).

2. Цю постанову надіслати Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству закордонних справ України, Міністерству оборони України, Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству юстиції України, Державній пенітенціарній службі України, Державній судовій адміністрації України, а також Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям для доведення до відома відповідних регіональних органів адміністрування та органів ведення Державного реєстру виборців, сільських, селищних, міських голів, окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України після їх утворення.

Заступник Голови Центральної виборчої комісії Ж.УСЕНКО-ЧОРНА

*Додаток 1
до постанови Центральної виборчої комісії
від 7 червня 2012 року № 96*

РОЗ'ЯСНЕННЯ
щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення
голосування з виборів народних депутатів України

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування законодавства України про вибори на всій території України під час підготовки і проведення виборів народних депутатів України (далі – вибори депутатів).

1. Загальні положення

1.1. Складання та уточнення списків виборців на виборчих дільницях для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів здійснюються відповідно до Законів України "Про вибори народних депутатів України", "Про Державний реєстр виборців", Порядку складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 29 лютого 2012 року № 38, та цього Роз'яснення.

1.2. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

1.3. Списки виборців на звичайних та закордонних виборчих дільницях, а також на спеціальних виборчих дільницях, утворених в установах виконання покарань, складаються на основі відомостей Державного реєстру виборців (далі – Реєстр).

До списку виборців на звичайній і закордонній виборчих дільницях включаються дієздатні громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років та які відносяться за виборчою адресою до відповідної виборчої дільниці згідно з відомостями Реєстру.

Особи, записи стосовно яких містяться в базі даних Реєстру, однак які згідно з відомостями Реєстру не мають права голосу, померли або вибули (у тому числі тимчасово на день голосування) зі своєї виборчої адреси, до списку виборців не включаються.

Виборець, якому тимчасово змінено місце голосування відповідно до частини третьої статті 7 Закону України "Про Державний реєстр виборців", включається до списку виборців на виборчій дільниці, визначеній за місцем перебування такого виборця в день голосування.

У разі проведення в одномандатному виборчому окрузі повторного голосування чи повторних або проміжних виборів депутата орган ведення Реєстру може тимчасово змінити місце голосування виборцю, якщо його виборча адреса належить до території одномандатного виборчого округу, в якому проводяться такі вибори (повторне голосування), та виборча дільниця, яку він просить визначити місцем його голосування, розташована на території цього одномандатного виборчого округу.

1.4. Списки виборців на виборчих дільницях, акти про їх передачу дільничним виборчим комісіям, подання з відомостями про виборців, на підставі яких складаються списки виборців на спеціальних виборчих дільницях, складаються (вносяться) за формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 26 січня 2012 року № 19.

1.5. У разі проведення чергових або позачергових виборів депутатів формування електронних файлів для виготовлення органами ведення Реєстру списків виборців здійснюється централізовано Службою розпорядника Реєстру. Під час формування електронних файлів списків виборців автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система "Державний реєстр виборців" функціонує в режимі першочергового виконання

завдань у межах підсистеми складання та уточнення списків виборців для виборчих дільниць.

1.6. Дільничні виборчі комісії забезпечують використання списків виборців виключно у цілях, передбачених законом.

2. Складання та уточнення попередніх списків виборців на звичайних виборчих дільницях

2.1. Попередні списки виборців для звичайних виборчих дільниць складаються органами ведення Реєстру відповідно до Закону України "Про Державний реєстр виборців" та Порядку складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 29 лютого 2012 року № 38.

2.2. Наступного дня після отримання попереднього списку виборців дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня голосування надсилає або доставляє в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення, яким повідомляє, зокрема, про включення його до попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці. Форма іменного запрошення затверджується Центральною виборчою комісією.

2.3. Виборець має право ознайомитися із попереднім списком виборців та перевірити правильність внесених до нього відомостей безпосередньо у приміщенні дільничної виборчої комісії.

2.4. Якщо виборець виявив неправильності у попередньому списку виборців, у тому числі невключення, неправильне включення до списку виборців його або інших осіб, наявність або відсутність відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися, він має право звернутися до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Реєстру із заявою про уточнення попереднього списку виборців, до якої додаються документи (копії документів), що підтверджують зазначені в ній відомості.

У разі виявлення невключення особи до попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці до заяви додаються документи (копії документів), що підтверджують наявність у такої особи права голосу та належність її виборчої адреси до цієї звичайної виборчої дільниці.

Заява про уточнення попереднього списку виборців подається виборцем особисто. У разі якщо виборець за станом здоров'я не може особисто подати заяву, дільнична виборча комісія за зверненням такого виборця зобов'язана забезпечити прийняття у нього заяви в інший спосіб.

2.5. Заява про уточнення попереднього списку виборців може бути подана виборцем до дільничної виборчої комісії або органу ведення Реєстру не пізніше як за п'ять днів до дня голосування. Заява, подана після зазначеного строку, не розглядається.

2.6. Дільнична виборча комісія розглядає заяву виборця про уточнення попереднього списку виборців на своєму засіданні протягом одного дня.

За результатом розгляду такої заяви дільнична виборча комісія приймає рішення про передачу заяви до органу ведення Реєстру, яке невідкладно направляється відповідному органу ведення Реєстру разом із заявою виборця та доданими до неї документами (копіями документів). Зазначене рішення дільничної виборчої комісії видається особі, яка подала

заяву про уточнення попереднього списку виборців, не пізніше наступного дня після дня його прийняття.

2.7. Орган ведення Реєстру розглядає заяви виборців про уточнення попереднього списку виборців, переданих дільничною виборчою комісією, а також поданих йому безпосередньо, в установленому статтями 19 та 20 Закону України "Про Державний реєстр виборців" порядку. Про результати розгляду таких заяв повідомляються особи, які їх подали. Орган ведення Реєстру також невідкладно повідомляє відповідну дільничну виборчу комісію про результати розгляду переданих нею заяв виборців.

2.8. Кожен виборець має право звернутися до суду з адміністративним позовом про уточнення списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України. Суд при розгляді даного адміністративного позову звертається із запитом щодо уточнення відомостей про виборця до відповідного органу ведення Реєстру, який зобов'язаний невідкладно надати відповідь на запит суду.

2.9. Рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців, подане виборцем до дільничної виборчої комісії не пізніш як за п'ять днів до дня голосування, негайно направляється до відповідного органу ведення Реєстру.

2.10. З метою уточнення попередніх списків виборців на звичайних виборчих дільницях керівники органів, закладів, установ, зазначених у статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців", за десять днів до дня голосування подають органу ведення Реєстру передбачені вказаною статтею відомості за формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 13 січня 2011 року № 6, зі зміною у назві подання періоду, за який подаються відомості.

Такі відомості подаються за період з дати подання відомостей для складання попереднього списку виборців для підготовки і проведення голосування з відповідних виборів депутатів до дня подання цих відомостей.

2.11. У разі проведення повторних або проміжних виборів депутата передбачені статтею 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців" відомості подаються лише тими органами, закладами й установами, повноваження яких поширюються на територію одномандатного виборчого округу, в якому проводяться такі вибори.

2.12. Відомості подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізні нумерацію записів та нумерацію аркушів. Достовірність відомостей, поданих на паперовому носії, засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи і скріплюється печаткою.

2.13. Орган ведення Реєстру опрацьовує подані керівниками органів, закладів, установ відомості згідно із Законом України "Про Державний реєстр виборців" до формування уточнених списків виборців для звичайних виборчих дільниць в електронному вигляді.

2.14. Орган ведення Реєстру виготовляє уточнений список виборців на звичайній виборчій дільниці за наслідками розгляду заяв виборців про уточнення попереднього списку виборців, заяв виборців про тимчасову зміну місця голосування, поданих відповідно до частини третьої статті 7 Закону України "Про Державний реєстр виборців", у тому числі членів окружних та дільничних виборчих комісій (члени окружних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, найбільш наближеній до місця знаходження відповідної окружної виборчої комісії, а члени дільничних виборчих комісій – до списку виборців на виборчій дільниці, де вони включені до складу виборчої комісії), а також на підставі:

відомостей, поданих органами, закладами, установами, зазначеними в статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців";
рішень окружних виборчих комісій щодо утворення дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць (у частині включення членів дільничних виборчих комісій до списків виборців на спеціальній виборчій дільниці);
повідомлень дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, отриманих не пізніше як за п'ять днів до дня голосування;
рішень судів щодо внесення змін до списку виборців, отриманих не пізніше як за п'ять днів до дня голосування.

2.15. В уточненому списку виборців для звичайної виборчої дільниці зазначаються: прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) виборця; дата народження (число, місяць, рік) виборця; виборча адреса виборця (без зазначення поштового індексу і країни проживання). Відомості про дату народження виборця вносяться до уточненого списку виборців арабськими цифрами: число та місяць – двозначними числами, рік – чотиризначним числом. У зв'язку із зазначенням у списку виборців місцезнаходження дільничної виборчої комісії, у тому числі району, області, Автономної Республіки Крим, у графі "Виборча адреса" може не вказуватися назва відповідного району, області, Автономна Республіка Крим.

2.16. В уточненому списку виборців навпроти прізвищ виборців, постійно не здатних пересуватися самостійно, у графі "Примітки" робиться відмітка "НСП".

2.17. При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до уточненого списку виборців у графі "Примітки" навпроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дата його видачі та найменування органу ведення Реєстру, який його видав.

2.18. Уточнений список виборців містить графу для підписів виборців за отримання виборчих бюлетенів.

2.19. Виборці включаються до уточненого списку виборців так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч.

2.20. Уточнений список виборців має наскрізні нумерацію виборців та нумерацію аркушів.

2.21. Уточнений список виборців для кожної звичайної виборчої дільниці виготовляється на паперовому носії формату А3 у двох примірниках. Кожен примірник уточненого списку виборців на кожному аркуші засвідчується підписом керівника органу ведення Реєстру і скріплюється печаткою цього органу.

2.22. Орган ведення Реєстру не пізніше як за два дні до дня голосування передає один примірник уточненого списку виборців на паперовому носії відповідній дільничній виборчій комісії у спеціально виділеному для цього приміщенні місцевої державної адміністрації або виконавчого органу ради, де розташований цей орган ведення Реєстру. Від імені дільничної виборчої комісії уточнений список виборців отримують не менше трьох членів цієї комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості – заступник голови або секретар комісії.

2.23. Про передачу дільничній виборчій комісії звичайної виборчої дільниці уточненого списку виборців складається акт у двох примірниках. Один примірник акта зберігається в органі ведення Реєстру, інший – у дільничній виборчій комісії. Другий примірник уточненого списку виборців зберігається в органі ведення Реєстру.

3. Внесення змін та уточнень до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці

3.1. Зміни до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці вносить голова або заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії.

3.2. Підставою для внесення змін до уточненого списку виборців є:
рішення суду;
повідомлення органу ведення Реєстру.

3.3. У день голосування зміни до уточненого списку виборців можуть вноситися виключно на підставі рішення суду.

3.4. Включення виборця до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці, виключення зі списку виборців осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюються відповідно до вимог частин третьої, четвертої статті 42 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

3.5. При внесенні змін до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці дільнична виборча комісія цієї виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців, або осіб, виключених зі списку, органу ведення Реєстру, яким складено цей список виборців. Зразок повідомлення про зміни, внесені до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці, наведено у додатку 2 до постанови Центральної виборчої комісії від 7 червня 2012 року № 96.

3.6. Орган ведення Реєстру, який отримав повідомлення дільничної виборчої комісії про включення виборця до списку виборців на виборчій дільниці та у зв'язку із цим виявив кратне включення виборця до уточнених списків виборців, невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію, яка зобов'язана виключити такого виборця зі списку виборців на цій дільниці.

3.7. Голова, заступник голови або секретар дільничної виборчої комісії в день голосування виправляють неточності та технічні описки в уточненому списку виборців, а саме: неправильне написання прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), дати народження, номера будинку, квартири місця проживання – в разі, якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку виборців включено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування. Таке виправлення засвідчується підписом голови або заступника голови чи секретаря дільничної виборчої комісії у графі "Примітки".

3.8. Розбіжності у виборчій адресі виборця в уточненому списку виборців та паспорті громадянина України щодо найменування вулиці (проспекту, бульвару, площі, провулка, кварталу тощо) або номера будинку в разі, якщо такі розбіжності стосуються тієї самої вулиці чи того ж будинку та пов'язані з перейменуванням вулиці, зміною нумерації існуючого будинку, не потребують внесення змін до списку виборців.

3.9. Уточнений список виборців на звичайній виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

3.10. Під час опрацювання уточненого списку виборців відповідно до статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України" дільнична виборча комісія здійснює підготовку передбачених формою уточненого списку виборців відомостей про виборців (осіб), включених чи виключених з нього, а також про виборців, стосовно яких були внесені зміни.

Такі відомості передаються дільничною виборчою комісією до відповідного органу ведення Реєстру не пізніше як на третій день з дня оприлюднення результатів виборів депутатів. Зразок повідомлення про зміни, внесені до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці, наведено у додатку 2 до постанови Центральної виборчої комісії від 7 червня 2012 року № 96.

3.11. Орган ведення Реєстру в разі встановлення під час перевірки змін, внесених до уточнених списків виборців, факту невключення виборця до Реєстру, неправомірного або кратного включення особи до Реєстру, неправильностей у персональних даних виборця здійснює їх уточнення в порядку, визначеному статтею 23 Закону України "Про Державний реєстр виборців".

4. Складання та уточнення списків виборців на спеціальних виборчих дільницях

4.1. На спеціальних виборчих дільницях, крім виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, списки виборців складаються відповідними дільничними виборчими комісіями.

4.2. Дільничні виборчі комісії спеціальних виборчих дільниць (крім дільниць у стаціонарних лікувальних закладах) складають списки виборців не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів, установ, полярної станції України, капітанами суден, де утворені такі виборчі дільниці.

4.3. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, списки виборців складаються не пізніше як за сім днів до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів. Виборці, які повинні покинути лікувальний заклад до дня голосування, до таких відомостей та до списку виборців на цій виборчій дільниці не включаються.

4.4. Відомості, на підставі яких дільничними виборчими комісіями спеціальних виборчих дільниць складаються списки виборців, подаються в одному примірнику за підписом керівника відповідного закладу, установи, полярної станції України, капітана судна і засвідчуються відповідною печаткою. Керівник закладу, установи, полярної станції України, капітан судна подає зазначені відомості дільничній виборчій комісії не пізніше як за шістьнадцять днів, а керівник стаціонарного лікувального закладу – не пізніше як за дев'ять днів до дня голосування та забезпечує їх достовірність.

Подання повинно містити стосовно кожного виборця відомості про:

прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності);

дату народження (число, місяць, рік);

адресу місця проживання;

за наявності підстав – відмітку у графі "Примітки" про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

4.5. Для спеціальних виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, органами ведення Реєстру складаються попередні та уточнені списки виборців.

4.6. Керівники установ виконання покарань при поданні відомостей, передбачених частиною сьомою статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців", для складання

попередніх списків виборців на виборчих дільницях також надають відомості про громадян України, які відбувають покарання та яким з початку наступного місяця до дня голосування включно виповниться вісімнадцять років, за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 13 січня 2011 року № 6, зі зміною у назві подання періоду, за який подаються відомості.

4.7. Для складання попередніх та уточнених списків виборців на спеціальних виборчих дільницях, утворених у слідчих ізоляторах, їх керівники подають відповідному органу ведення Реєстру за встановленою формою (додаток 7 до постанови Центральної виборчої комісії від 26 січня 2012 року № 19 "Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України") відомості про дієздатних громадян України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років та які на день проведення голосування перебуватимуть у цих установах.

З урахуванням установлених Законом України "Про вибори народних депутатів України" строків передачі попередніх та уточнених списків виборців дільничним виборчим комісіям спеціальних виборчих дільниць, утворених у слідчих ізоляторах, відомості про виборців, на підставі яких складаються попередні списки виборців, подаються не пізніше як за двадцять один день до дня голосування (при проведенні позачергових, повторних або проміжних виборів депутатів – не пізніше як за дванадцять днів до дня голосування), а відомості про виборців, на підставі яких складаються уточнені списки виборців, – не пізніше як за п'ять днів до дня голосування. До подання додається його файл на електронному носії інформації, який після опрацювання відповідних відомостей може бути повернуто суб'єкту внесення подання.

4.8. Органи ведення Реєстру передають попередні та уточнені списки виборців дільничним виборчим комісіям спеціальних виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, у порядку та строки, встановлені для передачі попередніх та уточнених списків виборців на звичайних виборчих дільницях.

4.9. Наступного дня після складання списку виборців дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні цієї дільничної виборчої комісії.

4.10. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці, яка самостійно склала список виборців, невідкладно після його складання передає відомості про включених до нього виборців органу ведення Реєстру за своїм місцезнаходженням. Зразок повідомлення про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, наведено у додатку 3 до постанови Центральної виборчої комісії від 7 червня 2012 року № 96.

Зміст списку виборців на виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, передається за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Реєстру за своїм місцезнаходженням.

4.11. Орган ведення Реєстру, який отримав відомості про виборців, включених до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, вносить до бази даних Реєстру відповідні службові відмітки щодо виборців, які не будуть голосувати за своїми виборчими адресами у зв'язку з їх включенням до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці.

4.12. У разі якщо виборець прибув до стаціонарного лікувального закладу пізніше як за десять днів до дня голосування, однак раніше ніж за три дні до дня голосування, відповідна дільнична виборча комісія уточнює список виборців, включаючи виборця до списку виборців на підставі відомостей, поданих невідкладно керівником відповідного закладу, підпис якого засвідчується печаткою цього закладу.

4.13. Виборець, який прибув до лікувального закладу в тому ж населеному пункті, де він проживає, пізніше ніж за три дні до дня голосування має право звернутися до виборчої комісії звичайної виборчої дільниці, де він включений до списку виборців, щодо можливості проголосувати за місцем свого перебування в порядку та строки, передбачені статтею 86 Закону України "Про вибори народних депутатів України". У цьому випадку такий виборець до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці не включається.

4.14. Виборець має право звернутися до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці або безпосередньо до суду із заявою щодо уточнення списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

4.15. До дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці заява про уточнення списку виборців може бути подана виборцем особисто не пізніш як за три дні до дня голосування. Заява, подана до дільничної виборчої комісії після зазначеного строку, залишається без розгляду.

4.16. Заява про уточнення списку виборців невідкладно розглядається дільничною виборчою комісією на її засіданні. За підсумком розгляду заяви дільнична виборча комісія зобов'язана прийняти одне з таких рішень:
 рішення про внесення зміни до списку виборців;
 мотивоване рішення про відмову в задоволенні заяви.
 Копія прийнятого дільничною виборчою комісією рішення видається виборцю у день його прийняття.

4.17. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути поданий до суду в порядку і строки, встановлені Кодексом адміністративного судочинства України.

4.18. Зміни до уточненого списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі, можуть бути внесені в порядку, встановленому статтею 43 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

4.19. При включенні виборця до списку виборців або виключенні зі списку дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про таких виборців органу ведення Реєстру за своїм місцезнаходженням, який вносить або вилучає відповідну службову відмітку. Зразок повідомлення про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, наведено у додатку 3 до постанови Центральної виборчої комісії від 7 червня 2012 року № 96.

У разі отримання таких відомостей пізніш як за п'ять днів до дня голосування та виявлення кратного включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці, орган ведення Реєстру невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію, яка зобов'язана виключити такого виборця зі списку виборців на цій дільниці.

4.20. Список виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у винятковому випадку відповідно до частини восьмої статті 21 Закону України "Про вибори народних депутатів України", складається дільничною виборчою комісією не пізніш як за сім днів до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, установи, капітаном судна. Такі відомості подаються не пізніш як за вісім днів до дня голосування в одному примірнику за підписом керівника закладу, установи, капітана судна і засвідчуються відповідною печаткою.

Після складання списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у винятковому випадку, дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про включених до нього виборців органу ведення Реєстру за своїм місцезнаходженням. Зразок повідомлення про

включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, наведено у додатку 3 до постанови Центральної виборчої комісії від 7 червня 2012 року № 96. Зміст списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, дільнична виборча комісія передає за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Реєстру за своїм місцезнаходженням.

4.21. Члени дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці включаються до списку виборців на цій виборчій дільниці на підставі рішення відповідної виборчої комісії щодо утворення дільничної виборчої комісії цієї спеціальної виборчої дільниці.

4.22. Список виборців на спеціальній виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

4.23. При проведенні позачергових, повторних або проміжних виборів депутатів списки виборців на спеціальних виборчих дільницях складаються дільничними виборчими комісіями в порядку, передбаченому Законом України "Про вибори народних депутатів України", не пізніш як за сім днів до дня голосування.

5. Складання та уточнення попередніх списків виборців на закордонних виборчих дільницях

5.1. Для кожної закордонної виборчої дільниці органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України складаються попередні списки виборців.

5.2. Для складання попередніх списків виборців на закордонних виборчих дільницях керівники закордонних дипломатичних установ України за тридцять днів до дня голосування подають органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України відомості, передбачені частиною дев'ятою статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців", за формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 13 січня 2011 року № 6, зі зміною у назві подання періоду, за який подаються відомості.

Такі відомості подаються за період з дня останнього подання відомостей у порядку періодичного поновлення персональних даних Реєстру до дня подання цих відомостей. Керівники закордонних дипломатичних установ України також подають відомості про громадян України, яким з початку наступного місяця до дня голосування включно виповниться вісімнадцять років, за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 13 січня 2011 року № 6, зі зміною у назві подання періоду, за який подаються відомості.

Відомості подаються згідно з пунктом 2.12 цього Роз'яснення.

5.3. Орган ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України опрацьовує подані керівниками закордонних дипломатичних установ України відомості відповідно до Закону України "Про Державний реєстр виборців" до формування попередніх списків виборців для закордонних виборчих дільниць в електронному вигляді.

5.4. Виборець, який проживає чи перебуває в Україні, та перебуватиме в день голосування за її межами, не пізніш як за п'ять днів до дня голосування може звернутися з мотивованою заявою про тимчасову зміну місця його голосування без зміни виборчої адреси до органу ведення Реєстру за своєю виборчою адресою або до органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до попереднього

списку виборців у графі "Примітки" навпроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дата його видачі та найменування органу ведення Реєстру, який його видав.

5.5. У попередньому списку виборців для закордонної виборчої дільниці зазначаються: прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) виборця; дата народження (число, місяць, рік) виборця; виборча адреса виборця.

Відомості про дату народження виборця вносяться до попереднього списку виборців арабськими цифрами: число та місяць – двозначними числами, рік – чотиризначним числом.

5.6. Відомості про виборців у списку зазначаються в порядку їх виборчих адрес так, щоб відомості про виборців з однаковою виборчою адресою у списку виборців були розміщені поруч.

5.7. Попередній список виборців має наскрізні нумерацію виборців та нумерацію аркушів.

5.8. Попередній список виборців для кожної закордонної виборчої дільниці виготовляється на паперовому носії формату А3 у двох примірниках.

Кожен примірник попереднього списку виборців для закордонної виборчої дільниці на кожному аркуші засвідчується підписом керівника органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України і скріплюється печаткою цього органу.

5.9. Міністерство закордонних справ України передає попередні списки виборців на паперових носіях в одному примірнику відповідним дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць не пізніше як за двадцять два дні до дня голосування. Другий примірник зберігається в органі ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

5.10. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня голосування надсилає або доставляє в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення, яким повідомляє, зокрема, про включення його до попереднього списку виборців відповідної закордонної виборчої дільниці. Форма іменного запрошення затверджується Центральною виборчою комісією.

5.11. Виборець має право ознайомитися зі списком виборців та перевірити правильність внесених до нього відомостей у приміщенні дільничної виборчої комісії.

5.12. Якщо виборець виявив неправильності у попередньому списку виборців на закордонній виборчій дільниці, у тому числі невключення, неправильне включення до списку виборців його або інших осіб, він особисто може подати до відповідної дільничної виборчої комісії заяву про уточнення попереднього списку виборців, до якої додаються документи (копії документів), що підтверджують зазначені в ній відомості.

У разі виявлення невключення особи до попереднього списку виборців на закордонній виборчій дільниці до заяви додаються документи (копії документів), що підтверджують наявність у такої особи права голосу та її проживання або перебування на день проведення голосування на виборах депутатів в межах цієї закордонної виборчої дільниці.

Заява щодо неправильностей у попередньому списку виборців на закордонній виборчій дільниці може бути подана виборцем до дільничної виборчої комісії не пізніше як за п'ять днів до дня голосування.

5.13. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці невідкладно передає заяву щодо неправильностей у попередньому списку виборців та додані до неї документи (копії документів) через відповідну закордонну дипломатичну установу України органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України. Про передачу такої заяви дільничною виборчою комісією рішення не приймається.

Копію такої заяви закордонна дипломатична установа України також передає органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України за допомогою технічних засобів зв'язку.

5.14. Орган ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України розглядає передані дільничною виборчою комісією заяви виборців про уточнення попереднього списку виборців у порядку, встановленому статтями 19 та 20 Закону України "Про Державний реєстр виборців".

5.15. Для складання уточнених списків виборців на закордонних виборчих дільницях керівники закордонних дипломатичних установ України за десять днів до дня голосування подають органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України відомості, передбачені частиною дев'ятою статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців", за формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 13 січня 2011 року № 6, зі зміною у назві подання періоду, за який подаються відомості.

Такі відомості подаються за період з дати подання відомостей для складання попереднього списку виборців для підготовки і проведення голосування з відповідних виборів депутатів до дня подання цих відомостей.

Відомості подаються відповідно до пункту 2.12 цього Роз'яснення.

5.16. Орган ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України опрацьовує подані керівниками закордонних дипломатичних установ України відомості згідно із Законом України "Про Державний реєстр виборців" до формування уточнених списків виборців для закордонних виборчих дільниць в електронному вигляді.

5.17. Уточнені списки виборців на закордонних виборчих дільницях виготовляються органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України за наслідками розгляду заяв виборців щодо неправильностей у попередньому списку виборців, тимчасову зміну місця голосування та з урахуванням відомостей, поданих для складання уточнених списків виборців відповідно до Закону України "Про Державний реєстр виборців".

5.18. Уточнені списки виборців виготовляються згідно з пунктами 5.5 – 5.8 цього Роз'яснення та містять графу для підписів виборців за отримання виборчих бюлетенів.

5.19. Міністерство закордонних справ України передає уточнені списки виборців на паперових носіях в одному примірнику дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць не пізніше як за два дні до дня голосування.

Другі примірники уточнених списків виборців зберігаються в органі ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

5.20. У день голосування зміни до уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці можуть вноситися головою або заступником голови та секретарем цієї виборчої комісії виключно шляхом виправлення неточностей та технічних опісок – неправильне написання прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), дати народження, номера будинку, квартири місця проживання – в разі, якщо, незважаючи на такі технічні опіски, є зрозумілим, що до списку виборців включено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування. Таке виправлення засвідчується підписом голови або заступника голови чи секретаря дільничної виборчої комісії у графі "Примітки".

5.21. Під час опрацювання уточненого списку виборців відповідно до статті 88 Закону України "Про вибори народних депутатів України" дільнична виборча комісія здійснює підготовку передбачених формою уточненого списку виборців відомостей про виборців, стосовно яких до списку були внесені зміни (виправлено неточності та технічні описки). Такі відомості передаються дільничною виборчою комісією до органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України не пізніш як на третій день з дня оприлюднення результатів виборів депутатів.

5.22. Член дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці, який за своєю виборчою адресою відповідно до відомостей Реєстру не відноситься до цієї виборчої дільниці, для включення до відповідного списку виборців може в порядку та строки, встановлені законом, змінити виборчу адресу чи тимчасово змінити місце голосування без зміни виборчої адреси, або подати заяву про уточнення попереднього списку виборців.

6. Складання списків виборців на виборчих дільницях для проведення повторного голосування

6.1. Списки виборців на виборчих дільницях для проведення повторного голосування складаються з додержанням вимог Закону України "Про вибори народних депутатів України" за формою відповідного списку виборців із зміною його назви (список виборців на виборчій дільниці для повторного голосування) та із зазначенням дати проведення повторного голосування.

6.2. Для складання списків виборців для проведення повторного голосування органи, заклади, установи, зазначені в статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців", повноваження яких поширюються на територію одномандатного виборчого округу, де проводиться повторне голосування, не пізніш як за десять днів до дня повторного голосування подають передбачені вказаною статтею відомості.

6.3. Списки виборців для проведення повторного голосування виготовляються з урахуванням змін, внесених до уточнених списків виборців для проведення голосування на відповідних виборах депутатів.

6.4. Списки виборців для проведення повторного голосування, виготовлені органами ведення Реєстру, передаються відповідним дільничним виборчим комісіям у порядку та строки, встановлені для передачі уточнених списків виборців на виборчих дільницях.

Секретар засідання Центральної виборчої комісії Ю. ШВЕЦЬ

Додаток 2
до постанови Центральної виборчої комісії
від 7 червня 2012 року № 96

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

_____ (найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про зміни, внесені до уточненого списку виборців
на звичайній виборчій дільниці № ____

Включено таких виборців:

№ з/п	Прізвище	Власне ім'я (усі власні імена)	По батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса	Підстава

Виключено таких осіб:

№ з/п	Прізвище	Власне ім'я (усі власні імена)	По батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса	Підстава

Внесено такі зміни стосовно виборців:

№ з/п	Прізвище	Власне ім'я (усі власні імена)	По батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Виборча адреса	Суть змін	Підстава

Голова (заступник голови)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

" ____ " _____ 20__ року

Секретар засідання
Центральної виборчої комісії

Ю. ШВЕЦЬ

Додаток 3
до постанови Центральної виборчої комісії
від 7 червня 2012 року № 96

_____ (вид виборів народних депутатів України)

_____ (дата проведення виборів народних депутатів України)

_____ (найменування органу ведення Державного реєстру виборців)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про включення виборців до списку виборців
на спеціальній виборчій дільниці № ____

№ з/п	Прізвище	Власне ім'я (усі власні імена)	По батькові (за наявності)	Дата народження (число, місяць, рік)	Адреса місця проживання

Голова (заступник голови)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

МП

"__" _____ 20__ року

Секретар засідання
Центральної виборчої комісії

Ю. ШВЕЦЬ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

19 липня 2012 року № 122

**Про Порядок залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників
для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення
повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення
виборів народних депутатів України**

З метою однакового застосування законодавства України про вибори в частині залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України, відповідно до частини третьої статті 30, частини сімнадцятої статті 33, частини п'ятої статті 47 Закону України "Про вибори народних депутатів України", постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 213 "Про розміри та порядок оплати праці спеціалістів, експертів і технічних працівників, які залучаються до роботи у виборчих комісіях по виборах народних депутатів України для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень зазначених комісій", керуючись статтями 11 – 13, пунктом 4 статті 17, пунктом 4 статті 19 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Затвердити Порядок залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України (додаток 1).

2. Встановити форми:

довідки про надання послуг Центральній виборчій комісії під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України (додаток 2);

довідки про надання послуг окружній (дільничній) виборчій комісії під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України (додаток 3);

договору про надання Центральній виборчій комісії послуг, пов'язаних з підготовкою та проведенням виборів народних депутатів України (додаток 4);

договору про надання окружній (дільничній) виборчій комісії послуг, пов'язаних з підготовкою та проведенням виборів народних депутатів України (додаток 5).

3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Центральної виборчої комісії від 23 жовтня 2009 року № 189 "Про Порядок залучення спеціалістів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів Президента України, народних депутатів України" (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 19 січня 2012 року № 4) в частині, що стосується виборів народних депутатів України.

4. Цю постанову надіслати окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України після їх утворення.

Голова Центральної виборчої комісії

В.ШАПОВАЛ

Додаток 1
до постанови Центральної виборчої комісії
від 19 липня 2012 року № 122

ПОРЯДОК

залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України

1. Цим Порядком відповідно до частини третьої статті 30, частини сімнадцятої статті 33 та частини п'ятої статті 47 Закону України "Про вибори народних депутатів України", постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 213 "Про розміри та порядок оплати праці спеціалістів, експертів і технічних працівників, які залучаються до роботи у виборчих комісіях по виборах народних депутатів України для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень зазначених комісій" регулюються питання залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень Центральної виборчої комісії, окружних та дільничних виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України.

2. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень Центральної виборчої комісії, окружних та дільничних виборчих комісій, передбачених Законами України "Про Центральну виборчу комісію" та "Про вибори народних депутатів України", на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України можуть залучатися відповідні спеціалісти, експерти та технічні працівники (далі – залучені працівники).

3. Гранична чисельність залучених працівників становить для:

- 1) Центральної виборчої комісії – не більше 150 осіб;
- 2) окружної виборчої комісії – не більше 10 осіб;
- 3) дільничної виборчої комісії малої та середньої виборчих дільниць – не більше однієї особи, великої виборчої дільниці – не більше двох осіб.

4. Окружна виборча комісія на підставі граничної чисельності, зазначеної в підпунктах 2, 3 пункту 3 цього Порядку, на своєму засіданні приймає рішення про затвердження переліку посад та чисельності залучених працівників для роботи в цій комісії та дільничних виборчих комісіях відповідного одномандатного виборчого округу.

5. Залученими працівниками не можуть бути державні службовці, посадові та службові особи органів місцевого самоврядування, працівники судів та правоохоронних органів.

6. Із залученими працівниками виборчих комісій укладаються цивільно-правові договори за встановленою формою (додатки 4, 5).

7. При укладенні цивільно-правового договору залучений працівник подає до відповідної виборчої комісії такі документи:

копію паспорта (сторінки, в яких зазначено прізвище, ім'я, по батькові, дата і місце народження, коли і ким виданий паспорт, місце проживання);

копію довідки реєстраційного номера облікової картки платника податку (у разі якщо особа через свої релігійні переконання відмовилась від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідний орган

державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, подається копія сторінок паспорта з відповідною відміткою);

копію документа про освіту (спеціальність, кваліфікація), якщо робота потребує спеціальної підготовки або кваліфікації.

8. Праця, пов'язана з організацією підготовки та проведення виборів народних депутатів України, осіб, визнаних у встановленому законом порядку безробітними, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги по безробіттю та інших видів допомоги.

9. Оплата праці осіб, які залучаються до роботи у комісії, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

10. Залученим працівникам (особам, визнаним у встановленому законом порядку безробітними, пенсіонерам тощо) видається довідка про надання ними Центральній виборчій комісії (додаток 2), окружній чи дільничній виборчій комісії (додаток 3) послуг під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України для подання за місцем вимоги (до органів державної служби зайнятості, Пенсійного фонду України тощо).

11. У разі залучення для роботи у виборчих комісіях бухгалтера, касира чи іншого спеціаліста, на якого безпосередньо покладається обов'язок зберігання, перевезення або використання в цих комісіях переданих їм матеріальних цінностей чи грошових коштів, окремо укладається договір про повну матеріальну відповідальність.

12. Оплата праці залученого працівника здійснюється щомісяця відповідно Центральною виборчою комісією, окружною виборчою комісією на підставі акта приймання-передачі наданих послуг.

Оплата праці залучених працівників для роботи в дільничних виборчих комісіях здійснюється відповідною окружною виборчою комісією.

У разі роботи залученого працівника протягом неповного календарного місяця або дострокового розірвання з різних причин цивільно-правового договору оплата здійснюється з урахуванням обсягу наданих ним послуг за цей час.

13. Розмір оплати праці залучених працівників для роботи в Центральній виборчій комісії встановлюється в межах фонду оплати праці, передбаченого в кошторисі видатків на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії.

Розмір оплати праці залучених працівників для роботи в окружній або дільничній виборчій комісії встановлюється в межах фонду оплати праці, передбаченого єдиним кошторисом видатків на підготовку та проведення виборів народних депутатів України відповідної окружної виборчої комісії, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії.

14. Розмір оплати праці залучених працівників для роботи в Центральній виборчій комісії визначається відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 213 "Про розміри та порядок оплати праці спеціалістів, експертів і технічних працівників, які залучаються до роботи у виборчих комісіях по виборах народних депутатів України для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень зазначених комісій".

Розмір оплати праці залучених працівників для роботи в окружній чи дільничній виборчій комісії не повинен перевищувати розміру місячної заробітної плати члена відповідної виборчої комісії, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 "Про умови оплати праці членів виборчих комісій" та не може бути нижчим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент її нарахування.

15. Окружна виборча комісія може здійснювати виплату одноразової грошової винагороди залученим працівникам окружної та дільничної виборчих комісій після встановлення підсумків голосування у відповідному одномандатному виборчому окрузі в межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків окружної виборчої комісії, за умови стовідсоткового здійснення інших видатків з підготовки та проведення виборів народних депутатів України.

Розмір одноразової грошової винагороди визначається на засіданні окружної виборчої комісії за поданням її голови, залежить від особистого внеску кожного залученого працівника у роботу комісії і не може перевищувати розміру місячної заробітної плати члена відповідної виборчої комісії, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 "Про умови оплати праці членів виборчих комісій".

Рішення дільничної виборчої комісії про виплату одноразової грошової винагороди залученим працівникам розглядається та затверджується відповідною окружною виборчою комісією.

Одноразова грошова винагорода залученим працівникам виплачується після встановлення підсумків голосування у відповідному одномандатному виборчому окрузі.

16. Строки розрахунків за надані послуги визначаються у цивільно-правовому договорі, що укладається відповідною виборчою комісією із залученим працівником.

17. З нарахованої залученому працівнику винагороди здійснюються відрахування обов'язкових платежів у порядку та розмірах, установлених законодавством України.

18. Питання залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для роботи у виборчих комісіях, не врегульовані цим Порядком, вирішуються відповідно до законодавства України.

19. Особи, винні у порушенні цього Порядку, несуть відповідальність згідно із законодавством України.

*Секретар
Центральної виборчої комісії*

Т. ЛУКАШ

*Додаток 3
до постанови Центральної виборчої комісії
від 19 липня 2012 року № 122*

ДОВІДКА

Видана _____,
(прізвище, ім'я, по батькові)

який (яка) мешкає _____,
(адреса місця проживання)

паспорт серія _____ номер _____, виданий _____
(ким і коли) (реєстраційний номер облікової картки платника податку)

про те, що він (вона) надає послуги окружній виборчій комісії одномандатного виборчого округу № ____ (дільничній виборчій комісії з виборів народних депутатів України виборчої дільниці № ____ одномандатного виборчого округу № ____) під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України.

Відповідно до частини сімнадцятої статті 33, частин шостої, сьомої статті 47 Закону України "Про вибори народних депутатів України":

– праця, пов'язана з організацією підготовки і проведення виборів народних депутатів України, осіб, визнаних у встановленому законом порядку безробітними, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги по безробіттю та інших видів допомоги;

– оплата праці осіб, які залучаються до роботи у комісії, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

Довідку видано для подання за місцем вимоги.

Голова (заступник голови)
окружної виборчої комісії
одномандатного виборчого округу № _____ МП _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 20__ року

*Секретар
Центральної виборчої комісії*

Т. ЛУКАШ

Додаток 5
до постанови Центральної виборчої комісії
від 19 липня 2012 року № 122

ДОГОВІР

_____ " ____ " _____ 20__ року
(місце укладання) (дата укладання)

Окружна виборча комісія з виборів народних депутатів України, в особі її голови (заступника голови) _____,

(прізвище, ім'я, по батькові)

який (яка) діє на підставі Закону України "Про вибори народних депутатів України" (далі – Замовник), з однієї сторони, та громадянин (громадянка)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

паспорт серія _____ номер _____, виданий

_____ (ким і коли)

реєстраційний номер облікової картки платника податку (у разі наявності) _____, адреса місця проживання

_____ контактний телефон

_____ (далі – Виконавець), з другої сторони (далі разом – Сторони), уклали цей Договір про нижчезазначене.

1. Предмет Договору

1.1. За цим Договором Замовник доручає, а Виконавець бере на себе зобов'язання під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України надавати послуги згідно з переліком, установленим у пункті 1.2 цього Договору, а Замовник зобов'язується оплатити надані послуги в порядку, розмірі та строки, визначені цим Договором.

1.2. Перелік послуг, що надаються Виконавцем за цим Договором:

а) _____;

б) _____.

2. Порядок, розмір та строки оплати послуг

2.1. Надані Виконавцем послуги, передбачені цим Договором, оплачуються Замовником відповідно до Порядку залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від _____

№ _____, в розмірі _____ гривень

(сума цифрою та прописом)

на місяць. Із зазначеної суми здійснюються обов'язкові відрахування, передбачені законодавством України на момент виплати.

2.2. У разі роботи Виконавця протягом неповного календарного місяця або дострокового розірвання з різних причин цивільно-правового договору оплата здійснюється з урахуванням обсягу наданих ним послуг за цей час.

2.3. Замовник здійснює оплату за надані Виконавцем послуги щомісяця на підставі акта приймання-передачі наданих послуг, підписаного обома Сторонами.

2.4. Замовник може виплатити Виконавцю одноразову грошову винагороду після встановлення підсумків голосування у відповідному одномандатному виборчому окрузі.

3. Обов'язки Сторін

3.1. Виконавець зобов'язується:

3.1.1. Не розголошувати інформацію, що відповідно до Закону України "Про інформацію" не відноситься до відкритої, але стала йому відома при наданні послуг Замовнику за цим Договором.

3.1.2. Надавати Замовнику визначені пунктом 1.2 цього Договору послуги особисто якісно та своєчасно.

3.2. Виконавець має право:

3.2.1. Отримувати від Замовника необхідну для надання послуг інформацію.

3.2.2. Отримувати за надані послуги оплату в порядку, розмірах та строки, встановлені цим Договором.

3.3. Замовник зобов'язується:

3.3.1. Створити належні умови для надання Виконавцем передбачених цим Договором послуг.

3.3.2. Оплатити надані Виконавцем послуги в порядку, розмірах та строки, встановлені цим Договором.

3.4. Замовник має право:

3.4.1. Вимагати від Виконавця усунення недоліків, якщо такі виникають під час надання послуг з вини Виконавця.

3.4.2. Визначати строк надання Виконавцем послуг, передбачених пунктом 1.2 цього Договору.

4. Відповідальність Сторін, вирішення спорів

4.1. Сторони несуть відповідальність за невиконання або неналежне виконання взятих на себе зобов'язань за цим Договором згідно із законодавством України.

4.2. Сторони не несуть відповідальності за порушення своїх зобов'язань за цим Договором, якщо вони сталися не з їх вини.

4.3. Усі спори, що можуть виникати під час виконання зобов'язань за цим Договором, Сторони вирішують шляхом переговорів, а в разі

неможливості досягнення згоди – в порядку, визначеному законодавством України.

5. Строк дії Договору, порядок розірвання та внесення змін до нього

5.1. Договір набирає чинності з моменту його підписання обома Сторонами і діє до _____ 20__ року включно.

5.2. Зміни до Договору вносяться за письмовою домовленістю Сторін та оформляються додатковою угодою до цього Договору.

5.3. Дія Договору припиняється у випадках, передбачених законодавством України, та за умови закінчення строку, визначеного пунктом 5.1 цього Договору.

5.4. Договір може бути розірваний у разі неналежного, неякісного або несвоєчасного надання послуг, визначених у пункті 1.2 цього Договору.

5.5. Сторони мають право відмовитися від виконання зобов'язань за цим Договором, попередивши про це іншу Сторону не пізніше як за _____ днів.

5.6. Строк дії Договору може бути продовжено за згодою Сторін, якщо це не суперечить предмету цього Договору.

6. Інші умови

6.1. Правовідносини, не врегульовані цим Договором, але такі, що можуть виникати у зв'язку з виконанням його умов, регламентуються законодавством України.

6.2. Цей Договір складено на _____ аркушах у двох примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному примірнику для кожної із Сторін.

7. Адреси і підписи Сторін

ЗАМОВНИК :

ВИКОНАВЕЦЬ:

(реквізити)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(адреса місця проживання)

(контактний телефон)

Голова (заступник голови)
окружної виборчої комісії
одноmandатного виборчого округу № ____

(підпис) _____
(прізвище, ініціали)

(підпис) _____
(прізвище, ініціали)

МП

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

25 липня 2012 року № 124

Про форму, розмір, поліграфічне виконання інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатних виборчих округах, порядок їх виготовлення та передачі дільничним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України та кандидатам у народні депутати України

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 13, частин третьої, п'ятої, шостої статті 16, пунктів 6, 16 частини другої статті 30, частин другої, четвертої статті 69 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Встановити форму та розмір інформаційного плаката кандидата у народні депутати України, зареєстрованого в одномандатному виборчому окрузі (додаток 1).
2. Інформаційний плакат кандидата у народні депутати України виготовляється друкарським способом на одному аркуші офсетного паперу № 1 щільністю 80 г/м² фарбою темно-синього кольору, крім фотографії кандидата у депутати, яка друкується розміром 8 x 10 см у кольоровому форматі.
3. Затвердити Порядок виготовлення інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатних виборчих округах, їх передачі дільничним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України та кандидатам у народні депутати України (додаток 2).
4. Встановити форми:
 - відомості погодження інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатному виборчому окрузі (додаток 3);
 - акта прийому-передачі інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатному виборчому окрузі, від підприємства-виготовлювача окружній виборчій комісії з виборів народних депутатів України (додаток 4);
 - відомості про передачу окружною виборчою комісією з виборів народних депутатів України інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатному виборчому окрузі, дільничним виборчим комісіям (додаток 5);
 - відомості про передачу окружною виборчою комісією з виборів народних депутатів України інформаційних плакатів кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі (додаток 6).
5. Цю постанову надіслати окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України після їх утворення, а також оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Голова Центральної виборчої комісії

В.ШАПОВАЛ

Додаток 5
до постанови Центральної виборчої комісії
від 25 липня 2012 року № 124

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВІДОМІСТЬ
про передачу окружною виборчою комісією з виборів народних депутатів України інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих в одномандатному виборчому окрузі, дільничним виборчим комісіям

" ____ " _____ 20 ____ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Відповідно до частини четвертої статті 69 Закону України "Про вибори народних депутатів України" окружна виборча комісія з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № ____ передала дільничним виборчим комісіям інформаційні плакати кандидатів у народні депутати України, зареєстрованих у цьому одномандатному виборчому окрузі:

Номер виборчої дільниці	Назва інформаційного плаката	Кількість переданих на виборчу дільницю інформаційних плакатів		Прізвище, ініціали члена дільничної виборчої комісії, який отримав інформаційні плакати	Підпис члена дільничної виборчої комісії, який отримав інформаційні плакати
		цифрами	прописом		

Загальна кількість інформаційних плакатів, переданих дільничним виборчим комісіям, – _____
(цифрами та прописом)

Голова
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 6
до постанови Центральної виборчої комісії
від 25 липня 2012 року № 124

(вид та дата проведення виборів народних депутатів України)

ВІДОМІСТЬ
про передачу окружною виборчою комісією з виборів народних депутатів України інформаційних плакатів кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі

" ____ " _____ 20 ____ року
(дата складання)

_____ (місце складання)

Відповідно до частини другої статті 69 Закону України "Про вибори народних депутатів України" окружна виборча комісія з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № _____ передала кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим у цьому одномандатному виборчому окрузі, їх інформаційні плакати:

№ з/п	Прізвище, ініціали кандидата у народні депутати України (довіреної особи кандидата), який отримав інформаційні плакати	Кількість отриманих інформаційних плакатів		Підпис кандидата у народні депутати України (довіреної особи кандидата), який отримав інформаційні плакати
		цифрами	прописом	

Загальна кількість інформаційних плакатів, переданих кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі № _____, – _____.
(цифрами та прописом)

Голова
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар
окружної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

27 липня 2012 року № 126

**Про Порядок перевірки факту тимчасової нездатності виборця
самостійно пересуватися для організації голосування
з виборів народних депутатів України за місцем перебування виборців**

З метою забезпечення однакового застосування виборчого законодавства України під час організації підготовки і проведення виборів народних депутатів України, реалізації права голосу виборцями, тимчасово не здатними самостійно пересуватися, відповідно до пунктів 1, 2 частини другої статті 30, частини п'ятнадцятої статті 86 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктами 1, 4, 5 статті 17 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Затвердити Порядок перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для організації голосування з виборів народних депутатів України за місцем перебування виборців (додається).
2. Цю постанову надіслати Міністерству охорони здоров'я України для забезпечення видачі медичними установами за зверненнями виборців, тимчасово нездатних самостійно пересуватися, передбачених Законом України "Про вибори народних депутатів України" медичних довідок та надання відповідей на запити дільничних виборчих комісій про підтвердження достовірності виданих медичних довідок, а також окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України після їх утворення для доведення до відома дільничних виборчих комісій та оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Голова Центральної виборчої комісії В.ШАПОВАЛ

*Додаток
до постанови Центральної виборчої комісії
від 27 липня 2012 року № 126*

**ПОРЯДОК
перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися
для організації голосування з виборів народних депутатів України за
місцем перебування виборців**

Цей Порядок відповідно до частини п'ятнадцятої статті 86 Закону України "Про вибори народних депутатів України" (далі – Закон) визначає процедуру перевірки дільничною виборчою комісією з виборів народних депутатів України (далі відповідно – дільнична виборча комісія, вибори депутатів) факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для організації голосування за місцем перебування виборців.

1. Виборець, який тимчасово нездатний пересуватися самостійно і має бажання проголосувати за місцем свого перебування, поштою або через інших осіб не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування подає до дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, на якій він включений до списку виборців, власноручно написану заяву з проханням надати йому можливість голосувати за місцем свого перебування із зазначенням такого місця. Заява викладається в довільній формі.

До заяви додається довідка медичної установи, яка засвідчує факт тимчасової нездатності виборця пересуватися самостійно.

2. Заява виборця реєструється дільничною виборчою комісією в журналі реєстрації заяв і скарг у виборчій комісії, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові, адреса місця проживання (місця перебування) виборця на час проведення виборів депутатів, номер його телефону (за наявності).

3. Члени дільничної виборчої комісії мають право перевірити факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися за станом здоров'я.

Для здійснення такої перевірки рішенням дільничної виборчої комісії визначаються не менше трьох членів комісії, які повинні бути представниками різних політичних партій, кандидатів у депутати.

4. Перевірка факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися спрямовується на встановлення факту написання виборцем заяви про надання йому можливості голосувати за місцем свого перебування та факту видачі медичною установою довідки про неможливість виборця самостійно пересуватися у зв'язку зі станом здоров'я.

Таку перевірку проводять визначені для цього члени дільничної виборчої комісії шляхом:

- особистого відвідування за адресою, зазначеною у заяві виборця;
- опитування такого виборця за вказаним ним номером телефону;
- звернення до відповідної медичної установи із запитом про підтвердження достовірності виданої довідки чи уточнення отриманих відомостей тощо, що не порушує при цьому прав та свобод виборця.

5. Перевірка факту тимчасової нездатності виборця пересуватися самостійно може здійснюватися до прийняття дільничною виборчою комісією рішення про включення виборця до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно, на засіданні цієї комісії (не пізніше 24 години останньої суботи перед днем голосування).

Відомості, отримані за результатами такої перевірки, вносяться дільничною виборчою комісією до журналу реєстрації заяв і скарг у виборчій комісії навпроти відомостей про заяву виборця, щодо якого здійснювалася перевірка.

6. Результат проведеної відповідно до пункту 4 цього Порядку перевірки факту тимчасової нездатності виборця пересуватися самостійно береться до уваги дільничною виборчою комісією при прийнятті рішення щодо включення виборця, від якого надійшла заява про надання йому можливості голосувати за місцем свого перебування, до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно.

*Секретар
Центральної виборчої комісії*

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

31 липня 2012 року № 133

**Про Порядок розгляду скарг виборчими комісіями
з виборів народних депутатів України**

Відповідно до пунктів 1, 2, 19 частини другої статті 30, частини першої статті 111 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктами 4, 5 статті 17, пунктом 2 статті 19 Закону України "Про Центральну виборчу комісію",
Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Затвердити Порядок розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України (додається).
2. Цю постанову надіслати окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України після їх утворення.

Голова Центральної виборчої комісії В.ШАПОВАЛ

*Додаток
до постанови Центральної виборчої комісії
від 31 липня 2012 року № 133*

ПОРЯДОК

розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок розроблено з метою забезпечення однакового застосування виборчими комісіями Закону України "Про вибори народних депутатів України" (далі – Закон) при розгляді скарг, що стосуються виборчого процесу з виборів народних депутатів України (далі – вибори депутатів).

1.2. Під скаргою слід розуміти звернення, в якому міститься інформація щодо порушення законодавства України про вибори депутатів та вимога забезпечити реалізацію і захист виборчих прав, законних інтересів відповідних суб'єктів виборчого процесу, поновити порушені виборчі права.

1.3. Виборчі комісії розглядають скарги в порядку, встановленому Законами України "Про вибори народних депутатів України", "Про Центральну виборчу комісію", керуючись цим Порядком, актами Центральної виборчої комісії.

2. Суб'єкти звернення зі скаргою. Суб'єкти оскарження

2.1. Відповідно до частини першої статті 108 Закону суб'єктом звернення зі скаргою до виборчої комісії у передбачених законом випадках можуть бути:

1) кандидат у народні депутати України (далі – кандидат у депутати), зареєстрований у встановленому Законом порядку;

2) політична партія (далі – партія) – суб'єкт виборчого процесу, в особі її керівника, представника партії в Центральній виборчій комісії з правом дорадчого голосу, уповноваженої особи партії чи іншої особи, уповноваженої рішенням центрального керівного органу партії;

3) довірена особа кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі (далі відповідно – довірена особа кандидата, одномандатний округ);

4) офіційний спостерігач від партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (далі відповідно – офіційний спостерігач від партії, загальнодержавний округ);

5) офіційний спостерігач від кандидата у депутати в одномандатному окрузі (далі – офіційний спостерігач від кандидата у депутати);

6) офіційний спостерігач від громадської організації;

7) виборча комісія, утворена відповідно до Закону;

8) виборець – громадянин України, який відповідно до статті 2 Закону має право голосу на виборах депутатів. При цьому виборець має право звернутися зі скаргою в разі,

якщо рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження порушено його особисті виборчі права або охоронювані законом інтереси щодо участі у виборчому процесі, у тому числі на участь у роботі виборчої комісії чи на здійснення спостереження.

2.2. Суб'єкти звернення зі скаргою, зазначені в пункті 2.1 цього Порядку, можуть з урахуванням вимог Закону та цього Порядку оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого процесу, таких суб'єктів оскарження:

- 1) виборчої комісії, члена виборчої комісії;
- 2) партії – суб'єкта виборчого процесу;
- 3) кандидата у депутати;
- 4) уповноваженої особи партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі (далі – уповноважена особа партії), довіреної особи кандидата, офіційного спостерігача від партії, кандидата у депутати чи громадської організації – лише щодо порушення, яке мало місце під час голосування.

3. Суб'єкти розгляду скарг

3.1. Скарга на рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів оскарження, визначених пунктом 2.2 цього Порядку, в передбачених законом випадках може бути подана до відповідної виборчої комісії.

3.2. Суб'єкт виборчого процесу з виборів депутатів може оскаржити рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого процесу, до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

3.3. Виключно до суду шляхом подання позовної заяви оскаржуються:

- 1) рішення, дії чи бездіяльність Центральної виборчої комісії, члена Центральної виборчої комісії;
- 2) рішення чи дії окружної виборчої комісії;
- 3) рішення, дії чи бездіяльність члена окружної виборчої комісії;
- 4) рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, закладів та організацій, їх посадових і службових осіб;
- 5) рішення, дії чи бездіяльність засобів масової інформації, їх власників, посадових і службових осіб, творчих працівників;
- 6) дії чи бездіяльність уповноважених осіб партій, довірених осіб кандидатів у депутати, офіційних спостерігачів від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій, крім порушень, що мали місце під час голосування.

3.4. До Центральної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються:

- 1) бездіяльність окружної виборчої комісії (частина шоста статті 108 Закону);
- 2) рішення чи дії партії, яка висунула кандидатів у депутати в загальнодержавному окрузі (крім тих рішень чи дій, які відповідно до закону, статуту (положення) належать до їх внутрішньої організаційної діяльності або виключної компетенції) (пункт 1 частини сьомої статті 108 Закону);
- 3) дії чи бездіяльність кандидата у депутати (частина восьма статті 108 Закону).

3.5. До окружної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються:

1) рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії, її члена – до окружної виборчої комісії, яка утворила відповідну дільничну виборчу комісію (частина п'ята статті 108 Закону);

2) рішення чи дії партії, яка висунула кандидатів у депутати в одномандатному окрузі (крім тих рішень чи дій, які відповідно до Закону, статуту (положення) належать до їх внутрішньої організаційної діяльності або виключної компетенції), – до окружної виборчої комісії відповідного виборчого округу (пункт 2 частини сьомої статті 108 Закону).

3.6. До дільничної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються порушення, які мали місце під час голосування, допущені уповноваженими особами партій, довіреними особами кандидатів у депутати, офіційними спостерігачами від партій, кандидатів у депутати або громадських організацій (частина шоста статті 111 Закону).

3.7. Суд, до якого подано адміністративний позов щодо призначення, підготовки і проведення виборів депутатів, невідкладно повідомляє Центральну виборчу комісію, відповідну окружну та (чи) дільничну виборчу комісію про його надходження і про ухвалене судом рішення.

3.8. Якщо судом прийнято до провадження адміністративний позов із того ж питання та з тих же підстав, що подано скаргу до виборчої комісії, виборча комісія після отримання повідомлення суду про прийняття до провадження адміністративного позову повертає таку скаргу суб'єкту звернення без розгляду не пізніше наступного дня з дня отримання повідомлення суду із зазначенням підстав її повернення (частина одинадцята статті 108 Закону).

3.9. Скарга, подана до Центральної виборчої комісії, яка відповідно до частини одинадцятої статті 108 Закону підлягає поверненню суб'єкту звернення без розгляду, згідно з частинами п'ятою, сьомою статті 15 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" може бути повернута без прийняття рішення Центральною виборчою комісією Головою Центральної виборчої комісії або за його дорученням іншим членом Комісії, який попередньо розглядав цю скаргу, із відповідним супровідним листом.

Скарга, подана до окружної чи дільничної виборчої комісії, яка відповідно до частини одинадцятої статті 108 Закону підлягає поверненню суб'єкту звернення без розгляду, може бути повернута без прийняття рішення виборчою комісією із супровідним листом за підписом голови цієї виборчої комісії або заступника голови комісії.

4. Строки подання скарги до виборчої комісії

4.1. Загальний строк оскарження встановлено частиною першою статті 109 Закону, згідно з якою скарга до виборчої комісії може бути подана суб'єктом звернення зі скаргою протягом п'яти днів після прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності суб'єктом оскарження.

4.2. Законом встановлено такі спеціальні строки оскарження:

1) відповідно до частини другої статті 109 Закону скарга щодо порушень, які мали місце до дня голосування, може бути подана у п'ятиденний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності, але не пізніше 22 години дня, що передує дню голосування;

2) згідно з частиною третьою статті 109 Закону скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше закінчення голосування;

3) скарга щодо рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, члена цієї комісії, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, може бути подана до окружної виборчої комісії у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.

4.3. При розгляді виборчою комісією питання щодо дотримання суб'єктом звернення зі скаргою строків оскарження, встановлених Законом, виборча комісія повинна також враховувати такі положення Закону:

1) першим днем строку, який відповідно до Закону має початися у зв'язку з настанням певної події, є день, наступний після дня настання такої події; останнім днем строку, який згідно із Законом має закінчитися у зв'язку з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події (частини друга, третя статті 17 Закону);

2) днем вчинення бездіяльності вважається останній день строку, в який мала бути, однак не була вчинена дія, передбачена законом (частина четверта статті 109 Закону);

3) обчислення строку оскарження починається з наступного дня після дня прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності, які оскаржуються (статті 17, 109 Закону);

4) строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків не пізніше наступного дня після дня її повернення виборчою комісією без розгляду відповідно до частини другої статті 111 Закону (частина шоста статті 109 Закону);

5) зміна або уточнення суб'єктом звернення зі скаргою вимог під час розгляду скарги, викликані виявленням обставин, не відомих раніше суб'єкту звернення зі скаргою, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків (частина сьома статті 109 Закону). При цьому скаржник повинен довести, що обставини, які зумовили зміну або уточнення його вимог, не були відомі йому на момент звернення зі скаргою;

6) днем подання скарги вважається день фактичного отримання скарги відповідною виборчою комісією (частина п'ята статті 109 Закону).

5. Приймання та реєстрація скарг

Скарги, що подаються до окружних і дільничних виборчих комісій, приймаються та реєструються відповідно до Порядку ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 350 (з відповідними змінами та доповненнями).

6. Вимоги до змісту і форми скарги.

Наслідки подання неналежно оформленої скарги

6.1. Після реєстрації скарги виборча комісія перевіряє дотримання суб'єктом звернення зі скаргою вимог Закону щодо форми та змісту скарги.

6.2. Згідно з частиною першою статті 110 Закону скарга до виборчої комісії подається у письмовій формі. Скарга повинна містити:

1) назву виборчої комісії, до якої вона подається;

2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта звернення зі скаргою, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

3) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

4) суть порушеного питання;

5) виклад обставин і зазначення доказів, якими суб'єкт звернення обґрунтовує свої вимоги;

6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від виборчої комісії;

7) перелік документів і матеріалів, що додаються;

8) зазначення заінтересованих осіб, яких суб'єкт звернення зі скаргою вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;

9) підпис суб'єкта звернення зі скаргою чи особи, яка його представляє відповідно до статті 108 Закону, із зазначенням дати підписання.

6.3. У скарзі зазначається статус суб'єкта звернення зі скаргою у виборчому процесі.

Крім того, у скарзі, яка подається до виборчої комісії виборцем, також зазначається, у чому саме полягає порушення його виборчих прав або охоронюваних законом інтересів щодо участі у виборчому процесі рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження.

6.4. Якщо скарга подається до виборчої комісії довіреною особою кандидата у депутати, в ній зазначаються також прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання або місцезнаходження (поштова адреса), вид та номер засобів зв'язку кандидата у депутати, в інтересах якого подається скарга. При цьому в разі подання скарги до виборчої комісії довіреною особою особисто, вона пред'являє посвідчення довіреної особи, видане в установленому Законом порядку. В інших випадках до скарги додається засвідчена відповідно до законодавства копія посвідчення довіреної особи.

6.5. Скарга, що подається від імені партії, підписується її керівником, або представником партії у Центральній виборчій комісії, уповноваженою особою партії чи іншою особою, уповноваженою рішенням центрального керівного органу партії, із засвідченням підпису печаткою партії. До скарги додається оригінал або засвідчена відповідно до законодавства копія посвідчення або іншого документа, що підтверджує повноваження особи, яка її подає.

При цьому керівник партії діє як представник відповідної партії без додаткового уповноваження.

6.6. Скарга від імені виборчої комісії подається за рішенням виборчої комісії, що додається до скарги, підписується головою на засіданні виборчої комісії, на якому приймалося рішення про звернення із скаргою, та засвідчується печаткою виборчої комісії.

6.7. Згідно з частиною третьою статті 110 Закону до скарги додаються її копії, докази, зазначені у скарзі, та копії усіх документів, що приєднуються до неї, у кількості, яка дорівнює кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб, зазначених у скарзі. При цьому письмові докази подаються в оригіналі або в засвідченій у встановленому порядку копії.

6.8. Скарга, оформлена без дотримання передбачених Законом та цим Порядком вимог, підлягає поверненню суб'єкту звернення зі скаргою без розгляду не пізніше як на наступний день після дня надходження скарги, а скарга, подана напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, – невідкладно.

Така скарга повертається відповідно Головою Центральної виборчої комісії або іншим членом Центральної виборчої комісії за дорученням Голови Центральної виборчої комісії чи головою або заступником голови окружної або дільничної виборчої комісії із супровідним листом, у якому зазначається вичерпний перелік недоліків, що перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення зі скаргою, оформленою відповідно до вимог Закону, та в установлені ним строки.

6.9. У разі повторного подання скарги з не виправленими недоліками або з допущенням нових недоліків виборча комісія приймає постанову про залишення її без розгляду по суті (частина третя статті 111 Закону).

7. Розгляд скарг виборчими комісіями

7.1. Скарга, оформлена з додержанням вимог Закону та цього Порядку, розглядається відповідною виборчою комісією на своєму засіданні.

7.2. Під час вивчення скарги виборча комісія встановлює:

- 1) чи подано скаргу належним суб'єктом звернення зі скаргою, визначеним Законом;
- 2) чи віднесено Законом розгляд цієї скарги до повноважень виборчої комісії (належний суб'єкт розгляду скарги);
- 3) чи дотримано суб'єктом звернення зі скаргою строки оскарження, встановлені Законом.

7.3. При вирішенні питання, чи подано скаргу належним суб'єктом звернення зі скаргою, виборча комісія повинна виходити, зокрема, з такого:

1) виборець є належним суб'єктом звернення зі скаргою лише у разі порушення суб'єктом оскарження його особистих виборчих прав або охоронюваних законом інтересів щодо участі у виборчому процесі;

2) якщо скаргу до виборчої комісії від суб'єкта звернення зі скаргою подано особою, якій Законом не надано права представляти інтереси такого суб'єкта, або до скарги не додано оригіналу або належним чином засвідченої копії документа, що посвідчує право представляти інтереси суб'єкта звернення зі скаргою, така скарга повертається суб'єкту звернення зі скаргою без розгляду відповідно до пункту 6.8 цього Порядку. Якщо вказані обставини виявлено під час розгляду скарги на засіданні виборчої комісії, вважається, що така скарга подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою.

7.4. При вирішенні питання, чи належить розгляд поданої скарги до повноважень виборчої комісії, необхідно враховувати не лише зазначені у скарзі предмет та суб'єкт оскарження, а й проаналізувати сформульовані суб'єктом звернення зі скаргою вимоги та суть рішення, ухвалення якого вимагається від виборчої комісії. Зокрема:

1) згідно з частиною дев'ятнадцятою статті 74 Закону засоби масової інформації несуть відповідальність за зміст передвиборної агітації, розміщеної відповідно до угод із замовниками, яка містить заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, а також яка містить завідомо недостовірні або наклепницькі відомості про партію – суб'єкта виборчого процесу або про кандидата у депутати, якщо засобу масової інформації було достовірно відомо про наявність відповідного рішення суду.

При розгляді скарги на дії партії або кандидата у депутати щодо порушень частин п'ятої та дев'ятої статті 74 Закону при розміщенні передвиборної агітації у засобах масової інформації відповідно до угод із замовниками суб'єкт розгляду скарги повинен виходити з того, що належним суб'єктом оскарження в такій скарзі є засіб масової інформації, який

поширив зазначений матеріал передвиборної агітації, дії якого повинні оскаржуватися в судовому порядку.

Одночасно для перевірки викладених у скарзі фактів та реагування відповідно до законів України Центральна виборча комісія або окружна виборча комісія звертається до відповідних правоохоронних органів (частина двадцять п'ята статті 74 Закону);

2) якщо скаргу подано на дії чи бездіяльність партії, необхідно встановити, чиї саме дії або бездіяльність оскаржуються: партії або її посадової особи чи повноважного представника. При цьому згідно з частиною другою статті 108 Закону уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі від партій є самостійними суб'єктами оскарження, дії або бездіяльність яких може бути оскаржено в порядку, встановленому пунктом 4 частини другої статті 108, частиною третьою статті 109, частиною шостою статті 111 Закону.

7.5. Порядок скликання і проведення засідань окружних та дільничних виборчих комісій встановлено статтею 33 Закону, іншими положеннями Закону, а також Порядком ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 350 (з відповідними змінами та доповненнями).

7.6. Без дозволу або запрошення на засіданні окружної та дільничної виборчих комісій мають право бути присутніми з додержанням вимог Закону:

- 1) члени виборчих комісій вищого рівня;
- 2) кандидати в депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата);
- 3) офіційні спостерігачі від партії, кандидата у депутати або громадської організації (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації);
- 4) офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій;
- 5) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

7.7. Інші особи можуть бути присутніми на засіданні окружної, дільничної виборчої комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії, про що приймається рішення на засіданні виборчої комісії.

7.8. На засідання виборчих комісій з розгляду скарги обов'язково запрошуються суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження та інші заінтересовані особи. Неприбуття на засідання суб'єкта розгляду скарги осіб, які були належним чином повідомлені про його проведення, не перешкоджає розгляду скарги.

7.9. Згідно з частиною дев'ятою статті 111 Закону виборча комісія повідомляє суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб про час і місце розгляду скарги в один з таких способів:

- 1) рекомендованими телеграмами;
- 2) факсимільними повідомленнями;
- 3) засобами електронної пошти;
- 4) по телефону з обов'язковим фіксуванням такої дії відповідною службовою особою виборчої комісії окремою письмовою довідкою, яка долучається до справи (протоколу) відповідного засідання виборчої комісії.

7.10. Відповідно до частини п'ятої статті 34 Закону виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення зазначених у підпунктах 2 – 5 пункту 7.6, пунктах 7.7, 7.8 цього Порядку осіб права участі в засіданні виборчої комісії, якщо вони перешкоджають

його проведенню. Таке рішення приймається не менше ніж двома третинами голосів членів комісії, присутніх на засіданні комісії.

7.11. Копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам заздалегідь, а у разі неможливості – не пізніше початку розгляду скарги. Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, які беруться до розгляду виборчою комісією.

8. Строк розгляду скарг

8.1. Загальний строк розгляду скарг встановлено частиною четвертою статті 111 Закону, згідно з якою скарга розглядається відповідною виборчою комісією на своєму засіданні не пізніш як на другий день з дня її отримання.

8.2. Частинами п'ятою – сьомою статті 111 Закону встановлено також і спеціальні строки розгляду скарг, зокрема:

1) скарга щодо порушень, які мали місце до дня голосування, розглядається виборчою комісією не пізніш як на другий день з дня її отримання, але не пізніше 24 години дня, що передує дню голосування;

2) скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, подана до дільничної виборчої комісії, розглядається нею відразу після закінчення голосування;

3) скарга щодо порушення, яке мало місце у день голосування, під час підрахунку голосів на виборчій дільниці, подана до виборчої комісії вищого рівня, розглядається відповідною виборчою комісією у дводенний строк з дня її подання.

9. Докази

9.1. Відповідно до частини першої статті 112 Закону доказами, на підставі яких виборча комісія встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження чи заінтересованих осіб, та інші обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги, можуть бути:

1) письмові документи і матеріали (в тому числі електронні), які містять відомості про обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги;

2) письмові пояснення суб'єктів виборчого процесу, посадових і службових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ, організацій, відповідних правоохоронних органів, отримані на вимогу виборчої комісії – суб'єкта розгляду скарги, в тому числі членів виборчої комісії, на виконання повноважень виборчої комісії;

3) речові докази;

4) висновки експертів, надані письмово на запит виборчої комісії – суб'єкта розгляду скарги, суб'єкта звернення зі скаргою або суб'єкта оскарження.

9.2. Відповідно до частини шостої статті 112 Закону письмові докази подаються в оригіналі або в засвідченій у встановленому порядку копії. Якщо подано копію письмового доказу, виборча комісія має право вимагати подання оригіналу або самостійно витребує оригінал письмового доказу. Після розгляду скарги виборча комісія на вимогу власника документа повертає оригінал документа, а в справі скарги залишається засвідчена у встановленому порядку його копія.

9.3. Докази виборчій комісії надають суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження, заінтересовані особи. Виборча комісія – суб'єкт розгляду скарги може звернутися із запитом щодо витребування додаткових доказів за власною ініціативою або на прохання суб'єкта звернення, суб'єкта оскарження, заінтересованих осіб.

Якщо суб'єкт звернення, суб'єкт оскарження чи заінтересована особа не надасть докази для підтвердження обставин, на які він посилається, виборча комісія розглядає скаргу на основі наявних доказів.

9.4. Відповідно до частини четвертої статті 112 Закону виборча комісія бере до розгляду лише ті докази, які мають значення для розгляду скарги, тобто лише ті докази, які свідчать про наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги суб'єкта звернення і заперечення зацікавлених осіб, або конкретизують, уточнюють ці обставини тощо. Докази, одержані з порушенням закону, при розгляді скарги до уваги не беруться. Про відхилення доказів, які не мають значення для розгляду скарги або не мають доказової сили, зазначається у постанові виборчої комісії – суб'єкта розгляду скарги.

9.5. Виборча комісія повинна враховувати положення частини п'ятої статті 112 Закону, згідно з якими обставини (факти), для доведення яких законом установлені певні засоби доказування, не можуть доводитися іншими засобами доказування.

Зокрема, відповідно до частини другої статті 61 Закону виключно судом при розгляді виборчого спору в порядку, передбаченому законом, встановлюється:

1) факт підкупу виборців або членів виборчих комісій кандидатом у депутати, партією, яка висунула кандидатів у депутати, представником партії, уповноваженою особою партії чи посадовою особою партії, довіреною особою кандидата у депутати, а також іншою особою за дорученням кандидата у депутати, партії – суб'єкта виборчого процесу;

2) факт надання під час виборчого процесу виборцям, закладам, установам, організаціям або членам виборчих комісій грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора партії, за умови, що вартість таких товарів не перевищує три відсотки мінімального розміру заробітної плати), робіт, послуг, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей (непрямого підкупу) організацією, засновником, власником або членом керівного органу якої є кандидат у депутати, партія, яка висунула кандидатів у депутати, або посадова особа цієї партії;

3) факт використання кандидатом у депутати, партією при фінансуванні передвиборної агітації, крім коштів виборчого фонду, інших коштів;

4) обставина, що кандидат у депутати, який займає посаду, в тому числі за сумісництвом, в органах виконавчої влади, органах влади Автономної Республіки Крим чи в органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, у закладах, установах, організаціях, у військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, залучав або використовував для проведення передвиборної агітації підлеглих йому осіб, службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи (зловживання службовим становищем).

Згідно з частиною дев'ятою статті 74 Закону недостовірний або наклепницький характер відомостей про партію – суб'єкта виборчого процесу або про кандидата у депутати встановлюється у судовому порядку.

9.6. Відповідно до частини сьомої статті 112 Закону виборча комісія оцінює належність, достовірність кожного доказу, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх

сукупності, керуючись законом. Ніякі докази не мають наперед встановленої сили, за винятком обставин, фактів, встановлених судовим рішенням, що набрало законної сили.

10. Рішення виборчих комісій за результатами розгляду скарг

10.1. За результатами розгляду скарги виборча комісія на своєму засіданні ухвалює рішення у формі постанови.

10.2. Виборча комісія приймає постанову про залишення скарги без розгляду по суті, якщо вона подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою чи до неналежного суб'єкта розгляду скарги або з порушенням строків оскарження, встановлених Законом.

10.3. Під час розгляду по суті скарги щодо рішення суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

- 1) чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення суб'єктом оскарження;
- 2) чи було оскаржуване рішення прийнято суб'єктом оскарження на законних підставах;
- 3) чи було оскаржуване рішення прийнято в межах повноважень та відповідно до визначеної законом процедури;
- 4) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин;
- 5) чи належить задовольнити кожен з вимог суб'єкта звернення, чи відмовити в їх задоволенні;
- 6) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;
- 7) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що впливають із факту скасування рішення, вчинити.

10.4. Під час розгляду по суті скарги щодо дії (бездіяльності) суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

- 1) чи мала місце оскаржувана дія (бездіяльність) суб'єкта оскарження;
- 2) чи оскаржувана дія (бездіяльність) здійснювалась (вчинялась) суб'єктом оскарження на законних підставах;
- 3) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин;
- 4) чи належить задовольнити кожен з вимог суб'єкта звернення, чи відмовити в їх задоволенні;
- 5) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;
- 6) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що впливають із факту визнання оскаржених дій чи бездіяльності протиправними, вчинити.

10.5. Розглянувши скаргу по суті, виборча комісія може прийняти одне з таких рішень:

- про задоволення скарги повністю або частково;
- про відмову в задоволенні скарги.

10.6. Якщо у скарзі заявлено дві або більше вимог, виборча комісія повинна дати правову оцінку кожній з них.

10.7. Рішення про задоволення скарги виборча комісія приймає у разі встановлення, що рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта оскарження не відповідають законодавству про вибори депутатів.

У такому разі виборча комісія може прийняти рішення, яким:

1) визнати рішення суб'єкта оскарження чи окремих його положень, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства про вибори депутатів, порушують виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

2) скасувати рішення;

3) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів;

4) зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;

5) поновити іншим способом порушені виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

6) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів, дії, які впливають із факту скасування рішення, визнання оскаржених дій або бездіяльності протиправними.

10.8. При задоволенні скарги виборча комісія може задовольнити усі або частину вимог суб'єкта звернення зі скаргою.

10.9. Виборча комісія вищого рівня на підставі скарги або рішення суду чи з власної ініціативи може:

– скасувати рішення виборчої комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання;

– зобов'язати виборчу комісію нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

10.10. У разі визнання судом рішення відповідної виборчої комісії протиправним, у тому числі з питання визнання голосування на виборчій дільниці недійсним, встановлення підсумків голосування, встановлення результатів виборів депутатів, рішення з цього питання приймає виборча комісія, рішення якої було визнане протиправним, або виборча комісія вищого рівня на підставі рішення суду. При цьому, якщо рішення не було визнане недійсним з формальних підстав, виборча комісія не може прийняти рішення, яке по суті повторює рішення, визнане судом протиправним.

10.11. Виборча комісія відмовляє в задоволенні скарги, якщо встановить, що рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження вчинені відповідно до закону, в межах повноважень, передбачених законом, і не порушують виборчі права суб'єкта звернення зі скаргою (частина дев'ятого статті 113 Закону).

10.12. Якщо виборча комісія при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні правоохоронні органи за зверненням виборчої комісії перевіряють ці обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у триденний строк з дня отримання звернення виборчої комісії, а якщо таке звернення отримано ними менше ніж за

три дні до дня голосування, у день голосування чи на наступний за ним день, – невідкладно. Про наслідки перевірки та вжиті заходи відповідні органи невідкладно повідомляють виборчу комісію, яка до них звернулася.

10.13. Зміст та вимоги до оформлення постанови виборчої комісії визначені частинами третьою та четвертою статті 35 Закону та Порядком ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 350 (з відповідними змінами та доповненнями).

10.14. Відповідно до частини десятої статті 113 Закону копія постанови виборчої комісії видається чи надсилається суб'єкту звернення зі скаргою, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, відповідній виборчій комісії, іншому суб'єкту, про якого йдеться у рішенні, не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день – невідкладно.

Постанови Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій про розгляд скарг не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день – невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Копія постанови окружної виборчої комісії повинна бути надіслана відповідною окружною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії невідкладно після її прийняття.

10.15. Постанова виборчої комісії, прийнята в межах її повноважень, є обов'язковою для виконання усіма суб'єктами виборчого процесу, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, об'єднаннями громадян.

10.16. Ніхто не має права втручатися у діяльність виборчих комісій, крім як у випадках, передбачених законом.

11. Заключні положення

Відповідно до частини третьої статті 11 Закону виборчі комісії організують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб забезпечити прийом і розгляд скарг у строки та спосіб, установлені Законом та цим Порядком.

Секретар

Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

15 вересня 2010 року № 350

**Про Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів
(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії
від 19 січня 2012 р. № 4)**

З метою забезпечення належної організації роботи виборчих комісій та комісій з референдумів, відповідно до пункту 13 частини другої статті 25, статті 28 Закону України "Про вибори Президента України", пунктів 1, 2 частини другої статті 30, статей 33, 35 Закону України "Про вибори народних депутатів України", пунктів 4, 7 частини першої статті 24, статті 27 Закону України "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів", пункту 4 статті 26, частин першої, другої статті 31 Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми", Закону України "Про звернення громадян", враховуючи положення постанови Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 року № 348 "Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації", керуючись статтями 11 – 13, пунктами 4, 5, 13 статті 17, пунктами 3, 9, 17 статті 18, пунктами 2, 8, 17 статті 19, пунктами 4, 8, 13 статті 20, пунктами 7, 9 статті 21, статтею 22 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє:**

*(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)*

1. Затвердити Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів (додається).
2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Центральної виборчої комісії від 25 січня 2006 року № 284 "Про Порядок ведення діловодства виборчих комісій та комісій з референдумів".
3. Виборчим комісіям з виборів Президента України, народних депутатів України, комісіям із всеукраїнського референдуму, виборчим комісіям з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів забезпечити дотримання цього Порядку.
4. Рекомендувати комісіям з місцевих референдумів застосовувати цей Порядок у своїй роботі.
5. Цю постанову надіслати Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям для доведення до відома територіальних виборчих комісій після сформування нового складу цих комісій.

Голова Центральної виборчої комісії

В. ШАПОВАЛ

*Додаток
до постанови Центральної виборчої комісії
від 15 вересня 2010 року № 350*

*(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)*

ПОРЯДОК

ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок визначає правила документування діяльності виборчих комісій та комісій з референдумів (далі – комісія), крім Центральної виборчої комісії*, і встановлює єдиний порядок роботи з документами, пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами (далі – документи, заяви, скарги) з моменту їх створення або надходження до відправлення чи передачі на зберігання до відповідної державної архівної установи.

1.2. Документування діяльності комісії полягає в підготовці відповідно до встановленого порядку документів на паперових та електронних носіях, що фіксують прийняття рішень та здійснення іншої діяльності комісії в межах повноважень, передбачених законодавством України.

1.3. Правила і порядок роботи з документами, заявами, скаргами, встановлені цим Порядком, обов'язкові для всіх членів комісії та осіб, які в установленому порядку залучаються до її роботи.

1.4. Відповідальність за організацію та стан діловодства, а також за дотримання цього Порядку в комісії покладається на голову комісії.

*2. Підготовка та оформлення
документів для засідання комісії*

2.1. Підготовку матеріалів до засідання комісії, оформлення та доопрацювання прийнятих на її засіданні документів, достовірність документування засідання комісії забезпечує секретар комісії.

2.2. Рішення комісії приймається, як правило, у формі постанови, що оформляється відповідно до пункту 2.9 та розділу 4 цього Порядку (додаток 2).

2.3. З питань поточної внутрішньої діяльності комісія може ухвалювати протокольні рішення.

2.4. Проект порядку денного засідання комісії готує секретар комісії згідно з планом роботи та за дорученням голови комісії, а також з урахуванням пропозицій членів комісії, як правило, не пізніше ніж за день до засідання.

2.5. Порядок денний після його погодження з головою комісії секретар комісії в обов'язковому порядку разом з інформацією про час і місце проведення засідання доводить до відома членів комісії, як правило, не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання, а в день, що передує дню виборів, референдумів, та в день виборів, референдумів – негайно.

* Правила документування діяльності та порядок роботи з документами, заявами, скаргами в Центральній виборчій комісії визначаються Інструкцією з діловодства Центральної виборчої комісії, яка затверджується постановою Центральної виборчої комісії.

2.6. Про порядок денний засідання комісії та час і місце його проведення повідомляється, як правило, не пізніше останнього дня перед днем засідання комісії засоби масової інформації та особи, які мають право брати участь у засіданні комісії, а також обов'язково повідомляються особи, запрошені на засідання комісії.

2.7. Матеріали до питань з порядку денного засідання для члена комісії складаються з проекту рішення (постанови, протокольного рішення) і додатків, якщо такі зазначені у тексті рішення (звернення, заява, роз'яснення, план, список, звіт, довідка тощо), а в разі потреби – доповідної записки члена комісії, який готує питання на розгляд комісії.

2.8. Членам комісії проекти рішень і додатків, якщо такі зазначені у тексті рішення, а також, у разі наявності, інші документи надаються, як правило, не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання комісії, якщо інше не встановлено законом, однак не пізніше початку засідання.

2.9. Проект рішення комісії повинен відповідати законодавству України та прийматися в межах повноважень комісії.

Рішення комісії повинно містити:

найменування комісії;

найменування рішення;

час, дату та місце прийняття;

(у редакції згідно з постановою Центральної виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

порядковий номер;

мотивувальну частину;

резольютивну частину.

Найменування рішення комісії повинне бути лаконічним та відображати її основний зміст. Якщо в рішенні комісії йдеться про кілька питань, найменування може бути узагальненим.

Мотивувальна частина рішення повинна містити посилання на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії, посилання на положення нормативно-правових актів або рішення (положення рішень) Центральної виборчої комісії чи відповідної виборчої комісії або судові рішення, якими керувалася комісія при прийнятті рішення.

Резольютивна частина повинна містити відповідне рішення комісії, викладене у формі висновку, із зазначенням завдань і заходів, спрямованих на реалізацію повноважень комісії з питання, що розглядається. У разі потреби резольютивна частина може містити вказівки на необхідність доведення змісту рішення до суб'єктів, на яких поширюється дія рішення, виконавців, осіб, на яких покладається контроль за виконанням документа, а також строки його виконання та додатки.

Резольютивна частина рішення складається з пронумерованих пунктів та підпунктів.

2.10. Після ознайомлення з підготовленими матеріалами, і в разі відсутності потреби внесення поправок до їх тексту, голова комісії вчиняє на проекті рішення, що пропонується прийняти, відповідну резолюцію ("для розгляду на засіданні комісії").

У разі неможливості з поважних причин подати матеріали до засідання в установлений строк секретар комісії завчасно повідомляє про це голову комісії.

2.11. Список запрошених на засідання комісії готує секретар комісії. У списку зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові, посада запрошених, офіційні назви органів (організації, установи, політичної партії, виборчого блоку партій тощо) або особи, яких

вони представляють, а також у зв'язку з розглядом якого питання порядку денного вони запрошені.

2.12 Секретар комісії відповідає за реєстрацію осіб, які беруть участь у засіданні на запрошення комісії та без дозволу чи запрошення, і перед початком засідання подає голові комісії список цих осіб.

2.13. Засідання виборчої комісії скликається головою виборчої комісії, а в разі його відсутності – заступником голови з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

2.14. Голова комісії (головуючий на засіданні комісії) на початку засідання або початку розгляду питання оголошує кількість присутніх членів комісії, список запрошених та інших осіб, які мають право бути присутніми на засіданні комісії без дозволу або запрошення комісії, представників засобів масової інформації.

2.15. Проект порядку денного обговорюється на початку засідання комісії. При цьому питання, внесені до порядку денного, може бути вилучене з нього за ініціативою членів комісії, про що приймається окреме рішення.

2.16. Проект порядку денного за пропозиціями членів комісії та рішенням комісії може бути доповнено питаннями під час його обговорення.

2.17. Проект порядку денного затверджується або відхиляється після його колегіального обговорення за рішенням комісії.

2.18. Комісією може також бути прийнято рішення про перенесення розгляду додатково запропонованих питань на наступні засідання комісії.

2.19. Комісія на вимогу трьох членів комісії, якщо інше не встановлено законом, а також за рішенням комісії вищого рівня або суду зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, не пізніше як у триденний строк від дня заявлення вимоги або прийняття зазначеного рішення, але не пізніше дня виборів, референдуму, а в день виборів, референдуму, крім дільничної комісії, – невідкладно. Дільнична виборча комісія зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, на вимогу зазначеної кількості членів комісії у день виборів, референдуму або за рішенням виборчої комісії вищого рівня чи суду, прийнятим у день виборів, референдуму, – невідкладно після закінчення голосування.

2.20. Засідання виборчої комісії є повноважним за умови присутності на ньому більше половини членів комісії від складу цієї комісії.

Відповідно до частини дванадцятої статті 33 Закону України "Про вибори народних депутатів України" на засіданні окружної або дільничної виборчої комісії у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів, встановленні підсумків голосування в межах виборчого округу, у разі присутності менше ніж двох третин членів комісії від складу комісії рішення комісії приймається не менше ніж двома третинами голосів від числа членів комісії, присутніх на засіданні комісії.

Згідно з частиною четвертою статті 27 Закону України "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів" у день голосування, при підрахунку голосів, установах підсумків голосування та результатів місцевих виборів рішення виборчої комісії приймається більшістю голосів від присутніх на засіданні членів комісії, незалежно від кількості присутніх на засіданні виборчої комісії членів комісії, але не менше трьох членів комісії".

(у редакції згідно з постановою Центральної виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

2.21. Протоколи виборчих комісій про підрахунок голосів, про встановлення підсумків голосування та про результати місцевих виборів складаються без прийняття рішень відповідними виборчими комісіями.

3. Оформлення протоколу засідання комісії

3.1. Обговорення питання і рішення, що розглядається та приймається на засіданні комісії, фіксуються у протоколі засідання комісії (далі – протокол), який оформляється на підставі записів, зроблених під час засідання секретарем комісії чи секретарем засідання комісії за дорученням комісії (додаток 1).

3.2. Протокол має містити такі реквізити: назву документа; порядковий номер; назву виду діяльності комісії – засідання; назву комісії; дату і місце проведення засідання; загальну кількість членів комісії, кількість присутніх на засіданні членів комісії, кількість осіб, які беруть участь у засіданні на запрошення комісії та без дозволу або запрошення (у разі потреби до протоколу додається реєстраційний листок); порядок денний з формулюванням питань у називному відмінку. Текст протоколу складається з трьох частин, що починаються словами: "Слухали", "Виступили", "Вирішили" ("Постановили"). У протоколі повинні бути відображені зміст та номер постанови, протокольного рішення, протоколу чи акта, які були відповідно прийняті або складені на засіданні комісії.

3.3. Протокол засідання комісії оформляє секретар комісії або у передбачених законом випадках – обраний на засіданні зі складу комісії секретар засідання, який виконує обов'язки секретаря комісії на відповідному засіданні та при оформленні документів цього засідання.

3.4. До протоколу долучаються у вигляді додатків оригінали документів, прийнятих на засіданні, а також викладені в письмовій формі окремі думки членів комісії, які брали участь у її засіданні, але не згодні з прийнятим на засіданні комісії рішенням. Окремі думки членів комісії є невід'ємною частиною протоколу засідання комісії.

3.5. Протокол засідання комісії підписує головуючий на засіданні та секретар комісії або у передбачених законом випадках – секретар засідання.

3.6. Протокол засідання комісії надається для ознайомлення членам комісії не пізніше наступного засідання комісії, при цьому член комісії має право його підписати.

4. Оформлення прийнятих на засіданні комісії рішень та складених комісією актів і протоколів

4.1 Рішення, прийняті на засіданні комісії, підлягають відповідному оформленню.

4.2. Крім рішень зазначених у пункті 2.2., 2.3 цього Порядку, комісія складає акти та протоколи. Акт комісії засвідчує певний факт або подію, виявлені і визнані комісією. Протокол комісії встановлює підсумки певних дій, виконаних комісією.

4.3. Акти і протоколи комісії складаються на її засіданні у кількості примірників та у випадках, передбачених законом, і підписуються всіма присутніми на засіданні членами комісії, підписи яких скріплюються печаткою комісії. Перший примірник акта чи протоколу мають право підписати присутні на засіданні кандидати, особи, визначені відповідним законом про вибори та референдуми.

4.4. Постанова, протокольне рішення, прийняті на засіданні комісії, підлягають подальшому оформленню для підписання, надсилання і оприлюднення (у разі якщо документ підлягає оприлюдненню відповідно до закону або за рішенням комісії) протягом одного дня після засідання, якщо інше не встановлено законом.

4.5. При доопрацюванні постанови, протокольного рішення комісії секретар комісії вносить до тексту відповідні зміни згідно з результатами голосування на засіданні комісії.

4.6. Комплектність матеріалів, що додаються до постанови, протокольного рішення, а також реєстрацію їх у відповідних журналах із зазначенням реєстраційних номерів на документах забезпечує секретар комісії.

4.7. Постанову, протокольне рішення, прийняті на засіданні комісії, підписує головуєчий на засіданні комісії.

Рішення комісії також підписує секретар комісії (секретар відповідного засідання комісії), якщо це передбачено відповідним законом України про вибори, референдум.

Додатки до постанови, протокольного рішення, прийнятих на засіданні комісії, підписує голова комісії чи головуєчий на засіданні, а також секретар комісії чи секретар відповідного засідання комісії.

Прийняті комісією постанови, протокольні рішення та складені комісією акти та протоколи мають відповідну нумерацію.

4.8. Постанова, протокольне рішення, прийняті комісією, не пізніше ранку наступного дня після засідання комісії, якщо інше не встановлено законом, вивішуються для загального ознайомлення на стенді офіційних матеріалів комісії, який обладнується в приміщенні комісії у місці, вільно доступному для відвідувачів. У цей же строк постанова комісії доводиться до відома суб'єктів виборчого процесу, процесу референдуму, яких вона стосується, громадянина, якщо його заява, скарга до комісії були предметом розгляду на відповідному засіданні комісії, та, у разі потреби, відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, виборчих комісій, комісій з референдуму, засобів масової інформації. Копія постанови, засвідчена головою комісії чи його заступником і секретарем комісії та скріплена печаткою виборчої комісії, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу в строки, встановлені відповідним законом України про вибори.

5. Реєстрація та розгляд документів, заяв і скарг, що надходять до комісії

5.1. При реєстрації та розгляді документів, заяв і скарг, що надходять до комісії, комісія керується законами України "Про вибори Президента України", "Про вибори народних депутатів України", "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів", "Про всеукраїнський та місцеві референдуми", "Про звернення громадян", іншими актами законодавства України, постановами Центральної виборчої комісії та цим Порядком.

5.2. Документи та звернення, що надходять до виборчої комісії, мають право приймати голова комісії, заступник голови комісії, секретар або інший визначений комісією член комісії.

5.3. Заява може бути усною, викладеною громадянином і записаною головою, заступником голови, секретарем або членом комісії на особистому прийомі, чи письмовою, надісланою поштою або переданою до комісії особисто чи через уповноважену особу, якщо її повноваження оформлено відповідно до законодавства України. Усні заяви реєструються в журналі обліку особистого прийому громадян у виборчій комісії та комісії з референдуму (додаток 4).

5.4. Документи, заяви, скарги реєструються в день їх надходження в журналі реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії та комісії з референдуму (додаток 3). Особа, яка подає документи до виборчої комісії, складає розписку, в якій вказує своє прізвище, ім'я, по батькові, короткий опис поданих документів із зазначенням кількості аркушів, дату та час їх подання. Розписка зберігається разом із поданими документами.

Документи, що надходять до комісії телеграфним або факсимільним зв'язком чи електронною поштою, також реєструються.

Не реєструються в комісії анонімні, особисті, вітальні листи, запрошення, що надходять на адресу комісії.

5.5. У правій нижній частині першого аркуша документа, заяви, скарги або на іншому вільному від тексту місці цього аркуша (крім місця, визначеного для підшивки) зазначаються реєстраційний (вхідний) номер, що відповідає порядковому номеру запису в журналі реєстрації документів, заяв і скарг, та дата надходження.

5.6. У разі повторного надходження документа, заяви, скарги після присвоєння чергового реєстраційного номера у правій верхній частині їх першого аркуша робиться напис "повторно".

5.7. Якщо при відкритті конверта з документом, заявою, скаргою виявлено відсутність чи пошкодження документа, заяви, скарги або їх окремих частин, невідповідність номера документа, заяви, скарги номеру, зазначеному на конверті, особа, яка приймає документ, заяву, скаргу, складає акт у двох примірниках, один з яких надсилається відправнику, другий долучається до документа, заяви, скарги, що залишаються в комісії.

5.8. Документ, заяву, скаргу після реєстрації попередньо розглядає голова комісії, а в разі його відсутності – заступник голови комісії з метою вчинення резолюції щодо їх виконання.

5.9. Документ, заява, скарга щодо порушення законів України "Про вибори Президента України", "Про вибори народних депутатів України", "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів", "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" розглядаються у строки, встановлені відповідними законами.

5.10. Відповідно до положень частин першої, другої статті 8 Закону України "Про звернення громадян" не підлягає розгляду (залишається без розгляду) документ, заява, скарга без зазначення дати, місця проживання заявника, не підписані автором (авторами) або за якими неможливо встановити авторство, за винятком повідомлення про вчинення злочину. Таке повідомлення надсилається до органів Міністерства внутрішніх справ України, органів прокуратури за місцем розташування комісії.

Не розглядається повторний документ, заява від однієї й тієї ж особи з одного й того самого питання, якщо перше вирішено по суті, про що повідомляється особі, яка подала заяву, а також заява особи, визнаної судом недієздатною.

5.11. Документи, заяви, скарги, подані з порушенням порядку і строків, установлених законами України "Про вибори Президента України", "Про вибори народних депутатів України", "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів", "Про всеукраїнський та місцеві референдуми", залишаються без розгляду по суті, про що комісією приймається відповідне рішення.

5.12. Скарги, оформлені без дотримання вимог, передбачених відповідним законом про вибори, референдуми, не підлягають розгляду і повертаються листом голови комісії або заступника голови комісії не пізніше як на наступний день після дня надходження скарги, а скарги, подані напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, – невідкладно. При поверненні скарги без розгляду зазначається вичерпний перелік недоліків, які перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення зі скаргою, оформленою відповідно до вимог закону, в передбачені законом строки оскарження.

5.13. Особистий прийом громадян проводиться в порядку, встановленому головою комісії.

5.14. Реєстрація осіб, які звернулися до комісії, ведеться в журналі обліку особистого прийому громадян у виборчій комісії та комісії з референдуму (додаток 4).

5.15. Якщо порушене питання вирішити безпосередньо під час особистого прийому неможливо, воно розглядається в порядку, передбаченому для розгляду письмових звернень.

5.16. Документи, заяви щодо порядку організації та проведення виборів, референдумів розглядаються, як правило, на засіданні комісії. Скарги, подані до комісії, розглядаються виключно на засіданні комісії.

5.17. Контроль за виконанням документів, який передбачає безпосередню перевірку і коригування процесу виконання, облік та аналіз результатів виконання документів, що є на контролі, дотримання установленого терміну, здійснює секретар комісії.

Про виконання документів робиться відмітка у відповідній графі журналу реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії та комісії з референдуму (додаток 3), журналу обліку особистого прийому громадян у виборчій комісії та комісії з референдуму (додаток 4).

5.18. Про виконання документа секретар комісії інформує голову комісії.

5.19. Розглянуті документи, заяви, скарги, що надійшли до комісії, передаються секретарю комісії для подальшого формування справи відповідно до затвердженої головою комісії номенклатури справ.

6. Підготовка і оформлення вихідних документів

6.1. Текст вихідного документа викладається державною мовою, стисло, аргументовано, що забезпечує чітке й однозначне сприйняття інформації, яка міститься в ньому.

У відповіді на документ, заяву, скаргу обов'язково зазначається посилання на його (її) номер і дату.

6.2. Кожний вихідний документ підписує голова комісії, а в разі його відсутності – заступник голови комісії із зазначенням відповідно прізвища, ініціалів.

Не допускається підписання документа з прийменником "за" або проставленням косої риски перед найменуванням посади в комісії.

6.3. Дата складення, підписання, прийняття чи затвердження документа зазначається цифрами, як правило, при оформленні листів, довідок, звернень тощо (21.02.06) або цифрами та словами при оформленні постанов, протокольних рішень комісії та фінансових документів (21 лютого 2006 року).

6.4. Назва установи, організації, політичної партії, виборчого блоку політичних партій, республіканської в Автономній Республіці Крим, обласної, районної, міської, районної у місті організації політичної партії у вихідних документах комісії зазначається в називному відмінку, наприклад:

Київська міська рада

У документі, що надсилається конкретній посадовій особі, найменування установи зазначається в родовому відмінку, а посада, прізвище – в давальному відмінку, далі – ініціали, наприклад:

*Начальнику Управління
Міністерства внутрішніх справ
України у Вінницькій області
ІВАНЕНКУ С.М.*

Вихідний документ не повинен мати більше чотирьох адресатів. Слово "копія" перед зазначенням другого, третього, четвертого адресатів не пишеться.

Адреса зазначається у правій верхній частині документа.

6.5. Реквізит "Адресат" одному кореспонденту містить повну адресу, що повинна відповідати правилам користування поштовим зв'язком, наприклад:

*Редакція газети "Український шлях"
вул. Левицького, 67, м. Львів, 79066*

У разі надсилання документа громадянину спочатку зазначаються прізвище та ініціали одержувача, а потім його поштова адреса, наприклад:

*СЕРГІЄНКУ В.П.
майдан Незалежності, 1, кв. 3,
м. Хмельницький, 80077*

6.6. Внесення до підписаного документа будь-яких виправлень або доповнень без застережень не допускається. У випадку внесення виправлення чи доповнення до тексту документа повинні робитися відповідні застереження особою, яка підписала цей документ.

6.7. Телеграми та інші вихідні документи надсилаються за підписом голови комісії або заступника голови комісії.

7. Відправлення вихідних документів

7.1. Вихідні документи відправляє секретар комісії у день їх підписання або не пізніше наступного календарного дня.

Кореспонденція особистого характеру, не пов'язана з виконанням службових обов'язків у комісії, відправленню не підлягає.

7.2. Вихідні документи виготовляються в кількості примірників відповідно до числа адресатів. Копія вихідного документа обов'язково залишається в комісії та зберігається для включення її до відповідної справи, оформленої згідно із затвердженою номенклатурою справ.

7.3. Документ надсилається або передається адресату після його реєстрації в журналі реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії та комісії з референдуму (додаток 3).

У лівій верхній частині першого аркуша документа зазначаються реєстраційний (вихідний) номер, що відповідає порядковому номеру запису в журналі реєстрації, та дата відправлення.

7.4. При відправленні вихідних документів перевіряється:

правильність оформлення документа та розміщення на ньому всіх реквізитів;

правильність зазначення адреси;

наявність усіх необхідних підписів на документі та додатках до нього;

наявність у документі посилання на додатки;

відповідність кількості примірників вихідного документа кількості адресатів.

7.5. Документи, що надсилаються одночасно одному й тому ж адресату, вкладаються разом із засвідченим печаткою комісії окремим описом вкладеного в один конверт (пакет, бандероль) із зазначенням реєстраційних вихідних номерів усіх вкладених документів. Копія окремого опису вкладеного залишається в комісії.

7.6. Якщо документ надсилається кільком адресатам, то виготовляється і відправляється відповідна кількість копій документа.

7.7. У журналі реєстрації документів, заяв і скарг виборчої комісії та комісії з референдуму (додаток 3) зазначаються номер вихідного документа, дата відправлення, назва або короткий зміст документа.

7.8. Залежно від характеру і терміновості відправлення документи надсилаються адресату поштою, спец-, фельдзв'язком, передаються телеграфом тощо. Терміновість

відправлення документів визначає голова комісії, а в разі його відсутності – заступник голови комісії або секретар комісії.

У разі потреби прискорення доставки кореспонденції адресату з дозволу голови комісії допускається видача документів відповідним уповноваженим особам адресата під розписку.

8. Використання та зберігання печатки, штамп комісії

8.1. Відповідно до законодавства України про вибори та референдуми комісія має печатку, штамп, зразки яких затверджено Центральною виборчою комісією.

8.2. Печатка використовується в комісії для засвідчення достовірності документів або відповідності копій документів оригіналам.

8.3. Відтиск печатки комісії ставиться на документах комісії після їх підписання. При цьому відтиск печатки повинен охоплювати кілька літер назви посади особи, яка підписує документ.

8.4. Печатка, штамп комісії повинні зберігатися у сейфі чи металевій шафі у приміщенні комісії.

8.5. Відповідальність за правильність використання та зберігання печатки, штампа покладається на голову комісії, в разі його відсутності – на заступника голови комісії.

8.6. У разі втрати печатки, штампа голова комісії опубліковує в місцевому засобі масової інформації повідомлення про недійсність загубленої печатки чи штампа комісії.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 1
до Порядку ведення діловодства у виборчих
комісіях та комісіях з референдумів

Зразок

_____ (назва виборів, референдуму)

_____ (дата проведення виборів, референдуму)

ПРОТОКОЛ № _____
засідання _____
(назва виборчої комісії, комісії з референдуму)

_____ (зазначення виборчого округу та його номер, назва регіону)

" ____ " _____ 20__ року

_____ (дата проведення)

_____ (місце проведення – назва населеного пункту)

Усього членів комісії: _____ осіб.

Присутні на засіданні члени комісії: _____
(прізвище, ініціали)

Запрошені на засідання: _____
(посада, прізвище, ініціали або за списком, що додається)

Присутні на засіданні: _____
(посада, прізвище, ініціали або за списком, що додається)

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

_____ (перелік питань порядку денного)

Слухали: _____
(зміст питання)

_____ (посада, прізвище, ініціали доповідача)

_____ (короткий зміст виступу)

Виступили: _____
(прізвище, ініціали, короткий зміст кожного виступу)

Вирішили (постановили): _____
(зміст рішення (постанови, протокольного рішення))

За це рішення проголосували:

За _____
(цифрами і прописом)

Проти _____
(цифрами і прописом)

Утрималися _____
(цифрами і прописом)

Рішення (постанова, протокольне рішення) № _____ додається.

(головуючий на засіданні)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(секретар комісії (секретар засідання))

(підпис)

(прізвище, ініціали)

МП

Додаток 2
до Порядку ведення діловодства у виборчих комісіях та
комісіях з референдумів
(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

Зразок

_____ (назва виборів, референдуму)

_____ (дата проведення виборів, референдуму)

_____ (назва виборчої комісії, комісії з референдуму)

_____ (зазначення виборчого округу та його номер, назва регіону)

П О С Т А Н О В А

(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

_____ (місце прийняття – назва населеного пункту)

" _____ " _____ 20__ року
(час, дата прийняття)

№ _____

(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

_____ (найменування (повинно бути лаконічним та відображати основний зміст постанови))

(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

_____ (мотивувальна частина (повинно містити посилання на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії, посилання на відповідні положення закону, іншого нормативно-правового акта або постанову комісії вищого рівня чи рішення суду, якими керувалася комісія при прийнятті постанови))

(із змінами, внесеними постановою Центральної
виборчої комісії від 19 січня 2012 р. № 4)

П О С Т А Н О В Л Я Є :

_____ (назва виборчої комісії, комісії з референдуму)

_____ (резолютивна частина (повинна містити відповідне рішення комісії, викладене у формі висновку із зазначенням завдань і заходів, спрямованих на реалізацію повноважень комісії з питання, що розглядається, у разі потреби – вказівки на необхідність доведення змісту постанови до суб'єктів, на яких поширюється її дія, виконавців, осіб, на яких покладається контроль за виконанням документа, а також строки його виконання та додатки)

_____ (головуючий на засіданні)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (секретар комісії (секретар засідання)*)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

МП

* У разі якщо підпис секретаря комісії (секретаря засідання) передбачено відповідним законом України про вибори, референдум.

Додаток 3
до Порядку ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів

ЖУРНАЛ
реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії та комісії з референдуму

_____ (назва і дата проведення виборів, референдуму)

_____ (назва комісії, номер виборчого округу, назва регіону)

№ з/п	Дата надходження документа	Прізвище та ініціали, місце проживання, місце роботи особи, яка звернулася до комісії	Найменування організації, що надіслала документ; дата та номер супровідного листа, відмітка про контроль	Стислий виклад змісту документа, заяви, скарги	Зміст доручення	Виконавець доручення	Строк виконання доручення	Відмітка про виконання доручення	Дата відправлення, номер вихідного документа	Примітки, в тому числі відмітка про дату та номер реєстрації вхідного документа, на який дається відповідь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Примітки:

1. При реєстрації вихідної документації заповнюються графи 1, 5, 10, 11.
2. Сторінки журналу нумеруються, журнал прошивається і скріплюється печаткою комісії.

Додаток 4
до Порядку ведення діловодства у
виборчих комісіях та комісіях з
референдумів

ЖУРНАЛ
обліку особистого прийому громадян у виборчій комісії та комісії з референдуму

_____ (назва і дата проведення виборів, референдуму)

_____ (назва комісії, номер виборчого округу, назва регіону)

№ з/п	Дата прийому	Прізвище та ініціали особи, яка здійснює особистий прийом громадян	Прізвище та ініціали, місце проживання особи, яка звернулася до комісії	Стислий виклад змісту заяви	Зміст доручення	Виконавець доручення	Строк виконання	Відмітка про виконання	Дата відправлення вихідного документа
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Примітка. Сторінки журналу нумеруються, журнал прошивається і скріплюється печаткою комісії.

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

30 серпня 2012 року № 667

Про Роз'яснення щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

Відповідно до частин першої – шостої статті 26, частин першої, п'ятої – сьомої, десятої статті 27, частин другої, третьої, сьомої, одинадцятої статті 28, частин першої – десятої статті 29, пунктів 1, 2, 6 частини другої статті 30, статті 37, підпунктів 1, 2 пункту 4 розділу XV Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11 – 13, пунктами 4, 5 статті 17, пунктом 17 статті 19, частиною другою статті 27 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Затвердити **Роз'яснення** щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року (додається).

2. Цю постанову надіслати Міністерству закордонних справ України, Міністерству оборони України, окружним виборчим комісіям з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року та оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Заступник Голови Центральної виборчої комісії А. МАГЕРА

*Додаток
до постанови Центральної виборчої комісії
від 30 серпня 2012 року № 667*

**РОЗ'ЯСНЕННЯ
щодо порядку внесення змін до складу окружних та
дільничних виборчих комісій з чергових виборів
народних депутатів України 28 жовтня 2012 року**

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України "Про вибори народних депутатів України" (далі – Закон) щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року (далі – виборчі комісії).

**1. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень
усього складу виборчої комісії або члена комісії**

1.1. Повноваження усього складу виборчої комісії можуть бути достроково припинені виборчою комісією, яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі систематичного порушення чи одноразового грубого порушення комісією Конституції України та законів України.

1.2. Дострокове припинення повноважень усього складу виборчої комісії не є ліквідацією цієї комісії.

1.3. Повноваження члена виборчої комісії припиняються достроково виборчою комісією, яка її утворила, з моменту виникнення або виявлення відповідних обставин у зв'язку з:

- 1) припиненням його громадянства України;
- 2) реєстрацією його кандидатом у народні депутати України або кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 3) реєстрацією його представником політичної партії у Центральній виборчій комісії, офіційним спостерігачем, уповноваженою особою політичної партії, довіреною особою кандидата у народні депутати України або довіреною особою кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради чи кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, представником, уповноваженою особою місцевої організації політичної партії, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 4) входженням його до складу іншої виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України або депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 5) відмовою скласти присягу члена комісії;
- 6) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян;
- 7) виявленням обставин наявності судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо така судимість не знята або не погашена;

- 8) визнанням його недієздатним;
- 9) його смертю.

Рішення про припинення повноважень члена виборчої комісії з підстав, зазначених у підпунктах 1 – 4, 6 – 9 цього пункту, приймається комісією, яка утворила відповідну комісію, після отримання документа (повідомлення), який встановлює (підтверджує) відповідний факт.

Повноваження члена виборчої комісії з підстави, зазначеної у підпункті 5 цього пункту, припиняються у разі відмови особи поставити свій підпис під текстом присяги на засіданні виборчої комісії або неприбуття такої особи на перші два засідання виборчої комісії після його включення до складу цієї комісії, про які його належним чином повідомлено (листом, телеграмою, телефонограмою, факсограмою тощо).

У випадку неприбуття такої особи на перші два засідання виборчої комісії після його включення до складу цієї комісії, рішення про дострокове припинення повноважень члена виборчої комісії приймається виборчою комісією, яка утворила відповідну комісію, після отримання витягів з протоколів засідань комісії, на яких розглядалося питання про складення присяги члена комісії та був встановлений відповідний факт.

1.4. Повноваження члена виборчої комісії припиняються достроково з моменту прийняття рішення про дострокове припинення його повноважень виборчою комісією, яка її утворила, у зв'язку з:

- 1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;
- 2) внесенням подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії;
- 3) вибуттям на період включно до дня голосування за межі України або країни, на території якої утворено закордонну виборчу дільницю, що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;
- 4) порушенням присяги члена комісії, що виявилось як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, засвідченим не менш як двома рішеннями з цього приводу виборчої комісії, до складу якої він входить;
- 5) одноразовим грубим порушенням законодавства України про вибори, встановленим рішенням суду або рішенням виборчої комісії вищого рівня.

1.5. Особа, яка подала заяву про складення повноважень, продовжує виконувати обов'язки члена виборчої комісії до моменту прийняття рішення про дострокове припинення її повноважень комісією, яка утворила відповідну комісію.

1.6. Якщо член виборчої комісії порушує присягу члена комісії, що виявляється як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, відповідна виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим поданням про дострокове припинення його повноважень, що вноситься за підписом голови, заступника голови виборчої комісії та засвідчується печаткою комісії. До подання додається не менш як два рішення відповідної виборчої комісії про невиконання членом цієї комісії покладених на нього обов'язків.

Таке подання підлягає обов'язковому розгляду виборчою комісією, яка утворила відповідну виборчу комісію, протягом трьох днів, а внесене напередодні дня голосування – не пізніш останнього дня перед днем голосування.

1.7. Виборча комісія, яка достроково припинила повноваження усього складу виборчої комісії, окремого члена виборчої комісії, не пізніше наступного дня повідомляє про це суб'єктів, за поданням яких до складу комісії було включено осіб, повноваження яких достроково припинено, шляхом надсилання зазначеним суб'єктам рішення (витягу з рішення) виборчої комісії щодо дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії або окремого члена виборчої комісії.

1.8. Припинення повноважень члена виборчої комісії з підстав, зазначених у пункті 1.3, підпунктах 1, 3 – 5 пункту 1.4 цього Роз'яснення, передбачає включення до складу цієї виборчої комісії іншої кандидатури замість вибулої лише у разі зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених відповідно частиною першою статті 27 або частинами другою, третьою статті 28 Закону.

1.9. Відповідно до частин сьомої, восьмої статті 37 Закону у разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії в останній день перед днем голосування у зв'язку з внесенням подання про заміну такого члена комісії рішення про дострокове припинення повноважень члена виборчої комісії приймається одночасно з рішенням про включення до складу відповідної виборчої комісії іншої особи від того ж суб'єкта подання.

1.10. У разі внесення подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії (підпункт 2 пункту 1.4 цього Роз'яснення), виборча комісія, яка її утворила, одночасно з достроковим припиненням повноваження члена виборчої комісії включає до складу відповідної виборчої комісії іншу особу, замість вибулої, в порядку, встановленому Законом та розділом 3 цього Роз'яснення.

У разі надходження до виборчої комісії, яка утворила комісію, подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, та за наявності заяви такого члена комісії про складання повноважень члена комісії, повноваження такого члена комісії припиняються відповідно до пункту 2 частини третьої статті 37 Закону та підпункту 2 пункту 1.4 цього Роз'яснення.

2. Порядок затвердження нового складу виборчої комісії або включення до складу виборчої комісії інших осіб замість тих, повноваження яких достроково припинено

2.1. У разі дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніш як на третій день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, затверджує новий склад виборчої комісії у порядку, встановленому Законом та цим Роз'ясненням.

2.2. У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії, що призвело до зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених для окружних виборчих комісій частиною першою статті 27 Закону, для дільничних виборчих комісій – частинами другою, третьою статті 28 Закону, відповідна виборча комісія, яка утворила цю виборчу комісію, не пізніш як на третій день з дня припинення його повноважень, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, включає до її складу інших осіб замість цього члена виборчої комісії та членів цієї комісії, повноваження яких на цей час припинено, із тим, щоб кількісний склад такої виборчої комісії відповідав її мінімальній кількості (був не меншим) відповідно для:

- 1) окружних виборчих комісій – 12 осіб;
- 2) дільничних виборчих комісій звичайних, спеціальних та закордонних виборчих дільниць:
 - великих – 18 осіб;
 - середніх – 14 осіб;
 - малих – 10 осіб;
 - де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб – 4 особи.

2.3. При виникненні обставин, зазначених у пунктах 2.1, 2.2 цього Роз'яснення, до складу виборчої комісії включаються інші особи замість вибулих за поданням суб'єктів, зазначених у пункті 2 частини другої статті 27 (політичні партії – суб'єкти виборчого процесу) або частині четвертої статті 28 Закону (політичні партії, депутатські фракції яких зареєстровані в Апараті Верховної Ради України поточного скликання, політичні партії –

суб'єкти виборчого процесу та кандидати у депутати у відповідному виборчому окрузі), представники яких увійшли до складу відповідних виборчих комісій при їх утворенні.

Відповідні подання вносяться за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 23 березня 2012 року № 55 "Про форми подань щодо кандидатур до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року" зі змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 86.

2.4. До подання додаються заяви осіб (до складу окружної виборчої комісії – написані власноручно), запропонованих до складу виборчої комісії, про згоду на участь у роботі комісії від відповідного суб'єкта подання.

2.5. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після дня отримання вказаного повідомлення, а щодо подання, внесеного напередодні дня голосування, – не пізніше останнього дня перед днем голосування. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

3. Порядок заміни члена виборчої комісії у зв'язку з внесенням відповідного подання про його заміну

3.1. У разі внесення до відповідної виборчої комісії вищого рівня подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, така виборча комісія не пізніш як на третій день з дня припинення повноважень члена комісії, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, одночасно з достроковим припиненням його повноважень включає до складу відповідної виборчої комісії іншу кандидатуру, внесену на заміну тим самим суб'єктом подання.

У разі дострокового припинення повноважень члена комісії, призначеного на посаду голови, заступника голови чи секретаря комісії, інша кандидатура, внесена на його заміну, включається до складу комісії з одночасним призначенням на відповідну керівну посаду.

3.2. Подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, може вноситися у будь-який час після затвердження складу комісії. У поданні зазначаються номер одномандатного виборчого округу (виборчої дільниці), прізвище, ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності), повноваження якого пропонується припинити, та відомості про особу, кандидатура якої подається на заміну до складу виборчої комісії, з урахуванням форм подань до складу комісій, встановлених постановою Центральної виборчої комісії від 23 березня 2012 року № 55 "Про форми подань щодо кандидатур до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року" зі змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 86.

3.3. До подання додається заява особи (до складу окружної виборчої комісії – написана власноручно), запропонованої до складу виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі від відповідного суб'єкта подання.

3.4. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних

кандидатур не пізніше наступного дня після дня отримання вказаного повідомлення, а щодо подання, внесеного напередодні дня голосування – не пізніше останнього дня перед днем голосування. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

4. Порядок дострокового припинення повноважень голови, заступника голови та секретаря виборчої комісії

4.1. У разі подання особою, яка є відповідно головою, заступником голови, секретарем виборчої комісії, особистої заяви про складення повноважень члена виборчої комісії, така особа продовжує виконувати свої обов'язки до моменту прийняття рішення про дострокове припинення її повноважень виборчою комісією, що утворила відповідну виборчу комісію.

У разі подання особою, яка є головою, заступником голови, секретарем виборчої комісії, власноручно написаної заяви про складення своїх повноважень відповідно голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії без припинення членства в комісії, така особа продовжує виконувати свої обов'язки до моменту прийняття відповідною виборчою комісією, що утворила цю виборчу комісію, рішення про її заміну та призначення в установленому порядку нового голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії.

4.2. У разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії систематично не виконує покладені на нього обов'язки, відповідна виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим поданням про його заміну, якщо за це проголосували не менше двох третин членів складу комісії. Подання вноситься за підписом голови, заступника голови виборчої комісії або головуючого на відповідному засіданні виборчої комісії та засвідчується печаткою цієї комісії. До подання додаються не менш як два рішення виборчої комісії про невиконання головою, заступником голови чи секретарем цієї комісії покладених на нього обов'язків, а також витяг з протоколу засідання виборчої комісії, на якому розглядалося питання про внесення такого подання.

4.3. Заява чи подання підлягають обов'язковому розгляду виборчою комісією, яка утворила відповідну виборчу комісію, не пізніш як на третій день з дня надходження такої заяви або подання, але не пізніш останнього дня перед днем голосування.

Рішення про заміну голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії не тягне за собою припинення повноважень цих осіб як членів відповідної виборчої комісії.

На посаду голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня призначає іншу особу зі складу цієї виборчої комісії. При цьому повинні бути додержані вимоги Закону щодо призначення голови, заступника голови та секретаря від різних суб'єктів подання.

4.4. Особа, включена до складу окружної чи дільничної виборчої комісії звичайної та/або спеціальної виборчої дільниці за поданням голови виборчої комісії вищого рівня, а до складу дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці – за поданням Міністерства закордонних справ України, не може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії, крім випадків відсутності кандидатур на таку посаду від інших суб'єктів подання.

*Секретар
Центральної виборчої комісії*

Т. ЛУКАШ

У К Р А Ї Н А
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

13 вересня 2012 року № 892

Про Порядок здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

Відповідно до частини другої статті 5 Закону України "Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року", керуючись статтями 11 – 13, частиною другою статті 27 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Затвердити Порядок здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року (додається).
2. Цю постанову надіслати Міністерству внутрішніх справ України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям для доведення до відома відповідних районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських рад міст обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення, окружним виборчим комісіям з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року для доведення до відома відповідних дільничних виборчих комісій звичайних виборчих дільниць після їх утворення та оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Заступник Голови Центральної виборчої комісії Ж. УСЕНКО-ЧОРНА

*Додаток
до постанови Центральної виборчої комісії
від 13 вересня 2012 року № 892*

**ПОРЯДОК
здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням
засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням
системи відеоспостереження під час проведення виборів народних
депутатів України 28 жовтня 2012 року**

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок відповідно до Закону України "Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року" (далі – Закон) регламентує питання здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року (далі – вибори депутатів).

1.2. Організація відеоспостереження в приміщеннях для голосування звичайних виборчих дільниць (далі – виборчі дільниці) здійснюється шляхом встановлення системи відеоспостереження, відеозапису і трансляції зображення (далі – система відеоспостереження), до складу якої входить програмно-апаратний комплекс (далі – ПАК), а також обладнання для утворення каналів зв'язку, що є власністю операторів зв'язку.

ПАК є сукупністю технічних пристроїв та програмних засобів (далі – засоби відеоспостереження), призначених для відеоспостереження за організацією проведення голосування та підрахунку голосів виборців у приміщенні для голосування на виборчій дільниці, запису, збереження відеозображення, обробки та передачі відеозображення для трансляції на веб-сайт у мережі Інтернет (<http://vybory2012.ua>).

1.3. Система відеоспостереження застосовується з урахуванням вимог пункту 4 частини другої статті 11 Закону України "Про вибори народних депутатів України", Законів України "Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року", "Про доступ до публічної інформації" та "Про інформацію".

1.4. Система відеоспостереження застосовується в приміщеннях для голосування на всіх звичайних виборчих дільницях.

Вимога щодо встановлення системи відеоспостереження не поширюється на приміщення окружних виборчих комісій, дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць, спеціальних виборчих дільниць, а також Центральної виборчої комісії.

1.5. При вході до приміщення для голосування на виборчій дільниці, а також усередині цього приміщення на видному місці розміщуються таблички формату А4 з написом "У приміщенні ведеться відеоспостереження".

1.6. Трансляція відеозображення, отриманого за допомогою системи відеоспостереження з приміщення для голосування на виборчій дільниці під час голосування на виборах депутатів, здійснюється на веб-сайті в мережі Інтернет, перехід на який може відбуватися також за допомогою гіперпосилання, розміщеного на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Трансляція відеозображення з приміщень для голосування на виборчих дільницях на веб-сайті в мережі Інтернет у безперервному режимі в день голосування на виборах

депутатів розпочинається не пізніше початку підготовчого засідання виборчої комісії і триває до закінчення голосування на виборчій дільниці, але не раніше, як до 20 години.

1.7. Функціонування системи відеоспостереження у режимі відеозапису та збереження відеозображення під час підрахунку голосів здійснюється після закінчення голосування на виборчій дільниці і не може бути припинено раніше підписання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою "Уточнений".

1.8. Матеріали відеоспостереження зберігаються протягом одного року з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів.

2. Вимоги до встановлення та використання на виборчій дільниці засобів відеоспостереження

2.1. ПАК складається з ноутбука, двох веб-камер, двох активних USB-подовжувачів, двох пасивних USB-подовжувачів, мережного подовжувача на 5 розеток, а також спеціальної металевої шафи та тросу безпеки (антивандальний захисний пристрій, що унеможливує несанкціоноване вилучення ноутбука зі спеціальної металевої шафи), які замикаються ключами, спеціалізованого програмного забезпечення, інструкції користувача системи відеоспостереження. Крім веб-камер, усі технічні пристрої ПАК встановлюються в спеціальну металеву шафу, яка замикається ключем. У шафі також встановлюється телекомунікаційне обладнання, за допомогою якого організовується канал зв'язку.

2.2. На кожній виборчій дільниці технічними фахівцями встановлюється ПАК, здійснюються його налаштування та перевірка працездатності відповідно до інструкції користувача системи відеоспостереження.

Приймання ПАК, послуг з його встановлення, налагодження та розбирання здійснюються уповноваженими особами Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (далі – уповноважена особа) відповідно до укладеного між ними та Центральною виборчою комісією договору про відповідальне зберігання ПАК системи відеоспостереження.

Місце розташування ПАК у приміщенні для голосування на виборчій дільниці визначає уповноважена особа з урахуванням рекомендацій технічних фахівців, які встановлюють ПАК, вимог цього Порядку та розміщення джерела живлення (наявного чи запланованого) не далі ніж за 3 метри від нього.

ПАК встановлюється у спеціальну металеву шафу, яка після закінчення робіт зачиняється ключем. До дня проведення тестування системи відеоспостереження ключі від шафи та тросу безпеки зберігаються в уповноваженій особі.

2.3. Об'єктами відеоспостереження є:

– місця видачі виборцям виборчих бюлетенів і роботи зі списками виборців (веб-камера № 1);

– стаціонарні скриньки для голосування (веб-камера № 2).

У зоні видимості хоча б однієї із веб-камер розміщується табличка формату А4 з номерами відповідної звичайної виборчої дільниці та одномандатного виборчого округу, але вона не повинна створювати перешкод для функціонування системи відеоспостереження.

Засоби відеоспостереження встановлюються таким чином, щоб уникнути можливості здійснення контролю за волевиявленням виборця.

Забороняється вести відеоспостереження за місцями, призначеними для заповнення бюлетенів.

2.4. Після встановлення та налагодження ПАК у приміщенні для голосування на виборчій дільниці технічні фахівці та уповноважена особа складають технічний акт, в якому вказуються комплектність та працездатність ПАК.

Після цього забороняється переміщувати ПАК, змінювати фокусну відстань веб-камер, виконувати дії, що порушують постійне функціонування системи відеоспостереження, втручатися в процес запису, передачі або збереження записаної інформації.

Забороняється відключати живлення від ПАК до моменту його розбирання. Забезпечення збереження ПАК після його встановлення і налагодження покладається на органи внутрішніх справ України та уповноважених осіб, а також на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

2.5. Не пізніше ніж за десять календарних днів до дня голосування проводиться тестування системи відеоспостереження. Уповноважена особа зобов'язана бути присутньою в приміщенні виборчої дільниці від початку і до кінця проведення тестування. Перед початком проведення тестування уповноважена особа передає ключі від шафи, в якій розміщено ПАК, та тросу безпеки за актом приймання-передачі (додаток 1 до цього Порядку) голові (за його відсутності – заступнику голови) виборчої комісії. При здійсненні передачі перевіряється комплектність ПАК.

2.6. Забороняється вимикати систему відеоспостереження з моменту проведення її тестування.

2.7. З моменту передачі ключів уповноваженою особою виборчій комісії і до вимкнення ПАК (не раніше підписання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою "Уточнений", та повернення ключів і ПАК уповноваженій особі за актом приймання-передачі (додаток 2 до цього Порядку) відповідальність за збереження цілісності ПАК покладається на голову (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії та органи внутрішніх справ України, а також на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

2.8. Після завершення роботи системи відеоспостереження в приміщенні для голосування на виборчій дільниці ПАК розбирається технічними фахівцями в присутності уповноваженої особи, про що складається технічний акт.

3. Дії членів дільничної виборчої комісії щодо забезпечення функціонування системи відеоспостереження

3.1. Організація діяльності виборчої комісії, пов'язаної з використанням системи відеоспостереження на виборах депутатів:

1) кожна виборча комісія своїм рішенням визначає двох членів виборчої комісії, які забезпечують контроль за роботою технічних пристроїв та програмних засобів системи відеоспостереження (далі – члени ДВК – оператори ПАК);

2) усі дії членів ДВК – операторів ПАК до дня голосування, в день голосування на виборах депутатів та після його закінчення голосування здійснюються відповідно до цього Порядку та вимог інструкції користувача системи відеоспостереження;

3) до завершення роботи системи відеоспостереження інформація про усі випадки відкриття спеціальної шафи (із зазначенням причини відкриття) і неполадки в роботі заноситься до журналу доступу до пристроїв ПАК (далі – журнал), за формою згідно з додатком 3 до цього Порядку. Журнал зберігається у сейфі в приміщенні виборчої дільниці.

Після складення та підписання виборчою комісією протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою "Уточнений", перед від'їздом голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої

комісії до окружної виборчої комісії з першим та другим примірниками відповідного протоколу журнал зберігається в шафі, в якій розміщено ПАК.

Члени ДВК – оператори ПАК мають право знайомитися зі змістом журналу. У разі відкриття шафи голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії оголошує присутнім про відкриття шафи і дії членів виборчої комісії, у тому числі у зв'язку з вказівками технічних фахівців;

4) ключ від спеціальної шафи, в якій розміщено ПАК, постійно зберігається у голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії. У разі необхідності відкриття/закриття спеціальної шафи, в якій розміщено ПАК:

– за вказівкою голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії члени ДВК – оператори ПАК відкривають спеціальну шафу, в якій розміщено ПАК, про що роблять відповідний запис у журналі;

– ключ від шафи члени ДВК – оператори ПАК отримують від голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії;

– після завершення необхідних робіт члени ДВК – оператори ПАК зачиняють і опечатувають шафу, в якій розміщено ПАК, про що роблять відповідний запис у журналі, та передають ключ від шафи голові (за його відсутності – заступнику голови) виборчої комісії.

3.2. Організація діяльності виборчої комісії, пов'язаної з використанням ПАК під час проведення тестування системи відеоспостереження:

1) не пізніше ніж за десять днів до дня голосування члени виборчої комісії беруть участь у тестовому запуску системи відеоспостереження;

2) у приміщенні виборчої дільниці під час тестового запуску системи відеоспостереження мають право бути присутніми члени виборчої комісії, кандидати у народні депутати України, уповноважені особи партій, довірені особи кандидатів, офіційні спостерігачі від політичних партій, кандидати у народні депутати України від яких зареєстровані у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у народні депутати України в одномандатному виборчому окрузі, громадських організацій, офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій (у порядку визначеному статтею 34 Закону України "Про вибори народних депутатів України"), а також технічні фахівці та уповноважені особи;

3) після проведення тестування системи відеоспостереження спеціальна шафа зачиняється, а ключ передається голові (за його відсутності – заступнику голови) виборчої комісії.

3.3. Організація діяльності виборчої комісії, пов'язаної з використанням ПАК у день голосування (до закінчення голосування):

1) голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії перед початком її підготовчого засідання дає вказівку членам ДВК – операторам ПАК провести перевірку стану ПАК відповідно до інструкції користувача системи відеоспостереження, а у разі необхідності – включити його та запустити режим запису;

2) перед початком підготовчого засідання голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії повідомляє присутніх, що в приміщенні виборчої дільниці ведеться відеоспостереження.

3.4. Дії виборчої комісії, пов'язані з використанням ПАК після закінчення голосування:

1) у приміщенні для голосування на виборчій дільниці після його закінчення (але не раніше 20 години) члени виборчої комісії переставляють столи, за якими здійснюються підрахунок і погашення невикористаних виборчих бюлетенів та безпосередній підрахунок

голосів виборців, таким чином, щоб вони знаходилися у зоні видимості веб-камери № 1 та займали значну частину зображення.

При цьому стаціонарні скриньки для голосування повинні залишатися в зоні видимості не менш як однієї веб-камери. Члени ДВК – оператори ПАК на моніторі системи відеоспостереження контролюють правильність такої перестановки;

2) після проведення підсумкового засідання виборчої комісії і підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії демонструє у бік веб-камери № 1 кожен сторінку першого примірника протоколу виборчої комісії, при цьому максимально близько підходить до неї (але не ближче ніж за 50 см);

3) після завершення процедури видачі копій протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії від'їжджає до окружної виборчої комісії з першим та другим його примірниками.

Членам ДВК – операторам ПАК забороняється вимикати систему відеоспостереження чи виконувати будь-які дії, які призведуть до припинення функціонування системи відеоспостереження;

4) при прийнятті рішення про складення протоколу виборчої комісії з поміткою "Уточнений" члени виборчої комісії виконують встановлені законодавством процедури, пов'язані зі складенням вказаного протоколу. Після їх завершення голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії і члени ДВК – оператори ПАК здійснюють дії, відповідно до підпунктів 2, 3 пункту 3.4 цього Порядку;

5) після того, як окружна виборча комісія прийме протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою "Уточнений", голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії повертається до дільничної виборчої комісії та невідкладно передає ключі та ПАК уповноваженій особі.

Усі дії безпосередньо з ПАК члени ДВК – оператори ПАК здійснюють відповідно до інструкції користувача системи відеоспостереження.

3.5. У разі відсутності або відключення напруги в електричній мережі в день голосування та під час підрахунку голосів виборців складається відповідний акт, який підписують усі присутні члени виборчої комісії, але не менше ніж дві третини від її складу.

Секретар
Центральної виборчої комісії

Т. ЛУКАШ

Додаток 1
до Порядку здійснення відеоспостереження на
виборчих дільницях з використанням засобів
відеоспостереження, доступу та контролю за
функціонуванням системи відеоспостереження під
час проведення виборів народних депутатів
України 28 жовтня 2012 року

АКТ
приймання-передачі

Цей акт складено про те, що уповноважена особа Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій передала, а дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України звичайної виборчої дільниці № ____ отримала:

№ з/п	Найменування	Кількість, шт.
1	Ключ від шафи, в якій розміщено ПАК	1
2	Ключ від тросу безпеки	1
3	Ноутбук	1
4	Веб-камера	2
5	Активний USB-подовжувач	2
6	Пасивний USB-подовжувач	2
7	Мережевий подовжувач на 5 розеток	1
8	Спеціальна металева шафа	1
9	Трос безпеки	1
10	Інструкція користувача системи відеоспостереження	1

Акт складено у двох примірниках, перший з яких передається уповноваженій особі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а другий – залишається в дільничній виборчій комісії.

Від Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та
Севастопольської міських державних адміністрацій

Передав

Уповноважена особа Ради міністрів
Автономної Республіки Крим, обласних,
Київської та Севастопольської міських
державних адміністрацій

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 2012 року

Від дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України
звичайної виборчої дільниці № ____

Отримав

Голова (заступник голови)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 2012 року

Додаток 2
до Порядку здійснення відеоспостереження на
виборчих дільницях з використанням засобів
відеоспостереження, доступу та контролю за
функціонуванням системи відеоспостереження під
час проведення виборів народних депутатів
України 28 жовтня 2012 року

АКТ
приймання-передачі

Цей акт складено про те, що дільнична виборча комісія з виборів народних депутатів України звичайної виборчої дільниці № ___ передала, а уповноважена особа Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій отримала:

№ з/п	Найменування	Кількість, шт.
1	Ключ від шафи, в якій розміщено ПАК	1
2	Ключ від тросу безпеки	1
3	Ноутбук	1
4	Веб-камера	2
5	Активний USB-подовжувач	2
6	Пасивний USB-подовжувач	2
7	Мережевий подовжувач на 5 розеток	1
8	Спеціальна металева шафа	1
9	Трос безпеки	1
10	Інструкція користувача системи відеоспостереження	1

Акт складено у двох примірниках, перший з яких передається уповноваженій особі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а другий – залишається в дільничній виборчій комісії.

Від дільничної виборчої комісії з виборів народних депутатів України
звичайної виборчої дільниці № ___

Передав

Голова (заступник голови)
дільничної виборчої комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 2012 року

Від Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та
Севастопольської міських державних адміністрацій

Отримав

Уповноважена особа Ради міністрів
Автономної Республіки Крим, обласних,
Київської та Севастопольської міських
державних адміністрацій

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 2012 року

Додаток 3

до Порядку здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

ЖУРНАЛ ДОСТУПУ
до програмно-апаратного комплексу (ПАК), розміщеного у спеціальній шафі в приміщенні дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці № _____ одномандатного виборчого округу № _____

№ з/п	Дата здійснення доступу	Час (години, хвилини)		Причина відкриття шафи	Результат перевірки працездатності ПАК (вимкнений, увімкнений)	Ініціатор відкриття шафи, в якій розміщено ПАК		Члени ДВК – оператори ПАК								
		3	4			Прізвище, ім'я, по батькові	7	Посада у дільничній виборчій комісії	8	Прізвище, ім'я, по батькові	9	Підпис	10	Підпис		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11						
1		Шафа відкрита														
		Шафа закрита														
2		Шафа відкрита														
		Шафа закрита														
3		Шафа відкрита														
		Шафа закрита														
4		Шафа відкрита														
		Шафа закрита														

Розділ II. Правові рекомендації

Повноваження Дільничних виборчих комісій (ДВК)

1. Система виборчих комісій (ст.24 Закону)

Систему виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення виборів депутатів, становлять:

- 1) Центральна виборча комісія;
- 2) окружні виборчі комісії;
- 3) дільничні виборчі комісії.

2. Повноваження виборчих комісій щодо підготовки та проведення виборів депутатів здійснюються:

- 1) Центральної виборчої комісії — на всій території України та закордонних виборчих дільницях;
- 2) окружної виборчої комісії — у межах одномандатного округу;
- 3) дільничної виборчої комісії — у межах виборчої дільниці.

Статус Дільничної виборчої комісії (ч.1, 6 ст.25 Закону)

1. Виборчі комісії є спеціальними колегіальними органами, уповноваженими організувати підготовку та проведення виборів депутатів і забезпечувати додержання та однакове застосування законодавства України про вибори депутатів.

6. Дільнична виборча комісія не є юридичною особою. Дільнична виборча комісія має власну печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією.

Спеціальний — орган утворений виключно для проведення виборів

Колегіальний — всі рішення приймаються виключно на засіданні комісії

Не є юридичною особою — не реєструється у визначеному законом порядку, не має власних рахунків.

Публічний — на засіданнях виборчої комісії мають право бути присутні особи, визначені в Законі (ч. 2, 3 ст. 34 Закону). Рішення ДВК оприлюднюються (ч.5 ст.35 Закону)

Рішення ДВК, прийняті в межах її повноважень, обов'язкові для виконання (ч.14 ст.33 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. ДВК провела робочу нараду, на якій обговорила проект рішення комісії. На засіданні ДВК при прийнятті відповідного рішення голова ДВК заперечує проти обговорення проекту рішення, послаючись на проведену нараду.	Проведення робочої наради не заборонено. Однак голова ДВК не може обмежувати права членів ДВК під час проведення засідання. Цим самим порушується колегіальний статус органу та норма про засідання як основну форму роботи комісії (ч.1 ст. 33 Закону). Дії голови слід оскаржити до ОВК або місцевого суду, як адміністративного.

3. Повноваження дільничної виборчої комісії (ст. 32 Закону).

Дільнична виборча комісія:

1) здійснює контроль за неухильним додержанням та однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів під час голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці;

2) отримує список виборців від органу ведення Державного реєстру виборців або Міністерства закордонних справ України, складає список виборців у випадках, передбачених цим Законом, надає його для загального ознайомлення, а також вносить до нього зміни у випадках, передбачених цим Законом;

3) забезпечує можливість ознайомлення виборців з виборчими списками кандидатів у депутати від партій, відомостями про кандидатів у депутати в одномандатних округах, а також з рішеннями, прийнятими Центральною виборчою комісією, відповідною окружною виборчою комісією, власними рішеннями та повідомленнями;

4) в порядку та в строки, встановлені частиною другою статті 40 цього Закону, вручає або надсилає кожному виборцю іменне запрошення із зазначенням дати проведення голосування, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

5) забезпечує облік отриманих комісією виборчих бюлетенів;

6) забезпечує підготовку приміщення для голосування та виборчих скриньок;

7) за рішенням Центральної виборчої комісії вносить зміни до виборчих бюлетенів у порядку та у строки, передбачені цим Законом;

8) організовує на виборчій дільниці голосування;

9) проводить підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, складає протоколи про підрахунок голосів на виборчій дільниці та передає їх та іншу виборчу документацію відповідній окружній виборчій комісії у порядку, встановленому цим Законом;

10) визнає недійсним голосування на виборчій дільниці за наявності обставин, передбачених статтею 92 цього Закону;

11) розглядає заяви і скарги з питань підготовки та організації голосування на виборчій дільниці та в межах своїх повноважень приймає щодо них рішення;

12) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

Повноваження дільничних виборчих комісій закінчуються через п'ять днів після офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. ДВК розглянула скаргу офіційного спостерігача на дії місцевої газети і визнала їх протиправними.	ДВК перевищила свої повноваження: ЗМІ не віднесено до числа суб'єктів оскарження (ст.108 Закону). Комісія може розглядати скарги лише у межах своїх повноважень .
2. ДВК розглянула скаргу на дії кандидата чи його довіреної особи і прийняла рішення по суті.	ДВК перевищила свої повноваження: Кандидата чи довірену особу не віднесено до числа суб'єктів оскарження. Комісія може розглядати скарги лише у межах своїх повноважень. Виняток: лише порушення, допущені уповноваженими особами, довіреними особами, спостерігачами в день голосування (п. 3.6. Постанови № 133 від 13.07.2012 «Про порядок розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України»)
3. ДВК розглянула заяву виборця, щодо внесення змін до списку виборців і самостійно внесла зміни до списку	1. ДВК правомірно розглянула заяву, однак, вона не мала права вносити зміни до списку виборців самостійно (ч.6 ст.40). 2. ДВК мала звернутися до відповідного органу ведення реєстру і передати йому заяву виборця.

4. Вимоги до члена ДВК (ст. 26 Закону). Статус члена ДВК (ст. 36 Закону).

Членом ДВК може бути громадянин України, який має право голосу (виборець).

Не можуть бути членами ДВК (ч. 3 ст. 26 Закону):

- кандидати в депутати;
- уповноважені особи політичних партій;
- довірені особи кандидатів;
- посадові та службові особи органів державної влади та місцевого самоврядування (див. Закон України «Про державну службу» та Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»);

- працівники судів та правоохоронних органів;
- особи, які утримуються в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах;
- особи, що мають судимість, якщо вона не погашена, або не знята;
- офіційні спостерігачі (ч.1 ст. 78 Закону) .

До складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному лікувальному закладі, або в установі виконання покарань чи у слідчому ізоляторі не можуть входити працівники відповідного закладу чи установи (ч.4 ст.26 Закону)

Права члена ДВК (ч. 7 ст.36 Закону):

Член виборчої комісії має право:

- 1) брати участь у підготовці питань, що вносяться на розгляд виборчої комісії;
- 2) виступати на засіданнях виборчої комісії, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень комісії;
- 3) за дорученням відповідної виборчої комісії перевіряти діяльність виборчих комісій нижчого рівня;
- 4) безперешкодно знайомитися з документами виборчої комісії, членом якої він є, та виборчих комісій нижчого рівня на відповідній території;
- 5) на відшкодування шкоди, заподіяної його життю, здоров'ю чи майну у зв'язку з виконанням обов'язків члена виборчої комісії, у тому числі витрат на відрядження, пов'язаних з виконанням обов'язків члена комісії, у порядку і розмірі, що встановлені Кабінетом Міністрів України.

Обов'язки члена ДВК (ч. 9 ст.36 Закону):

- 1) додержуватися Конституції України, цього та інших законів України та актів законодавства з питань підготовки і проведення виборів;
- 2) брати участь у засіданнях виборчої комісії;
- 3) виконувати рішення виборчої комісії та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Голова, заступник голови чи секретар ДВК не дають членові ДВК можливості знайомитися з виборчою документацією, що знаходиться в ДВК.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на наданні документів для ознайомлення. 2. В разі відмови, запропонувати до порядку денного засідання ДВК розгляд питання, щодо невиконання головою, заступником, секретарем ДВК своїх обов'язків. (ч.9 ст.37 Закону) та порушення Ваших прав, як члена ДВК (п.4 ч.7 ст. 36 Закону). 3. За участю уповноваженої особи від партії чи офіційного спостерігача скласти акт про порушення. (ч.9 ст.78, п.5 ч.14 ст.75 Закону) 4. Офіційний спостерігач або довірена особа можуть оскаржити дії/бездіяльність голови чи секретаря ДВК до місцевого суду, як адміністративного або до ОВК.
2. Член ДВК притягнутий до відповідальності за порушення податкового законодавства.	Порушення податкового законодавства не є порушенням закону з питань підготовки та проведення виборів. Тому таке порушення не може бути підставою для притягнення особи до відповідальності як члена ДВК, зокрема, не може бути підставою для дострокового припинення повноважень члена ДВК.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
3. Член ДВК не відвідує засідання ДВК	1. Переконатися, що відсутній член ДВК був проінформований про дату, час та місце засідання ДВК. 2. Якщо член ДВК був повідомлений про засідання, запропонувати ДВК розглянути питання про невиконання членом ДВК покладених на нього обов'язків (п. 2 ч. 9 ст.36 Закону). 3. Якщо порушення це засвідчено двома і більше рішеннями ДВК, звернутися до ОВК з пропозицією щодо позбавлення повноважень відповідного члена ДВК (п.9 ч.3 ст.37 Закону).
4. Член ДВК не виконує покладені на нього обов'язки	1. Запропонувати ДВК розглянути питання про невиконання членом ДВК покладених на нього обов'язків (п. 2 ч. 9 ст.36 Закону) 2. Якщо порушення п. 2 ч. 9 ст.36 засвідчено двома і більше рішеннями ДВК, звернутися до ОВК з пропозицією щодо позбавлення повноважень відповідного члена ДВК (п.9 ч.3 ст.37 Закону)

Члену виборчої комісії протягом часу своїх повноважень забороняється агітувати за чи проти партій, кандидатів у депутати та публічно оцінювати діяльність партій — суб'єктів виборчого процесу та кандидатів в депутати. (ч.12 ст.36 Закону)

5. Припинення повноважень ДВК, члена ДВК (ст.37 Закону).

Повноваження дільничної виборчої комісії можуть бути достроково припинені окружною виборчою комісією, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі системного порушення чи одноразового грубого порушення комісією Конституції України, цього та інших законів України.

Повноваження члена дільничної виборчої комісії припиняються достроково окружною виборчою комісією, у зв'язку з:

- 1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;
- 2) внесенням подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії;
- 3) припиненням його громадянства України;
- 4) вибуттям на період включно до дня голосування за межі України або країни, на території якої утворена закордонна виборча дільниця, що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;
- 5) реєстрацією його кандидатом у народні депутати України або кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 6) реєстрацією його представником партії у Центральній виборчій комісії, офіційним спостерігачем, уповноваженою особою партії, довіреною особою кандидата у народні депутати України або довіреною особою кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради чи кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, представником, уповноваженою особою місцевої організації партії, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 7) входженням його до складу іншої виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України або депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;
- 8) відмовою скласти присягу члена комісії;

9) порушенням присяги члена комісії, що виявилось як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, засвідченим не менш як двома рішеннями з цього приводу виборчої комісії, до складу якої він входить;

10) одноразовим грубим порушенням законодавства України про вибори, встановленим рішенням суду або рішенням виборчої комісії вищого рівня;

11) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян;

12) виявленням обставин наявності судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо така судимість не знята або не погашена;

13) визнанням його недієздатним;

14) його смертю.

При виникненні обставин, передбачених у пунктах 3, 5-8, 11-14 частини третьої цієї статті, повноваження члена виборчої комісії припиняються з моменту їх виникнення або виявлення, а обставин, передбачених у пунктах 1, 2, 4, 9, 10 частини третьої цієї статті, — з моменту прийняття рішення про дострокове припинення його повноважень виборчою комісією, яка її утворила.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
<p>1. Член ДВК не виконує покладених на нього обов'язків, зокрема:</p> <p>обов'язків відповідно до розподілу обов'язків між членами ДВК, які покладені на нього відповідно до п.3 ч.9 ст. 36; не приходить на засідання ДВК (п.2 ч. 9 ст.36 Закону).</p>	<p>Систематичним вважається невиконання обов'язків, що мало місце два і більше разів.</p> <p>1. В разі невиконання обов'язків членом ДВК, на найближчому засіданні ДВК ініціювати розгляд питання про невиконання обов'язків членом ДВК. Розгляд питання має завершитися прийняттям рішення про засвідчення факту невиконання обов'язків. Повторне невиконання обов'язків членом ДВК також фіксується в рішенні ДВК.</p> <p>2. За наявності двох рішень, ОВК може прийняти Постанову про припинення повноважень члена ДВК (п.9 ч.3 ст. 37 Закону)</p> <p>3. Слід мати на увазі, що ухилення члена ДВК у роботі комісії без поважних причин карається відповідно до ст. 157 ККУ .</p>
<p>2. Член ДВК вчиняє грубе порушення законодавства про вибори. Зокрема, такими можуть бути визнані:</p> <p>— проведення членом ДВК передвиборної агітації (ч. 12 ст.37 Закону);</p> <p>— дії, пов'язані з підкупом виборців, обманом, примушуванням, фальсифікацією виборчих документів, незаконним знищенням виборчої документації, перешкоджання діяльності спостерігачів, ухилення від роботи у виборчій комісії (ст. 157 — 159-1 ККУ);</p> <p>— дії, пов'язані з порушенням прав громадян на ознайомлення зі списком виборців, ненаданням копій виборчих документів (ст.212 -8, 212- 17 КУпАП).</p>	<p>В разі здійснення членом ДВК грубого порушення:</p> <p>1. Проінформувати кандидата, уповноважену чи довірену особу про порушення, що сталося.</p> <p>2. За участю уповноваженої особи чи офіційного спостерігача, скласти акт про порушення.</p> <p>3. В разі необхідності, сприяти довіреній особі в зібранні інших належних доказів для подання скарги в окружну виборчу комісію чи позову до суду на дії чи бездіяльність такого члена ДВК</p>

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
3. Член ДВК вчиняє неодноразові, але не грубі порушення законодавства про вибори.	Ст. 37 Закону не передбачає припинення повноважень члена ДВК за незначні порушення. Отже, щоб припинити повноваження члена ДВК, необхідно в суді чи в ОВК довести, що порушення було грубим.

Увага членам ДВК! Положення п. 2, 3 ч. 9 ст. 36 можуть та п.9 ч.3 ст.37 бути використанні для того, щоб припинити Ваші повноваження, як члена ДВК. Щоб цього не сталося Ви повинні:

- Щодня телефонувати, або з'являтися в ДВК і дізнаватися дату та час засідання ДВК.
- Відвідувати засідання ДВК. В разі неможливості прибути на засідання, наприклад у зв'язку з хворобою, ПИСЬМОВО повідомити про це голову ДВК.
- Виконувати обов'язки, покладені на Вас, як на члена ДВК
- Виконувати рішення ДВК, яким на вас покладено певні обов'язки.

6. Призначення члена ДВК замість вибулого. (ч. 2, 7-8 ст. 37 Закону).

Призначення нового члена ДВК можливе якщо:

- суб'єкт виборчого процесу вніс подання про заміну члена ДВК (п.2 ч. 3 ст. 37 Закону)
- зменшення кількості членів ДВК нижче мінімальних меж, встановлених ст.28 Закону.

А саме: 10 осіб для малих дільниць, 14 осіб для середніх дільниць, 18 осіб для великих дільниць.

ОВК, не пізніш, як на третій день з дня припинення повноважень члена ДВК, але не пізніш останнього дня перед днем голосування (27 жовтня) включає до складу ДВК особу від ІНШОГО суб'єкта подання. (ч. 7 ст.37, Постанова ЦВК «Про Роз'яснення щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року» № 667 від 30.08.2012)

В разі, якщо повноваження члена ДВК припинено 27 жовтня, ОВК включає до складу ДВК особу від того ж суб'єкта подання.(ч. 8 ст. 37 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Член ДВК написав особисту заяву про складення повноважень. Суб'єкт висування цього члена ДВК подав подання про заміну члена ДВК.	В такому випадку, ОВК повинна відмовити у включенні нової особи до складу ДВК.
Член ДВК написав заяву про складення повноважень 27 чи 28 жовтня, внаслідок чого кількісний склад ДВК став меншим мінімального.	ДВК працює у звичайному режимі і вправі приймати рішення. Повноваження члена ДВК припиняються з моменту прийняття рішення ОВК. (ч. 4 ст.37). Крім того, повноваження ДВК припиняються через 5 днів після офіційного оприлюднення результатів виборів (ч.12 ст.32). Інших підстав для припинення повноважень ДВК Закон не визначає.

7. Заміна голови, заступника голови або секретаря ДВК (ч.9 ст. 37 Закону).

У разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії систематично не виконує покладені на нього обов'язки, дільнична виборча комісія може звернутися до окружної виборчої комісії з мотивованим поданням про його заміну, якщо за це проголосувало не менше двох третин членів складу комісії; у разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії відмовляється від виконання своїх по-

вноважень, така особа може особисто подати власноручно написану заяву про складання повноважень до ОВК. Зазначене подання чи заява підлягає обов'язковому розгляду у строки, зазначені у частині сьомій цієї статті. Рішення про заміну голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії не тягне за собою припинення повноважень цих осіб як членів відповідної виборчої комісії.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Голова ДВК відмовляється включати до порядку денного засідання питання про заміну секретаря ДВК.	<p>1. Якщо питання запропоновано до порядку денного не менш як трьома членами ДВК до відкриття засідання (при цьому до засідання мають бути підготовлені необхідні документи, перш за все — проект рішення), голова (головуючий на засіданні) зобов'язаний організувати його розгляд як питання порядку денного (ч.9 ст. 33). Інакше слід скласти акт про порушення з боку голови (головуючого на засіданні і вжити заходів для притягнення його до відповідальності).</p> <p>2. У разі, коли питання поставлене в ході обговорення проекту порядку денного без підготовлених до засідання документів, голова ДВК має право вимагати належної підготовки питання.</p>

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

1. Сприяння органів виконавчої влади та місцевого самоврядування виборчим комісіям (ч.1 ст.51, ст.83 Закону).

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень, зокрема:

а) надавати їм необхідні приміщення відповідно до норм, що встановлюються Законом України «Про вибори народних депутатів України» та Постановою ЦВК № 5 від 19.01.2012р., а також надавати технічну допомогу в їх облаштуванні;

б) забезпечувати їх охорону, а також охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації;

в) надавати згідно із встановленими Постановою ЦВК № 90 від 17.05.2012р., Постановою ЦВК від 26.06.2012р. № 18 нормами та переліком транспортні засоби і засоби зв'язку, обладнання, інвентар, оргтехніку, інші матеріальні цінності, що підлягають поверненню після припинення повноважень виборчих комісій.

Для забезпечення роботи ДВК органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування надають обладнання, інвентар, транспортні засоби, засоби зв'язку, оргтехніку, інші матеріальні цінності, а саме:

- Державний Прапор України;
- легковий автомобіль;
- столи (не менше 7);
- стільці (для великої виборчої дільниці — не менше 40, середньої виборчої дільниці — не менше 33, малої виборчої дільниці — не менше 28);
- телефонні апарати (не менше 2);
- комп'ютер;
- принтер;

- сейф або металева шафа для зберігання виборчої документації, столи для видачі бюлетенів під час голосування в день виборів (із розрахунку 2 столи на 500 виборців);
- аварійне освітлення (ліхтарі, лампи тощо);
- медична аптечка;
- засоби протипожежної безпеки;
- стенд для розміщення офіційних матеріалів.

Для забезпечення голосування громадян з обмеженими фізичними можливостями в приміщенні для голосування облаштовується одна кабіна для таємного голосування з шириною входу до неї 110 см, всередині якої встановлюється столик або поличка висотою не більше 75 см з простором знизу не менше 67 см для можливості розташування інвалідного візка.

Для забезпечення роботи ДВК за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, здійснюється придбання таких матеріальних цінностей:

- вивіска;
- печатка ДВК;
- штамп «ВИБУВ»;
- Закон України «Про вибори народних депутатів України» (у кількості, переданій ЦВК);
- виборча документація (у кількості, переданій ЦВК);
- канцелярське приладдя (відповідно до затверджених середніх норм видатків на проведення виборів народних депутатів України);
- кабіни для таємного голосування (для виборчих дільниць із чисельністю виборців: до 500 осіб (малі) — не менше 2, від 500 до 1500 осіб (середні) — не менше 4, понад 1500 осіб (великі) — не менше 6);
- виборчі скриньки для голосування (для виборчих дільниць із чисельністю виборців: до 500 осіб (малі) — не менше 2 великих (стаціонарних) та 2 малих (переносних); від 500 до 1500 осіб (середні) — не менше 4 великих (стаціонарних) та 2 малих (переносних); понад 1500 осіб (великі) — не менше 6 великих (стаціонарних) та 2 малих (переносних).

Порядок оплати або відшкодування зазначених послуг встановлено Постановою КМУ від 21.12.2001р. № 1713 «Про затвердження Порядку оплати або відшкодування вартості послуг, наданих окружним і дільничним виборчим комісіям під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України»

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Орган місцевого самоврядування пропонує для ДВК приміщення для голосування, яке не відповідає нормативам, встановленим Законом (ст.83).	Вимагати від органу місцевого самоврядування належного приміщення. При потребі — оскаржити його дії до суду (може зробити довірена особа від імені кандидата).

2. Оплата праці членів виборчих комісій (стаття 47 Закону).

Оплата праці здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до затвердженого ЦВК єдиного кошторису видатків ОВК.

За рахунок фонду оплати праці здійснюються наступні виплати:

- заробітна плата членам ДВК, які виконують свої повноваження на платній основі (Постанова КМУ від 28.07.2004р. № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій»);
- заробітної плати членам ДВК за роботу в день виборів і в дні встановлення підсумків голосування (Постанова КМУ від 28.07.2004р. № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій»);
- одноразової грошової винагороди членам ДВК (Постанова КМУ від 12.07.2012р. № 108 «Про Порядок нарахування та виплати одноразової грошової винагороди членам окружних і дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України»);

- грошової винагороди (щомісячної та одноразової) спеціалістам і технічним працівникам (Постанова КМУ від 19.07.2012р. № 122 «Про Порядок залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України »);

Оплата праці членів ДВК здійснюється відповідно до ст.47 Закону України «Про вибори народних депутатів України», Постанови КМУ від 28.07.2004р. № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій».

Зазначеною постановою, з метою впорядкування оплати праці членів виборчих комісій, Кабінет Міністрів України установив місячну заробітну плату членам виборчих комісій, які виконують свої повноваження у виборчій комісії, з оплатою їх праці у комісії.

Відповідно до ч.6 ст.36 Закону за рішенням ДВК, яке затверджується ОВК, голова, заступник голови, секретар або інші члени ДВК (загальною кількістю не більше трьох осіб) протягом усього періоду повноважень виборчої комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у комісії відповідно до ст.47 Закону на платній основі на підставі цивільно-правового договору між ними і виборчою комісією.

Також встановлено, що робота членів виборчих комісій (у тому числі тих, які виконують свої повноваження не на платній основі) в день голосування та у дні встановлення підсумків голосування оплачується в межах видатків, передбачених на цю мету в кошторисах відповідних виборчих комісій, у розмірі не більш як 14 відсотків мінімальної заробітної плати за кожний відпрацьований день.

Заробітна плата, нарахована за час роботи у виборчих комісіях, включається до фактичного заробітку за основним місцем роботи при обчисленні пенсії та середньої заробітної плати у випадках, передбачених законодавством.

Відповідно до ч.6 ст.47 Закону праця, пов'язана з організацією підготовки і проведення виборів, осіб, визнаних в установленому законом порядку безробітними, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги по безробіттю та інших видів допомоги.

Відповідно до ч.7 ст.47 Закону оплата праці членів виборчої комісії, а також осіб, які залучаються до роботи у комісії, у тому числі в день голосування, дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

МІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЧЛЕНІВ ДІЛЬНИЧНИХ ВИБОРЧИХ КОМІСІЙ

Найменування посади	Місячна заробітна плата з урахуванням кількості виборців на виборчій дільниці, гривень		
	до 500 осіб	від 501 до 1500 осіб	понад 1500 осіб
Голова комісії	1180	1190	1220
Заступник голови комісії	1150	1165	1180
Секретар комісії	1130	1135	1150
Член комісії	1120	1125	1130

{Додаток 4 в редакції Постанови КМ № 954 від 24.09.2005; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1280 від 24.12.2005; в редакції Постанов КМ № 74 від 31.01.2007, № 1122 від 11.09.2007, № 93 від 27.02.2008, № 757 від 22.07.2009, № 52 від 27.01.2010, № 797 від 22.08.2012}

Увага! Відповідно до ч.2 ст.47 Закону, розмір заробітної плати члена виборчої комісії, який виконує свої обов'язки в комісії на платній основі не може бути нижчим ніж його середня заробітна плата за основним місцем роботи.

Оплата праці члена комісії, який є пенсіонером або особою, яка тимчасово не працює, не може бути нижчою від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент нарахування.

3. Одноразова грошова винагорода (ч. 3 ст. 47 Закону).

Членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної виборчої комісії на підготовку і проведення виборів депутатів, може бути нарахована і виплачена одноразова грошова винагорода в порядку, встановленому Постановою ЦВК № 108 від 12.07.2012р. «Про Порядок нарахування та виплати одноразової грошової винагороди членам окружних і дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України».

Одноразова грошова винагорода членам виборчих комісій може бути нарахована лише один раз після встановлення окружною виборчою комісією підсумків голосування в загальнодержавному багатомандатному та одномандатному виборчих округах.

Одноразова грошова винагорода не є обов'язковою виплатою.

Одноразова грошова винагорода членам виборчих комісій нараховується та виплачується виключно за наявності загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної окружної виборчої комісії, згідно з прийнятим виборчою комісією рішенням тим членам комісії, які брали активну участь у її роботі, незалежно від того, на платній чи на не платній основі вони працюють у відповідній комісії.

Розмір одноразової грошової винагороди членам виборчої комісії визначається на засіданні цієї комісії за поданням її голови і залежить від особистого внеску кожного члена комісії у її діяльність, про що приймається відповідне рішення.

Розмір одноразової грошової винагороди членам виборчих комісій не може перевищувати розміру місячної заробітної плати, встановленого Постановою КМУ від 28.07.2004р. № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій», за посадами, які вони займають у цих комісіях.

4. Залучення до роботи в ДВК спеціалістів, експертів та технічних працівників (ч. 17 ст. 33, ч. 5 ст.47 Закону).

Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень ДВК, виборча комісія може залучати, на підставі цивільно-правових угод, відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників.

Питання залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень ДВК на час підготовки та проведення виборів народних депутатів регулюються відповідно до ч.17 ст.33 та ч.5 ст.47 Закону України «Про вибори народних депутатів України», Постанови КМУ від 24.02.2003р. № 213 «Про розміри та порядок оплати праці спеціалістів, експертів і технічних працівників, які залучаються до роботи у виборчих комісіях по виборах народних депутатів України для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень зазначених комісій», а також Постанови ЦВК № 122 від 19.07.2012р. «**Про Порядок залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України.**»

Гранична чисельність залучених працівників становить:

- для ДВК малої та середньої виборчих дільниць — не більше однієї особи;
- для великої виборчої дільниці — не більше двох осіб.

Розмір оплати праці таких осіб не може бути нижчим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент її нарахування.

ЗАСІДАННЯ ДІЛЬНИЧНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ (ДВК)

1. Перше засідання ДВК

Перше засідання скликається не пізніше, як на третій день з дня її утворення А в разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку, не пізніше ніж наступного дня після її утворення. (ч.4 ст.33 Закону).

Засідання скликається головою ДВК, в разі його відсутності — заступником, а в разі відсутності голови та заступника голови — секретарем комісії (ч.1 ст.33 Закону), або на письмову вимогу 1/3 від складу ДВК (ч.3 ст.33 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Голова, заступник голови та секретар ДВК не скликають перше засідання ДВК.	1. Наполягати на скликанні засідання ДВК 2. Уповноваженій чи довірєній особі подати до ОВК скаргу на дії голови (заступника, секретаря) ДВК, які є грубим порушенням законодавства про вибори (п.10 ч.3 ст.37 Закону). Можна також оскаржити бездіяльність голови (заступника, секретаря) до місцевого суду, як адміністративного (ч.5 ст. 172 КАСУ).

2. Визначення необхідності скликання засідання ДВК.

Закон України «Про вибори народних депутатів України» вимагає від дільничних виборчих комісій виконання процедур, які можливо здійснити виключно на засіданнях ДВК. Приведений нижче перелік стосується саме вирішення питань, віднесених до компетенції ДВК. Засідання з цих питань мають скликатися **ОБОВ'ЯЗКОВО**.

- Проведення першого засідання ДВК (ч.4 ст. 33 Закону)
- Визначення членів ДВК, які будуть виконувати повноваження на платній основі (ч. 6 ст. 36 Закону)
- Складання списку виборців на спеціальній ВД (для комісій спеціальних ВД) (ч.1-3 ст.43 Закону)
- Приймання виборчих бюлетенів, отриманих від ОВК (ч.10 ст.82 Закону)
- Розподіл обов'язків членів ДВК на день голосування (ч.2 ст.84 Закону)
- Виготовлення витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування напередодні дня виборів (ч. 2 ст.86 Закону)
- Проведення у день виборів підготовчого засідання до початку голосування (ч.3 ст. 84 Закону)
- Проведення підсумкового засідання з підрахунку голосів після закінчення голосування (ст. 87 Закону)

Крім перелічених випадків засідання ДВК повинні скликатися у визначені Законом строки для розгляду звернень (заяв, скарг) та прийняти щодо них рішень з питань:

1. Розгляду звернень (заяв, скарг) та прийняти щодо них рішень з питань:
 - На неправильності у списках виборців (ч.3, 6 ст.40 Закону)
 - На виконання рішення суду чи ОВК, яким дільничну комісію зобов'язано вчинити певні дії (ч. 9 ст. 108, ч.5 ст.113 Закону)
 - В інших випадках, на вимогу 1/3 членів ДВК чи за рішенням голови ДВК , а також за рішенням ОВК (ч.2, 3 ст. 33 Закону).

3. Проведення засідання ДВК.

Засідання ДВК є повноважним лише за наявності кворуму. Це більше 50% від складу комісії. (ч.5 ст.33 Закону)

Члени ДВК обов'язково повідомляються про час, місце та порядок денний засідання (ч.6 ст. 33 Закону)
Особливості формування порядку денного:

Порядок денний формує, як правило секретар ДВК за дорученням голови ДВК (п. 2.4 Постанови ЦВК № 350 від 15.09 2010), або ОВК, якщо вона скликає засідання, або члени ДВК, на вимогу яких скликається засідання.

До порядку денного обов'язково включаються питання:

- питання, розгляд яких передбачений Законом у відповідні строки;
- спрямовані на виконання рішення суду чи ОВК, яким дільничну комісію зобов'язано вчинити певні дії (ч. 9 ст. 108, ч.5 ст.113 Закону);
- питання, внесені не менш як трьома членами ДВК (ч.9 ст. 33 Закону).

Проекти рішень та інші матеріали надаються членам ДВК, як правило не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання, однак не пізніш як до початку засідання (ч.7 ст.33 Закону).

Засідання комісії веде голова, або заступник, а у разі невиконання ними цієї функції, інший член ДВК, який визначається комісією на її засіданні (ч.8 ст.33 Закону)

На засіданні ДВК ведеться протокол, який веде секретар ДВК, або член ДВК, що виконує обов'язки секретаря. Такий виконуючий обов'язки визначається на засіданні ДВК. (ч.2 ст.35 Закону).

Протокол підписується головуючим та секретарем і надається для ознайомлення члена комісії не пізніше наступного засідання комісії. (ч.2 ст.35 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Засідання не розпочинається через відсутність кворуму	1. Переконатися, що члени ДВК повідомлені про час і місце засідання (ч.5 ст.33 Закону). 2. Якщо так, то на наступному засіданні наполягати, на тому, щоб було прийнято рішення про засвідчення фактів невиконання відсутніми членами ДВК своїх обов'язків (п.9 ч.3.ст.37 Закону). 3. Наполягати на тому, що засідання не може бути проведене і запропонувати перенести засідання. 4. Повідомити уповноважену чи довірену особу про неспроможність ДВК зібратися на засідання.
2. Керівництво ДВК не повідомляє члена комісії про засідання, намагаючись позбавити його повноважень члена ДВК.	1. Регулярно телефонувати до комісії, іншим членам ДВК і намагатися дізнатися про час і місце засідання. 2. На засіданні ДВК наполягати на тому, щоб керівництво ДВК виконувало положення ч.6 ст.33 Закону.
3. Керівництво ДВК намагається розглянути питання, що не включені до порядку денного.	1. Заперечувати проти порушення вимог Закону. 2. Наполягання на розгляді питання всупереч вимогам Закону може означати наявність намірів протидіяти одному із кандидатів. Слід виступити проти розгляду питання мотивуючи це тим, що воно не включене до порядку денного і запропонувати перенести розгляд на наступне засідання.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
4. Проекти рішень не надаються членам ДВК вчасно.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на тому, щоб проекти рішень надавалися вчасно. 2. У випадку відсутності такої можливості, наполягати на наданні документів хоча б перед засіданням ДВК. 3. Наполягати на виключенні цих питань з порядку денного засідання ДВК, мотивуючи це тим, що немає проекту рішення, а отже питання не готове до розгляду.
5. На засіданні є кворум, але відсутні голова і заступник голови ДВК.	ДВК має обирати головуючого на КОЖНОМУ окремому засіданні, де відсутні голова та заступник голови комісії.
6. Головуючий на засіданні ДВК не ставить питання на голосування.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на дотриманні вимог ч.10 ст. 33. Кожне рішення ДВК, так само як пропозиції членів комісії до проекту рішення, мають ставитись на голосування. Також слід ставити на голосування рішення з питань поточної діяльності ДВК (протокольні рішення). 2. Недотримання зазначеної вимоги є порушенням Закону. Уповноважена особа чи офіційний спостерігач може скласти акт про порушення. 3. Порушення можна оскаржити до ОВК або до місцевого суду, як адміністративного.
7. Головуючий пропонує провести таємне голосування.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Категорично заперечувати проти таємного голосування, мотивуючи це тим, що законом передбачено лише відкриту форму голосування. 2. Якщо таємне голосування відбулося — написати окрему думку і додати її до протоколу засідання ДВК (ч.13 ст.33 Закону). 3. Офіційний спостерігач має скласти акт про порушення. 4. Оскаржити дії головуючого до ОВК або до суду.
8. На засіданні ДВК не ведеться протокол засідання.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на веденні протоколу ДВК. 2. Якщо порушення не усунено, уповноваженій особі офіційному спостерігачеві можна скласти акт про порушення Закону з боку секретаря ДВК. 3. Порушення оскаржити до ОВК або до суду.
9. На засіданні відсутній секретар ДВК	Наполягати на обранні виконуючого обов'язки секретаря ДВК
10. Протокол засідання ДВК не підписаний.	Наполягати на підписанні протоколу головою (головуючим на засіданні) та секретарем ДВК (засідання).
11. Протокол минулого засідання ДВК не наданий для ознайомлення.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на наданні протоколу для ознайомлення. 2. В разі відмови, запропонувати до порядку денного засідання ДВК розгляд питання, щодо невиконання головою, заступником, секретарем ДВК своїх обов'язків. (ч.9 ст.37 Закону) та порушення Ваших прав, як члена ДВК (п.4 ч.7 ст. 36 Закону)

4. Прийняття та оформлення рішень ДВК.

На своєму засіданні ДВК приймає рішення.

Рішення ДВК приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу комісії (ч.10 ст.33 Закону)

Винятки:

- Рішення ДВК в день голосування, під час повторного голосування, при підрахунку голосів, в разі присутності менше ніж 2/3 членів комісії від її складу, рішення приймається не менш ніж 2/3 від присутніх. (ч 12 ст.33 Закону)
- Рішення ДВК про звернення до ОВК зі зверненням про заміну керівників комісії, в разі систематичного невиконання їх обов'язків приймається не менш ніж двома третинами від складу комісії (ч.9 ст.37 Закону).
- Рішення про позбавлення права бути присутніми на засіданні комісії кандидатів, довірених, уповноважених осіб, спостерігачів, представників ЗМІ приймається не менш ніж 2/3 від складу комісії присутніх на засіданні ДВК. (ч.5 ст.34 Закону)
- Рішення письмово оформлюються у формі постанови (ч.3 ст.35 Закону).

Постанова має містити: найменування комісії; найменування постанови; час, дату та місце її прийняття і порядковий номер; мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії; посилання на відповідні положення нормативно-правових актів, або постанову виборчої комісії вищого рівня чи судові рішення, якими керувалася комісія при прийнятті постанови; резолютивну частину.

Постанова підписується головою і секретарем ДВК. Зміст та наскрізний номер постанови повинні бути відображені у протоколі відповідного засідання ДВК. (ч. 4 ст.35 Закону)

Постанови, прийняті ДВК вивішуються на стенді офіційних матеріалів не пізніше ранку наступного дня після засідання (ч.5. ст.35 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Після прийняття рішення постанови не оформляється та не підписується керівництвом ДВК.	Наполягати на оформленні постанови та її підписанні головою комісії (головуючим на засіданні) та секретарем комісії (засідання).
2. Постанова (проект) не відповідає хоч одній з вимог (ч.3 ст. 35 Закону).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на оформленні постанови у відповідності до вимог Закону. 2. Вносити на засіданні пропозиції до тексту постанови. 3. Всі пропозиції ставити на голосування.
3. Рішення ДВК не оприлюднюються.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на оприлюдненні постанови. 2. В разі відмови керівництва оприлюднити постанову, членові ДВК запропонувати (за погодженням з окружним штабом) до порядку денного засідання ДВК розгляд питання, щодо невиконання головою, заступником, секретарем ОВК своїх обов'язків (ч.9 ст.37 Закону). 3. Офіційний спостерігач може скласти акт про порушення. Члени ДВК підписують акт як виборці.

5. Прийом документів, заяв та скарг.

Документи, заяви, скарги, що надходять до ДВК приймаються членами ДВК і реєструються у відповідних журналах, у порядку встановленому ЦВК (ч.16 ст.33). Порядок прийому документів встановлено Постановою ЦВК від 15.09 2010 р. № 350 «Про Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів»

Документи, заяви, скарги реєструються в день їх надходження в журналі реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. В ДВК наявні документи, які не зареєстровані належним чином.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на негайній реєстрації документів у відповідних журналах, відповідно до Порядку ведення діловодства, затвердженого ЦВК. 2. В разі, якщо порушення продовжуються, офіційному спостерігачеві скласти акт про порушення Закону з боку члена ДВК, на якого покладено обов'язок реєстрації вхідних документів. 3. Бездіяльність члена ДВК може оскаржити довірена особа або офіційний спостерігач.

6. Складання актів та протоколів.

Акти і протоколи складаються ДВК за формами, затвердженими ЦВК. Акти і протоколи підписуються всіма членами ДВК, присутніми на засіданні та скріплюються печаткою ДВК. Перший примірник акту чи протоколу мають право підписати кандидати, уповноважені особи, довірені особи та спостерігачі, що присутні на засіданні. (ч.7,8 ст.35 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Акт чи протокол, складений ДВК не надається для підпису довіреним особам та спостерігачам	Запропонувати довіреним особам та спостерігачам підписати акт чи протокол, але не наполягати на підписі.

Право бути присутнім на засіданні ДВК. Офіційні спостерігачі. Представники ЗМІ.

1. Присутність на засіданні ДВК. (ст. 34 Закону)

На засіданнях окружної чи дільничної виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування, на виборчій дільниці в день голосування у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії лише такі особи:

- 1) члени виборчих комісій вищого рівня;
- 2) кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата);
- 3) офіційні спостерігачі від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі або від громадської організації (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації);
- 4) офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій;
- 5) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

Всі перелічені особи можуть бути присутніми на засіданні ДВК за умови пред'явлення відповідних посвідчень, виданих ЦВК, ОВК та редакціями ЗМІ.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. ДВК не допускає осіб, перелічених в ч. 3 ст.34 на засідання.	1. Член ДВК має наполягати на допуску спостерігачів, представників ЗМІ, довірених осіб на засідання ОВК. 2. З'ясувати причину неправомірних дій ДВК (як правило, це є наслідком неправомірної поведінки голови або головуючого на засіданні). 3. Якщо порушення не усунуто — офіційному спостерігачеві скласти акт про порушення. Членам ДВК підписати акт як виборцям.
2. ДВК не допускає деяких з осіб, перелічених в ч. 3 ст.34 на засідання, мотивуючи відсутністю посвідчень, чи інших документів	1. Перевірити, чи наявні них посвідчення видані ЦВК, ОВК, або відповідним ЗМІ. Увага! Без документа, що посвідчує особу дійсні лише посвідчення члена ЦВК та представника ЗМІ (за умови наявності фото). 2. Якщо відповідних посвідчень немає, або посвідчення без документа, що посвідчує особу — не допускати осіб на засідання ДВК. 3. Не можна вимагати від представника ЗМІ інших документів крім посвідчення та, за відсутності фото, — документа, що посвідчує особу.

2. Присутність на засіданні ДВК інших осіб.

Інші особи (крім перелічених в ч.3 ст.34 Закону) можуть бути присутніми на засіданні комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії. Про що приймається рішення на засіданні комісії (ч.4 ст.34 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. На засіданні ДВК без рішення ДВК присутні сторонні особи (наприклад, представники органів державної влади та місцевого самоврядування).	1. Пересвідчитися, чи приймалося рішення ДВК про запрошення осіб. 2. В разі, якщо рішення про запрошення або дозвіл на присутність інших осіб на засіданні ДВК не приймалося, наполягати на видаленні цих осіб з засідання ДВК.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
2. На засіданні присутні особи, які звернулися зі скаргами, або, яких стосуються скарги. Однак ДВК не запросила їх в порядку ч.9 ст.111 Закону	Наполягати на розгляді питання про надання дозволу цим особам бути присутніми на засіданні ДВК.

3. Позбавлення права присутності на засіданні ДВК (ч.5 ст.34 Закону).

Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права присутності на засіданні комісії осіб, зазначених в ч. 3, 4 ст. 34 якщо вони протиправно перешкоджають його проведенню. Таке рішення приймається не менше, ніж 2/3 голосів від складу комісії присутніх на засіданні комісії (ч.5 ст.34 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. ДВК намагається без обговорення прийняти рішення про позбавлення права присутності уповноважених осіб, довірених осіб, спостерігачів, мотивуючи це тим, що вони заважають працювати	<ol style="list-style-type: none"> 1. Членам ДВК з'ясувати мотиви ДВК. Якщо особа не вчиняла протиправних дій, заперечувати проти прийняття рішення ДВК. 2. Наполягати на дотриманні вимоги Закону щодо мотивованого рішення. 3. Скласти окрему думку з цього приводу і долучити її до протоколу засідання ДВК 3. За необхідності сприяти Уповноваженій особі, довірєній особі, офіційному спостерігачеві у подачі скарги до ОВК чи адміністративного позову до суду. 4. Викласти опис події письмово та долучити цей документ до скарги, як доказ (ст.112 Закону)
2. Спостерігач, чи довірена особа заперечують проти дій ДВК і перешкоджають проведенню засідання ДВК.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити чи ДВК вчиняє законно, і чи ПРАВОМІРНО спостерігачі (довірені особи) перешкоджають засіданню. Перешкоджання роботі ДВК є правомірним, якщо сама ДВК порушує законодавство. 2. Якщо спостерігачі (уповноважені, довірєні особи) намагаються перешкодити незаконному рішення чи дії ДВК, підтримати позицію спостерігачів. 3. Якщо в діях ДВК немає порушення, видалити осіб, що перешкоджають проведенню засідання, про що прийняти мотивоване рішення, вказавши причину видалення та посилання на статті Закону, що їх порушили видалені особи.
3. Особи, щодо яких ДВК прийняла рішення про позбавлення права бути присутніми на засіданні, відмовляються покинути приміщення, де проходить засідання.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Членові ДВК скласти протокол про адміністративне правопорушення — невиконання рішення виборчої комісії (ст.212-18 КУпАП). 2. Подати протокол до суду. 3. У разі потреби — звернутися за допомогою до органів МВС України.

4. Права спостерігачів в ДВК (ч.9 ст.78 Закону).

Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації має право:

- 1) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам виборчої комісії фізично;
- 2) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;
- 3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування;
- 4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних виборчих комісій, з урахуванням положень, встановлених ч. 3 ст.34 цього Закону, у тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та встановленні підсумків голосування;
- 5) звертатися до відповідної виборчої комісії чи до суду щодо усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;
- 6) складати акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла, та подавати його до відповідної виборчої комісії чи до суду;
- 7) вживати необхідних заходів в межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці;
- 8) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом;
- 9) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для офіційних спостерігачів.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
ДВК не надає копії протоколів, актів, інших документів.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наполягати на виготовленні копій протоколу та їх наданні, мотивуючи це положеннями п.8 ч. 9 ст. 78 Закону 2. За потреби скласти протокол про адміністративне правопорушення за ненадання копії виборчого документа (ст.212-17 КУпАП) на кожного члена ДВК, який відмовляється надавати протокол. 3. Спостерігачу скласти акт про порушення, положеннями п.6 ч. 9 ст. 78 4. Уповноваженій, довіреній особі (офіційному спостерігачеві) подати адміністративний позов до місцевого суду або скаргу до ОВК.
Під час голосування спостерігач підходить впритул до кабінок, скриньок, членів ДВК, які видають бюлетені. Голова ДВК примушує спостерігача відійти вбік і не заважати.	Поведінка спостерігача є правомірною. Він може спостерігати за будь-якими діями, але при цьому він не повинен перешкоджати членам ДВК та виборцям
Під час голосування Голова ДВК (заступник, секретар) відвели спеціальне місце для спостерігачів і забороняють їм пересуватися по території дільниці	Вимоги членів ДВК є неправомірними. Спостерігачі можуть спостерігати з будь-якої відстані. Члену ДВК слід підтримати спостерігачів.

5. Обмеження прав офіційного спостерігача (ч. 10 ст. 78 Закону).

Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації не має права:

- 1) безпідставно втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;
- 2) заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;
- 3) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування.

6. Прийняття рішення дільничною виборчою комісією про позбавлення права офіційного спостерігача бути присутнім на засіданні ДВК, та під час голосування. (ч.11 ст. 78 Закону)

У разі порушення офіційним спостерігачем від партії, кандидата у депутати, громадської організації вимог частини десятої цієї статті виборча комісія робить йому попередження. У випадку повторного або грубого порушення вимог частини десятої цієї статті виборча комісія може позбавити його права бути присутнім на своєму засіданні у порядку, встановленому ч. 5 ст.34 цього Закону. Таке рішення може бути оскаржене офіційним спостерігачем до суду.

Увага! Ч. 5 ст. 34 передбачає, що спостерігача може бути видалено лише з ЗАСІДАННЯ ДВК. Під час голосування, ДВК не може провести засідання в порядку, передбаченому ст. 33 Закону, оскільки відповідно до ч. 1 ст.85 Закону, голосування проводиться без перерви. Тому видалення спостерігача під час голосування неможливе. Однак під час підрахунку голосів, ДВК має право видалити спостерігача, розглянувши це питання на своєму засіданні.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Під час голосування спостерігач, на думку комісії знаходиться в стані сп'яніння. ДВК приймає рішення, щодо видалення спостерігача з дільниці.	Таке рішення є неправомірним. ДВК не може позбавити повноважень спостерігача в день голосування, оскільки під час голосування неможливо провести засідання. У випадку неадекватної поведінки спостерігача, голові ДВК слід звернутися до представника органу внутрішніх справ.
Під час голосування спостерігач помітив спробу виносу виборчого бюлетеня і перешкодив виборцю.	Дії спостерігача не можна вважати протизаконними, оскільки він запобіг здійсненню правопорушення
Спостерігач робить зауваження членам ДВК, які, на його думку порушують закон.	Такі дії спостерігача є правомірними, оскільки в разі здійснення членом ДВК порушення, втручання спостерігача у виборчий процес є правомірним.
Під час голосування спостерігач намагається взяти в руки бюлетені, списки виборців, тощо.	ДВК не може самостійно видалити спостерігача з дільниці під час голосування. Це може зробити лише представник органу внутрішніх справ, але ЛИШЕ за умови, що в діях спостерігача є ознаки адміністративного правопорушення.
Під час підрахунку голосів спостерігач перешкоджає комісії. ДВК приймає рішення про позбавлення спостерігача права бути присутнім на засіданні.	Рішення ДВК є правомірним. Увага! За таке рішення повинно проголосувати не менш ніж 2\3 від присутніх на засіданні ДВК (ч.5 ст.34)

УВАГА! В разі видалення кандидата, уповноваженої, довіреної особи, спостерігача, представника ЗМІ з дільниці під час голосування, ДВК повинна усвідомлювати, що існує велика ймовірність визнання результатів голосування на дільниці недійсними, з огляду на положення п.2 ч.15 ст. 94 Закону. Відповідно до нього, ОБК може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним в разі виявлення фактів, підтверджених судовим рішенням, навмисного створення перешкод у здійсненні повноважень членами виборчих комісій в день, що передує дню голосування, у день голосування чи при підрахунку голосів, навмисного неправомірного усунення з приміщення для голосування чи приміщення, де відбувається

підрахунок голосів, осіб, зазначених у ч. 3 ст. 34 цього Закону, а так само неправомірного недопущення зазначених осіб у приміщення для голосування чи приміщення, де проводиться підрахунок голосів.

7. Права представників Засобів масової інформації.

Закон про вибори не виділяє журналістів в окрему категорію суб'єктів виборчого процесу, однак, відповідно до Закону України «Про інформацію», журналіст має досить широкі права.

1. Під час виконання професійних обов'язків журналіст має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

2. Журналіст має право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством.

5. Журналіст має право поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом). (ст.25 Закону «Про інформацію»)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Журналіст здійснює відео – зйомку. Голова ДВК забороняє йому це робити, мотивуючи це тим, що журналіст заважає йому працювати	Заборона голови ДВК є неправомірною. Журналіст має право на зйомку
Журналіст знімає, як виборці голосують у кабінках.	Дії журналіста порушують таємницю голосування, отже є неправомірними. Слід вказати журналісту на протиправність його дій. У випадку повторення — викликати працівника органів внутрішніх справ
Під час голосування ДВК намагається прийняти рішення про видалення журналіста з дільниці.	Категорично заперечувати проти такого проекту рішення. Роз'яснити комісії, що її дії можуть спричинити визнання голосування на дільниці недійсним. (п.2 ч.15 ст. 94 Закону)

УВАГА! Відповідно до ст. 171 Кримінального кодексу України перешкодження діяльності журналіста карається позбавленням волі на строк до трьох років.

Складання та уточнення списків виборців на звичайній виборчій дільниці (п.2 ч.2 ст.32, ст.ст.39 — 42 Закону)

1. Загальний порядок складання списків виборців для проведення виборів народних депутатів України. Отримання попередніх списків виборців на звичайних виборчих дільницях.

Складання та уточнення списків виборців на виборчих дільницях для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів здійснюються відповідно до Законів України «Про вибори народних депутатів України», «Про Державний реєстр виборців», Постанови ЦВК № 38 від 29.02.2012р. Про Порядок складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України, Постанови ЦВК №96 від 07.06.2012 Про Роз'яснення щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення голосування з виборів народних депутатів України.

Виготовлення (складання) списків виборців здійснюється органами ведення Державного реєстру виборців у чотири етапи:

- 1) складання попередніх списків виборців (ст. 39 Закону);
- 2) ознайомлення виборців з попередніми списками на виборчих дільницях та усунення неправильностей у попередніх списках виборців (ст. 40 Закону);
- 3) виготовлення органом ведення Державного реєстру виборців уточнених списків виборців (ст.41 Закону).
- 4) внесення змін та уточнень до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці (ст. 42 Закону).

Попередній список виборців орган ведення Державного реєстру виборців має передати ДВК не пізніше як за 21 день до дня голосування — до 7.10.2012р. включно. Отримують список виборців три члени ДВК (один з яких — голова, а у разі неможливості — заступник, секретар комісії). Про передачу ДВК попереднього списку виборців складається акт в двох примірниках за формою, встановленою Постановою ЦВК №19 від 26.01.2012р. (п.3 ч.5 ст.39 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Отримано попередній список виборців від органу ведення Державного реєстру виборців.	Наступного дня надати список виборців для загального ознайомлення.
Станом на 8.10.2012 р. орган ведення Державного реєстру виборців не передав попередній список виборців.	Орган ведення Державного реєстру виборців порушив вимоги Закону. Перш за все голові ДВК слід звернутися до Органу ведення Державного реєстру виборців і з'ясувати можливість отримати попередній список виборців. Якщо орган ведення Державного реєстру виборців не забезпечує передачу списку виборців, ДВК може (і повинна) оскаржити бездіяльність органу ведення Державного реєстру виборців до окружного адміністративного суду або до ОВК.

2. Ознайомлення з попереднім списком виборців.

ДВК надає попередній список виборців в приміщенні ДВК для загального ознайомлення наступного дня після отримання (ч.1 ст.40 Закону).

Право на ознайомлення із попереднім списком виборців має виборець (ч.3 ст.40 Закону).

ДВК надсилає або доставляє кожному виборцю іменне запрошення за формою, затвердженою ЦВК не пізніше як за 15 днів до дня голосування — до 12.10.2012р. включно. (ч.2 ст.40, ч.1 ст.84 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Особа без паспорта вимагає надати їй список виборців для ознайомлення.	Право на ознайомлення має кожен, хто має право голосу на відповідних виборах — тобто виборець. Паспорт — один із документів, який посвідчує особу та громадянство. Якщо особа не подає іншого документа який посвідчує громадянство та особу і чи має така особа право голосу на відповідних виборах (ст. 2 Закону), ДВК повинна відмовити в доступі до попереднього списку виборців.
Член ДВК відмовляє громадянину в ознайомленні зі списком виборців на тій підставі, що в паспорті особи зазначено місце проживання та адреса житла за межами території виборчої дільниці.	Дії члена ДВК неправомірні, суперечать ч.3 ст.40 Закону. Якщо громадянин України має право голосу на відповідних виборах — тобто є виборцем, він може оскаржити дії члена ДВК до місцевого суду як адміністративного (ст. 172 КАСУ) або до ОВК (ст. 108 Закону).

Громадянин має право звернутися щодо неправильностей у списку виборців:

- до ДВК — не пізніш як за 5 днів до дня голосування (ч.4 ст. 40);
- до органу ведення Державного реєстру виборців — не пізніш як за 5 днів до дня голосування (ч.4 ст. 40 Закону);
- до місцевого суду як адміністративного — не пізніш як за 2 дні до дня голосування (ч.10 ст. 40 Закону; ст. 173 КАСУ).

До виборчої комісії та органу ведення Державного реєстру виборців подається заява.

До суду подається адміністративний позов.

Особливості оскарження:

- у адміністративному позові не вказується суб'єкт оскарження (відповідач).
- предметом оскарження можуть бути неправильності, які стосуються також іншого виборця (не обов'язково скаржника).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
ДВК отримала заяву виборця на неправильності у списку виборців.	ДВК за наслідками розгляду заяви виборця може прийняти виключно одне рішення, а саме: передати заяву виборця до органу ведення Державного реєстру виборців.
2. Член ДВК виявив неправильності у списку виборців.	Член ДВК, як виборець, може звернутись із заявою до ДВК, органу ведення Державного реєстру виборців, або з адміністративним позовом до суду.
Член ДВК відмовляється прийняти заяву виборця на неправильності у списку виборців на тій підставі, що заява стосується іншого виборця. Позицію обґрунтовує вимогою Закону щодо особистого подання скарги (ч.4 ст.40 Закону).	Член ДВК допускає порушення Закону — обмежує право громадянина, передбачене ч.3 ст. 40 Закону. Якщо заяву не прийнято, дії члена ДВК виборець може оскаржити до ОВК або до місцевого суду як адміністративного.

3. Отримання уточненого списку виборців на ВД. Внесення змін до уточненого списку виборців.

ДВК має отримати в органу ведення Державного реєстру виборців один примірник уточненого списку виборців на паперовому носії в спеціально виділеному для цього приміщенні місцевої державної адміністрації або виконавчого органу ради, де розташований цей орган ведення Реєстру не пізніш як за два дні до дня голосування (ч.6 ст.41Закону, Постанова ЦВК №96 від 07.06.2012р.). Від імені ДВК уточнений список виборців отримують не менше 3 членів цієї комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості — заступник голови або секретар комісії.

Зміни до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці вносить голова або заступник голови та секретар ДВК

Підставою для внесення змін до уточненого списку виборців є:

- рішення суду;
- повідомлення органу ведення Реєстру.

У день голосування зміни до уточненого списку виборців вносяться виключно на підставі рішення суду(ч.2 ст.42 Закону).

Закон не передбачає можливості ознайомлення виборців з уточненим списком до дня голосування.

Члени ДВК не пізніш як за 5 днів до дня голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців за місцезнаходженням ВД або за своєю виборчою адресою заяву про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до ч.3 ст.7 Закону України «Про Державний реєстр виборців» і включаються до списку виборців на ВД, де вони включені до складу виборчої комісії (ч.3 ст.41 Закону).

4. Правила внесення змін до уточненого списку виборців:

Включення виборця до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці, виключення зі списку виборців осіб, які неправомірно включені до нього, виправлення неточностей та технічних опісок здійснюються відповідно до вимог ч.3, 4, 7 ст. 42 Закону, а саме:

при включенні виборця до списку виборців на виборчій дільниці у порядку внесення змін до уточненого списку виборців відомості про нього, передбачені формою списку виборців, вносяться у кінці списку виборців. При цьому у графі «Примітки» зазначаються дата і номер рішення суду або дата повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців;

Виключення зі списку виборців осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюється шляхом викреслення, що засвідчується записом «Виключено» та підписами голови і секретаря ДВК у графі «Примітки». При цьому в зазначеній графі поруч із прізвищем виборця зазначаються дата і номер рішення суду або повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

Голова, заступник голови або секретар ДВК в день голосування виправляють неточності та технічні опіски в уточненому списку виборців — неправильне написання прізвища, імені, по батькові, дати народження, номера будинку, квартири місця проживання — засвідчується підписами голови, заступника голови та секретаря у графі «Примітки».

Увага! При внесенні змін до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці ДВК невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців, або осіб, виключених зі списку, органу ведення Реєстру, яким складено цей список виборців (ч.6 ст.42 Закону).

Орган ведення Реєстру, який отримав повідомлення ДВК про включення виборця до списку виборців на ВД та у зв'язку із цим виявив кратне включення виборця до уточнених списків виборців, невідкладно повідомляє про це відповідну ДВК, яка зобов'язана виключити такого виборця зі списку виборців на цій дільниці.

Уточнений список виборців на звичайній ВД після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб

унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) ДВК та скріплюється печаткою ДВК.

Під час опрацювання уточненого списку виборців відповідно до ст.88 Закону ДВК здійснює підготовку передбачених формою уточненого списку виборців відомостей про виборців (осіб), включених чи виключених з нього, а також про виборців, стосовно яких були внесені зміни.

Такі відомості передаються ДВК до відповідного органу ведення Реєстру не пізніш як на 3 день з дня оприлюднення результатів виборів депутатів. Зразок повідомлення про зміни, внесені до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці, наведено у додатку 2 до постанови ЦВК від 7.06.2012р. № 96.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Під час голосування надійшла заява виборця на неправильності у списку виборців.	В день голосування з 8 до 20 год. заява не розглядається: ДВК не може переривати голосування (ст. 19 Конституції України) — ст. 85 Закону не передбачає можливості під час голосування вчиняти інші дії. Заява розглядається після закінчення голосування (ч.9 ст.33 Закону)
2. Отримано рішення суду про внесення змін до списку виборців.	Голова, заступник голови та секретар ДВК виконують рішення суду — вносять зміни до списку виборців, і невідкладно повідомляють відповідний орган ведення Реєстру. За відмову виконати рішення суду передбачена кримінальна відповідальність.
3. В день голосування прибув виборець Петренко Петро Петрович. У списку виборців є Петенко Петро Петрович.	Член ДВК, який видає виборчі бюлетені, звертається до голови ДВК. Голова, заступник голови та секретар ДВК перевіряють інші відомості про виборця: дату народження, порівнюють виборчу адресу з адресою житла. У разі особистої впевненості кожного з них, Петренко Петро Петрович є та особа, яка мала б бути внесена до списку виборців на позиції, де записано Петенко Петро Петрович, вносять виправлення: вписують літеру «р» і скріплюють зміни своїми підписами. Після чого член ДВК видає виборчий бюлетень. Якщо голова, або заступник, або секретар ДВК не погоджуються на виправлення неточності, зміни не вносяться, і виборець не отримує виборчий бюлетень.

Складання та уточнення списків виборців на спеціальній виборчій дільниці (ст. 43)

1. Складання списків виборців на спеціальній виборчій дільниці.

На спеціальних виборчих дільницях, крім виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, списки виборців складаються відповідними ДВК.

Порядок складання:

А) Керівник (закладу, установи) капітан судна, подають до ДВК відомості для складання списків виборців на спеціальних ВД — до 11.10.2012р. включно (ч.4 ст.43 Закону);

ДВК спеціальної ВД на підставі отриманих відомостей складає список виборців за формою, затвердженою ЦВК — до 11.10.2012р. включно (ч.1 ст.43 Закону);

Б) Керівник стаціонарного лікувального закладу подає відомості до 18.10.2012р. включно (ч.4 ст.43 Закону);

ДВК спеціальної ВД у стаціонарному лікувальному закладі складає список виборців до 20.10.2012р. (ч.2 ст.43 Закону);

Якщо виборець прибув до лікувального закладу пізніше як за 10 днів до дня голосування, однак раніше ніж за 3 дні до дня голосування, відповідна ДВК уточнює список виборців, включаючи виборця до списку виборців на підставі відомостей, поданих невідкладно керівником відповідного закладу(ч.7 ст.43 Закону);

Виборець, який прибув до лікувального закладу в тому ж населеному пункті, де він проживає, пізніше ніж за 3 дні до дня голосування може звернутися до комісії звичайної ВД, де він включений до списку виборців, щодо можливості проголосувати за місцем свого перебування в порядку та у строки, передбачені ст.86 Закону. У такому разі до списку виборців на спеціальній ВД він не включається(ч.8 ст.43 Закону).

В) Для спеціальних ВД, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах органами ведення Державного реєстру виборців складаються попередні та уточнені списки виборців, які передаються в порядку та в строки, встановлені для звичайних ВД (ст.ст. 39 та 41 Закону).

Г) У разі утворення спеціальної ВД у винятковому випадку відповідно до ч.8 ст.21 Закону список виборців складається ДВК не пізніше як за 7 днів до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, установи, капітаном судна. Зазначені відомості подаються ДВК не пізніше як за 8 днів до дня голосування.

УВАГА! До списку виборців включаються і члени ДВК, якщо є відповідне рішення відповідної виборчої комісії щодо утворення ДВК цієї виборчої дільниці.

Невідкладно після складання списку виборців ДВК передає відомості про включених до списку виборців відповідним органам ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням (ч.6 ст.43 Закону);

Наступного дня після складання список виборців надається для загального ознайомлення (ч.5 ст. 43 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Керівник установи, закладу не подав відомості про виборців	Складання списків виборців — одне з основних завдань ДВК спеціальної ВД з початку її роботи. Тому голова та секретар ДВК спеціальної ВД повинні співпрацювати з керівником установи, закладу для своєчасного складання списків виборців: запропонувати затверджену ЦВК форму списку виборців, проконсультувати щодо норм законодавства про складання списків виборців. в такому разі порушень Закону скоріше за все не буде. Якщо ж порушення трапилося, ДВК спеціальної ВД може (і повинна) оскаржити бездіяльність посадової особи до суду або до комісії вищого рівня.
У відомостях, поданих головним лікарем, включено всіх без винятку хворих, які перебувають у лікарні станом на 18.10.2012р.	ДВК не повинна бездумно копіювати відомості при складанні списку виборців. Стосовно зазначеної ситуації слід вчинити наступне: перевірити чи має така особа право голосу на відповідних виборах (ст. 2 Закону); перевірити орієнтовні строки перебування виборців в закладі і включати до списку лише тих, хто має перебувати в закладі 28.12.2012р. (ч. 2 ст.36 Закону); якщо виборець проживає в тому ж населеному пункті, поцікавитись, чи не подав він заяву до ДВК за своєю виборчою адресою про бажання голосувати за межами приміщення для голосування (у цьому випадку він не включається до списку, ч. 8 ст.43 Закону).
В установі виконання покарань перебувають громадяни інших держав. Керівник установи подав відомості про всіх осіб, які перебувають в установі.	ДВК повинна перевірити чи має така особа право голосу на відповідних виборах (ст. 2 Закону); Слід зазначити, що Законом на керівника установи покладено відповідальність за достовірність поданих відомостей (ч.4 ст.43 Закону). Подання недостовірних відомостей може мати наслідок притягнення особи до відповідальності (наприклад, дисциплінарної).

2. Уточнення списків виборців на спеціальній виборчій дільниці.

Громадянин має право звернутися щодо неправильностей у списку виборців(ч.10 ст. 43):
до ДВК — не пізніше як за 3 дні до дня голосування (ч.12 ст. 43);
до місцевого суду як адміністративного — не пізніше як за 2 дні до дня голосування (ч.13 ст. 43; ст. 173 КАСУ).

До виборчої комісії подається заява, яка розглядається невідкладно.

За підсумком розгляду заяви приймаються два рішення:

- внести зміни до списку виборців;
- мотивоване рішення про відмову у задоволенні заяви.

Копія рішення видається виборцю у день його прийняття. Заява, подана до ВК після зазначених строків, залишається без розгляду.

До суду подається адміністративний позов.

Особливості оскарження:

У адміністративному позові не вказується суб'єкт оскарження (відповідач).

Предметом оскарження можуть бути неправильності, які стосуються також іншого виборця (не обов'язково скаржника).

3. Порядок розгляду заяви ДВК.

Член ДВК при прийомі заяви повідомляє час найближчого засідання ДВК, на якому має невідкладно розглядатися заява, а також повідомляє про право заявника бути присутнім під час розгляду заяви.

Готується проект постанови за результатами розгляду скарги.

На засіданні ДВК, де невідкладно розглядається заява — приймається рішення у вигляді постанови.

Якщо прийнято рішення про включення або виключення виборця зі списку — невідкладно повідомляється орган ведення Реєстру за виборчою адресою виборця (ч. 14 ст.83 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Заяву щодо неправильностей у списку виборців подав працівник стаціонарного лікувального закладу.	Заяву слід розглянути, якщо зазначений працівник має право голосу на відповідних виборах — тобто є виборцем.
Виборець прибув до лікарні 27 жовтня 2012 року і звернувся із заявою про включення його до списку виборців на відповідній спеціальній ВД.	ДВК приймає мотивоване рішення про відмову у задоволенні заяви, оскільки порушено строки звернення.
ДВК отримала рішення суду про включення виборця до списку.	Виконати рішення суду в порядку, встановленому ст.43 Закону. За відмову виконати рішення суду передбачена кримінальна відповідальність.

Виборчі бюлетені

Виборчі бюлетені є документами суворої звітності (ч.7 ст.80 Закону).

Увага! Це означає, що за неналежну передачу, виготовлення, зберігання, використання та знищення виборчих бюлетенів особи несуть адміністративну (ст.212- 16 КУпАП) та кримінальну відповідальність (ст.158, 158-2 ККУ).

Кількість бюлетенів для кожної виборчої дільниці має бути на 0.5 відсотка більшою від кількості виборців, включених до списку виборців на відповідній дільниці. (ч.8 ст.80 Закону)

1. Передача виборчих бюлетенів з ОВК до ДВК.

Окружна виборча комісія не раніш, як за три дні до дня голосування, але не пізніш, як за 24 години до дня голосування на своєму засіданні передає бюлетені дільничним виборчим комісіям.

Від імені кожної ДВК, бюлетені приймають три члени ДВК. (ч. 3 ст.82 Закону).

Про передачу бюлетенів від ОВК до ДВК складаються протоколи (ч. 4 ст. 82, Додатки № 8, 9 до Постанови ЦВК №85 від 17.05.2012)

Протоколи складаються в трьох примірниках. Копії протоколів видаються членам ОВК.

На прохання, кандидатів, уповноважених, довірених осіб чи офіційних спостерігачів, їм видається копія протоколу про передачу виборчих бюлетенів (ч. 8 ст. 82 Закону).

Витяг з протоколу по кожній виборчій дільниці надається разом з бюлетенями членам ДВК, які здійснювали приймання бюлетенів. (ч.6 ст.82 Додатки № 10,11 до Постанови ЦВК №85 від 17.05.2012)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
ОВК залишає в себе частину бюлетенів для звичайних та спеціальних виборчих дільниць	Наполягати на передачі ВСІХ виборчих бюлетенів, на яких вдрукований номер дільниці, для звичайних та спеціальних виборчих дільниць
Витяги з протоколу не надаються членам ДВК.	Увага! Ненадання витягів з протоколів може поставити під загрозу прийом бюлетенів на засіданні ДВК. Тому необхідно наполягати на видачі витягів з протоколів.

2. Приймання виборчих бюлетенів на засіданні ДВК (ст.82 Закону)

Приймання виборчих бюлетенів відбувається на засіданні ДВК невідкладно після прибуття членів ДВК, які отримували бюлетені в ОВК. (ч.10 ст.82 Закону)

Секретар ДВК проставляє у визначених місцях печатку (ч.10 ст.82 Закону)

Член ДВК, визначений рішенням комісії перераховує бюлетені, перевіряючи відповідність номерів виборчого округу та виборчої дільниці (ч.10 ст.82 Закону)

При цьому бюлетені рахує ОДИН член ДВК. Інші спостерігають за підрахунком. Поділ членів ДВК на кілька груп заборонено (ч.11 с. 82 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
На засіданні ДВК відсутній кворум (більше 50% від складу ДВК)	ДВК не може приймати бюлетені за відсутності кворуму. 1. Запропонувати голові ДВК зателефонувати членам ДВК і терміново запросити їх на засідання. 2. Спостерігачу скласти Акт про порушення, якщо прийом бюлетенів здійснюється 4. Ініціювати звернення до ОВК, щодо припинення повноважень відсутніх членів ДВК в порядку п.10 ч.3 ст.37 Закону
Секретар ДВК, не проставляє печатку у визначеному місці на бюлетенях	1. Звернути увагу голови ДВК на дії секретаря. 2. Запропонувати здійснити процедуру прийому бюлетенів відповідно до ч.10 ст.82 Закону
3. ДВК не перераховує бюлетені.	1. Це є порушенням закону. 2. Наполягати на перерахуванні бюлетенів 3. Спостерігачу скласти Акт про порушення
ДВК ділиться на групи при прийнятті виборчих бюлетенів	Такі дії прямо заборонено Законом, заперечувати проти таких дій.

3. Виявлення невідповідності кількості підрахованих виборчих бюлетенів. (ч. 12 ст.82 Закону)

У разі виявлення розходжень між даними, відображеними у витягу з протоколу ОВК та підрахованими бюлетенями, а саме:

- Невідповідність кількості бюлетенів
- Невідповідність номера округу та номера дільниці надрукованих в бюлетенях

- ДВК складає акт в двох примірниках за формою, встановленою ЦВК. Акт підписується членами ДВК та особами, присутніми на засіданні. (ч.12 ст.82 Додатки № 12,13 до Постанови ЦВК №85 від 17.05.2012)
- Кількість бюлетенів, зафіксована в акті вважається кількістю бюлетенів, отриманих на дільницю.
- Виборчі бюлетені зберігаються в сейфі чи металевій шафі, яка опечатується стрічкою на тому ж засіданні ДВК. На стрічці ставляться підписи членів ДВК та присутніх на засіданні. (ч.13 ст.82 Закону)
- Сейф чи металева шафа постійно перебуває під охороною працівника органу внутрішніх справ. (ч.13 ст.82 Закону)
- В разі виявлення пошкодження стрічки голова ДВК негайно повідомляє органи внутрішніх справ та ОВК.
- Голова ДВК виймає бюлетені, а члени ДВК перевіряють бюлетені, зокрема щодо відповідності номерів округу, дільниці, наявності печатки ДВК та перераховують бюлетені.
- ДВК складає акт про ознаки відкриття сейфа (додатки 3,4 до Постанови ЦВК №54 від 22.03.2012). Якщо кількість бюлетенів не відповідає заявленим в витягу з протоколу ОВК, ДВК ще раз складає акти про невідповідність кількості бюлетенів (ч.14 ст.82 Додатки № 12,13 до Постанови ЦВК №85 від 17.05.2012)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. ДВК виявила, що бюлетені, передані ОВК не належать до цієї виборчої дільниці.	Цілком можливо, що в ОВК сталася помилка. Тому: 1. Терміново зателефонувати в ОВК і повідомити про ситуацію 2. Не ставити печатку на бюлетені і не проводити дій по прийманню виборчих бюлетенів до узгодження з ОВК. 3. В разі необхідності скласти Акт і здійснити транспортування бюлетенів до ОВК в тому ж порядку, що й при транспортуванні бюлетенів з ОВК до ДВК.
2. Кількість бюлетенів суттєво відрізняється від тієї, що зафіксована у витягу з протоколу ОВК	1. Терміново зателефонувати до ОВК і уточнити, чи всі бюлетені було передано на дільницю. 2. Здійснити прийом бюлетенів у порядку, передбаченому Законом 3. Акт про невідповідність кількості бюлетенів терміново передати до ОВК.
3. Прийом бюлетенів здійснено, але відсутній представник органу внутрішніх справ	1. Не залишати приміщення з бюлетенями без охорони. 2. Терміново повідомити ОВК 3. Звернутися до МВС з вимогою направити працівника для охорони бюлетенів. 4. При потребі, від імені ДВК оскаржити дії посадових осіб МВС до суду.

4. Внесення змін до виборчого бюлетеня (ч. 7 ст. 81 Закону)

У разі прийняття рішення ЦВК про внесення змін до виборчого бюлетеня із застосуванням спеціального штампа, ДВК на засіданні вносить зміни до бюлетеня. (ч. 7 ст. 81 Закону)

Штамп «Вибув» передається від ОВК до ДВК одночасно з відповідним рішенням ЦВК про внесення змін до бюлетеня

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Члени ДВК, які отримували виборчі бюлетені в ОВК привезли рішення ЦВК про внесення змін до бюлетеня. Голова ДВК наполягає на внесенні змін до бюлетеня на тому ж засіданні, на якому відбувається приймання бюлетенів	Ініціатива Голови ДВК не суперечить закону. ДВК повинна спочатку прийняти бюлетені, а потім внести до них зміни.
З ОВК поступив телефонний дзвінок, в якому пропонується внести зміни до бюлетеня.	1. Без письмового рішення ЦВК не вносити змін до бюлетеня. 2. Вимагати в ОВК відповідного рішення ЦВК.
ОВК пропонує отримати штамп «Вибув», але не надає рішення ЦВК	Відмовитись отримувати штамп, посилаючись на ч. 8 ст.81

5. Помилкове внесення змін до виборчого бюлетеня (ч. 9 ст. 81 Закону)

Якщо зміни до бюлетеня внесено без рішення ЦВК, або невідповідно до такого рішення, ДВК складає про це акти. (додатки 1,2 до Постанови ЦВК №54 від 22.03.2012) Один акт терміново передається до ОВК. ВСІ зіпсовані бюлетені погашаються і запаковуються на засіданні ДВК

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
ДВК помилково внесла зміни до незначної кількості виборчих бюлетенів	Не зважаючи на це повністю виконати процедуру, передбачену ч. 9 ст. 81

ПІДГОТОВКА ПРИМІЩЕННЯ ДО ДНЯ ГОЛОСУВАННЯ (СТ. 83 ЗАКОНУ)

Приміщення звичайних виборчих дільниць облаштовуються відповідно до ст. 83 Закону України «Про вибори народних депутатів України» та нормативів визначених Постановою ЦВК від 19.01.2012р. №5 «**Про Вимоги до приміщень дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування**» та Постановою ЦВК від 26.01.2012р. №18 «**Про вимоги до приміщень окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, норми забезпечення виборчих комісій обладнанням, інвентарем, транспортними засобами і засобами зв'язку, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями, види послуг, які виборчі комісії можуть закуповувати за рахунок коштів Державного бюджету України**».

Відповідно до Постанови ЦВК від 19.01.2012р. №5 приміщення ДВК для забезпечення їх роботи та приміщення для голосування повинні відповідати вимогам щодо санітарних і технічних норм, встановлених законодавством України, а також забезпечені електропостачанням, засобами протипожежної безпеки.

Приміщення, якими забезпечується ДВК, і приміщення для голосування, як правило, повинні знаходитися в одній будівлі, проте допускається їхнє знаходження за різними адресами.

Приміщення, що надаються ДВК для забезпечення їх роботи, повинні мати не менше 2 робочих кімнат. При цьому площа кімнати для проведення засідань комісії повинна бути не менше 50 кв. м, іншої кімнати — не менше 20 кв. м. Таке приміщення комісії повинно бути обладнано не менш як однією телефонною лінією.

Кожна виборча дільниця має лише одне приміщення для голосування.

Приміщення для голосування повинне мати площу (ч. 3 ст. 83 Закону, Постанова ЦВК від 19.01.2012 р. № 5):

- Для малої виборчої дільниці (до 500 виборців) — не меншу 50 кв. м.
- Для середньої виборчої дільниці (500 — 1500 виборців) — не меншу 75 кв. м.
- Для великої виборчої дільниці (понад 1500 виборців) — не меншу 90 кв. м.

В приміщенні для голосування повинно бути кабін для голосування (Постанова ЦВК від 26.01.2012 р. № 18):

- Для малої виборчої дільниці (до 500 виборців) — не менше 2-х.
- Для середньої виборчої дільниці (500 — 1500 виборців) — не менше 4-х.
- Для великої виборчої дільниці (понад 1500 виборців) — не менше 6-ти.
- На кожній виборчій дільниці повинно бути виборчих скриньок (ч.4 ст.74 Закону, Постанова ЦВК від 26.01.2012р. №18):
- Для малої виборчої дільниці (до 500 виборців) — не менше 2- х великих стаціонарних та 2-х малих переносних.
- Для середньої виборчої дільниці (500 — 1500 виборців) — не менше 3-х великих стаціонарних та 2-х малих переносних.
- Для великої виборчої дільниці (понад 1500 виборців) — не менше 4- х великих стаціонарних та 3-х малих переносних.

У приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним ДВК в обов'язковому порядку розміщує виготовлені ОВК плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів, а також виборчі списки від кожної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, списки кандидатів у депутати, зареєстрованих у відповідному одномандатному окрузі, та інформаційні плакати, передбачені ч.ч. 1, 2 ст.69 Закону, які розміщуються в порядку розташування партій, кандидатів у депутати у виборчих бюлетенях для голосування відповідно у загальнодержавному та одномандатному округах. В приміщенні для голосування, або безпосередньо перед ним розміщуються плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення виборчого законодавства, інформаційні плакати всіх кандидатів в Президенти в алфавітному порядку (ч.7 ст.83 Закону).

Розміщення обладнання в приміщенні для голосування планується таким чином, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід з кабін для таємного голосування, виборчі скриньки знаходилися у полі зору членів ДВК та осіб, які мають право бути присутніми в приміщенні для голосування. (ч.4 ст.83 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Площа приміщення для голосування менша, ніж передбачено законом	<p>Увага! Площа приміщення для голосування може бути на 50% меншою ніж передбачено Законом, за нормативами, становленими ЦВК (Постанова ЦВК №5 від 19.01.12)</p> <p>Поцікавитися у голови ДВК, чи є дозвіл ОВК.</p> <p>За наявності дозволу — погодитися.</p> <p>Запропонувати розподілити обов'язки між членами ДВК на день виборів так, щоб уникнути тисняви на дільниці.</p> <p>Варіант 2.</p> <p>Прийняти постанову ДВК зі зверненням до виконавчих органів місцевого самоврядування, щодо негайного надання належного приміщення.</p> <p>Повідомити ОВК про таке звернення.</p> <p>В разі відсутності реакції, оскаржити бездіяльність органу місцевого самоврядування до місцевого суду (ст.108 Закону, ст.174 КАСУ)</p>

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
<p>2. На дільниці не вистачає кабін для голосування</p>	<p>Наполягати на встановленні кабін і кількості, передбаченій Постановою ЦВК №18 від 26.01.12.</p> <p>В разі відмови керівництва виконати вимоги постанови, пропонувати скликати засідання ДВК на вимогу трьох членів комісії.</p> <p>Якщо засідання ДВК відбувається — запропонувати в порядок денний питання облаштування дільниці.</p>
<p>3. На дільниці не вистачає скриньок для голосування</p>	<p>Поцікавитися в голови ДВК, яку кількість скриньок отримано комісією.</p> <p>Якщо кількість скриньок, переданих на дільницю менша, встановленої Законом та Постановою ЦВК, наполягати на тому, щоб голова ДВК звернувся до ОВК з проханням про отримання необхідної кількості скриньок.</p> <p>Наполягати, на необхідності підготовки всіх скриньок до дня голосування.</p>
<p>4. Інформаційних плакатів немає взагалі</p>	<p>Поцікавитись в голови ДВК, чи передавалися плакати з ОВК до ДВК.</p> <p>В разі наявності плакатів, наполягати на їх розміщенні.</p> <p>Якщо ДВК не отримувала плакати, наполягати на тому, щоб голова ДВК звернувся до ОВК з проханням про отримання плакатів.</p>
<p>5. Не вистачає плакатів одного чи кількох кандидатів</p>	<p>Якщо плакати є в наявності, наполягати на їх розміщенні.</p> <p>Якщо плакатів немає, наполягати на тому, щоб голова ДВК звернувся до ОВК з проханням про отримання плакатів.</p> <p>Якщо можливість розмістити плакати всіх кандидатів та партій відсутня, наполягати на тому, щоб не розміщувати жодного плаката, аргументуючи своє твердження ч.3 ст.3 та п.5 ч.2 ст. 11 Закону</p>
<p>6. Розміщення обладнання не відповідає вимогам закону</p>	<p>Вимагати від ДВК розмістити обладнання відповідно до ч. 4 ст.83</p> <p>В разі, якщо вимоги ігноруються терміново звернутися в ОВК про факт бездіяльності ДВК</p>

ПІДГОТОВКА ДО ПРОВЕДЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ (до дня голосування)

1. Розподіл обов'язків між членами ДВК на день голосування (ст.84 Закону).

ДВК в останній день перед голосуванням на своєму засіданні розподіляє обов'язки членів ДВК на день голосування (крім голови та секретаря комісії) щодо:

- встановлення особи виборця та його наявності у списку виборців;
- видачі виборцю виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі;
- контролю за проходженням виборців у кабінети для таємного голосування;
- контролю за виборчими скриньками;
- організації голосування виборців за місцем перебування;
- контролю входу та виходу із приміщення для голосування.

2. Підготовка приміщень для голосування на ВД для проведення голосування (ст.83 Закону).

ДВК може прийняти постанову про розміщення у приміщенні для голосування кабінетів для таємного голосування та виборчих скриньок у повній відповідності до вимог ст.83 Закону, зокрема, так, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід з кабінетів для таємного голосування, усі виборчі скриньки були в полі зору усіх членів ДВК, усіх осіб, які мають право бути присутніми, відповідно ч.3 ст.34 Закону в приміщенні для голосування.

3. Складання витягу зі списку виборців (ч.2 ст.86 Закону).

Для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування ДВК в останній день перед днем голосування після 12 год. на своєму засіданні виготовляє витяг із списку виборців за формою, встановленою ЦВК.

До витягу із списку виборців включаються:

а) без рішення комісії — виборець, постійно не здатний самостійно пересуватися, щодо якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо такий виборець до 12 год. останньої суботи перед днем голосування письмово або особисто не повідомив відповідну ДВК про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

б) за рішенням ДВК — виборець, який тимчасово не здатний самостійно пересуватися, на підставі його заяви та довідки медичної установи про стан його здоров'я.

Увага! *Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно, поштою або через інших осіб подає власноручно написану заяву з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування із зазначенням місця перебування виборця. Така заява разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я виборця повинна бути подана до ДВК не пізніше 20 год. останньої п'ятниці перед днем голосування.*

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
<p>ДВК 27.10.2012р. не прийняло рішення про розподіл обов'язків на день голосування.</p> <p>ДВК 27.10.2012р. не склало витяг зі списку виборців не зважаючи на наявність виборців, які постійно та тимчасово не здатні самостійно пересуватись.</p>	<p>Нагадати Голові та членам ДВК вимоги ч.2 ст.84, ч.2 ст.86 Закону та наполягати на виконанні зазначених вимог. В разі відмови — скласти акт про порушення та звернутися зі скаргою на бездіяльність ДВК до виборчої комісії вищого рівня або з адміністративним позовом до суду.</p>

4. Підготовче засідання ДВК в день голосування. (ч.3 ст.84 Закону)

1. Засідання ДВК починається не раніш, як за 45 хвилин до початку голосування, тобто о 7 год. 15 хв.
2. Засідання ДВК може розпочатися лише за наявності кворуму. Відповідно до ч.5 ст.33 Закону засідання ДВК є повноважним за умови присутності більше половини членів комісії від складу комісії. Проте, на засіданні ДВК у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів, у разі присутності менше 2/3 членів комісії від складу комісії рішення приймається не менше 2/3 голосів від числа членів комісії, присутніх на засіданні комісії (ч.ч.5,12 ст.33 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Голова, або інші члени ДВК намагаються почати засідання раніше.	Наполягати на тому, що засідання не може початися раніше, ніж за 45 хвилин.
2. Не зважаючи на наявність кворуму, голова ДВК не розпочинає засідання о 7.45 без очевидних причин	Нагадати Голові ДВК вимоги ч.3 ст.84 Закону Якщо Голова не реагує, наголосити, що голосування має розпочатися не пізніше 8.00 Скласти Акт про порушення та звернутись зі скаргою до виборчої комісії вищого рівня або з адміністративним позовом до суду.

5. При проведенні підготовчого засідання ДВК дотримується наступної послідовності дій:

- Голова ДВК надає всі наявні виборчі скриньки всім присутнім для огляду почергово, оголошуючи номер кожної скриньки (ч.4 ст.84 Закону).
- Після огляду кожна виборча скринька пломбується або опечатується.
- Після пломбування кожної скриньки, до неї вкидається контрольний лист, підписаний всіма членами ДВК та, за бажанням, іншими присутніми особами. Контрольні листи вкидаються до всіх виборчих скриньок (ч.4 ст.84 Закону).
- Стаціонарні виборчі скриньки встановлюються у відведених для них місцях (ч.4 ст.84 Закону).
- Малі виборчі скриньки розміщуються в полі зору ДВК отворами вниз (ч.4 ст.84 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Голова не надав скриньки для огляду членам ДВК і всім присутнім на засіданні	Запросити всіх присутніх підійти ближче до скриньок
2. Процедура пломбування і вкидання контрольного листа до кожної скриньки почергово порушується.	Прослідкувати, щоб контрольні листи були опущені до кожної виборчої скриньки. УВАГА! Ситуація небезпечна. Якщо при підрахунку голосів у скриньці не виявиться контрольного листа, бюлетені з цієї скриньки не підлягають врахуванню (ч.10 ст.90 Закону)
3. Розміщення скриньок не відповідає вимогам закону.	Звернутися до голови ДВК з проханням розмістити скриньки правильно.

- Якщо ДВК виявила пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф або невідповідність підписів чи печатки на ній, голова ДВК негайно повідомляє про це правоохоронні органи та ОВК та здійснює дії передбачені ч.14 ст.82 Закону.
- Члени ДВК перераховують виборчі бюлетені, про що складається акт. Кількість бюлетенів, зазначена в цьому акті вважається кількістю бюлетенів, отриманих ДВК.

- Акт складається за формою і в порядку, передбаченому ч.8 ст.35 Закону, підписується всіма членами ДВК та скріплюється печаткою ДВК.

Увага! Не зважаючи на вимоги Закону, варто дочекатися прибуття працівників МВС для проведення огляду місця події і не зачіпати сейф. Існує загроза, що ДВК перешкодить здійсненню слідчих дій.

Якщо стрічка, якою було опечатано сейф не пошкоджена, перерахунок бюлетенів не проводиться.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Голова ДВК передає членам ДВК не всі виборчі бюлетені. Частина бюлетенів залишається в сейфі.	ч.7 ст.84 Закону передбачено передачу членам ДВК по відомості за формою встановленою постановою ЦВК всіх виборчих бюлетенів. В разі відмови голови передати всі бюлетені: - стежити за сейфом, де знаходяться бюлетені. - скласти акт про порушення та звернутися зі скаргою в ОВК або в суд.
2. На дільниці відсутній список виборців. Увага! Надзвичайна ситуація.	1. Терміново повідомити правоохоронні органи, відповідний орган ведення Державного реєстру виборців та ОВК. 3. Звернутися до органу ведення Державного реєстру виборців ОВК з проханням ТЕРМІНОВО передати другий примірник уточненого списку виборців. Спостерігачу скласти акт про порушення.

Перед початком голосування ДВК згідно ч.9 ст.84 Закону інформує ОВК (крім ДВК закордонних ВД) про:

- кількість виборців, внесених до списку виборців на ВД, на момент початку голосування;
- кількість виборців у витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. ДВК порушує послідовність дій, передбачених законом	Наполягати на дотриманні порядку дій, передбачених законом.
2. Голова ДВК не оголосив кількість бюлетенів, отриманих на дільницю	Наполягати на оприлюдненні даних і звірити їх з витягом протоколу та відповідним актом. В разі відмови керівництва ДВК оприлюднити дані, повідомити про намір скласти окрему думку та долучити її до протоколу засідання ДВК (ч.13 ст.33 Закону) Спостерігачу скласти акт про порушення
3. Секретар не розпочав заповнення протоколу про підрахунок голосів до початку голосування	Наполягати на заповненні протоколу. В разі відмови, повідомити про намір скласти окрему думку та долучити її до протоколу засідання ДВК (ч.13 ст.33 Закону) Спостерігачу скласти акт про порушення

ПРОВЕДЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ (ст. 85)

1. При проведенні голосування два члени ДВК дають виборцю можливість проголосувати: один член ДВК надає список виборців для підпису, другий член ДВК надає виборчий бюлетень (ч. 3 ст.85 Закону).

2. На звичайній та спеціальній виборчій дільниці, член ДВК видає виборцю один бюлетень для голосування в багатомандатному виборчому окрузі та один бюлетень для голосування в одномандатному виборчому окрузі за умови пред'явлення виборцем наступних документів:

- паспорт громадянина України;
- тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України);
- військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби).

На спеціальній виборчій дільниці, утвореній в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, член ДВК видає виборцю один бюлетень для голосування в багатомандатному виборчому окрузі та один бюлетень для голосування в одномандатному виборчому окрузі за умови пред'явлення виборцем:

картки (довідки) установи виконання покарань або слідчого ізолятора, що повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік народження, громадянство, фотокартку особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах);

На закордонній виборчій дільниці, а також утвореній на судні, полярній станції і, член ДВК видає виборцю один бюлетень для голосування в багатомандатному виборчому окрузі за умови пред'явлення виборцем наступних документів:

- паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- дипломатичний паспорт;
- службовий паспорт;

3. Якщо до виборчого бюлетеня внесено зміни з використанням штампа «Вибув», член ДВК, який видає виборчі бюлетені повідомляє про це кожного виборця при видачі такого бюлетеня (ч. 7 ст.81 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
<p>Виборець пред'являє інший документ, аніж передбачено законом (студентський квиток, пенсійне посвідчення, тощо)</p> <p>Виборець прийшов на дільницю взагалі без документів</p> <p>Виборець прийшов з військовим квитком, але не є військовослужбовцем строкової служби</p>	<p>Відмовити виборцю у видачі виборчого бюлетеня, посилаючись на положення закону.</p> <p>Порадити виборцю прийти на виборчу дільницю повторно, з одним із документів, визначених законом</p>
<p>Виборець прийшов з паспортом СРСР</p>	<p>Відмовити у видачі виборчого бюлетеня.</p> <p>Роз'яснити виборцю, що відповідно до Постанови КМУ № 1429 від 28.10.2004 паспорти колишнього СРСР є недійсними, а значить не можуть посвідчувати особу</p>
<p>Виборець пред'являє документи родичів і просить видати йому бюлетень</p>	<p>Відмовити виборцю</p> <p>Роз'яснити виборцю, що голосування за інших осіб заборонено (ст.8 Закону)</p> <p>Голосування за інших осіб є злочином (ст.158-1 ККУ)</p>

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець пред'являє належний документ, але недійсний (не вклеєно фото у 25, 45 років, або строк дії закордонного чи службового паспорта закінчився)	Відмовити виборцю у видачі бюлетеня Роз'яснити виборцю, що виборчий бюлетень надається лише на підставі дійсних документів
Член ДВК не інформує виборців про внесення змін до бюлетеня з використанням штампа «вибув»	Звернути увагу голови ДВК на дії члена ДВК і закликати його виконувати положення закону.

4. Виборець розписується на контрольному талоні та у списку виборців (ч. 3 ст. 85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Громадянин не виявив себе в списку виборців.	Увага! ДВК не має права вносити зміни до уточненого списку виборців без рішення суду. Відмовити виборцю у видачі виборчого бюлетеня.
Громадянин, надає в розпорядження ДВК рішення суду, яке зобов'язує ДВК включити виборця до списку виборців	1. Виконати рішення суду 2. Голові, заступнику, секретареві ДВК включити виборця до списку виборців (ч. 2 ст.42 Закону)
Громадянин не розписався в списку виборців	Повернути громадянина до столу видачі бюлетенів і попросити поставити підпис.
Член ДВК, який видає бюлетені не надає список виборців для підпису	Звернути увагу голови ДВК на дії члена ДВК і наголосити, що відсутність підпису виборця спричинить проблеми при підрахунку голосів

5. Член комісії, який видає виборчі бюлетені вписує свої прізвище та ініціали, проставляє номер, за яким виборця внесено до списку виборців і розписується на бюлетені та контрольному талоні (ч.3 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Член ДВК не вписує прізвище та ініціали не вказує порядковий номер виборця у списку та (або) не розписується на бюлетені. Такі можуть бути недбалістю, або умисними.	Звернути увагу Голови ДВК на дії члена ДВК В разі повторення ситуації, запропонувати відсторонити члена ДВК від видачі бюлетенів.

6. Член комісії відриває контрольний талон і залишає в себе. (ч.3 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Член ДВК видає бюлетені разом з контрольними талонами. УВАГА! Член ДВК може умисно псувати виборчі бюлетені	Звернути увагу Голови ДВК на дії члена ДВК В разі повторення ситуації, запропонувати відсторонити члена ДВК від видачі бюлетенів, оскільки бюлетені будуть визнані недійсними при підрахунку голосів (ч.16 ст.90)

7. Виборець може перебувати на дільниці лише протягом часу, необхідного для голосування (ч.4 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець, проголосувавши не йде з приміщення для голосування	Звернути увагу голови ДВК на такого виборця. Ввічливо поросити виборця покинути приміщення для голосування В разі незгоди виборця — звернутися до працівника органу внутрішніх справ.

8. Виборець заповнює бюлетені особисто, за винятком випадків, коли стан здоров'я або фізичні вади заважають йому це зробити (ч.5 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець просить допомоги у заповненні бюлетеня членів ДВК уповноважених, довірених осіб чи спостерігачів	Відмовити виборцеві. Роз'яснити йому, що він може запросити до кабінки лише іншого виборця, але не члена ДВК, уповноважену, довірену особу чи спостерігача

9. Виборець заповнює бюлетень у виборчій кабінці. Присутність будь-кого в кабінці забороняється (ч.5 ст. 85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець намагається проголосувати поза кабінкою.	Негайно припинити такі дії виборця. Ввічливо запросити його до кабінки для голосування.
Виборці заходять в кабінки по двоє і більше	Негайно припинити такі дії виборців. Звернутися до голови ДВК з пропозицією, щоб один з членів ДВК чергував біля кабінки і слідкував за поведінкою виборців
Виборець зайшов в кабінку з неповнолітнім	Не зважаючи на заборону присутності в кабінці будь-кого, цей випадок можна ігнорувати, оскільки неповнолітні не є виборцями.

10. Виборець не має права передавати бюлетень іншим особам (ч. 7 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець передає бюлетень іншій особі	Негайно звернутися до виборця з вимогою припинити такі дії Роз'яснити виборцю, що передача бюлетеня іншій особі є порушенням ст. 158 ККУ

11. У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті проти назви партії, за кандидатів у депутати від якої він голосує. Виборець може голосувати за кандидатів у депутати лише від однієї партії.

У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти прізвища кандидата у депутати, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата у депутати.

12. Виборець особисто опускає бюлетені у виборчу скриньку. В разі якщо виборець не може цього зробити внаслідок фізичних вад, він може доручити вкинути бюлетень іншій особі у своїй присутності, але з відома голови чи члена ДВК. (ч.9 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець передає бюлетень іншій особі	Негайно звернутися до виборця з вимогою припинити такі дії Роз'яснити виборцю, що передача бюлетеня іншій особі є порушенням ст. 158 ККУ
Виборець просить допомогти опустити бюлетень до скриньки членів ДВК, уповноважених, довірених осіб чи спостерігачів	Відмовити виборцеві. Роз'яснити йому, що він може попросити допомоги лише іншого виборця, але не члена ДВК, уповноважену, довірену особу чи спостерігача
Виборець передає бюлетень для викидання неповнолітній особі	Цей випадок можна ігнорувати, оскільки неповнолітні не є виборцями.

13. Якщо при заповненні бюлетеня виборець допустив помилку, він може обміняти зіпсований бюлетень на новий, звернувшись з письмовою заявою (Додатки 32, 33 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012) до члена ДВК, який видав йому бюлетень .

Член ДВК, який видає новий бюлетень робить позначку в списку виборців і розписується. Про видачу нового бюлетеня замість зіпсованого негайно складається акт (ч. 11 ст.85, Додатки 5, 6 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Виборець зіпсував більше, ніж один бюлетень по одномандатному або багатомандатному виборчому округу і знову просить про заміну	Відмовити виборцю в повторній видачі бюлетеня замість зіпсованого. Роз'яснити виборцю, що повторна видача бюлетеня замість зіпсованого заборонена (ч.11 ст.85)
Виборець опустив до скриньки бюлетень, а потім просить видати йому інший бюлетень	Відмовити в проханні виборця, роз'яснивши йому що новий бюлетень видається лише в обмін на зіпсований

14. Зіпсований бюлетень негайно погашається, як невикористаний (ч.11 ст.85 Закону,) шляхом відокремлення правого нижнього кута (ч. 7 ст.89 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Член ДВК не погасив зіпсований бюлетень та не склав відповідний акт	Звернути увагу голови ДВК на бездіяльність члена ДВК. В разі відсутності реакції — спостерігачу скласти акт про порушення

15. О 19.55 Голова ДВК оголошує про завершення голосування (ч.12 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Голова вчасно не оголосив про закінчення голосування	Нагадати Голові ДВК його обов'язки
Голова ДВК намагається продовжити голосування і виносить таку пропозицію на розгляд ДВК	Категорично заперечувати проти такої ініціативи, мотивуючи це тим, що під час голосування ДВК не проводить засідання і не може приймати рішення.

16. Проголосувати після 20.00 можуть лише ті виборці, які знаходяться в приміщенні для голосування (ч.12 ст.85 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Члени ДВК відмовляються видавати бюлетені після 20.00	Наголосити, що виборцям, які знаходяться в приміщенні для голосування повинна надаватися така можливість.

17. Голосування на дільниці, утвореній на судні може закінчитися раніше, якщо всі виборці включені до списку виборців проголосували (ч.14 ст.85 Закону)

18. ДВК невідкладно після закінчення голосування передає до ОВК попередні відомості про кількість виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування. (ч.13 ст.85 Закону)

НЕШТАТНІ СИТУАЦІЇ

Виборча скринька пошкоджена. Пошкодженням виборчої скриньки вважаються

- Пошкодження печаток чи пломб
- Відсутність на скриньці печаток чи пломб
- Будь-які інші пошкодження скриньки, які порушують її цілісність.

В разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування виборча скринька опечатується головою та не менш, як трьома іншими членами ДВК, які є представниками різних партій, кандидатів у депутати, у спосіб, що унеможливило вкидання виборчих бюлетенів. Скринька зберігається у полі зору членів ДВК, уповноважених, довірених осіб, спостерігачів та не використовується до закінчення голосування і знаходиться в полі зору ДВК та спостерігачів. (ч.10 ст.85). Негайно після виявлення пошкоджень виборчої скриньки дільничною комісією складається акт про пошкодження двох, в якому обов'язково зазначається характер пошкодження, причини пошкодження, стан пошкоджених частин або деталей виборчої скриньки. (Додаток 13 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

Після закінчення голосування складається акт про пошкодження виборчої скриньки (Додатки 23, 24 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

- На дільниці викрадено виборчу скриньку
- Негайно повідомити ОВК
- Негайно повідомити органи МВС
- Порадити голові ДВК скласти акт про викрадення

Поступила інформація про мінування дільниці.

- Негайно повідомити органи МВС
- Негайно повідомити ОВК
- Закликати присутніх покинути приміщення для голосування
- Печатку ДВК, штамп ДВК, всю виборчу документацію, включно з бюлетенями закрити в сейфі чи металевій шафі (за винятком бюлетенів, які знаходяться у виборчих скриньках)
- Покинути приміщення для голосування.
- На дільниці відбулась спроба виносу виборчого бюлетеня за межі приміщення для голосування.
- Мати на увазі, що така ситуація може бути свідченням того, що на дільниці організується «карусель». Спробувати перешкодити виносу бюлетеня, але не ризикуючи власним здоров'ям. Негайно повідомити працівника МВС.

На дільниці відбувається голосування за інших осіб. Технологія «значок»

Суть технології: виборець підходить до члена ДВК, який має на собі розпізнавальний знак (це може бути будь що, хустинка, краватка, ручка в руках). Виборець пред'являє свій документ, що посвідчує особу, а член ДВК дає розписатися у списку виборців за іншу особу та видає бюлетень. В разі виявлення таких випадків:

Ініціювати відсторонення відповідного члена ДВК від видачі бюлетенів

Офіційному спостерігачу скласти акт про порушення та заяву до прокуратури щодо порушення ч. 8 ст. 158 ККУ.

На дільниці помічено випадки фотографування на мобільний телефон виборцями своїх заповнених бюлетенів.

Це означає, що поза межами дільниці може відбуватися підкуп виборців. Негайно повідомити голову ДВК про подію.

На дільниці спроба вкидання однією особою (групою осіб) двох і більше бюлетенів до виборчої скриньки.

- Спробувати перешкодити вкиданню бюлетенів, але не ризикуючи власним здоров'ям.
- Привернути увагу до події криком, закличками, тощо.
- Негайно викликати представника МВС

ГОЛОСУВАННЯ ВИБОРЦІВ ЗА МІСЦЕМ ПЕРЕБУВАННЯ (ст. 86)

Виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися самостійно, дільнична виборча комісія надає можливість голосувати за місцем перебування цього виборця. (ч.1 ст.86)

В останній день перед днем голосування, ДВК на своєму засіданні виготовляє витяг зі списку виборців (Додатки № 10,11, Постанова ЦВК № 19 від 26.01.2012). (ч.2 ст.86 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
ДВК на засіданні в суботу не виготовляє витяг зі списку виборців	Внести в порядок засідання розгляд питання. Наполягати на виготовленні витягу.

До витягу включаються без рішення ДВК виборці, щодо яких у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо до 12.00 в суботу такий виборець письмово чи особисто не повідомив ДВК про бажання проголосувати в приміщенні ДВК (п.1 ч.3 ст.86 Закону)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
В суботу, 27 жовтня ДВК починає засідання о 10.00 і формує витяг зі списку виборців.	Такі дії ДВК є неправомірними. ДВК зобов'язана сформувати витяг зі списку після 12.00. Наполягати на тому, щоб витяг було сформовано після 12.00

За рішенням ДВК до витягу зі списку включаються особи, які тимчасово не здатні самостійно пересуватися на підставі заяв таких виборців та довідки медичної установи про стан їх здоров'я

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
В розпорядженні ДВК є заява виборця, але відсутня довідка з медичної установи про стан здоров'я виборця	Наполягати на відмові у включенні такого виборця до витягу зі списку
В розпорядженні ДВК є заява виборця та довідка, яка не завірена печаткою чи штампом медичної установи	Наполягати на проведенні перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися. (ч.15 ст.86, Постанова ЦВК № 126 від 27.07.2012)

Виборець, який тимчасово не здатний самостійно пересуватися особисто, або поштою подає власноручно написану заяву з довідкою медичної установи не пізніше ніж о 20 годині 26 жовтня (ч. 5 ст. 86 Закону)

Голосування за місцем перебування виборця організують не менше, як 3 члени ДВК, які є представниками від різних партій, кандидатів. Відповідальні за організацію голосування вдома визначаються рішенням ДВК (ч. 9 ст. 86 Закону).

Голова ДВК оголошує про те, що члени ДВК відбувають для організації голосування виборців за місцем перебування. Голова ДВК видає визначеним членам ДВК витяг із списку виборців, та опломбовану або опечатану переносну виборчу скриньку, в яку при цьому опускає контрольний лист. У контрольному листі зазначаються номер виборчої скриньки, час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування виборців за місцем перебування, кількість отриманих ними виборчих бюлетенів окремо по загальнодержавному та одномандатному округу, прізвища членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії, та, за бажанням, кандидатами у депутати, їх довіреними особами, уповноваженими особами партій, офіційними спостерігачами. (ч. 11 ст. 86, Додаток 34 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Голова ДВК не опустив до переносної скриньки контрольний лист перед виходом	Наполягати на виготовленні контрольного листа, оскільки відсутність контрольного листа в скриньці є підставою для визнання бюлетенів у скриньці такими, що не підлягають врахуванню (ч. 10 ст. 90 Закону)
Голова ДВК передав членам ДВК більшу кількість бюлетенів членам ДВК для організації голосування вдома, мотивуючи це тим, що виборець може помилитися при голосуванні.	Такі дії Голови ДВК є неправомірними. Кількість бюлетенів виданих членам ДВК має бути такою ж як і кількість виборців у витягу (Додаток № 31 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012).

Виборець чи члени його сім'ї не можуть відмовити у присутності при проведенні голосування членів комісії, які проводять голосування, а також офіційних спостерігачів, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, які мають право бути присутніми при проведенні голосування. У разі відмови допустити зазначених осіб у приміщення, де перебуває виборець, йому відмовляється у проведенні голосування за місцем його перебування. (ч. 13 ст.86 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
При голосуванні вдома виборець припустився помилки і просить членів ДВК видати йому бюлетень в обмін на зіпсований.	Заміна виборчого бюлетеня при голосуванні вдома Законом не передбачена. Слід відмовити виборцю у заміні.

Члени ДВК мають право перевіряти факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися (ч. 15 ст. 86 Закону)

Для здійснення такої перевірки рішенням дільничної виборчої комісії визначаються не менше трьох членів комісії, які повинні бути представниками різних політичних партій, кандидатів у депутати. Перевірку проводять шляхом:

- особистого відвідування за адресою, зазначеною у заяві виборця;
- опитування такого виборця за вказаним ним номером телефону;
- звернення до відповідної медичної установи із запитом про підтвердження достовірності виданої довідки чи уточнення отриманих відомостей тощо, що не порушує при цьому прав та свобод виборця. (Постанова ЦВК № 126 від 27.07.2012)

Після проведення голосування вдома, член ДВК який видав виборцю бюлетені, в списку виборців робить навпроти прізвища виборця позначку «голосував за місцем перебування», зазначає своє прізвище і розписується. (ч. 17 ст.86 Закону)

Витяг зі списку виборців разом з заявами та медичними довідками додається до списку виборців і є його невід'ємною частиною. (ч. 18 ст.86 Закону)

ПІДРАХУНОК ГОЛОСІВ ВИБОРЦІВ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ (ст. 87 — 93)

1. Підсумкове засідання ДВК.

Засідання розпочинається після завершення голосування (приміщення залишив останній виборець) та передачі повідомлення до ОВК про кількість виборців, включених до списків, та кількість виборців, які отримали бюлетені (ч. 1 ст. 87 Закону).

До порядку денного включаються два питання:

- розгляд заяв і скарг, що надійшли під час голосування (ч. 4 ст. 87, ч.6 ст. 111 Закону);
- підрахунок голосів.

УВАГА! Акти про порушення не є зверненнями до комісії і окремо не розглядаються. Акти можуть розглядатися як докази при розгляді скарги чи заяви (ст.112 Закону).

За результатами розгляду скарг ДВК може прийняти одне з двох рішень:

- відмовити в розгляді скарги по суті, якщо:
- скаргу подав неналежний суб'єкт (наприклад, виборець, права якого не були порушені)
- предметом скарги не є порушення під час голосування
- якщо суб'єктом оскарження є ДВК, член ДВК (ч. 5 ст.108 Закону)
- встановити (визнати) факт порушення.

Факти порушень, встановлені під час розгляду скарг, можуть стати підставою для визнання голосування на ВД недійсним в порядку ст. 92 Закону. Це практично єдиний можливий правовий наслідок встановлення фактів порушень.

Порядок розгляду заяв Законом не встановлено.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Акт, який додано до скарги, складено виборцем, а не офіційним спостерігачем.	Такий акт ДВК може не розглядати як належний доказ.
У заяві виборця П. стверджується, що виборець Л. голосував на цій виборчій дільниці двічі.	Описані дії можуть містити ознаки злочину, передбаченого ст. 158-1 ККУ. ДВК повинна надіслати заяву до правоохоронних органів (прокуратура, МВС) (ч.8 ст.111).
У заяві відсутня домашня адреса заявника.	Таке звернення вважається анонімним і залишається без розгляду (ч.1 ст.8 Закону України «Про звернення громадян»).
У скарзі відсутня домашня адреса суб'єкта звернення.	Голова ДВК при прийомі такої скарги мав невідкладно повернути її заявникові з детальним роз'ясненням причин (ч.2 ст.111)
Виборець, суб'єкт звернення зі скаргою, на-полягає на праві бути присутнім під час її розгляду.	ДВК зобов'язана повідомити виборця про час і місце розгляду скарги (ч.9 ст.111)

На час проведення підсумкового засідання дільнична виборча комісія доручає ведення протоколу засідання виборчої комісії відповідно заступнику голови дільничної виборчої комісії або іншому члену дільничної виборчої комісії. Секретар дільничної виборчої комісії на цьому засіданні вносить відомості до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

2. Опрацювання списків виборців (ст. 88)

Послідовність дій ДВК

1. Кожен член ДВК, відповідальний за роботу із списком виборців, підраховує та вносить на кожен отриманий ним аркуш списку виборців такі відомості по кожному аркушу окремо:

- 1) кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування;
- 2) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців у списку виборців);
- 3) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою «голосував за місцем перебування»).

2. Кожен аркуш зі списку підписується членом ДВК.

Сумарні дані по кожній з трьох позицій передаються голові ДВК, який фіксує їх у відомості (Додатки № 28, 29 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

УВАГА!

В згаданих додатках відсутні графи, передбачені ч. 1 ст.88 Закону.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Голова ДВК не знає, як виконати вимоги ч. 2 ст. 88 Закону і зафіксувати їх в додатках № 28, 29 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012	Порадити голові ДВК виконати вимогу Закону, внівши відомості від руки.

Ті ж дані голова та секретар ДВК вносять на останню сторінку списку виборців

3. Список виборців після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

4. ДВК встановлює кількість виборців на ВД — оголошує її і заносить до протоколів

5. ДВК встановлює кількість виборців, які були включені до витягу зі списку виборців для голосування вдома — оголошує її і заносить до протоколів

6. ДВК встановлює кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на підставі підписів у списку виборців — оголошує її і заносить до протоколів

7. ДВК встановлює кількість виборців, які проголосували вдома на підставі підписів у витягу зі списку виборців — оголошує її і заносить до протоколів

8. Список виборців, витяг зі списку з доданими заявами та медичними довідками, копіями рішень ДВК запаковується. На пакеті робиться надпис «Список виборців», (ч. 8 ст.88 Закону) а також зазначаються позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний) та номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка дільничної виборчої комісії (ч. 6 ст.87 Закону)

3. Опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів та контрольних талонів (ст. 89)

Загальне правило:

- З моменту роботи з виборчими бюлетенями членам ДВК заборонено користуватися ручками чи іншими пишучими засобами

Виняток:

- Члени ДВК, які ведуть протокол засідання та протоколи підрахунку голосів.
- Члени ДВК, які відповідальні за роботу з виборчими бюлетенями публічно і почергово перераховують бюлетені, які залишилися в кожного з них

ПЕРША КОНТРОЛЬНА ПЕРЕВІРКА

Сума кількості виданих бюлетенів та кількості невикористаних бюлетенів повинна дорівнювати кількості виданих бюлетенів у КОЖНОГО члена ДВК.

Якщо це так — ДВК працює далі, Якщо ні, то складається акт (ч. 3 ст.89, Додатки 7, 8 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Члени ДВК, відповідальні за видачу бюлетенів рахують свої невикористані бюлетені одночасно	Наполягати на почерговому підрахунку невикористаних бюлетенів (ч. 2 ст. 89 Закону)
Члени ДВК не складають акт про неспівпадіння кількості виданих та невикористаних бюлетенів, мотивуючи це тим, що складуть такі акти пізніше.	Наполягати на дотриманні Закону

Голова ДВК підсумовує загальну кількість невикористаних бюлетенів. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколів (ч.5 ст.89 Закону)

Невикористані бюлетені погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута і запаковуються. На пакетах робляться надписи «Невикористані виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному виборчому окрузі», «Невикористані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному виборчому окрузі» (ч.7 ст.89) а також зазначаються позначення виборчого округу (загальнодержавний чи

одномандатний) та номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка дільничної виборчої комісії (ч. 6 ст.87 Закону)

Члени ДВК, відповідальні за видачу бюлетенів публічно і почергово перераховують контрольні талони. (ч. 8 ст.89 Закону)

Голова ДВК заносить кількість контрольних талонів до відомості (Додатки № 28, 29 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

ДРУГА КОНТРОЛЬНА ПЕРЕВІРКА

Кількість контрольних талонів повинна дорівнювати кількості підписів виборців про отримання виборчих бюлетенів. (ч.10 ст.89 Закону)

Якщо дані співпадають, ДВК працює далі, якщо ні, складається акт (ч.13 ст.89, Додатки 9, 10 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

Контрольні талони запаковуються (ч 14 ст.89 Закону)

ТРЕТЯ КОНТРОЛЬНА ПЕРЕВІРКА

Кількість виборчих бюлетенів повинна дорівнювати сумі кількості невикористаних бюлетенів та кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені. Якщо дані співпадають, ДВК працює далі, якщо ні, складається акт (ч 15 ст. 89 Додатки 11, 12 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

4. Порядок відкриття скриньок та підрахунок бюлетенів. (ст. 90)

Загальні правила:

- строго дотримуватися послідовності дій, передбаченої Законом;
- всі бюлетені знаходяться на столі або ж запаковані в пакети;
- в кожен момент часу виборчі бюлетені рахує вголос один член ДВК, інші члени комісії стежать за правильністю;
- при роботі з бюлетенями в руках членів ДВК не повинно бути пишучих предметів;
- запаковані пакети з виборчими документами не розкриваються.

Послідовність дій при підрахунку голосів.

ПЕРЕВІРКА цілісності пломб або на скриньках.

У разі пошкоджень — складається акт із зазначенням характеру пошкоджень; підписують всі члени ДВК; можуть підписати присутні уповноважені довірені особи, офіційні спостерігачі. (ч. 2 ст.90 Додаток 13 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)

ПОЧЕРГОВЕ ВІДКРИТТЯ СКРИНЬОК, ПОЧИНАЮЧИ З МАЛОЇ (ПЕРЕНОСНОЇ). ОСТАННІМИ ВІКРИВАЮТЬСЯ ПОШКОДЖЕНІ СКРИНЬКИ

- висипати вміст скриньки на стіл (з пошкодженої — виймати по одному бюлетеню).
- перевірити наявність контрольного листа (у переносній має бути два!).
- у разі відсутності контрольного листа:
 - а) скласти акт (Додатки 16- 19 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)
 - б) бюлетені зі скриньки віднести до тих, які не підлягають врахуванню.
- відокремити бюлетені для голосування по одномандатному виборчому округу від бюлетенів для голосування по багатомандатному виборчому округу

- підрахувати кількість виборчих бюлетенів у скриньці по кожному з округів окремо; відокремити предмети (включно з контрольним листом).
- відокремити предмети. Контрольні листи та предмети. Контрольні листи та предмети, що не є бюлетенями не підраховуються і запаковуються окремо (ч. 7 ст.90 Закону)
- якщо у переносній скриньці бюлетенів більше, ніж зазначено в контрольному листі:
 - а) скласти акт (Додатки 14, 15 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)
 - б) перевірити бюлетені в переносній скриньці. Якщо в скриньці виявляться бюлетені з неналежними номерами округу, дільниці, відбитком печатки, тощо — ці бюлетені відокремлюються. Якщо невідповідність усунуто, бюлетені з переносної скриньки підлягають врахуванню.
 - в) якщо невідповідність не усунуто — віднести всі бюлетені з переносної виборчої скриньки до тих, які не підлягають врахуванню. (ч. 8,9 ст. 90 Закону)

3. ВИЗНАЧЕННЯ БЮЛЕТЕНІВ,З ЩО НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ВРАХУВАННЮ. ПІДРАХУНОК БЮЛЕТЕНІВ. ВИЗНАЧЕННЯ НЕДІЙСНИХ БЮЛЕТЕНІВ.

- відокремити бюлетені, які не підлягають врахуванню. Це:
 - а) бюлетені з іншим номером дільниці чи округу
 - б) бюлетені без печатки ДВК, або з печаткою іншої ДВК
- оголосити кількість виборчих бюлетенів у виборчих скриньках, за винятком тих, які не підлягають врахуванню. (ч. 12 ст.90 Закону)
- запакувати виборчі бюлетені, які не підлягають врахуванню. (ч. 14 ст.90 Закону)
- розкласти виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі на місця позначені табличками
 - а) за партії;
 - б) недійсні;
- розкласти виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі на місця позначені табличками
 - а) за кандидатів в депутати;
 - б) недійсні;
- підрахувати та оголосити кількість недійсних бюлетенів. Це:
 - а) якщо невірно застосовано штамп «Вибув»
 - б) якщо зроблено більш як одну позначку напроти назв партій, прізвищ кандидатів
 - в) якщо не зроблено жодної позначки
 - г) якщо не відокремлено контрольний талон
 - д) якщо неможливо встановити зміст волевиявлення виборця
- занести дані про кількість недійсних бюлетенів до протоколів, запакувати недійсні виборчі бюлетені.
- підрахувати бюлетені окремо за кожну партію, а потім за кожного кандидата

ЧЕТВЕРТА КОНТРОЛЬНА ПЕРЕВІРКА

Сума кількості голосів виборців, поданих за кожну партію та за кожного кандидата, та недійсних, має дорівнювати кількості виборців ,які взяли участь у голосуванні (ч.20 ст.90).

У разі невідповідності комісія:

- а) може повторно перерахувати бюлетені
 - б) при підтвердженні такої невідповідності складає акт; підписують всі члени ДВК; можуть підписати присутні довірені особи, офіційні спостерігачі. (Додатки 20, 21 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012)
- запакувати виборчі бюлетені по кожній партії та по кожному кандидату окремо.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Після розкриття скриньок та висипання виборчих бюлетенів загальна кількість бюлетенів не підраховується. Член ДВК пропонує розкласти бюлетені на місця для партій, кандидатів, та недійсні, порахувати кожну пачку, а тоді встановити кількість виборців, які взяли участь у голосуванні.	Пропонується грубо порушити Закон. Треба заперечувати проти пропозиції. У разі вчинення порушення — офіційному спостерігачеві скласти акт. Повідомити довірену особу в окрузі.
Член ДВК пропонує відкладати бюлетені, які можуть бути визнані недійсними, а після завершення розкладання — приймати рішення про визнання недійсними.	Пропонується порушення, яке може провокувати упереджені, необ'єктивні рішення щодо визнання бюлетенів недійсними. Рішення про визнання бюлетеня недійсним приймається в процесі розкладання (ч. 15 ст. 90).
Член ДВК наполягає на перерахунку бюлетенів, поданих за кожного кандидата чи партію.	До запакування виборчих бюлетенів кожен член ДВК має право їх перерахувати. Після запакування — заборонено.
Член ДВК пропонує пакувати виборчі документи після завершення всього процесу підрахунку.	Категорично не погоджуватись на порушення Закону. Такі дії можуть провокувати фальсифікацію результатів голосування.
Офіційний спостерігач спостерігає за процесом підрахунку з відстані півметра від стола.	Якщо не заважає членам ДВК — не заперечувати.
Офіційний спостерігач бере до рук виборчий бюлетень, який пропонується визнати недійсним.	Офіційний спостерігач порушує Закон. Треба попередити. А в разі продовження протиправних дій — позбавити права бути присутнім на засіданні (мотивоване рішення ДВК).
При визнанні бюлетеня недійсним голова ДВК ставить на голосування питання «Хто за те, щоб виборчий бюлетень визнати дійсним»	Порушення. Голосуванням встановлюється лише факт визнання бюлетеня недійсним бюлетеня. Якщо таке рішення не приймається, бюлетень слід вважати дійсним.

5. Складання протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці (ст. 91 Закону).

ДВК складає два протоколи про підрахунок голосів. Один протокол про підрахунок голосів виборців в багатомандатному виборчому окрузі. Один протокол про підрахунок голосів виборців в одномандатному виборчому окрузі

Перший запис — кількість отриманих виборчих бюлетенів, заноситься до протоколів (перший примірник!) на ранковому засіданні. Інші — в процесі підрахунку голосів.

Протоколи підписуються членами ДВК. Протокол зобов'язаний підписати член ДВК, присутній на засіданні. Проставляється дата, час (години та хвилини) підписання кожного протоколу.

Член ДВК, незгодний з відомостями, зазначеними в протоколах, зобов'язаний подати окрему думку в письмовому вигляді.

Виготовляються інші примірники протоколів (всього — чотири плюс кількість членів ДВК. Примірники нумеруються. Примірники протоколів мають однакову юридичну силу.

У разі виявлення помилок, описок, виправлень — виготовляється новий протокол з поміткою «Уточнений». ПЕРЕРАХУНОК ВИБОРИХ БЮЛЕТЕНІВ НЕ РОБИТЬСЯ. ПАКЕТИ НЕ РОЗКРИВАЮТЬСЯ.

Треті примірники зберігаються у Секретаря ДВК

Четвертий примірник негайно вивішується для загального ознайомлення.

Члени ДВК отримують по одному примірнику протоколу.

Уповноважені особи, довірені особи, офіційні спостерігачі на їх прохання отримують копії протоколів, засвідчені головою та секретарем та скріплені печаткою (по одній для партії, кандидата, громадської організації). Про видачу копій складається акт.

Перший та другий примірники (в т.ч. і уточнений протокол — за наявності), запаковуються. Разом з примірниками протоколів запаковується акт про видачу копій протоколів.

Засідання ДВК закривається.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Голова ДВК після виготовлення перших двох примірників протоколу збирається доставляти документи до ОВК. Секретареві доручає виготовити інші примірники.	Порушення Закону. Голова ДВК зобов'язаний завірити копії протоколів уповноваженим, довіреним особам та спостерігачам. Крім того, Голова ДВК зобов'язаний здати до ОВК Акт про видачу копій протоколів.
Член ДВК не підписує протокол.	Пояснити, що правових наслідків це не матиме. Порадити підписати протокол і додати окрему думку.
При виготовленні примірників протоколу пропонується підписувати чисті бланки, які потім кожен член ДВК заповнить.	Грубе порушення з можливими тяжкими наслідками. Не підписувати чисті бланки. Під час підписання примірника зверяти всі відомості протоколу.

6. Транспортування виборчих документів до ОВК (ст. 93 Закону).

Здійснюють: голова ДВК, заступник голови, два інші члени ДВК — представники різних партій, кандидатів, які набрали найбільшу кількість голосів. Транспортування відбувається у супроводі працівника органів внутрішніх справ.

Можуть супроводжувати:

- а) інші члени ДВК;
- б) кандидати, уповноважені, довірені особи, офіційні спостерігачі.

Супроводження виборчої документації іншими особами забороняється

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
П'ять офіційних спостерігачів бажають супроводжувати транспортування виборчих документів. В автомобілі для них не вистачає місця.	Супроводження не означає поїздки в тому ж авто, де транспортуються документи. Офіційні спостерігачі повинні подбати про транспортні засоби для супроводження.
Виборець на власному авто збирається супроводжувати транспортування виборчих документів.	Це заборонено (ч.1 ст.93).

ВИЗНАННЯ ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ НЕДІЙСНИМ (ст. 92)

ДВК може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним у разі встановлення нею порушень вимог Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців, лише за таких обставин:

виявлення фактів незаконного голосування

- опускання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою;
- голосування особами, які не мають права голосу;
- голосування особами, які не включені до списку виборців на цій виборчій дільниці або включені до нього безпідставно;
- голосування виборцем більше ніж один раз
- у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці;
- знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможлиблює встановлення змісту виборчих бюлетенів,
- якщо кількість цих бюлетенів перевищує двадцять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці;
- виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному або одномандатному окрузі
- у кількості, що перевищує більш як на десять відсотків кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці.

Порядок дій ДВК

Скласти акт (акти) (Додатки 22- 26 до Постанови ЦВК № 54 від 22.03.2012) про кожне виявлене порушення, зазначене в ч. 1 ст.92 Закону. Доказами можуть слугувати акти офіційних спостерігачів, заяви та скарги, які надішли до ДВК під час голосування.

Прийняти рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним (постанова).

Скласти протокол про підрахунок голосів — без зазначення голосів, поданих за кандидатів, та голосів, які не підтримали жодного кандидата (ч.3 ст.92 Закону).

Виборчі бюлетені, подані за кандидатів, запакувати в один пакет (ч.4 ст.92 Закону).

До ОВК в пакеті з протоколом транспортується рішення про визнання голосування недійсним та акти.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. На ВД у списку виборців 500 осіб. Отримали виборчі бюлетені 310 виборців. У скриньках виявлено 250 бюлетенів. Актами офіційних спостерігачів засвідчено 30 випадків видачі двох бюлетенів виборцю.	30 — це 12% від 250. Є підстави для розгляду питання про визнання голосування недійсним.
2. На ВД у списку виборців 500 осіб. Отримали виборчі бюлетені 310 виборців. У скриньках виявлено 360 бюлетенів.	Очевидне порушення. Однак з формальної точки зору підстави, передбачені п.2) ч.1 ст.92 відсутні, оскільки 360 і є кількість виборців, які взяли участь у голосуванні.

ОСКАРЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

(СТ.СТ.108-113 ЗАКОНУ, ПОСТАНОВА ЦВК ВІД 1.07.2012Р. №133
ПРО ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СКАРГ ВИБОРЧИМИ КОМІСІЯМИ
З ВИБОРІВ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ).

1. Вид скарг, які може розглядати дільнична виборча комісія.

ДВК наділена повноваженнями розглядати виключно скарги, які стосуються порушень, які мали місце під час голосування, допущені уповноваженими особами партій, довіреними особами кандидатів у депутати, офіційними спостерігачами від партій, кандидатів у депутати або громадських організацій (ч.6 ст.111 Закону).

Увага!

Скарги, що стосуються інших аспектів виборчого процесу ДВК залишає без розгляду.

2. Порядок прийому та розгляду скарг дільничною виборчою комісією.

ДВК при прийомі та розгляді скарг зобов'язана відповідно до Закону діяти в такій послідовності:

Визначений виборчою комісією член ДВК реєструє скаргу відповідно до порядку ведення діловодства і надає голові ДВК (заступнику голови у разі відсутності голови) з метою вчинення резолюції щодо її виконання;

Голова ДВК перевіряє скаргу на відповідність ст.110 Закону (вимоги до змісту і форми скарги) («Порядок ведення діловодства виборчих комісій та комісій з референдумів», затверджений Постановою ЦВК № 350 від 15.09.2010 р., п.5);

Якщо вимоги ст.110 Закону не дотримано, скарга повертається заявникові із супровідним листом, у якому дається роз'яснення і вказується вичерпний перелік недоліків; це слід зробити невідкладно (ч.2 ст.111 Закону);

Якщо вимоги ст.110 Закону дотримано, голова ДВК повідомляє скаржника, що після закінчення голосування скарга, щодо порушення, яке мало місце під час голосування, буде невідкладно розглянута виборчою комісією (ч.6 ст.111 Закону) і доручає членові ДВК готувати питання до засідання (в т.ч. готувати проект постанови).

За результатами розгляду скарги приймається рішення у формі постанови (ч.3 ст.35 Закону).

Копія рішення суб'єкта розгляду скарги видається суб'єкту звернення, суб'єкту оскарження та іншим присутнім заінтересованим особам, а також видається чи надсилається відповідним виборчим комісіям та іншим особам у день прийняття (проголошення) такого рішення (ч.10 ст.113 Закону).

Постанова вивішується на стенді ДВК– не пізніше ніж через 4 години після завершення засідання виборчої комісії (ч.5 ст. 35 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Голова ДВК відсутній в день отримання скарги.	Скаргу попередньо розглядає заступник голови ДВК («Порядок ведення діловодства виборчих комісій та комісій з референдумів», затверджений Постановою ЦВК № 350 від 15.09.2010 р., п.5.8.);

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Від суду надійшло повідомлення про прийняття адміністративного позову з того ж питання та з тих же підстав.	ДВК своїм рішенням повертає таку скаргу суб'єкту звернення без розгляду із зазначенням підстав її повернення (ч.11 ст.108 Закону).
Суб'єкт звернення зі скаргою подав до ДВК скаргу, щодо порушення, яке мало місце під час голосування, на наступний день після дня голосування.	ДВК своїм рішенням залишає скаргу без розгляду (по суті) у зв'язку з порушенням строків подання скарги встановлених ч.3 ст.109 Закону (ч.11 ст.111 Закону, Порядку ведення діловодства виборчих комісій та комісій з референдумів, затвердженого Постановою ЦВК № 350 від 15.09.2010р., п.5.11.).

3. Прийняття рішення за результатами розгляду скарги в ДВК (ст. 113).

Дільнична виборча комісія має такі загальні варіанти рішень:

- Задовольнити скаргу повністю (ч.4 ст.113 Закону);
- Задовольнити скаргу частково (ч.4 ст.113 Закону);
- Відмовити в задоволенні скарги (ч.4 ст.113 Закону);
- Залишити скаргу без розгляду по суті (ч.11 ст.111 Закону).

Умови для прийняття рішення про повне задоволення скарги:

- Вимоги законні, докази підтверджують факт вчинення порушення, що оскаржується.

Можливі варіанти рішень:

- Визнати дії чи бездіяльність неправомірними;
- Скасувати оскаржуване рішення цілком або частково;
- Зобов'язати суб'єкта оскарження вчинити певні дії;
- Зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;
- Іншим способом відновити порушені виборчі права.

Умови для прийняття рішення про часткове задоволення скарги:

- Частина вимог відповідає вимогам закону;
- Порушення підтверджені доказами цілком або частково.
- Варіанти рішень такі ж, як при повному задоволенні скарги.

Умови для прийняття рішення про відмову в задоволенні скарги:

Дії суб'єкта оскарження відповідають вимогам Закону і не порушують виборчі права суб'єкта звернення. Факт вчинення порушення не підтверджується доказами.

Умови для залишення скарги без розгляду (по суті):

Порушено норми Закону щодо звернення зі скаргою:

- Пропущено строки звернення зі скаргою (згідно з ч.3 ст. 109 Закону скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної ДВК не пізніше закінчення голосування тощо).
- Неналежний суб'єкт звернення зі скаргою з приводу даного порушення;
- ДВК не наділена повноваженнями розглядати скарги з цих питань;
- Предметом скарги не є рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта оскарження.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
<p>Скарга подана виборцем. У скарзі не вказано, які права виборця або його законні інтереси порушено.</p> <p>2. Скарга подана на дії чи бездіяльність кандидата чи довіреної особи до дня голосування.</p> <p>3. Скарга подана на ЗМІ за порушення в проведенні передвиборної агітації.</p> <p>4. Скарга подана на виборця за порушення в проведенні передвиборної агітації.</p>	<p>Скарга має бути рішенням комісії залишена без розгляду по суті (ч.11 ст.111 Закону).</p>

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА (ст. 114 ЗАКОНУ)

1. За порушення виборчого законодавства Законом передбачено наступну відповідальність:

- кримінальна;
- адміністративна;
- інша відповідальність.

Порядок притягнення до кримінальної відповідальності врегульовано Кримінальним Кодексом України і Кримінально-процесуальним кодексом України.

Порядок притягнення до адміністративної відповідальності врегульовано Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Порядок притягнення до конституційно-правової (дисциплінарної) відповідальності встановлено виборчим законом (наприклад, дострокове припинення повноважень члена ВК). До членів ВК, які працюють з оплатою праці, можуть застосовуватись норми Кодексу законів про працю України.

Загальний порядок притягнення до кримінальної відповідальності

Кримінальний кодекс України:

- ст.ст. 157, 158, 159, 159-1, 160;
- ст. ст 109, 110, 161, 182, 210-211, 295, 364-367, 368-369, 382, 436.

Кримінально-процесуальний кодекс: ст.ст. 94 — 99-1, 112.

У разі виявлення ознак злочину, за які Кримінальним кодексом України передбачено кримінальну відповідальність, слід звернутися (згідно підслідності) з відповідно заявою до органів МВС, прокуратури або СБУ для перевірки фактів і порушення кримінальної справи. Наприклад:

- ст.157 ККУ. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача.
- ст.158 ККУ. Фальсифікація виборчих документів, документів референдуму чи фальсифікація підсумків голосування, надання неправдивих відомостей до органів Державного реєстру виборців чи фальсифікація відомостей Державного реєстру виборців.
- ст.1581 ККУ. Голосування виборцем на виборчій дільниці більше ніж один раз.
- ст.1582 ККУ. Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму.
- ст.159 ККУ. Порушення таємниці голосування.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
ДВК під час розгляду скарги виявила ознаки кримінального злочину (передбаченого відповідною статтею Кримінального Кодексу).	ДВК має невідкладно звернутися до правоохоронних органів згідно підслідності.
Орган прокуратури не відповів на заяву про виявлені правопорушення.	Бездіяльність органу прокуратури слід оскаржити до органу прокуратури вищого рівня або до окружного адміністративного суду. Оскаржити може кандидат (довірена особа від імені кандидата).

2. Загальний порядок притягнення до адміністративної відповідальності

Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі — КУпАП).

- ст.ст. 212-7 — 212-20
- ст. 221
- ст. 255, 256

У разі виявлення правопорушення, за яке передбачено адміністративну відповідальність, слід діяти таким чином:

1) складається протокол про адміністративне правопорушення — особою, як уповноважена на те законом (ст. 255, 256 КУпАП).

2) протокол подається до відповідного місцевого суду за місцем проживання особи, щодо якої складено протокол (ст. 221 КУпАП); до протоколу додаються докази правопорушення.

Відповідно до положення п.22 ч.1 ст.255 КУпАП у справах про адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена ст.ст.21211, 21215 — 21220 цього Кодексу, протоколи про адміністративне правопорушення мають право складати голова, заступник голови, секретар та інші члени виборчої комісії. Таким чином, зазначені суб'єкти виборчого процесу матимуть право складати відповідні протоколи у разі вчинення таких порушень. Наприклад:

- Ненадання копії виборчого протоколу (21217 КУпАП).

ч.10 ст.91 Закон передбачає випадки обов'язкового надання відповідним суб'єктам (кандидатам та їх довіреним особам, уповноваженим особам та представникам політичних партій, офіційним спостерігачам, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці) на їхнє прохання протоколів, у тому числі протоколу про підрахунок голосів на виборчій дільниці. Враховуючи спеціальний суб'єкт вчинення цього правопорушення, відповідний протокол може бути складений щодо голови ДВК або іншої особи, яка відповідно до Закону виконує повноваження голови комісії (заступник чи інший член комісії, якого обрано головою на відповідному засіданні комісії).

- Невиконання рішення виборчої комісії (21218 КУпАП).

Згідно з положенням ч.14 ст.33 Закону рішення ВК, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для усіх суб'єктів та інших учасників виборчого процесу. У разі невиконання рішення ДВК може бути складений протокол про адміністративне правопорушення щодо громадянина або посадової особи органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації чи закладу.

Відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або його безпідставне звільнення з роботи або переведення його на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням його обов'язків у виборчій комісії (21219 КУпАП).

Враховуючи спеціальний суб'єкт вчинення цього правопорушення (посадова особа), відповідний протокол може бути складений щодо керівника підприємства, установи, організації, закладу, який є основним місцем роботи члена ДВК.

Порушення встановленого законом порядку опублікування документів та іншої інформації, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів виборчою комісією чи засобом масової інформації (21220 КУпАП).

Враховуючи спеціальний суб'єкт вчинення цього правопорушення (посадова особа), відповідний протокол може бути складений щодо голови ДВК чи іншої особи, яка виконує повноваження голови комісії (заступник голови), а також щодо керівника відповідного ЗМІ.

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, відмовляється підписати протокол про адміністративне правопорушення.	Зазначити цей факт у протоколі та підтвердити його підписами двох виборців. Подати протокол до суду.
ДВК під час розгляду скарги встановила факт порушення, за яке передбачено адміністративну відповідальність.	Протокол про адмінправопорушення на підставі рішення ДВК може скласти член ДВК, якщо це віднесено КУпАП до повноважень члена виборчої комісії. Інакше слід звернутися до органів МВС.

3. Конституційно-правова (дисциплінарна) відповідальність члена виборчої комісії, офіційного спостерігача.

За систематичне невиконання покладених на члена ВК обов'язків або грубе порушення законодавства про вибори повноваження члена виборчої комісії можуть бути припинені достроково (ч.3, ст. 37 Закону).

Також законом передбачено дострокове припинення повноважень голови, заступника голови чи секретаря ВК у разі систематичного невиконання ними покладених обов'язків (ч.9 ст. 37 Закону);

Повноваження всього складу виборчої комісії можуть бути припинені ВК вищого рівня яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі систематичного порушення комісією Конституції України (ч.1, ст. 37 Закону).

За протиправне перешкоджання проведенню засідання ДВК може позбавити кандидата у депутати, уповноважену особу партії, довірену особу, офіційного спостерігача, представника ЗМІ права присутності на засіданні ДВК (ч.5, ст.34 Закону).

Визнання недійсним голосування на ВД у разі встановлення порушень (ст. 92, ч. 15 ст. 94);

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
1. Член ДВК не відвідує засідання ДВК та не виконує покладені на нього обов'язки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Переконатися, що відсутній член ДВК був проінформований про дату, час та місце засідання ДВК. 2. Якщо член ДВК був повідомлений про засідання, запропонувати ДВК розглянути питання про невиконання членом ДВК покладених на нього обов'язків. 3. Якщо порушення засвідчено двома і більше рішеннями ДВК, звернутися до ОВК з пропозицією щодо позбавлення повноважень відповідного члена ДВК за систематичне невиконання покладених на нього обов'язків (п.9, ч.3 ст.37 Закону).

Ситуація у виборчому процесі	Коментар та рекомендовані дії
<p>2. Член ДВК вчиняє грубе порушення законодавства про вибори. Зокрема, такими можуть бути визнані:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проведення членом ДВК передвиборної агітації (ч. 8 ст.29); — дії, пов'язані з підкупом виборців, обманом, примушуванням, фальсифікацією виборчих документів, незаконним знищенням виборчої документації, перешкоджання діяльності спостерігачів, ухилення від роботи у виборчій комісії (ст.157 — 159-1 ККУ); — дії, пов'язані з порушенням прав громадян на ознайомлення зі списком виборців, ненаданням копій виборчих документів (ст.212 -8, 212- 17 КУпАП). 	<p>В разі здійснення членом ДВК грубого порушення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проінформувати довірену особу про порушення, що сталося. 2. За участю офіційного спостерігача, скласти акт про порушення. 3. В разі необхідності, сприяти довірентій особі в зібранні інших належних доказів для подання скарги в окружну виборчу комісію чи позову до суду на дії чи бездіяльність такого члена ДВК

Розділ III. Додатки

Орієнтовний календарний план

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
1	Офіційне опублікування в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" переліку громадських організацій, яким надано дозвіл мати офіційних спостерігачів на виборах депутатів (частина четверта статті 78)	Не пізніш як за сорок п'ять днів до дня голосування	До 12 вересня включно	Центральна виборча комісія
2	Внесення до окружної виборчої комісії подання щодо кандидатур до складу дільничних виборчих комісій звичайних та спеціальних виборчих дільниць на паперових носіях та в електронному вигляді (частина шоста статті 28, підпункт 2 пункту 4 розділу XV)	Не пізніш як за тридцять дев'ять днів до дня голосування	До 18 вересня включно	Уповноважена, на підставі довіреності, особа від голови депутатської фракції, про сформування та реєстрацію якої у Верховній Раді України шостого скликання було оголошено на пленарному засіданні; уповноважена, на підставі довіреності, особа від партії — суб'єкта виборчого процесу; кандидат у депутати у відповідному одномандатному окрузі або його довірена особа
3	Утворення дільничних виборчих комісій звичайних та спеціальних виборчих дільниць (частина перша статті 28)	Не пізніш як за тридцять один день до дня голосування	До 26 вересня включно	Окружна виборча комісія
4	Скликання та проведення першого засідання дільничної виборчої комісії (частина перша статті 32, частина четверта статті 33)	Не пізніш як на третій день після дня прийняття рішення про утворення комісії		Голова дільничної виборчої комісії
5	Набуття повноважень дільничними виборчими комісіями (частина перша статті 32)	З моменту складення присяги не менш як двома третинами мінімального складу дільничної виборчої комісії		

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
6	Опублікування рішення про утворення дільничних виборчих комісій звичайних та спеціальних виборчих дільниць у регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднення в інший спосіб (частина п'ятнадцята статті 28)	Не пізніше як на п'ятий день після дня прийняття відповідного рішення		Окружна виборча комісія
7	Повідомлення відповідних суб'єктів подання кандидатур до складу комісії про дострокове припинення повноважень усього складу, окремого члена комісії (частина п'ята статті 37)	Не пізніше наступного дня з дня припинення повноважень		Виборча комісія, яка достроково припинила повноваження
8	Затвердження нового складу комісії, повноваження якої достроково припинено (частина шоста статті 37)	Не пізніше як на третій день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніше останнього дня перед днем голосування		Відповідна виборча комісія вищого рівня
9	Передача одного примірника попереднього списку виборців на паперовому носії дільничній виборчій комісії звичайної виборчої дільниці (частина п'ята статті 39)	Не пізніше як за двадцять днів до дня голосування	До 7 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців
10	Передача одного примірника попереднього списку виборців на паперовому носії дільничній виборчій комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (частина третя статті 43)	Не пізніше як за двадцять днів до дня голосування	До 7 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців
11	Надання попереднього списку виборців для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії (частина перша статті 40, частина п'ята статті 44)	Наступного дня після отримання попереднього списку виборців		Дільнична виборча комісія звичайної, закордонної виборчої дільниці
12	Передача інформаційних плакатів відповідним виборчим комісіям (частина четверта статті 69)	Не пізніше як за двадцять днів до дня виборів	До 7 жовтня включно	Центральна виборча комісія, окружна виборча комісія

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
12	Складання списків виборців на спеціальних виборчих дільницях (крім дільниць у стаціонарних лікувальних закладах) (частина перша статті 43)	Не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування	До 12 жовтня включно	Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці
13	Надання одного примірника списку виборців на спеціальній виборчій дільниці для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії (частина п'ята статті 43)	Наступного дня після складання списку виборців		Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці
14	Надсилання або доставка в інший спосіб кожному виборцю іменного запрошення (частина друга статті 40, частина перша статті 84)	Не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування	До 12 жовтня включно	Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
15	Утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку одночасно з утворенням дільничної виборчої комісії (абзац перший частини восьмої статті 21, частина тринадцята статті 28)	Не пізніш як за десять днів до дня голосування	До 17 жовтня включно	Центральна виборча комісія
16	Скликання та проведення першого засідання дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної у винятковому випадку (частина четверта статті 33)	Не пізніше наступного дня після дня утворення виборчої дільниці у винятковому випадку		Голова дільничної виборчої комісії
17	Набуття повноважень дільничною виборчою комісією спеціальної виборчої дільниці, утвореної у винятковому випадку (частина перша статті 32)	З моменту складення присяги не менш як двома третинами мінімального складу дільничної виборчої комісії		
18	Подання відомостей для складання списків виборців на спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах дільничним виборчим комісіям (частина четверта статті 43)	Не пізніш як за дев'ять днів до дня голосування	До 18 жовтня включно	Керівники стаціонарних лікувальних закладів
19	Забезпечення виготовлення штампа «Вибув» (частина восьма статті 81)	Не пізніш як за сім днів до дня голосування	До 20 жовтня включно	Окружна виборча комісія

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
20	Складання списків виборців на спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах (частина друга статті 43)	Не пізніш як за сім днів до дня голосування	До 20 жовтня включно	Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці, утвореної у стаціонарному лікувальному закладі
21	Складання списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у винятковому випадку (частина дев'ята статті 43)	Не пізніш як за сім днів до дня голосування	До 20 жовтня включно	Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці, утвореної у винятковому випадку
22	Передача дільничним виборчим комісіям штампа "Вибув" (абзац другий частини восьмої статті 81)	Одночасно з передачею рішення Центральної виборчої комісії про внесення змін до виборчого бюлетеня		Окружна виборча комісія
23	Передача дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць штампа "Вибув" (частина восьма статті 81)	Одночасно з виборчими бюлетенями		Центральна виборча комісія
24	Внесення до відповідної окружної виборчої комісії подання про реєстрацію офіційного спостерігача від партії, кандидата у депутати, громадської організації (частина сьома статті 78)	Не пізніш як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Уповноважена особа партії у відповідному одномандатному або загальнодержавному окрузі; кандидат у депутати в одномандатному окрузі; керівник відповідної громадської організації
25	Реєстрація офіційних спостерігачів у відповідному одномандатному окрузі та видача їм посвідчення (частина восьма статті 78)	Не пізніше наступного дня після внесення подання		Окружна виборча комісія
26	Подання до органу ведення Державного реєстру виборців за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці або за своєю виборчою адресою заяви про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до частини третьої статті 7 Закону України "Про Державний реєстр виборців" (частина третя статті 41)	Не пізніш як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборці, члени окружних та дільничних виборчих комісій

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
27	Подання до дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців заяви про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися (частина п'ята статті 40)	Не пізніш як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець
28	Розгляд заяви виборця про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність самостійно пересуватися (частина п'ята статті 40)	Протягом одного дня		Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
29	Направлення до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців рішення виборчої комісії разом із заявою виборця про уточнення попереднього списку виборців та доданими до неї документами (частина шоста статті 40)	Невідкладно після прийняття рішення		Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
30	Видача виборцю копії рішення про передачу його заяви про уточнення попереднього списку виборців до органу ведення Державного реєстру виборців (частина шоста статті 40)	Не пізніше наступного дня після дня прийняття відповідного рішення		Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
31	Подання рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців або до відповідної дільничної виборчої комісії для негайного направлення до такого органу (частина одинадцята статті 40)	Не пізніш як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
32	Звернення з мотивованою заявою про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси до органу ведення Державного реєстру виборців за своєю виборчою адресою або до органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України (частина третя статті 44)	Не пізніш як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець, який проживає чи перебуває в Україні, та перебуватиме в день голосування за її межами
33	Подання до відповідної дільничної виборчої комісії рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців (частина одинадцята статті 40)	Не пізніш як за п'ять днів до дня голосування	З 23 жовтня	Виборець
34	Подання до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці заяви про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися (частини десята — дванадцята статті 43)	Не пізніш як за три дні до дня голосування	До 24 жовтня включно	Виборець особисто
35	Розгляд заяви виборця до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність самостійно пересуватися (частина дванадцята статті 43)	Невідкладно		Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці
36	Видача виборцю копії рішення дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці про внесення змін до списку виборців або про відмову в задоволенні заяви (частина дванадцята статті 43)	У день прийняття рішення		Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці
37	Передача одного примірника уточненого списку виборців на паперовому носії дільничній виборчій комісії звичайної виборчої дільниці (частина шоста статті 41)	Не пізніш як за два дні до дня голосування	До 25 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
38	Передача уточненого списку виборців дільничній виборчій комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (частина шоста статті 41, частина третя статті 43)	Не пізніш як за два дні до дня голосування	До 25 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців
39	Повідомлення відповідної дільничної виборчої комісії про включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці (частина п'ята статті 42)	Невідкладно після виявлення кратного включення виборця до уточненого списку виборців		Орган ведення Державного реєстру виборців
40	Передача виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям відповідного округу (частина третя статті 82)	Не раніш як за три дні до дня голосування, але не пізніш як за 24 години до дня голосування	З 25 жовтня до 26 жовтня включно	Окружна виборча комісія
41	Подання виборцем до дільничної виборчої комісії поштою або через інших осіб власноручно написаної заяви з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я виборця (частина п'ята статті 86)	Не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування	Не пізніше 20 години 26 жовтня	Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно
42	Зняття передвиборних агітаційних матеріалів (частина двадцять третя статті 74)	З 24 години останньої п'ятниці перед днем голосування	З 24 години 26 жовтня	Відповідні служби місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
43	Повідомлення виборцем відповідної дільничної виборчої комісії письмово або особисто про бажання проголосувати у приміщенні для голосування (пункт 1 частини третьої статті 86)	До 12 години останньої суботи перед днем голосування	До 12 години 27 жовтня	Виборець, щодо якого у списку виборців зазначена відмітка про постійну нездатність самостійно пересуватися
44	Виготовлення витягу зі списку виборців для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування (частина друга статті 86)	В останній день перед днем голосування	27 жовтня	Дільнична виборча комісія
Проведення голосування — з 8 до 20 години 28 жовтня 2012 року (частина перша статті 85)				

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
45	Передача до окружної виборчої комісії попередніх відомостей про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування (частини тринадцята — п'ятнадцята статті 85)	Невідкладно після закінчення голосування		Дільнична виборча комісія
46	Транспортування до окружної виборчої комісії протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці (частина дванадцята статті 91, частина перша статті 93)	Невідкладно після закінчення засідання дільничної виборчої комісії		Голова, заступник голови дільничної виборчої комісії та два члени цієї виборчої комісії — представники двох інших партій, кандидатів у депутати, які набрали найбільшу кількість голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі
47	Припинення повноважень дільничної виборчої комісії (частина третя статті 32)	Через п'ять днів після дня офіційного оприлюднення результатів виборів		
Завершення виборчого процесу — через п'ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення результатів виборів (частина сьома статті 11)				

ЗРАЗКИ ПОСТАНОВ ДІЛЬНИЧНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ

**ВИБОРИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ
28 ЖОВТНЯ 2012 РОКУ**

**ДІЛЬНИЧНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ
ЗВИЧАЙНОЇ ВИБОРЧОЇ ДІЛЬНИЦІ № 7
ОДНОМАНДАТНОГО ВИБОРЧОГО ОКРУГУ № 136**
Одеська область

ПОСТАНОВА *місто Одеса*

17 годин 15 хвилин
27 вересня 2009 року

№ 1

**Про набуття повноважень
дільничною виборчою комісією звичайної виборчої дільниці № 7
одномандатного виборчого округу № 137**

Відповідно до частини 1 статті 32, частини 3 статті 36 Закону України «Про вибори народних депутатів України», враховуючи, що склад ДВК складає 24 особи, а присягу члена комісії склали 14 членів комісії, дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці № 7 одномандатного виборчого округу № 137 **постановляє:**

1. Вважати, що дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці № 7 одномандатного виборчого округу № 137 набула повноважень відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Голова комісії

О.В.Петренко

Секретар комісії

С.А.Фіцич

**ВИБОРИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ
28 ЖОВТНЯ 2012 РОКУ**

**ДІЛЬНИЧНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ
ЗВИЧАЙНОЇ ВИБОРЧОЇ ДІЛЬНИЦІ № 3
ОДНОМАНДАТНОГО ВИБОРЧОГО ОКРУГУ № 115
Львівська область**

ПОСТАНОВА

місто Львів

18 годин 00 хвилин
27 вересня 2012 року

№ 17

Про скаргу виборця Боброва О.О.

20 жовтня 2012 року до дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці №3 одномандатного виборчого округу №115 з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року звернувся зі скаргою виборець Бобров Олександр Олександрович.

Бобров О.О. просить визнати незаконними дії офіційного спостерігача від кандидата у народні депутати Юхименка В.В. в одномандатному виборчому окрузі №115 Петренко Надії Петрівни, які полягали в спробі вчинити підкуп виборця Боброва О.О., і притягнути Петренко Н.П. до відповідальності.

У скарзі вказується, що 18 жовтня 2012 року сусідка Петренко Н.П. запропонувала Боброву О.О. проголосувати за кандидата у народні депутати Юхименка В.В. в одномандатному виборчому окрузі №115 і отримати за це винагороду в сумі 100 гривень. 50 гривень пропонувалося відразу, ще 50 гривень Петренко Н.П. обіцяла надати, якщо Бобров О.О. в день голосування доставить їй фото заповненого виборчого бюлетеня.

Бобров О.О. вказує свідків: Лавринюк Людмилу Василівну та Лавринюка Андрія Петровича, які були присутні під час розмови.

Розглянувши скаргу Боброва О.О., дільнична виборча комісія встановила таке.

Пунктом 4 частини другої статті 108, частиною шостою статті 111, Закону України «Про вибори народних депутатів України» передбачено, що виборець може звернутися зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність офіційного спостерігача лише стосовно скарги щодо порушення, яке мало місце під час голосування.

Відповідно до частини дев'ятої статті 108 Закону України «Про вибори народних депутатів України» оскарження, рішення, дії чи бездіяльність офіційного спостерігача, що порушує законодавство про вибори, можуть бути оскаржені до суду в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

Таким чином, виборець Бобров О.О. скаржитися до неналежного суб'єкта розгляду скарги.

Частинною першою статті 111 Закону України «Про вибори народних депутатів України» передбачено, що порядок розгляду скарги виборчою комісією встановлюється Центральною виборчою комісією.

Частинною одинадцятою статті 111 Закону України «Про вибори народних депутатів України», пунктом 10.2. Порядку розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України, затвердженого Постановою Центральної виборчої комісії №133 від 31 липня 2012 року, передбачено, що скарги, подані з

порушенням порядку, встановленого Законом України „Про вибори народних депутатів України”, залишаються без розгляду по суті, про що комісією приймається відповідне рішення.

Разом з тим комісія вважає, що наведені у скарзі відомості містять ознаки порушень, передбачених частиною тринадцятою статті 74 Закону України «Про вибори народних депутатів України» і мають бути перевірені правоохоронними органами.

Враховуючи викладене, керуючись положеннями статей 108, 111, 113 Закону України «Про вибори народних депутатів України», вимогами Порядку розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України, затвердженого Постановою Центральної виборчої комісії №133 від 31 липня 2012 року, дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці №3 одномандатного виборчого округу №115 з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року п о с т а н о в л я є:

1. Залишити скаргу виборця Боброва О.О. без розгляду по суті.
2. Звернутися до прокуратури Галицького району м. Львова з повідомленням про факти, викладені у скарзі Боброва О.О.

Голова комісії

С.В.Бульба

Секретар комісії

А.А.Фішер

**ВИБОРИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ
28 ЖОВТНЯ 2012 РОКУ**

**ДІЛЬНИЧНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ
ЗВИЧАЙНОЇ ВИБОРЧОЇ ДІЛЬНИЦІ № 67
ОДНОМАНДАТНОГО ВИБОРЧОГО ОКРУГУ № 227
Донецька область**

ПОСТАНОВА

місто Слов'янськ

16 годин 30 хвилин
22 жовтня 2012 року

№ 17

Про заяву виборця Маслюк С.П. на неправильності у списку виборців

21 жовтня 2012 року до дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці одномандатного виборчого округу № 227 з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року надійшла заява виборця Маслюк Світлани Пилипівни на неправильності у попередньому списку виборців. У скарзі вказується, що 20 жовтня 2012 суб'єкт звернення із скаргою виборець Маслюк С.П. прибула до приміщення дільничної виборчої комісії виборчої дільниці № 67 з метою ознайомлення зі списком виборців та перевірки правильності внесення до списку відомостей щодо неї та членів її родини. У списку виборців вона виявила неправильності — невключення до списку виборців Маслюка Пилипа Петровича за виборчою адресою м. Слов'янськ, вул. Тиха, 3.

Маслюк С.П. просить включити до списку виборців Маслюка Пилипа Петровича за виборчою адресою м. Слов'янськ, вул. Тиха, 3.

У заяві зазначається, що Маслюк Пилип Петрович є батьком заявника, постійно проживає за адресою м. Слов'янськ, вул. Тиха, 3. До заяви додано копії сторінок паспорта Маслюка П.П., в т.ч. з відміткою про реєстрацію місця проживання від 20 грудня 2009 року. Повідомлено місце народження Маслюка П.П. — м. Сарни, Рівненської області, та дату народження — 12 січня 1944 року.

Як доказ, до заяви додано копії сторінок паспорта Маслюк С.П. в т.ч. з відміткою про реєстрацію місця проживання за адресою м. Слов'янськ, вул. Тиха, 3, від 01 квітня 1998 року.

Розглядаючи зазначену заяву, дільнична виборча комісія виходить з наступного.

Згідно з положеннями частини третьої, четвертої, п'ятої статті 40 Закону України «Про вибори народних депутатів України» (далі — Закон) дільнична виборча комісія, зокрема, розглядає заяви на неправильності, допущені при складанні попереднього списку виборців.

Отже, дільнична виборча комісія є належним суб'єктом розгляду заяви на неправильності у списку виборців.

Частина третя статті 40 Закону передбачає, що кожен громадянин має право звернутися до дільничної виборчої комісії щодо допущених при складанні попереднього списку виборців неправильностей: невключення або включення його або інших осіб.

Маслюк С.П. подала заяву особисто 21 жовтня 2012 року о 17 годині 30 хвилин.

Таким чином, Маслюк є належним суб'єктом звернення з заявою на неправильності, допущені при складанні попереднього списку виборців.

Під час розгляду заяви Маслюк С.П. надала комісії документ про право власності на будинок за адресою м. Слов'янськ, вул. Тиха, 3.

Комісія вважає, що надані Маслюк С.П. докази підтверджують, що під час складання попередніх списків виборців могли бути допущені неправильності: невключення до списку виборців Маслюка Пилипа Петровича.

У комісії відсутні повноваження щодо прийняття рішення про включення чи виключення виборця зі списку виборців.

Частина друга статті 28 Закону України «Про Державний реєстр виборців» передбачає, що виборчі комісії передають до відповідного органу ведення Реєстру звернення виборців щодо невключення або неправильного включення до попереднього списку виборців

Частиною шостою статті 40 Закону передбачено, що дільнична виборча комісія, яка виявила неправильності у попередньому списку виборців, приймає рішення про звернення з цих підстав до відповідних органів ведення Державного реєстру виборців щодо уточнення відомостей у попередньому списку виборців.

Комісія бере до уваги вимоги частини другої статті 39, якими передбачено, що виборець включається до списку виборців лише на одній виборчій дільниці.

Враховуючи викладене, керуючись положеннями пункту 11 частини другої статті 32, статтею 33, частинами четвертою, шостою статтями 32, 39, 40, 41 Закону України «Про вибори народних депутатів України», частиною другою статті 28 Закону України «Про Державний реєстр виборців», дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці №67 територіального виборчого округу № 227 з виборів Президента України 17 січня 2010 року

п о с т а н о в л я є:

1. Рішення дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці № 67 одномандатного виборчого округу № 227 з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року разом із копією заяви Маслюк Світлани Пилипівни на неправильності, у попередньому списку виборців та доданими до неї копіями документів направити до органу ведення Державного реєстру виборців Слов'янської міської ради щодо уточнення відомостей у списку виборців стосовно виборця Маслюка Пилипа Петровича.

Голова комісії

О.В.Василюк

Секретар комісії

С.А.Вітренко

А К Т
про порушення Закону України «Про вибори народних депутатів України»

Час складання:

«___» _____ 200__ р.

о ___ годині ___ хвилин

Місце складання:

_____ р.
 (виборча дільниця із зазначенням номеру, окружна виборча комісія)

одномандатного виборчого округу № _____

_____ (адреса виборчої дільниці, окружної виборчої комісії)

Я, офіційний спостерігач від _____ в
 одномандатному виборчому окрузі № _____, склав цей Акт про те, що о ___ годині ___ хв. під час

(засідання виборчої комісії, голосування, підрахунку голосів та ін.)

виявлено таке порушення ч. ___ ст. ___ Закону України «Про вибори народних депутатів України»:
 (вказіть частину та статтю)

(надати опис виявленого порушення – які рішення прийнято, дії чи бездіяльність відбулись, важливі деталі та обставини - із обов'язковим зазначенням прізвищ та адрес осіб, які вчинили порушення, із зазначенням прізвищ та адрес осіб, які були свідками) За необхідності – продовжуйте на звороті.

Акт складено у _____ примірниках, що мають однакову юридичну силу.

Акт складено в моїй присутності:

1. _____
 (П.І.Б. виборця) _____ (підпис)

 (адреса місця проживання)
2. _____
 (П.І.Б. виборця) _____ (підпис)

 (адреса місця проживання)

Офіційний спостерігач від _____
 _____ в одномандатному виборчому окрузі № _____

_____ (П.І.Б.)

_____ (Підпис)

_____ (адреса місця проживання)

Пояснення щодо порядку складання акту про порушення

Акт про порушення Закону України «Про вибори народних депутатів України» (далі – Акт) складається **уповноваженою особою партії або офіційним спостерігачем** в разі виявлення порушень Закону.

В Акті вказується дата та точний час складання акту, точна назва виборчої комісії (окружна виборча комісія, дільнична виборча комісія № ___) та її адреса.

В акті зазначається частина та стаття Закону України «Про вибори народних депутатів України», які порушені.

Необхідно чітко вказати час та опис виявленого порушення з точними назвами та реквізитами рішення виборчої комісії, вказати важливі деталі та обставини із зазначенням прізвищ та адрес осіб, які вчинили порушення, які були свідками порушення. Члени ДВК, ОВК, інші спостерігачі, довірені особи – можуть бути свідками.

Акт необхідно складати у двох примірниках.

Акт складається у присутності двох виборців, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, адреси місця їх проживання. Виборці підписують Акт.

Офіційний спостерігач підписує акт із зазначенням свого прізвища, імені, по батькові, адреси місця проживання.

ФОРМИ ДОКУМЕНТІВ, ЩОДО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

ПРОТОКОЛ N _____ про адміністративне правопорушення

« ____ » _____ 20 ____ року

_____ (місце складання протоколу)

Я, _____ (П.І.Б., посада – голова, заступник голови, секретар, член виборчої комісії.)

керуючись статтями 254, 255, 256 Кодексу України про адміністративні правопорушення (надалі – КУпАП), склав(ла) цей протокол про те, що:

_____ (П.І.Б.; місце проживання)

_____ (місце роботи, посада, статус)

вчинив(ла) адміністративне правопорушення:

_____ (дата, суть правопорушення – які саме дії вчинені, які статті Закону порушені)

передбачене ч. __ ст. __ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Свідки правопорушення, якщо такі є (П.І.Б, місце проживання):

1. _____
2. _____

З протоколом ознайомлений, права, передбачені ст. 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення (має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи), особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, **роз'яснені**.

Зі статтею 63 Конституції України (особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.) **ознайомлений**.

_____ (прізвище, ініціали правопорушника)

_____ (підпис правопорушника)

ПОЯСНЕННЯ ПОРУШНИКА (може бути на окремому аркуші, про що необхідно зазначити):

До протоколу додаються: _____

_____ (акт, пояснення порушника, інші матеріали)

Протокол подається на розгляд до _____ (повна назва місцевого загального суду)

З протоколом ознайомлений, копію протоколу отримав:

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Підпис свідків: 1. _____

2. _____

Протокол склав: _____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

ПОЯСНЕННЯ щодо складання адміністративного протоколу

Адміністративний протокол – зручний спосіб впливу на осіб, які грубо порушують Закон України «Про вибори народних депутатів України».

Протокол може скласти член, голова, заступник голови ДВК, ОВК, офіційний спостерігач, довірена особа в залежності від правопорушення (повний перелік дивись у таблиці). Особа, що складає протокол повинна зазначити свою посаду (статус).

Зазначається суть порушення, де необхідно коротко чітко описати зміст порушення (згідно з переліком у таблиці) та зазначити дату, час скоєння порушення.

Протокол рекомендовано складати у присутності двох свідків. Відомості про них зазначаються у протоколі. Свідки повинні підписати протокол.

Протокол складається в двох примірниках, другий примірник вручається правопорушнику після того, як він підписав перший.

Протокол надсилається для розгляду та винесення постанови в місцевий суд загальної юрисдикції (районний, міський та ін.) за місцем проживання особи рекомендованим листом з підтвердженням доставки. Протокол рекомендовано відправити до місцевого суду протягом 3 днів.

В разі якщо порушник відмовився підписати протокол, про це робиться позначка в поясненні порушника – «від підпису відмовився» та «від надання пояснень відмовився». В такому випадку протокол підписується двома свідкам обов'язково.

До протоколу рекомендовано додати копію посвідчення (уповноваженої особи партії, довіреної особи, офіційного спостерігача та ін.), можливо – акт, пояснення свідків, інші докази.

Порушник може додати свої пояснення на окремому аркуші, про це робиться наступна помітка – «пояснення на окремому аркуші». Пояснення додаються до протоколу.

ПОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПОРУШЕНЬ за якими протоколи можуть скласти члени, голова, заступник голови ДВК, ОВК, офіційні спостерігачі, уповноважені особи партії, довірені особи

Зміст правопорушення	Стаття КУпАП	Санкція за порушення, штраф, НМДГ ¹	Хто складає протокол про адміністративне правопорушення
Ненадання можливості оприлюднити відповідь щодо інформації, поширеної стосовно суб'єкта виборчого процесу	212 ¹¹	від 100 до 150	Голова, заст.голови, секретар, інші члени ВК.
Порушення порядку надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення виборчої кампанії	212 ¹⁵	від 70 до 100	Голова, заст.голови, секретар, інші члени ВК.
Замовлення або виготовлення виборчих бюлетенів понад встановлену рішенням відповідної виборчої комісії кількість	212 ¹⁶	від 25 до 50	Голова, заст.голови, секретар, інші члени ВК. Кандидати, уповн. особи, офіційні спостерігачі
Ненадання копії виборчого документу	212 ¹⁷	від 20 до 100	Голова, заст.голови, секретар, інші члени ВК. Кандидати, уповн. особи, офіційні спостерігачі.
Невиконання рішення виборчої комісії	212 ¹⁸	Для громадян - від 15 до 25 для посадових осіб від 30 до 50	Голова, заст..голови, секретар, інші члени ВК. Кандидати, уповн. особи, офіційні спостерігачі.
Відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або безпідставне звільнення з постійного місця роботи або переведення на нижчу посаду	212 ¹⁹	від 20 до 50 від 60 до 100	Голова, заст.голови, секретар, інші члени ВК.
Порушення порядку опублікування документів, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів	212 ²⁰	від 10 до 20	Голова, заст.голови, секретар, інші члени ВК. Кандидати, уповн. особи, офіційні спостерігачі. Уповноважені особи органів внутрішніх справ.

(повна назва прокуратури)

¹ Неоподаткований мінімум доходів громадян - 17 гривень.

_____ (адреса прокуратури)

Заявник:

_____ (посада – офіційний спостерігач, член комісії та ін.)

_____ (П.І.Б.)

_____ (адреса)

_____ (телефон)

**ЗАЯВА
В порядку ст. 19 Закону України «Про прокуратуру»**

«___» _____ 20__ року відбулись такі порушення Закону України «Про вибори народних депутатів України» _____

_____ (детальний опис неправомірних дій, хто вчинив (в разі не встановлення особи порушника – надати детальний опис), за яких умов. Складається в довільній формі.

Вважаю, що такі дії є порушенням ст. ___ Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про прокуратуру», прокуратура здійснює загальний нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Закону України «Про прокуратуру» перевірка Прокуратурою виконання законів проводиться за заявами та іншими повідомленнями про порушення законності, що вимагають прокурорського реагування.

На підставі вищевикладеного, керуючись ст. 19 Закону України «Про прокуратуру», ст. 15 Закону України «Про звернення громадян», ст. 95 Кримінально-процесуального кодексу України, -

ПРОШУ

1. Провести перевірку вказаних у заяві фактів, в разі виявлення ознак злочину – порушити кримінальну справу.
2. _____
3. Надати відповідь у встановлений Законом України «Про звернення громадян» строк.

Додатки: _____

_____ (П.І.Б. заявника)

_____ (підпис)

ПОЯСНЕННЯ Щодо написання Заяви до Прокуратури

УВАГА!

Заява до прокуратури – обов’язкова реакція на вчинення злочинних дій під час виборчого процесу. Навіть, якщо є лише підозра вчинення злочинних дій чи замах на вчинення злочинних дій, вказаних в таблиці нижче, – необхідно подати заяву.

Заяву в Прокуратуру може подати будь-яка особа.

В заяві необхідно вказати повну та точну назву місцевої прокуратури, та її адреси.

В заяві необхідно зазначити свій офіційний статус (посаду) – член, голова, заступник голови виборчої комісії, секретар виборчої комісії, офіційний спостерігач, уповноважена особа партії, довірена особа, виборець. Також в заяві необхідно зазначити свою повну адресу, телефон.

При заповненні заяви необхідно зазначити дату подій, їх детальний опис, з П.І.Б. порушника, або зовнішність порушника. Опис порушення здійснюється в довільній формі.

Рекомендовано зазначити статтю закону, яка порушена. Її можна дізнатись із таблиці «Перелік найбільш поширених порушень»(окремий додаток). В разі якщо ви не знаєте статті Закону – не вказуйте.

До Заяви рекомендовано додати копію посвідчення (довіреної особи, спостерігача), інші матеріали, які стосуються викладеного порушення.

Заява подається до прокуратури особисто або поштою рекомендованим листом із підтвердженням доставки адресату.

Після подання Заяви будьте готові до спілкування з представниками прокуратури. Вас опитають, в разі необхідності попросять надати копії документів.

МОЖЛИВІ НЕПРАВОМІРНІ ДІЇ

Зміст правопорушення	Стаття ККУ	Санкція, штраф, НМДГ ² позбавлення волі, років	Підслідність (відповідно до ст. 112 КПКУ)
Перешкоджання здійсненню виборчого права, роботі виборчої комісії чи діяльності офіційного спостерігача	157	від 300 до 500 НМДГ, до 2 років	Органи прокуратури
Фальсифікація виборчих документів	158	від 300 до 1000 НМДГ, від 1 до 6 років	Органи прокуратури
Голосування на виборчій дільниці більше ніж один раз	158 ¹	Від 100 до 300 НМДГ до 3 років	Органи прокуратури
Незаконне знищення виборчої документації	158 ²	від 2 до 5 років	Органи прокуратури
Порушення таємниці голосування	159	від 100 до 500, до 3 років	Органи прокуратури
Зловживання у сфері службової діяльності (членів виборчих комісій, посадових осіб)	364 – 369	до 12 років	Органи прокуратури
Поширення під час передвиборної агітації матеріалів, що містять заклики до злочинних дій	109, 110, 436	до 5 років	Органи Служби безпеки України
	161, 295	до 500 НМДГ, від 3 до 10 років	Органи прокуратури Органи МВС
Порушення недоторканості приватного життя	182	від 500 до 1000 НМДГ, до 3 років	Органи прокуратури
Порушення законодавства про бюджетну систему	210	від 100 до 300 НМДГ, до 3 років	Орган, який порушив кримінальну справу
Невиконання судового рішення	382	від 500 до 1000 НМДГ, до 3 років	Органи прокуратури

² Неоподаткований мінімум доходів громадян - 17 гривень.

Для заміток

Для заміток

Для заміток

Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації
«КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ»

Для листів: 65023, м. Одеса, а/с 209
Телефон / факс: 048-716-40-18, телефон: 048-716-46-83
Електронна пошта: odesakvu@ukr.net

Інтернет-сторінки:
www.cvu.od.ua, www.izbirkom.od.ua, www.dep.od.ua
<http://www.facebook.com/CVUOdessa>

Запорізька обласна організація Всеукраїнської громадської організації
«КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ»

Телефон / факс: 061-233-82-23, телефон: 061-233-81-23
Електронна пошта: cvu@optima.com.ua

Будемо щиро вдячні за відгуки, побажання, рекомендації щодо матеріалів,
які містяться у виданні матеріалів.

ПОСІБНИК **з питань застосування законодавства** **про вибори народних депутатів України**

для членів дільничних виборчих комісій на виборах народних депутатів України
28 ЖОВТНЯ 2012 РОКУ

Автори та упорядники посібника:
Є. Радченко, А. Гусак, О. Бурмагін, В. Ковтунець, Д. Ковриженко, І. Бринош, А. Бойко.

Підписано до друку 20.09.2012
Тираж 11 500 прим.
Надруковано в типографії ТОВ «Колорюкрейн»